

Rudimenta pyretologiae methodicae.

Contributors

Selle, Christian Gottlieb, 1748-1800

Publication/Creation

Berolini : Apud C.F. Himburg, 1773.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/tvvd9qjw>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

47718/A

Rudimenta
pyretologica

Selle

C. D.

55750

RVDIMENTA
PYRETOLOGIAE
METHODICAE.

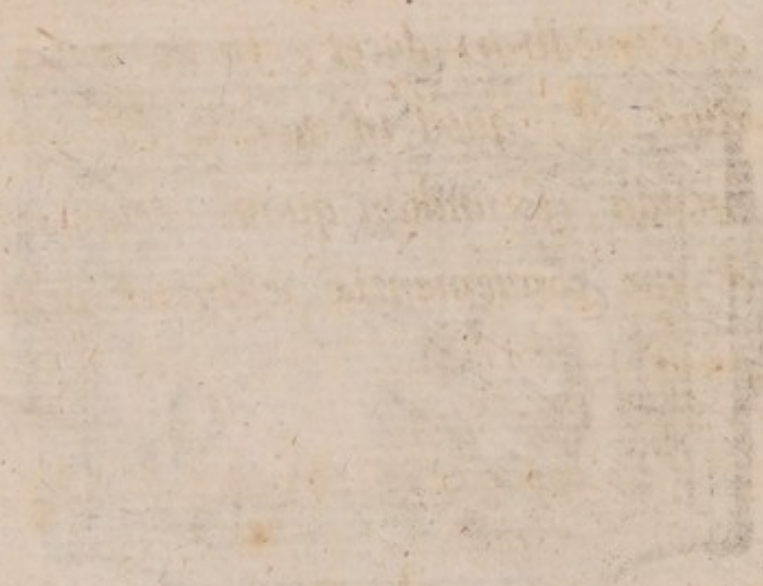
AUCTORE
C. G. SELLE.
M. D.

BEROLINI, apud CHRIST. FRIED. HIMBURG,
HAGAE Comitum, apud PET. GOSSE junior.
MDCCLXXIII.

R. V. D. M. T. A.
P. Y. R. E. T. O. H. O. G. I. A. B.
M. E. T. H. O. D. I. C. A. E.

I. T. R. O. T. T. O.
M. E. T. H. O. D. I. C. A. E.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

INTRODVCTIO.

Arduum sane negotium, nec sine subsidio artis, quæ meditari docet, facile exsequendum, illud est, quod in norma & regula invenienda, secundum quam rerum comparandarum conuenientiæ æstimari debent, ponitur.

HEBENSTREIT.

INTRODUCTION.

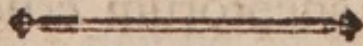
...the first ...
...the second ...
...the third ...
...the fourth ...
...the fifth ...

THE END

INTRODVCTIO

DE TRACTATIONIS OBIECTO.

Jam ab omni tempore, præcipue autem ab illo, quum primum *Hippocrates*, genio suo observante, per longam annorum seriem, ante ægrorum lectum adhibito, leges quasdam universales medicinæ practicæ stabiliuerat, artis salutaris cultores, plures ex iisdem colligere conclusiones, hisque iterum systemata superstruere, conati fuerunt, quorum fundamenta partim ideis precarie consecutis suffulta, partim ex

observationibus ita obscuris exhausta erant, ut exinde nil aliud, nisi maxima a naturæ tramite aberratio, & hinc curationes, phantasmatibus illis respondentibus, redundare possent. Rebus ita comparatis, non oportebat non quam sæpissime fieri, ut unus conveniret cum altero iniquam in viam, qui, cum sibi invicem viæ munitores esse vellent, magis tantum magisque e via discedebant, id quod eo facilius evenire poterat, quum vera naturæ via ita leuibus insignita esset vestigiis, ut vix ac ne vix quidem a spuria discerni posset. Hinc alter in spirituum procedebat regnum, alter adeptorum crucibulas pro naturæ oraculi sede habebat; & quis copiam hypothesium numerare vellet, pro quarum diversitate etiam systemata, iis superstructa, differebant! Non autem jam a seriori tempore medici, has nugas animadvertentes, defuerunt, quippe qui, eadem ex ratione, solum morborum observationem & curationes, ab experientia confirmatas, in morbis cognoscendis & curandis pro filo ariadnæ in morborum labyrintho adsumserunt. Ut autem priores, neglecta observatione, ex solo ratiocinio morborum rationes divinare volue-

voluebant, sic hi ad alterum progrediebantur extremum, omnes ex observationibus rationes colligendas funditus rejiciebant. a) Neminem quidem, qui animum paulo altius ad medicinæ statum releuauerit, de necessitate, ambo, ad morborum naturæ indagationem, combinare auxilia, dubitaturum puto. b) Aureum vero tenere medium res omni fuit tempore quam maxime ardua, & ratiocinium, nimis ex observationum limitibus propulsum, exhibuit scopulum, quo plerique rei tam grauis moliminis tentatores perierunt. Eodem in statu me nunc video, & an felicior naufragium evadam, vaticinari nequeo. Quum nempe ad praxeos studium accesserim & præcipue ad probas, de morbis eorundemque curandi rationibus, notiones acquirendas, operam nauauerim, systemata illorum non omnia complecti, quæ ad ipsam praxin rationalem spectant, perspexisse credidi. Quomocunque enim principia comparata erant, quibus systemata superstruxerant, nunquam ad causarum cognitionem atque iis medendi rationem quid valens hinc

A 4

inde

a) CELS. de Med. Ed. Alm. p. 7.

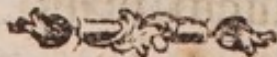
b) CELS. l. c. p. 12.

inde consequi posse, animadverti, & fructus, quos ex morborum indagazione, secundum hæc systemata instituta, mihi decerpere potui, nec majoris neque minoris erant momenti, quam ut exinde mirandam diversitatem principiorum didicerim, quæ basin systematum formabant, quæque nulla alia fere ratione, nisi loquendi more, differebant. Et quamvis ex historica morborum comparatione ad cognitionem eorundem philosophicam non valeat consequentia, (cujus omnino ratio tantum in exigua nostra rerum cognitione quærenda est) tamen nimis modo, ex hæc principiorum ordinationis diversitate, sane mirandam illam de causis & curationibus morborum opinionum varietatem ortum suum trahere, facillime perspiciebam. Varias tunc diversissimasque tam de morborum ratione, quam de ipsa eorundem curatione, multorum vel pro peritissimis fideque dignissimis auctorum habitorum sententias pervolventi, in mentem mihi venit, annon ille medicorum de una eademque re dissensus, ex certa morborum ipsorum differentia, ad quam non attendissent, manuerit, atque annon morborum ordinatio systematica possibilis

sibilis sit, cujus fructus ad ipsam praxin pro-
tendunt? Et revera ex frequenti lectione &
cogitatione mihi constare videbatur, dari
adhuc morborum differentiam, quæ hucus-
que in systematibus ex toto neglecta erat,
cujusque attentio in ipsa praxi eximie fru-
ctuosa esse posset. Quum porro nulla mihi
dubitatio remaneret, seriem, qua natura res
concatenavit, illam esse, quam maxime in
rebus ordinandis sequi debemus, neque hanc
arbitrariam eamque ita diversam, veluti re-
vera in systematibus occurrit, esse posse, fa-
cile conclusi, ordinem naturalem illum esse,
qui hucusque neglectus fuerat, quique om-
ni cum studio quærendus esset, dum innume-
ris illis opinionibus atque contradictionibus
in morborum philosophica indagatione an-
sam præbere nullomodo valeat. Abstraxi
tunc quædam, quæ ad hanc differentiam spe-
ctant, quæque in praxi mihi utilia fore,
existimaui. En hic illæ primitiæ, quas jam
pro specimine inaugurali exhibui, quasque
nunc paulo emendatiores reddere conatus
fui. Quum enim in introductione disserta-
tionis meæ multa non rite pensitata, nec fa-
tis clare prolata, fundamentum distinctionis

explicando, animadverterim, hæc ulteriori disquisitioni subjeci, quo in examine autem prima nosologiae principia nondum ita determinata reperi, quin medico pensitanti multa occurrerent hæsitationis occasiones, quæque tamen nimium exercent in toto systemate influxum, quam ut negligi possent. Hinc ea, Benevole Lector, indulgeas, quæ Tibi nimis ambigue adducta videntur, quæ autem necessarie præmonenda esse arbitratus sum, ne ex neglecta principiorum expositione methodum meam, secundum alia principia eam perpendens, inique judicares. Cæterum, nec ore alieno indicta, neque omni plane dubio atque errore experta hic proferre credo, difficile enim est, „recte cogitare, „recte scribere, difficilius, ut nobiscum idem „sentiant, alios adducere.“ a) Jam ergo ad inceptum meum prosequendum me nunc accingo.

a) MEAD.

D E N O S O L O G I A E
O B I E C T O.

§. 2.

Antequam scientiæ cujusdam limites certo modo circumscribere possimus, omnium primum esse debere, ut tam subjectum, de quo agi debet, quam prædicatum, qualem nempe conditionem vel modificationem subjecti determinati tractare mens est, rite indicemus, ex primis philosophiæ principiis apertum est. Neque minori gaudet evidentia, corpus humanum tum physiologiæ tum nosologiæ exhibere subjectum. Et sicut in physiologia sanitas est prædicatum, quod de corpore humano in hac scientia dicendum est, sic morbus præbet in nosologia subjecti prædicatum. Jam ergo morbi notio ponenda erit. Hoc pro scopo auctores plerumque sanitatis notionem primo explicare solent, ut exinde eo facilius morbi ideam educant. Quum autem nemo in dubium vocauerit, morbi & sanitatis notiones directe se oppositas esse, dum ambo primarie ex uno eodemque fonte promanant, id quod *Gale-*

nus jam monuit, *a*) simul etiam patet, quod, posita hujus notione, illius idea ponatur. Hinc jam ad morbi notionem eruendam nos convertamus, quo simul, quid sanitatis voce nobis venire debeat, patebit. Antea vero lemmata quædam præmittere liceat, secundum quorum normam tum auctorum de morbo ideas judicare, tum nostram stabiliendam suffulcire possimus.

§. 3.

Quando evictum atque extra omnem dubitationis aleam positum sit, omnia phænomena, quæ in regione mundi materialis occurrunt, quæque sensibus nostris externis sese manifestant, ex peculiari corporum mixtione & organisatione manare; sequitur, omnia phænomena atque mutationes machinæ humanæ, quæ sensibus obviam prodeunt, ex singulari ejusdem structura solidorum & mixtione fluidorum resultare. *b*) Ex hac
propo-

a) *Method. med. l. 1.*

b) Ne magis hac ex propositione concludatur, quam intendo, monitu opus esse credo, me haudquam negare, principium illud mouens, quod animam vocamus, rationem quoque omnium mutationum corporis humani continere. Hoc sanio-

propositione sequentia elicere possumus corollaria: Stat corporis fabrica pro causa, uti phœnomena pro effectu. Hinc hic ab illa separatim cogitari potest, quamvis unum absque altero vere existere nequeat. Quamvis autem causa effectu prius cogitari debeat, tamen nihil de causa effectus cujusdam dici potest, nisi antea effectus certo quodam modo cognitus atque determinatus sit, vel,
 ut

res medici ab omni fere tempore agnoverunt, atque nostris temporibus a sagacissimo quondam *Whytt* extra omnem fere controversiam positum est. Hinc minime rationem sufficientem motionum corporis in sola corporis textura contentam esse, dixi. Hic tantum de peculiari partium conditione sermo est, qua aptæ fiunt, ut anima illarum ope effectus suos edere possit. Sicut enim partes corporis absque anima vivificante functiones suas præstare nequeunt, sic magna gaudet probabilitate, quod anima corpore separata, phœnomena sensibus nostris externis manifesta, exferere nequeat. Hinc jure meritoque concludimus, nullam corporis mutationem ex solius animæ vi, nisi interveniente corporis fabrica, oriri, atque versa ratione, omnem animæ mutationem ex partium corporis mutatione deducendam esse, simul consequimur, quamvis prima ratio, cur partes ex variis stimulis tam sanitatis quam morbi phœnomena producere valent, in animæ cooperatione quærenda sit. cf. *Cl. Frese diff. de optim. method. caus. prox. investigandi.*

ut melius me explicem, antequam de causa rei cujusdam sermonem instituamus, necesse est, ut antea notio ponatur rei ipsius. Hoc tanta gaudet evidentia, ut probare id ulterius, me puderet. Quid sane enim imprudentius, quam causæ cujusdam rei exploratio, de qua nondum constat nobis notio? Atqui tamen multi auctores hic errarunt, qui, dum morbi definitionem dare volebant, de morbi natura disputarunt, antequam cognitum erat, quid sub morbi voce illis veniret. Nihil ergo ordini rerum magis congruens, quam ut primo vocis vim explicemus, antequam rei, sub voce indicatæ, causam vel naturam inquirere velimus. Vel, aliis verbis, in omni rerum indagatione cognitio historica philosophicæ præponenda est.

§. 4.

In omnibus scientificis veritatibus exponendis, omnes voces, quibus utimur, rite definiendas esse, nisi omni jam sensu æquivoco expertes sint, ex hoc sicut ex primis humanæ cognitionis elementis constat. Definitio autem characterem distinctivum præbere debet, quo res aliqua ab aliis omnibus
semper

semper & ubique discerni potest. Hæc definitio ratione mediorum, quibus signa sunt perceptibilia, duplicis est generis. Quodsi enim omnes res sensibus nostris externis animadverti possent, necesse quoque fore, sequitur, ut ille character distinctivus tum sensibus externis mediantibus, tum sensuum internorum ope animadverti & concipi posset. Satis nota autem est illa rerum differentia inter res in abstracto & inter res in concreto. Res in abstracto tantum sensibus internis discerni possunt. Rerum in concreto autem duplex est genus. Alterum enim sensibus nostris externis patet, alterum vero ex phænomenis modo adesse, concludere possumus. Sic convulsio musculorum ens præbet in concreto, quod organis externis sensoriis animadverti potest; vermes autem, qui illam produxerunt, sensibus externis latent, quamvis omnino entia in concreto constituent, quæ autem ex phænomenis tantum, quæ in corpore efficiunt, cognosci possunt. Patet ex his, duplex dari genus definitionum ratione signorum adhibendorum. Res in abstracto tantum signis, sensibus internis conspicuis, definiri possunt, quoniam

quoniam ipsæ sensum externum fugiunt. Ut autem res in concreto semper & ubique discernere possimus, necessarium earundem definitionum requisitum erit, ut characteres sensibus externis quoque sint conspicui, qui tum pro rerum diversitate supra memorata vel e re ipsa vel ex effectibus ejusdem sumendi erunt. Nunc absque dubio facile quisque largietur, morbum ens esse in concreto. Hinc illum definiendo characteres ponendi sunt, qui sensibus externis patent, ut lege eorundem semper & ubique distinguere possimus, an homo sanus vel male affectus habendus sit. Quum porro nemo inficias iuerit, morbum ipsum sensibus externis percipi posse, a) in ejusdem ponenda definitione-

a) GAUBIUS quidem in *Inst. pathol.* §. 85. morbum in sensus non incidere adfirmat, tamen de natura morbi tantum id intelligendum esse, ex capite ejusdem de natura morbi patet. Omnino quidem latior morbi notio omnia comprehendit, quæ in corpore a naturali conditione aberrant, at, quoniam causæ in sensus non cadunt, aliquo jure, morbum sensibus externis percipi non posse, dici potest. Hæc autem morbi notio in nosologia admitti non debet, quoniam alias causa cum re ipsa confunditur, id quod varium eumque non innoxium dissensum producere potest.

initione signa ex ipsa morbi manifesta conditione sumenda erunt.

D E M O R B O.

§. 5.

Morbi terminus triplici sensu apud auctores occurrit. Et primo quidem notionem involuit illius status, quo fit, ut actiones lædantur. Ita definierunt morbum GALENUS ejusdemque defensor VALLESIUS, a) FREITAG, b) & GAUBIUS. c) Inquirendum erit, an hæc definitio præmissis & requisitis nostris supra positis respondeat. Facile unumquemque mecum perspecturum confido, in hac definitione de causa phenomenon sermonem esse. Quum autem
in

a) „Morbus est affectus præter naturam, a quo aperte læduntur operationes.“ v. *Controv. med. & philos.* L. IV. Cap. I.

b) „Morbus est constitutio partium præternaturalis, actiones lædens.“ v. *Diff. de sanit. & morb. natur.* §. 5.

c) „Status ille corporis humani viventis, quo fit, ut actiones, homini propriæ, non possint apposite ad leges sanitatis exerceri, morbus dicitur.“ l. c. §. 34.

in omni rerum indagatione a cognitione historica incipiendum sit, *a)* atque hæc ex phœnomenis sumi debeat, primam quoque morbi notionem ex iis petendam esse, patet. Hinc hac ex ratione hanc definitionem jam esse rejiciendam, simul adparet. Quum autem porro hac in definitione nulla exhibeantur signa, sensibus externis conspicua, necessario altero caret requisito supra postulato, *b)* hinc nullo modo in usum verti potest. Quantis præterquam hæc definitio obstructa est difficultatibus, quæ signorum usum impediunt, quo tamen nihil est magis necesse! Quoties deprehendimus peculiarem humorum crasin, quæ a naturali aberrat, solidorum structuram, quæ nihil minus quam naturæ consuetæ præ se fert faciem, ubi tamen nullam in functionibus læsionem vel in qualitatibus sensibilibus alienationem detegere possumus! quis tunc hominem ita comparatum insanum diceret? Nonne saltem ex vocis usu consueto magna allucinatio inde oriretur? Annon homini illi, medicus, ad sanationem approperans, in ri-
di-

a) v. §. 3.

b) v. §. 4.

diculum foret. Et quoties, versa ratione, ne minimam corporis interni a naturali statu deflexionem, uti saltem nobis videtur, detegimus, ubi tamen functionum læsio manifeste in sensus occurrit, & quisque hominem illum morbum alere, dicet! Quodsi porro ignorantiam his adnumerare velimus, in qua circa corporis conditionem versamur, quæ ad veram sanitatis indolem necessarie requiritur, facile hujus definitionis nullitatem deprehendere oportet. Quonam porro jure defensores hujus definitionis morbi causæ notionem ab illa morbi seorsim spectare ac exhibere possunt, quum ipsam veram causam pro ipso morbo sumserint? Nonnulli tandem sibi metipsis tanto magis adplauserunt, quo certius crediderunt, quod definitio realis multis parasangis nominalem superet. Sed tunc morbi notio tantum abstracta est, nunquam autem definitionis præ se fert speciem, quæ ante agrorum lectum adhiberi possit. Ex his omnibus facile manum hujus definitionis constare poterit, quique ergo absque dubio & sine allucinatione certo modo definire cupit, quando homo pro sano sit habendus, & quo tempore sanus esse desinit,

ille mecum perspiciet, statum corporis internum nullo modo in morbi definitione locum habere posse. a)

§. 6

Has difficultates nonnulli ita effugere studuerunt, ut tum actiones læsas, tum statum illum morbosum internum, qui illas produxit, definitioni conciliarint. b) Supra jam monui, completam morbi notionem in concreto tam præternaturalem constitutionem solidorum & fluidorum velut causam, quam functiones læsas & qualitates sensibiles vitiatas velut effectus illius causæ simul comprehendere. Hic autem totus morbi ambitus in conspectum venire non debet, sed tantum de nominali vocis definitione agendum est. Superflua ergo hæc definitio continet signa, id quod legibus philosophiæ non

con-

a) Conferri hic imprimis meretur, Ill. ZIMMERMANN *von der Erfahrung*, B. 3. C. 4.

b) V. HOFFMANN *Opp.Ed.Gen.T.I.P.I.C.2. §. 3.*
Eodem fere modo Cl. FRESE (v. *diff. sub præf. BÜCHNERI* habita: *de optima methodo causas morborum proximas investigandi.* p. 10) morbum definiuit, dum ait: „Morbus erit interna „corporis constitutio, qua in viribus partium „ejusdem disensus adest, per ipsam tamen earundem fabricam certo gradu determinata.“

congruit. Cæterum ratione causæ internæ idem valet, quod supra monitum fuit.

§. 7.

Restat ergo ultimus adhuc fons, ex quo morbi definitionem educere possumus, functiones nimirum corporis læsæ & qualitates sensibiles alienatæ, at varii etiam auctores illam ex iis struxerunt. a) Nemo enim inficiari contendet, se morbum alere, si functiones machinæ sunt vel turbatæ vel suppressæ, & si qualitates visibiles a consueta naturali conditione aberrant. Hinc usui loquendi hanc definitionem quam maxime esse congruentem, patet. Quum porro omnis causæ & naturæ morbi cognitio ab externis phœnomenis velut manifestis & cognitis incipiendum sit, b) hac quoque ex ratione generalis morbi character a phœnomenis manifestis petendus est. Sunt porro actiones læsæ & qualitates sensibiles vitiatæ sensibus externis conspicuæ, hinc definitio iis superstructa, requisito gaudet supra postulato. c) Omnino

B 3

qui-

a) v. ELLER *de cognosc. & cur. morb.* p. 2. Ill. ZIMMERMANN l. c. C. c. p. 245.

b) v. §. 3. cf. Ill. ZIMMERMANN l. c. p. 253.

c) v. §. 5.

quidem magnus functionum numerus sensus nostros externos non attingit. Sic variæ secretiones & motus, organis nostris externis latent, sic non raro qualitas vitiosa in corpore per satis longum temporis spatium abscondita remanere potest, antequam phœnomenis morbosis externe obviam prodeat. Sed hac ex ratione signa hæc rejici nequeunt, quoniam omnis morbi cognitio phœnomenis externis superstructa est, nec prius causa animadverti potest, nisi phœnomena externa produxerit. Caret tandem definitio nostra omnibus iis difficultatibus, quæ reliquis definitionibus adhærent. Quatenus autem læsionis vel vitii in qualitate idea extendi aut limitari debeat, proprie determinari non facile potest, ac cum GAUBIO dicere oportet, „facilius esse, rem præsentem discernere, quam verbis exacte definire.“ a) Respicendum ergo est ad manifesta

a) l. c, §. 81. Ill. NIETZKI quidem hanc difficultatem absolvere existimavit, dum ait: „Morbus est „dissensus functionum corporis humani respectu „sue conservationis.“ v. *Elem. pathol.* §. 2. Attamen sæpe sæpius in morbis functionum dissensus ad corporis conservationem tendit, cuius exemplum

nifesta vitia, quæ in sensus nostros externos incidunt, quæque pro omni rerum statu ex causa quadam præternaturali promanant, morbumque adesse declarant. Sicut ergo concursus phœnomenorum præternaturalium vel vitiatorum morbum sistit, sic eorum phœnomenorum concursus, quæ secundum naturam succedunt, sanitatem constituunt. a) Quemadmodum autem abstrahendo hanc morbi definitionem formauimus, sic neminem crediturum puto, ut morbum absque natura vel causa vere existentem, habendum esse, vellem. Supra enim hanc objectionem jam refutatam esse, credo. b)

plum motus critici dare possunt, qui tamen phœnomenis morboſis adnumerandi sunt. Si enim ita argumentari vellemus, facile febres ex morbarum numero relegari possent, quoeiam haud raro ad corporis conservationem valent.

a) v. SAUVAGES *Nosal. Method.* T. I. p. 67.

b) v. Nota ad §. 4.

D E S Y M P T O M A T E .

§. 8.

Omnia phœnomena machinæ nostræ, quæ a statu sano aberrant, omnibus fere auctoribus symptomatum nomine veniunt. *a)* Hinc ex morbi nostra definitione consequitur, quod symptoma & morbus tunc synonyma fuerint, nulla fere ratione inter se distincta, nisi in eo, quod non omne symptoma, seorsim spectatum, morbum in concreto nominare debeas. Dantur quidem morbi, ubi tantum singula functio læsa vel singula qualitas visibilis vitiosa adesse videtur, plurimi tamen morbi ex variorum symptomatum syndrome constant. *b)* Symptomata ergo nobis non sunt effectus morbi sed causarum sequelæ, & quoniam omnia, quæ symptomatis adnumerari nequeunt, ad causas referenda sunt, nunquam præter causam & effectum ens tertium existere potest. Sicut autem in capite superiori evictum datum fuerit, quod morbi nominalis definitio effec-

c) GAUB. C. c. §. 83, 84.

b) SAUVAGES l. c. T. I. p. 89. Ill. ZIMMERMANN l. c. p. 245.

effectum tantum, tanquam res sensibus externis obvia, respicere debeat, sic complexa morbi notio unum alterumque conjungit, dum nunquam phœnomenon absque causa separatim vere existens cogitari potest.

DE MORBI NATURA.

§. 9.

Sensuum externorum ope superficiem rerum quidem animadvertimus, pensitans autem hominis ingenium ulterius promovere, & intrinsecum rerum adspectui exploranti exponere naturæque secreta vestigia scrutari, conatus est, nec mirum ergo, si medici omni fere ævo morborum naturam explorandi, operam navarunt. Felices! si rem inquirendo, quæ tam momentosum, quam perutilem in toto medicinæ systemate exercet influxum, notiones antea de essentia vel natura rite distinxissent, & inter se convenientes fuissent, quid naturæ termino illis veniret. Vacillitas autem hujus notionis ex innumeris exemplis probare possem, nisi illa quemque perspecturum considerem, qui libros medicinæ aliquantulum pervoluit.

Hinc jam primum ex philosophiæ principiis naturæ notionem eruere liceat, quo postea eo certius morbi essentiam ponere possimus.

§. 10.

Omne ens quod existit, essentia *a)* sua gaudet, & unum absque altero esse nequit. Omnes porro philosophi conveniunt, essentiam rei illud esse, sine quod res, qua talis, esse nequeat. Hanc notionem autem nondum satis determinatam esse, confusio testari potest, qua sæpe auctores, naturam morborum ponendo, laborant. Et quidem duplex apud philosophos hujus termini sensus occurrit, quem, ut videtur, medici non rite distinxerunt. Primo enim id denotat, quod rei alicui in omnibus ejusdem considerandi & denominandi rationibus, adeoque & in omnibus illis, qui cogitari de eadem possunt, statibus diversissimis eodem semper modo competit, ita ut ex omnibus illis, per quæ res est, quod est, primo quasi loco atque tanquam reliquorum fundamentum, ex quo

a) Monitu hic opus esse credo, essentiæ & naturæ voces mihi semper esse synonymas, cujus apologia videatur apud HOLLMANNUM in *Metaph.* §. 32.

quo illa consequuntur, concipiatur. Hæc essentia notio complexa vel absoluta nominatur, *a*) atque ea est, ad quam in morborum natura quaerenda, nobis respiciendum est. Nunc autem essentia vox alio adhuc sensu accipitur. Illud nempe, quod rei tantum sub certa quadam denominatione & consideratione competit, ita ut sine eo sub hac consideratione existere nequeat, essentia rei incomplexa vel relativa appellatur. *b*) Ex hac essentia ideæ differentia omnes illas quaerelas ortas esse, quæ de morbi essentia aguntur, mox adparebit. Ut autem morbi naturam absolutam inveniamus, in eam rem inquirendum nobis erit, quæ in omnibus morbi considerandi rationibus primum fundamentum sistit, ex quo illæ fluunt. Hoc negotium optime perfici poterit, si omnia illa, quæ rei competunt, ad certas classes redigimus, ut ex iis illud seligere possimus, quod rei naturam constituit. Nec, ut nimiam prolixitatem effugamus, de rebus in abstracto, sed tantum de illis in concreto, hic nobis agendum erit.

§. II.

a) HOLLMANN l. c. §. 15. seq.

b) l. c.

§. II.

In omni ente materiali tria potissimum cogitari ac discerni possunt. Primo loco nempe phænomena foras deprehenduntur, secundo vires cogitamus, quæ hæc phænomena producant, & tertio certam materiæ structuram & mixtionem supponimus, ex quibus vires promanant. Quod idem certa quadam ratione de corpore animato valeat, supra datum est. *a)* Videbimus nunc, quidnam ex his tribus naturæ nomine insigniendum sit.

§. 12.

Phænomena per se absque virium concursu existere nequeunt, & vires rationem continent, vel melius, constituunt existentia phænomenorum. Hinc phænomena rei naturam ejusdem absolutam non constituunt, quoniam in iis ipsis fundamentum non est, quod existant. Attamen varii auctores morborum naturam in ipsis phænomenis quæsiuerunt. Sic plures naturam febris in calore consistere crediderunt, alii spasmum cordis & arteriarum naturam febris esse, adfirmarunt. Sed facile quisque ex supra de essentia notione propositis videbit, hos viros nul-
lomodo

lo modo absolutam febris naturam posuisse. Quum enim calor vel pulsus naturali celerior id esse nequit, per quod ipsa hæc phænomena existunt, haudquaquam iis essentiæ absolutæ nomen tribui potest. Sensu autem relativo omnino dici potest, febris essentiam in calore consistere, si quando nempe id tantum febris nomine insignire velimus, ubi calor præternaturalis deprehenditur, tunc omnino hæc febris absque eo calore existere nequit, quamvis ipsius febris essentia absoluta in eo non est, sed tantum illud sistit, per quod definitum existit. Est ergo hæc essentia definitionis essentia, non autem rei ipsius. Ex his satis superque consequi potest, morbi naturam absolutam in phænomenis nunquam quærendam esse.

§. 13.

Alterum, quod proxime a phænomenis abest, vires sunt, quæ phænomena produ-
cunt. Varii auctores rei viribus naturæ no-
men tribuerunt, a) sed æque hoc perperam
factum

a) „Natura est vis activa seu motrix, hinc natura
„etiam dicitur vis totius mundi seu vis universa in
„mundo.“ v. BILFINGER *de Deo, anima &
mund.* p. 278.

factum fuisse, probari potest. Omnes vires ex materiæ structura & mixtione resultant, neque in mundo materiali vis absque causa materiali præcedenti cogitari potest. Hinc vis primum non est, per quod res existat, hinc naturæ nomen ei non competit. Huic alterum argumentum accedit, quod nempe vis idea tantum abstracta sit, natura autem rei absoluta verum ens in concreto sistat. Ergo nec vires naturæ notionem involvunt.

§. 14.

Tertium hinc tantum, ad naturæ notionem condendam, nobis remanet. Primum nempe fundamentum, per quod vires & phænomena rei, sub omnibus considerandi modis existunt, materiæ modificatio est. Hinc hæc materiæ fabrica naturam rei absolutam constituit, atque nunc facile quoque morbi natura ponenda erit. Quando enim omnes corporis mutationes foras prodeuntes ex singulari ejusdem structura solidorum & mixtione fluidorum ortum trahunt, sequitur, naturam omnium harum mutationum in structura solidorum & mixtione fluidorum contentam esse. Quamvis enim phænomena corporis animalis non ex sola partium fabrica

brica oriuntur, tamen anima illud non est, ex qua omnes reliquæ conditiones tanquam ex basi fluunt. Anima enim absque corporis partium conditione & versa ratione hæc absque anima vere existere possunt, neque anima rationem corporis existentiaæ continet, nec, posita illa, phænomena & vires corporis ponuntur, nisi certa materiae structura & mixtio ponatur, quibus median- tibus vires corporis ejusdemque mutationes producere possit. *a)* Hinc anima, corporis animati naturam non constituit, quamvis nonnulli huic sententiaæ addicti videntur. *b)* Attamen omnino ad illam semper respicien- dum est, quum essentialem differentiam in- ter corpora animata & inanimata sistat. Hinc optimo jure atque ut omnis dissensus averta- tur, adjungi poterit, naturam corporis anima- lis fabricam ejusdem esse animatam, ex qua omnes vires atque mutationes ejusdem ve- luti ex primo fonte emanant. Quum au- tem

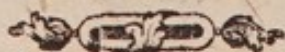
a) c. f. Not. ad §. 3.

b) v. MEAD. *Opp. Ed. Gætt. T. I. de Variol. p. 12.*
& SAUVAGES l. c. p. 96. seq. qui autem sen- sum naturæ metaphysicum cum sensu ejusdem physico confundunt.

tem porro mutationes corporis humani duplicis sint generis, quorum alterum illas comprehendit, quæ secundum statum naturalem succedunt, alterum autem eas continet, quæ læsæ vel vitiatæ dicuntur, etiam pro hac ratione, essentiam harum mutationum duplicem esse, consequitur, & sicut absque omni dubio concludimus, phænomena præternaturalia nunquam ex sana & naturali solidorum structura & fluidorum mixtione flui posse, sic omni jure consequimur, naturam morbi in fabricæ corporis a statu naturali alienatione fitam esse. a)

- a) Hanc naturæ notionem de morbo in genere plurimi auctores posuerunt, quamvis in morbis individuis omnes fere ab illa discedant. „Essentiam morbi non consistere in læsa operatione, sed in „ea dispositione, per quam læditur“ apud VALLESIUM l. c. legitur, quocum etiam GAUBIUS consentit, dum ait: „Naturam morbi generalem fitam esse in male affectis corporis vivi „illis conditionibus, quibus id aptum natum est, „suam conferre symbolam ad actiones humanas.“

l. c. §. 42.

DE CAUSA MORBI

§. 15.

Quandoquidem in toto naturæ phœnomenorum regno nihil absque causa vere existens cogitari potest, nullum quoque dari morbum, quin suam agnoscat causam, simul apertum est. Quodsi autem porro tota actualis natura ita concatenata est, ut ex innumeris ejus membris unum stet pro effectu præcedentis, simulque pro causa sequentis & omnium sequentium, iterum quodvis phœnomenon innumeras agnoscere causas, quarum semper altera rationem continet alterius, consequitur. Hinc medici sub morbi causæ nomine omne id comprehendere solent, quod ad morbum producendum symbolam conferre valet. In tanta autem rerum multitudine certos ponere limites fas est, ne altius adscendatur, quam necessitas jubet.

§. 16.

Causa morbi est illud, quod morbi rationem in se continet. a) Hinc omne id quod ab aliis, principii nomine a causa distinctum

a) NIETZKI *Elem. Pathol.* p. 24. §. 98.

stinctum fuit, veræ causæ præ se fert indolem, nec ab ea discernenda est. *a)* Hinc porro causa semper est ens in concreto, ratio autem ens in abstracto, *b)* atque hinc omnia ea, quæ rationem morbi continent, entia in concreto sistunt. Ut tandem in reliquis, sic in morbis producendis plures ad unum morbum efficiendum concurrunt causæ, quæ, singulatim spectatæ, rationem insufficientem existentia morbi, omnes autem simul comprehensæ, rationem sufficientem morbi sistunt, vel causam quandam producunt, quæ hanc suffi-

a) HOLLMANN l. c. §. 272. SAUVAGES l. c. p. 74. seq. magnum inde dissensum oriri putat, si principium a causa non distinguitur. Hæc autem sententia ex falsa ejusdem de causa notione fluit, quum illam cum ratione confundit. Principium enim id vocat, quod a nobis causa dicitur, causam autem id esse adfirmat. ex quo intelligi possit rei existentia, & quod sensibus semper lateat. (v. l. c. p. 81. §. 180.) Has autem notiones non omnes philosophi admiserunt, neque in nosologia locum habere possunt, quum raro vel nunquam ex principio morbi ejusdem existentiam intelligere possimus.

b) v. HOLLMANN, l. c. §. 271. NIETZKI l. c. §. 100. SAUVAGES l. c. §. 180. Hic auctor nempe id causam adpellat, quod nobis ratio est, atque illud sensibus externis cognosci non posse, probat.

sufficientem rationem continet. Relictis omnibus aliis, hic tantum de causa morbi, quæ corpori inest, aliquid monere liceat.

§. 17.

Ex causa externa, vel ex plurium remotarum concursu vitium quoddam in solidis vel in fluidis, vel in utrisque producitur, ex quo morbi phænomena primo loco oriuntur. a) Sic ex aeris frigiditate indeque contracto refrigerio lentor ille inflammatorius nasci potest, qui febrim inflammatoriam accendit. Lentor ille inflammatorius optime *causæ materialis* nomine insignitur. Ad febris autem existentiam hæc causa nondum sufficiens est, quoniam sæpe lentorem illum absque febris inflammatoria observare contigit. Multa ergo ad morbum producendum adhuc concurrunt, quæ non in ipsa causa materiali, uti saltim nobis constat, sed in viribus corporis, in loco, quem occupat, ejusdemque varia conditione latent. Ut enim medicamenta, sic causæ morbificæ materiales varios pro varia corporis universi partiumque constitutione ef-

C 2

fectus

a) Facile adparet, de ea causa interna, quæ prædisponens dicitur, hic sermonem non esse.

fectus relinquunt. Sic ex sanguinis diathesi phlogistica nunc laryngis nunc pleuræ nunc pulmonum inflammatio producitur, quæ omnes facie differunt, hinc aliam atque aliam causam agnoscunt, quæ diversitatis phœnomenorum rationem contineat. Has *causas formales* adpellare liceat, ex quibus binis demum morbi *causa proxima* constat.

§. 18.

Causa materialis morbi rationem sufficientem non continet, sed tantum id denotat, quod, causis formalibus exceptis, proxime morbum produxit, quo demto morbus præsens dirimitur, quo autem posito, morbus nondum ponitur. Semper hinc præternaturale quid vel in solidis vel in fluidis vel in utrisque latens sistit, ex quo, causis formalibus exceptis, sub omnibus considerandi modis morbus initium cœpit. Hac ratione ab omni causa prædisponente & occasionali, ex quibus nempe demum nascitur, satis distincta est. Sic enim colluvies biliosa putrida in primis viis petechias producere valet, atque tunc, causis formalibus exceptis, sub omnibus considerandi rationibus primum sistit fontem, ex quo petechiæ oriun-
tur

tur, hinc veram causam materialem petechiarum constituit. Constitutio autem cholericæ, pituitosæ, aer, putridis exhalationibus inquinatus, quamvis huic colluviei primariæ ansam præbeant, tamen illud fundamentum haud sistunt, ex quo petechiæ sub omnibus considerandi modis ortum trahunt.

§. 19.

Causa ergo formalis est illa corporis conditio, qua fit, ut causa materialis hæc vel illa symptomata efficere valeat. Hinc ad causas remotas vel præcedentes referenda non est, sed in serie causarum ultimum occupat locum. Et quidem hæc causa morbosæ conditionis notionem haud necessarie involvit. Sic enim colluvies humorum acrium in primis viis, nervos irritando, convulsiones concitare potest, quo in casu colluvies acris causam materialem, nervorum autem sensibilitas & consensus, causam formalem constituunt. Negari interim non potest, nonnunquam & hanc causam formalem morbosæ indolis esse. Sic v. c. feбри inflammatoriæ facile peripneumonia accedit, si laxitas pulmonum antea adfuerit, aut si pluribus vicibus individuum jam a pulmonum inflamma-

tione correptum fuerit. Sic ex paulo sensibili systemate nervoso, colluvie acri irritante accedente, phænomena conflantur, quæ in constitutionibus minus sensilibus haud deprehenduntur. Hoc autem in re nihil mutat. Ablata diathesi phlogistica, demta colluvie, in binis morbus tollitur, neque talis causa formalis peculiarem medici attentionem desiderat. Longe autem aliter res se habet, ubi hæc corporis conditio ita comparata est, ut a lenissimo irritamento phænomena ortum ducant, quæ irritamento proportionata non sunt. Sic in morbo hysterico ex leuissimis causis, spasmi convulsiones, dolores colici contrahuntur. Adest in hoc morbo peculiaris systematis nervosi conditio, qua, leuissimis accedentibus causis, magna eaque sat molesta symptomata efficiuntur. Tunc autem hæc partium constitutio pro causa formali habere non debet, sed in conjunctione cum irritamento veram præ se fert indolem causæ materialis. Cæterum lubenter fateor, limites hic ponere, satis difficile esse, id quod autem ex culpa notionum mearum exclusiva haud evenit, quum idem de omnibus reliquis causæ notionibus valeat. Naturæ catena tales difficultates ubique

que præsentat, neque membrum quodlibet absque collifione reliquorum cognosci atque determinari potest. Ad praxin nobis sufficere potest, omne id causæ formalis nomine insignire, quod in morbo producendo, viribus, corpori ejusdemque partibus propriis, atque idiosyncrasia tribuendum est.

§. 20.

Nemo, veluti opinor, hanc causarum differentiam, naturæ rerum superstructam esse, negabit, *a*) quin potius magnum inde in serie notionum commodum redundare, persuasus fuerit, si illius ope intelligi potest, quonam jure eandem causam effectus oppositos producere, idemque effectus ex diversis causis oriri posse, dicendum sit. Quum enim causa formalis magnum in causis materialibus modificandis exerceat imperium, varia hinc quoque phænomena ex una eademque causa materiali adparebunt, ubi diversæ cooperant causæ formales. Sic v. c. vermes varios morbos, pro varietate causarum formalium, i. e. loci, quem occupant, idiosyn-

a) Neotericorum nonnulli ad hanc causarum distinctionem respiciunt, de qua vid. Cl. GESNER *Beeobachtung. aus der Artzeneigel.* B. I. p. 74.

syncrasia &c., facie & symptomatibus diversiffimos excitare valent, ubi vermes pro vera causa materiali habendi sunt. Sic inflammatio ex diathesi sanguinis phlogistica, ex consensu, ex putredine evenire potest.

§. 21.

Quodsi causa morbi materialis illum denotet statum corporis præternaturalem, ex quo symptomata primo loco tanquam ex fundamento sub omnibus considerandi & denominandi rationibus resultant *a)* causam morbi materialem atque naturam morbi nobis synonyma esse, ex naturæ morbi notione supra posita *b)* patet. Hinc unum terminum alteri substituere liceat. Quodsi autem porro varii morbi ex una eademque causa materiali foveantur, atque, versa ratione, idem morbus variam agnoscere potest causam materialem, varios quoque existere morbos, qui, quamvis diversam præ se ferunt faciem, natura tamen conveniunt, & e contrario totidem occurrere morbos, qui, quamvis symptomatibus conveniunt, dissimilima

a) §. 18.

b) §. 14.

lima tamen sunt natura, simul consequitur. a) Magnum ex hujus differentiæ attentione commodum arti enasci, infra pluribus patebit.

a) „Reperiuntur morbi“ ait SYDENHAMUS, „qui „sub eodem genere ac nomenclatura redacti, ac quoad „nonnulla symptomata sibi invicem confimiles, ta- „men & natura inter se discreti diversum etiam „medicandi modum postulant.“ Additque eo- dem loco: „complures esse morbos, qui, licet ab „auctoribus sub eodem titulo citra ullam speciei „distinctionem tractentur, dissimillima sint indole.“ v. Opp. Præfat. Ed. Gen. p. 7. Ed. Lugd. p. 13.

Idem confirmat GAUBIUS, dum ait: „Pos- „sunt causæ natura convenire, tametsi diversas „corporis partes occupant, ideoque nec easdem „præcisè functiones turbant. Quod magnæ uti- „litatis in arte compendium. „l. c. §. 63. cf. etiam „Ill. ZIMMERMANN l. c. p. 125.

DE MORBO PROFLI-
GANDO.

§. 22.

Morbi curatio in eo versatur, ut causæ auferantur, quæ symptomatum rationem continent. Quum autem id tantum tollendum sit, quod præternaturale aut vitiosum corpori inest, inter omnes morbi causas præcipue ad causam materialem respiciendum esse, adparet. Negligi quidem minime debent causæ antecedentes, quippe quæ, si perdurent, omnino removendæ sunt. Sic etiam ratione causæ formalis multa in praxi attendenda sunt, quum pro illius diversitate aliam atque aliam viam ad causæ materialis ablationem sequi, nos oporteat. Attamen quæque causa materialis generalem sibi methodum vindicat, quæ sub omni causæ formalis differentia prosequenda est. Sic peripneumoniæ inflammatoriæ universalis methodus antiphlogistica convenit, quamvis simul ad expectorationis promotionem attendi debeat. Cardo ergo curationis in tollenda causa materiali, hinc in auferenda morbi natura, versatur. Medelæ ratio autem specifica
fica

fica ex causarum simul formalium ratione haurienda atque determinanda est.

DE METHODO MORBOS ORDINANDI.

§. 23.

Superat humani ingenii vires, omnes notiones individuales figillatim deprehendere, inque rebus agendis illas adhibere, hinc animæ fere proprium atque insitum est, ut conceptus individuales ad generaliores quosdam revocemus, qui memoriam, oneri alias confusioneque cedentem, suffulcire valent, & secundum quorum normam novas rerum obvenientes notiones digerere possumus. a) Hæc virium tenuitas rei que commodum quoque

a) „Sentiunt attenti, lumen ex detecta quaque veritate menti natum simul diluculum esse, cum quo in cognitionem propinquæ veritatis eatur. Et sane labor infinitus esset investigandi singula: sed præcedens ratiocinatio, qua similia similibus accensere, proni sumus, onus illud leuius reddit.“
KLOEKHOF *de morb. anim.* p. 2.

„Das Licht von jeder entdeckten Wahrheit ist für uns die Dämmerung der Wahrheit, die ihr zunächst liegt. Ill. ZIMMERMANN. I. C. T. 2. L. 4. C. 2.

que in causa sunt, qua factum fuit, ut ingens morborum numerus ad genera quædam universaliora reductus, atque norma structa fuerit, secundum quam novæ morborum species dijudicari possunt. a) Necessitas rei necessitatem ad illam ulterius attendendi jam satis evincit, & pro optima forsan mihi est apologia, criminationem forte subienti, me genio sæculi plus nimium indulgisse. b) At tamen propius mihi elaborandum erit in reddenda ratione, qua multitudinem systematicorum, qui mutationes corporis humani præternaturales ad summa quædam genera reduxerunt, adaugendi, permotus sum.

§. 24.

a) „Genera morborum tam mirabile vinculum inter
 „se & veluti communionem quandam habent, ut
 „idem lumen, quo unius natura profertur in con-
 „spectum, a proximi lumine crebro accendatur.“
 COCKBURN *Virulentæ gonorrhoeæ symptomata* &c. Lugd. 1716. in Dedic.

b) KLOEKHOFF *Galenum* illos perstrinxisse non censet, „qui severiore ratiocinio, ex iis quæ sen-
 „sui aut rationi evidentia sunt, de rebus affinibus
 „obscurioribus conjecturam facere, vel iudicium
 „quoddam ferre, sustinuerunt. Eo enim omnes na-
 „tura ducit: idem jucundum semper, nec raro uti-
 „le, quin & necessarium est.“ l. c.

§. 24.

Hæc abstrahendi ars similitudini & dissimilitudini rerum superstructa est, & generatim methodus ordinandi adpellari solet. Est autem similitudo nihil aliud, quam rerum, sub certa determinatione spectatarum, convenientia, uti dissimilitudo, rerum sub certa determinatione spectatarum, diversitas. *a)* Hæc determinatio, sub qua res considerari possunt, normam præbet, secundum quam rerum differentia dijudicatur, quæque vulgo fundamentum distinctionis vocant. Quum autem una res eademque sub multivario stationis puncto spectari potuerit, quibus totidem similitudines & dissimilitudines deprehendimus, multas dari unius ejusdemque rei differentias, simul consequitur. Non autem idem est, an hæc ex rerum analogia argumentatio secundum has vel alias determinationes instituat. *b)* Hinc inter omnes rei condiciones, sub quibus spectari potest, illa

a) V. HOLLMANN l. c. §. 252.

b) „Argumentatio a simili, si debite non instituat, „cæteris omnibus fallaciores deducit conclusiones.“

BAGLIVI.

„Circumspecta postulatur ex similitudine morborum argumentatio.“ KLOEKHOFF.

illa feligenda erit, ex cujus nexu fertilissimam ad incognita ducere possumus conclusionem.

§. 25.

Possunt autem res præcipue duplici ratione considerari. Respicimus nempe vel ad rerum attributa externa vel ad earundem naturam internam. Ergo duplex datur fundamentum distinctionis rerum similitudinis, quorum alterum ex rerum natura, alterum ex earundem attributis externis desumptum est. Hinc duplex ordinandi methodus existat, quarum illa essentialis vel naturalis hæc autem artificialis auditur. Est ergo methodus ordinandi naturalis æquatio similitudinum rerum secundum earundem naturam. Methodus autem artificialis illa erit rerum similitudinis comparatio, quæ secundum differentiam attributorum externorum earundem instituitur.

§. 26.

Quum essentia rei, sensu positivo spectata, unica tantum sit, unicam tantum existere methodum ordinandi naturalem, constat. Quum e contrario multivaria sit rerum externa conditio, plures etiam confici posse ordines re-

rum artificiales, simul apertum est. Quando ergo, in morbis ordinandis, regula, secundum quam similitudinum comparatio æstimari debet, ex morborum phænomenis desumitur, plures etiam methodos artificiales existere poterunt. Sic regula comparationis a morborum origine, sede, gradu, eventu &c. desumi potest, *a)* at nimis ambiguum & a foro meo longe distans foret, si omnes has rationes, quibus pro earundem diversitate, varia systemata sunt superstructa, recensere vellem. Sufficit mihi, paucis hic monere, quod hac methodo scientia haudquaquam promoveatur, nisi incommoda, quæ inde redundant, morborum cognitionem impediunt. Et quidem in causa hæc sunt. In methodo artificiali sæpe morbi, natura diversissimi, conjunguntur. Quum enim tantum ad phænomenorum morbi similitudinem respiciatur, hæc autem sæpe sæpius unam eandemque præ se ferant faciem, quamvis ex longe diversa causa emanant, *b)* facile hujus asserti

a) HOFFMANN *Opp. Ed. Genev. T. I. P. 2. C. 6.*
GAUB. l. c. §. 841. seq. de HAEN *Thef. febr. divis. sist.*

b) §. 20. 21.

asserti veritas constare potest, atque cuique patebit, qui multivarias, unius ejusdemque morbi, causas materiales perpenderit, hinc, exempla huc allegare, fere superfluum fore, existimo. Sic enim per satis longum temporis spatium, pleuroperipneumoniæ unam tantum existere speciem, practici crediderunt, atque in omnibus individuis eandem medendi methodum commendarunt, quamvis pro varia aëris & corporis constitutione *a)* longe diversæ sit indolis, diversamque medelæ rationem postulet. Idem de omnibus reliquis febribus valere, ex eruditis neotericorum speciminibus lucide adparet. Nec minus, inversa ratione, morbi, natura congeneres, hac methodo disjunguntur, quoniam varia phœnomena ab una eademque causa materiali pendent. *b)* Sic colicæ & dysentericæ biliosæ absque pulsu celeri & calore præternaturali existunt, quæ omni jure omnique habita ratione, pulsu celeri atque calore febrili exceptis, febrium bilio-

farum

a) „In plurimis,“ ait H U X H A M. „morbis epidemiciis, speciatim variolis, morbillis, febre scarlatina, cæterisque fieri potest, ut morbus generalis insigniter per ægrotorum particularem mutetur constitutionem.“ *Opp. Ed. R E I C H. T. 3. p. 117.*

b) l. c.

farum numero accensendæ sunt, quibus autem distinctionis fundamentum longe alium attribuit locum. Sic rheumatismus in juncturis ad arthritidis genus relegatur, quamvis nonnunquam inflammatoriæ indolis esse, occurrat, eaque ex ratione ad rheumatismum inflammatorium remittendus sit. Quanta inde in dogmatica medicinæ parte idearum vacillitas atque rerum confusio oriatur, cuique artis tyroni patet, qui methodum pervolvit, quam *Sauvages* adoptavit. Nullo enim stabili nexu junctæ est theoria, quæ, per totum systema inordinate dispersa, innumeris repetitionibus, tyronis laborem nimis grauem reddit, neque philosophicam notionum seriem admittit. Idem corporum naturalium scrutatoribus in notescere debet, qui systemata, sola corporum facie externa superstructa, in corporum indagatione adhibent. Ingens porro numerus generum morborum, qui, ex symptomatum similitudine, nulla causæ indolisue morbi habita ratione, conficitur, nullius in arte emolumenti esse potest. Copia enim febrium, priscorum monimentis nobis mandata, id claro simul autem tristi probat argumento, quanta fiat ordinis rerum pertur-

batio, in dispeſcendis morbis, absque ad eorundem naturam stabilem habito respectu. Febres affodes, lingodes, elodes &c. tantum nominandæ sunt, & nemo, harum febrium rationem attendens, probationem negabit. Variam tandem hinc inde litigandi materiem nasci, causus seu febris ardens testari potest. Hæc, quæ & cujus fit naturæ, medici valde dissentiunt. *Bærhavius* illam pro summo sanguinis statu inflammatorio, a) *Funckerus* aliique pro summo febris biliosæ gradu tradunt, b) & *Ellerus* adhuc aliud quid sub illa intellexisse videtur, c) & quisque, quod mirandum videtur, priscorum testimoniis sententiam suam probare potest. Facile autem ex ipsis veteribus perspiciendum est, illos, omnes febres, in quarum decursu æstus ac sitis majori consueto more gradu deprehenduntur, arden-tes vocasse. d) Quam multis vero aliasque
inter

a) *Aphorism. de cognosc. & cur. morb.* §, 738. seq.

b) Ill. *TISSOT Opp. Ed. Ill. Bald.* T. I. p. 15. Ill. *VOGEL de cognosc. & cur. C. H. adfect.* p. 51. & 56.

c) *Obs. de cogn. & cur. morb.* p. 69.

d) *FOREST. Opp. L. 2. Obs. 16. Schol.* *BELLIN. de Urin. & puls.* Ed. Lugd. 1717. p. 248, 254. Ill. *VOGEL l. c.* p. 52.

inter se diversissimis febribus hæcce phœnomena conveniunt! Et quomodo aliter fieri potest, quam ut utriusque opinionis valor vetustatis sigillo confirmari possit. Ex omnibus his satis constare arbitror, omnes divisiones, phœnomenis externis, absque ad morbi naturam habita ratione, superstructas, nulla utilitate esse. Neque desunt medici magni nominis, qui harum divisionum damna perspexerunt. *a)* Quærenda ergo est altera methodus, quæ omnibus his difficultatibus minus obnoxia sit.

D 2

§. 27.

- a)* Variis titulis unus idemque morbus insigniri solet, „ubi tamen eadem est morbi causa, indicationes „etiam eadem, atque eadem symptomata, solo „gradu distincta. Ita multo etiam frequentius „plurimos variantes morbos, (qui cum a diversis „causis originem suam ducunt, ita admodum diversis „symptomatis stipati, æque diversas indicationes „subministrant methodumque curandi æque differentem requirunt) sub uno generali titulo comprehensos, atque uni eidemque methodo accommodatos passim reperimus. Atque inde fit, „quod nulla alia ars præter medicinalem adeo „longo usu atque experientia indigeat. &c. MORTON *Præf. ad Phthysiologiam.* „Inter „præcipua artis nostræ desiderata illud merito reponimus, ut singuli quique morbi in tot species sub- „distin-

§. 27.

Quando ordinandi rationes ex ipsa morborum naturæ similitudine desumuntur, omnia hæc evitari posse, cuique facillime patebit. Causæ enim materiales tantam varietatem non observant, quam in phœnomenis deprehendimus, & quamvis morborum causas materiales haudquaquam omnes cognoscamus, tamen ex una eademque, varios eosque satis distinctos effectus oriri, supra evictum

„distinguantur, quot sunt morbi primarii, a quibus
 „foventur, aut causæ vehementes, constantesque,
 „a quibus producuntur. Contra medici morbos
 „nonnullos, qui in tot species distingui deberent,
 „quot sunt principales morbi aut causæ vehementes
 „a quibus foventur, quia in nonnullis symptomatis
 „sibi similes videntur, sub uno generali titulo
 „comprehendunt, eademque medendi methodo in
 „singulis utuntur, cum revera & indole diversi
 „ab invicem sint, diversam medendi methodum ex
 „poscant singuli.“ BAGLIVI *Prax. med.* L. 2. C. 9. Ill. TISSOT ita de magno februm catalogo dolet: „Variis“ ait, „nominibus sæpe eundem morbum indicauerunt, alias & plerumque
 „ex symptomatibus, neglecta causa, nomenclaturam deducentes tot finxerunt nomina, quot paulo
 „graviora symptomata in febrili praxi occurrebant“ l. c. p. 14. Cl. van den Bosch sequentia habet: „Magnum pathologiæ adfertur detrimentum ex non-
 „nul-

ctum datum est. a) Hinc utile in arte compendium ponitur, quoniam pauciores existunt causarum materialium classes, quam phaenomenorum. Est porro haec methodus illa, ex qua simul curationis ratio patet, id quod auctores tanto desiderio optarunt atque postularunt. b) Dum enim morbi cujusdam

D 3

deter-

„nullorum medicorum cacoethe, qua audito uno
 „alteroue cardinali, ut ita dicam, symptomate,
 „statim & praemature nimis, nomina morbis impo-
 „nant, totamque nomini superstruant indicationem.
 „Veri medici est, ad morbi adaequatam comparandi
 „ideam, ex phaenomenis omnibus ad causam ra-
 „tiocinari, neque quaerere nomen tantum morbi,
 „sed quid causam expediat.“ *Histor. Const. epid. vermin.* p. 7. Conferri quoque ea merentur, quae apud SYDENHAM in *praefat. ad Opp.* leguntur, nec minus ea, quae HOFFMANNUS hac de re differuit in *Opp. cit.* T. 1. p. 148. §. 7. *Scholion.*

a) §. 20. 21. 26.

b) „Methodus morbos ordinandi ita comparata esse
 „debet, ut non in nominibus duntaxat morborum
 „inveniendis sese utilem praestet, sed praecipue fa-
 „cilem ad eruendas curationes viam expediat.“ GAUB. l. c. §. 840. Conf. etiam auctores modo allegatos. HEBENSTREIT, qui omnium primus, ad talem methodum respexit, illam ita describit: „Ufus hujus methodi est, indicationis alicujus communis, quae multis aegritudinibus, titulo dispare utentibus, respondeat, inventio.“ *Progr. de methodo morbos ordinante. Spec. prim.* p. 14.

determinationem systematicam vel historicam secundum hanc differentiam eruimus, simul ad ejusdem causam materialem, hinc ad naturam, indeque ad indicationes curatiuas ducimur. Summo ergo studio hæc morborum differentia eruenda atque pro methodi ordinandi fundamento ponenda est.

§. 28.

Quum autem morborum natura abdita sit, neque sensibus externis pateat, ex phænomenis ab ea emanantibus ad illam concludi debet, & quamvis ex symptomatibus, per se spectatis, nullomodo vera norma pro methodo naturali strui possit, a) tamen symptomatum similitudo eatenus pro norma comparationis assumi potest, quatenus naturam morbi indicant. Hæc vero phænomena rite determinare, res maxime est ardua atque difficilis. Undenam? Nonne quæque conditio morbosa, sub certis atque determinatis circumstantiis posita, certa sua sibi que propria habet symptomata? Annon iusta observatione illa determinari possunt? Quo certius prius, eo majoribus posterius obnoxium est difficulta-

a) §. 26.

cultatibus. Complicatissimus virium machinæ nostræ consensus, indeque varia directio ac modificatio effectuum unius ejusdemque causæ materialis, exigua nostra cognitio reliquarum circumstantiarum, sub quibus, posita causa materiali, hæc vel illa ejusdem effectus modificatio evenire debet, frequens causarum plurium concursus, magna opinionum de natura causarum cohors, præjudiciis ac hypothesebus erroneis superstructa, omnia hæc & adhuc plura, quæ jam *Baglivi* monuit, a) quæque nostris temporibus tanta elegantia ab Ill. *Zimmermanno* exposita sunt, b) hanc determinationem fere ad problemata altioris indaginis relegant.

§. 29.

Quamvis autem hæc fere insuperabilia impedimenta absolutam morborum naturæ indagacionem valde onerunt, tamen via sternenda est, qua ad morborum naturæ similitudinem relatiuam detegendam pervenire queamus, atque videamus, annon detur filum ariadneum, cujus ope ex hoc labyrin-

D 4

tho

a) v. *Opp.* L. I. p. 8. seq. & L. 2. p. 166. seq.b) *Von der Erfahrung* B. 3. C. 2.

tho nos extricare possemus. Ex phœnomenis morboſis, id eſt, ex ſymptomatibus ad cauſas concludendum eſſe, ſupra datum eſt, a) nec alio modo hoc fieri poſſe, nemo neſcit. Abſolute autem atque ſine alio habito reſpectu ex phœnomenis morbi ad ejuſdem cauſam concludere, ita ſonat, ac ſi quis ex ſola plantæ cujuſdam incognitæ partium inſpectione ac deſcriptione, citra ullam aliam rationem, vires ac indolem plantæ vellet diuinare, ad quod perficiendum multa adhuc alia auxilia concurrunt. Sic etiam in morbi cauſa indaganda, præter ſymptomata, alia attendenda ſunt, ex quibus indolem cauſæ dijudicare poſſumus. Videamus quænam ſunt auxilia, quæ nos in praxi ad cauſæ cognitionem perducere poſſunt.

§. 30.

Ex cauſis antecedentibus tam externis quam internis nonnunquam conluſio ad cauſam materialem duci poteſt. Sic ex intima converſatione prægreſſa cum homine, labe venerea inquinato, ad contagium venereum in ſequenti morbo concludi poteſt. Sic in febrī
qua-

a) §. præc.

quadam acuta ex cholericâ corporis constitutione, ex animi adfectibus prægressis, ad bilis cooperationem conclusio formari potest. Sic febris in constitutione robustâ, ex refrigerio contracta, non facile nervosâ febris indolem servabit. Quum autem plurima harum causarum pars, varios, pro varia corporis conditione, edat effectus, atque sæpe etiam lateant, ita ut ne vestigium quidem de iis detegamus, ex iis solum absque alia relatione ad causâ materialis conditionem concludi nequit, quamvis omnino negligi non debent.

§. 31.

Nec cadauerum sectiones certum quid de morbi natura exponunt. Causâ enim quodammodo effectus, rarissime vero ipsam naturam ostendunt, atque nil vel parum ad medelam spectans docent, dum externa cadaueris partium facies sæpius in diversissimis morbis una est eademque, neque simplex aspectus ad morbi naturam conclusionem admittit. Omnino quidem locum inter auxilia tenent, quibus ad causas formales quasdam peruenire possumus, sed ad causas materiales detegendas non semper sufficiunt. Aliud ergo adhuc medium investigandum erit, cu-

jus ope ex phœnomenis, naturalis morborum differentia dijudicari queat, vel quod saltem in sodalitiis reliquorum instrumentorum aptiorem hanc viam reddat, atque conclusionibus, ex reliquis præmissis deductis, majus superaddere valeat pondus.

§. 32.

In omni humana cognitione res ex varia inter se relatione dijudicantur, nec alio modo cognosci possunt. Sic in proprietatibus corporum indagandis hæc corpora cum aliis combinamus, ut exinde varia eorundem phœnomena atque effectus colligere, atque ex his ad corporum naturam concludere possimus. Sic etiam morborum natura ex eorundem ad remedia & medicamenta, quæ, ad eos tollendos adhibimus, relationibus dijudicanda erit. a) Hac ratione ex methodo medendi

- a) Ita in morborum naturæ investigatione agendum esse, *Pitcairn* jam monuit, atque verba ejusdem hic in medium proferre liceat: „Manifestum est“ ait, „nos nihil aliud in rebus cognoscere, quam earum ad alias relationem legesque & proprietates virium, quibus eas mutare vel ab iis mutari solent. — Causa vero phisica & tantopere a philosophis quæsitæ rerum natura est illud in rebus ignotum, a quo vires emanare volunt. Illud autem

medendi antiphlogistica, in quibusdam febribus adhibenda, conclusio valere potest, peculiarem humorum tenacitatem adesse. Vel saltem ex convenientia hujus methodi in morbi specie incognita ad eam febris indolem concludere possumus, quæ nobis sub febris inflammatoriæ denominatione constat. Quamvis ergo non semper ad morbi naturam absolutam hac ratione argumentandum sit, tamen analogiam morborum inde dijudicari posse, omnibus physicæ legibus congruit. Concurrunt quidem adhuc alia auxilia, jam supra memorata, *b)* quorum omnium tamen ipsa observatio practica, de morborum versus medicamenta relatione, certiore ad eorundem naturæ indagationem munit viam. Ut ergo in chymia corporum mixtionem ex varia eorundem ad alia relatione

„tem cum sciri non posset, nisi prius agnitis viribus harumque legibus inuentis, neque quidquam præstet nisi per vires, sequitur viribus ignotis notitiam illius esse nullam, adeoque medicis incumbit, ut vires medicamentorum & morborum, quæ per operationes possunt inveniri, expendant & ad leges revocent.“ *Opusc. Roterod. 1714. p. 3. seq.*

b) §. 30. 31.

tione cognoscimus, sic ad morborum indolis cognitionem ipsius medelæ ope perducimur, & sicut systema mineralogicum naturale absque corporum examine chemico condi nequit, ita morborum systema naturale, sine experientia practica, qua probe instituta, tum demum ad argumentationem ex analogia ducimur, nullum est.

§. 33.

Quando itaque medendi ratio normam præbet, secundum quam similitudinem morborum æstimamus, sequitur, ex medelæ analogia ad morborum analogiam concludendum esse, atque tot diversa tunc dari genera, quot diversas curationis methodos. Ut autem curationis officium in plures ramos divisum est, sic & pro hac ratione plures morborum subdivisiones confici debent. Tractaminis hinc morbi similitudo, quod generaliter, ad causam materiale tollendam, profequitur, genera morborum determinat. Et quum pro vario, quem occupat, loco, vario quoque modo hæc causæ materialis ablatio perfici debeat, etiam ex hac curationis differentia alia morborum subdivisio statuenda est, & ad hanc morborum species per-

pertinebunt. Et sic illud, quod generibus in curatione universaliter competit, ordines, eademque ratione classes constituit. Est ergo classis, illius medelæ similitudo, quæ ordinibus generatim convenit. Ordo similitudinem illius medicandi modi sistit, quo generum curatio universaliter perficienda est. Genus porro similitudines illius curandi methodi continet, secundum quam species tolluntur. Et sic species tandem ex æquatione similitudinum medendi rationis individuis oriuntur.

§. 34.

Hæc argumentandi ratio jam a priscis medicis intenta, atque exculta fuit, *Celfo a)* atque *Ammanno b)* referentibus, & sane inter
om-

a) Empiricorum medicinam recensens, illos ab iis sumfisse præsidium, „quæ experientia in ipsis curationibus docuerit.„ ait l. c. p. 8. Pauloque infra addit. illos, ignoto mali genere incidente, protinus investigasse „cui morbo id proximum sit, re-„mediaque tentasse similia illis, quæ vicino malo „sæpe succurrerint.„ l. c. p. 10.

b) „Methodici„ ait, „dicebantur a methodo, qua „morbos in summa genera distribuebant, ad id in-„ducti per analogias, quas morbi eosque curandi „modi

omnes mæandros simplicissimam exhibet viam, quæ, si caute ac debite illam sequamur, ad veritatis templum ducit. Sic etiam neotericorum nonnulli ad hanc morborum differentiam respexerunt, inter quos præcipue *Morton*!, a) *Hebenstreit*, b) *Mangold*, c) & *Drummond* d) nominandi sunt. Attamen specimina, quæ hoc habito respectu exhibuerunt, non omni ex parte notionibus nostris congruere, videntur, cujus ratio tum in ipsa curationum differentia tum in mediorum diversa adplicatione minusque æquo concludendi modo quærenda est. Ulterius ergo disquirendum est, quonam modo hæc ex curatione-

„modi ad se invicem habere ipsis ex assiduis observationibus videbantur., v. Præf. ejusd. ad *Cœl. Aurel.* p. 10.

a) „Ratio“ inquit, „differentis morborum nomenclaturæ rite petenda est, a differenti eorum causa, Symptomatis & indicationibus curatiuis differentibus., v. ejusdem *Pyretol. de febr. infl. C.* v. §. I.

d) Eleganter non minus quam recte hanc ordinandi rationem proposuit in programmatibus quibusdam, *de methodo morbos ordinante* inscriptis, vel *Ordo morborum causalis*.

c) v. *Opusc.* ab Ill. *Balding.* edita.

f) *Medical Essays and Observ.* by a society in *Edinburgh.* T. I. Art. 25.

rationis analogia argumentatio deducta institui debeat, undeque characteres ad tale systema struendum petendi sint.

§. 35.

Constat ex iis, quæ supra proposui, in morborum doctrina omnia ita definienda esse, ut sensibus nostris externis percipi possunt, *a)* neque vere de morbi natura aliquid judicare possumus, nisi ex phœnomenis. *b)* Hinc etiam in methodo nostra determinationes, quibus differentia naturalis indicatur, sensibus externis conspicuas esse debere, simul consequitur. Alias enim jure meritoque opprobria illa, quæ *Sauvages* iis infert, qui methodum causalem seu ætiologicam adoptant, *c)* nos tangere possent. Ex symptomatibus ergo characteres morborum sumendi sunt. Quum autem jam supra evictum datum fuerit, indiscriminatim ex symptomatibus nil ad naturam morbi concludi posse, *d)* non idem esse, quænam symptomata, ad characteres constituendos adhibentur, satis manifeste adparet.

Sympto-

a) §. 4.

b) §. 28.

c) l. c. T. I. p. 34. §. 64. seq.

d) §. 26. 29.

Symptomata hinc ea tantum ratione pro characteribus sumenda sunt, quatenus morbi naturam ea indicare, ex practica observatione nobis constat. Neque hoc, factis indubitatis positis, difficultatibus premitur, nisi ab experientia vere fundata discedamus.

§. 36.

Quum nempe hæc naturalis morborum differentia ex iis medendi rationis diversitate judicari debeat, *a)* ea phænomena, ad characteres constituendos, determinanda sunt, ex quibus, secundum experientiam optimorum artis peritorum cognoscitur, quanam medelæ methodus instituenda sit. Hæc autem phænomena indicantium nomine omnibus veniunt. Præbent ergo indicantia characteres ad morbos determinandos atque ordinandos, ac gaudebit hoc systema requisito illo, quod supra postulatum fuerit, quod nempe, dum morbi nomen, seu, quod idem est, determinationem systematicam eruimus, simul medelæ nobis aperiat viam. *b)*

§. 37.

a) §. 32. 33.

b) §. 27.

§. 37.

Similitudo ergo indicantium morborum divisiones constituit, atque cum hæc methodus non certis quibusdam phœnomenis, distributionis fundamento inservientibus, superstructa sit, nisi certam eandemque semper morbi indolem declarent, id quod ex indicantis voce cuique patebit, nunquam in tali systemate morbus quidam, distinctionis nostræ fundamenti ratione, nunc ad hoc nunc ad illud genus referri potest, sed morbi sunt naturales, a se invicem satis distincti, ita ut, simul sumtis omnibus eorundem signis, nunquam detur alia morborum species, quæ omnibus iisdemque signis sit prædita, & tamen natura sua distincta. Hinc repetitiones, & confusiones, quæ in reliquis systematibus vix evitari possunt, hic locum non habent, quum proxime a rerum natura absumus.

§. 38.

Supra jam aliqua de dispositione in methodo naturali stabilienda monui *a)* atque secundum ea ulterioris dispositionis ratio facillime
judi-

a) §. 33.

judicari potest. Similitudo nempe indicantium, quæ causam materialem quandam manifestant, vel saltem, hac ignota, certam eamque experientia fideli comprobata mendendi methodum, ad morbi causam materialem auferendam, indigitant, genera morborum constituet, & sic ex quorundam universaliorum indicantium convenientia, ordines & classes confici poterunt. Species autem pro diversa phœnomenorum facie externa determinari debent, cujus ratio ex iis, quæ de causæ materialis & formalis conditione ac diversitate supra retuli, constare potest. a)

§. 39.

Ex omnibus his manifestum est, methodum ita comparatam omnia complecti, quæ unquam auctores postularunt, quæque debite postulari possunt. Cumque porro phœnomena morbosa ita ordinentur, ut medendi ratio, hinc causa materialis, & ita simul natura morbi inde constet, jure meritoque systemati nostro naturalis methodi nomen tribui poterit.

§. 40.

a) §. 17. seq.

§. 40.

Jam autem difficultates omnes nondum sublatae sunt. Fundamenta quidem ad systema naturale condendum absque periculo delineavimus, ipsum autem ædificum nondum structum est. Et hic denuo se offerunt obstacula & quidem non levis momenti, quaestionem tangentia, ex quibus nempe auctoribus (quippe qui omnes verae fidelisque experientiae practicae gloriam praese ferunt) haec indicantia sumenda atque determinanda sint. Et sane hic maxima illa latet difficultas, qua certe factum fuit, ut methodus nostra hucusque piis, ni fallor, desideriiis adnumerata fuerit. Singuli siquidem hominis experientia non sufficit, hinc observatores ex omni aevō in auxilium vocari debent. Semiologia ergo, ab omnibus practicis exculta, materialia ad systema morborum naturale struendum, nobis praebere debet. An haec autem ita comparata est, ut id praestare valeat? Nonne ex perperam intellecto semiologiae scopo haec plerumque tantum ad meram prognosin, neglectis causis tendat? Magna tandem proh dolor! opinionum & doctrinarum diversitas etiam in morbis curandis funestum influxum exercuit, & sane

ad vera eaque utilia artis principia nunquam pervenire poterimus, nisi omnem illam doctrinarum & demonstrationum farraginem relinquamus, quæ in plerisque medicinæ systematibus ubique obviam reperitur, ac ad nuda experientiæ, debite institutæ, facta revertamur. Annon enim altero obstructions viscerum ad medicamenta roborantia, altero ad medicamenta resolventia adhibenda indicent? Quinam sint auctores, qui omnia rite pertractarunt, ita ut semper dextra morbos facie viderint, qui ad omnia morbi phænomena, eorundemque nexum & mutationem, tum solius naturæ ope, tum medicamentorum auxilio productam, attenderunt & nunquam medicamentum nisi ex vere fundata quadam indicatione adhibuerunt, qui simul liberi ab omni hypothese verum naturæ & veritatis tramitem secuti sunt? Annon præterea multi exstant morbi, quorum veram medelæ methodum nondum deteximus? Annon ipsa experientia attentissimum medicum quandoque fallere potest? Sane multa adhuc sunt desideranda, antequam ad motas quæstiones in fauorem responderi poterit, & tanta in rerum idearumque vacillitate temeritati fere verti potest, si ædes struere velimus

mus, antequam materialia in præsto sint. Nisi interea omnem præceos certitudinem inficiari contendamus, id quod post tot tantaque dignissimorum virorum per sæcula opera instituta summus scepticisimi gradus foret, omnino concedendum est, regulas dari practicas vere fundatas, & adhuc ex obseruationibus prostantibus educi posse, quæ ulterius lucem in morborum differentiis naturalibus ordinandis diffundere valent. Confugiendum ergo est ad illos artis exercitatores, qui maximam veritatis habent fidem, & ex iis signa eruenda sunt, quæ in quolibet morbo illam morbosam conditionem manifestant, ad quam in curatione medicus attendere debet, quique simul optimam naturæ morborum accommodatam atque multiplici experientia verorum medicorum comprobata iis medendi methodum docuerunt; Et quamvis prima pericula infantilem ætatem hujus medicæ scientiæ partis sat manifestabunt, tamen via aperienda est, ut posterius eo frequentius illam sequantur, & ita magis magisque morborum cognitio perfectior reddi possit.

„Sic enim se habet mentis humanæ conditio,
„ut omnes nunquam superabit difficultates:

„certissime tamen constat, quod æqua solli-
 „citaque morborum consideratio eas multo
 „pauciores reddet.“ a)

§. 41.

Quodsi nunc attendimus, quidnam sub indicantis voce intelligatur, facile adparebit, definitiones ad genera hæc naturalia insignienda, locum habere nullo modo posse. Genus enim signa causæ materialis omnium specierum tradere debet, hinc pro hac etiam causarum formalium varietate signa ejusdem variant. Sic etiam pro utilitate præstat, ut morbi indolem jam cognoscamus, antequam illa phænomena erumpant, quæ morbi speciem declarant. Quum tandem ex toto corporis & aeris constitutionis ambitu, causarum antecedentium concursu & vario inter se symptomatum & causarum respectu, a) signa eruenda sint, ad morbum, naturæ suæ ratione, ab omnibus aliis eadem ratione distinguendum, potest non aliter fieri, quam ut multa
 practicus

a) GRAINGER *Histor. febr. anomal. Batav.* Altenburg. 1770. p. 58.

b) Sic v. c. ex symptomatum febrilium inter se atque cum causis manifestis disproportionem ad nervosam febris indolem concluditur.

fentes, vel causarum externarum constitutiones, vel tandem relationes illæ, quas tum phænomena inter se tum hæc versus causas prægressas tum omnes ratione naturæ morbi mutuo inter se edunt atque observant. Ali- ter in ordinibus & reliquis divisionibus hoc se habet, ubi pro lubitu aliquid, quod omni- bus generibus, ratione causæ materialis dif- ferentiæ, simul competit, seligere atque deter- minare queamus. De speciebus autem, quas pro diversa partium singularium affectione, ab eadem causa materiali pendente, determi- nandas esse, supra jam monui, *a*) idem valet, quod de genere dictum fuit, hinc nec iis, in methodo, quæ praxi adcommodari debet, de- finitiones competunt, quamvis in nosologia generali omnino in usum tironum rite defi- niri debeant.

§. 42.

Hæc sunt, quæ generatim de methodo morbos ordinandi naturali monere volui. Magnum omnino mihi proposui scopum, quem autem prorsus attingere, vanum foret desiderium. Hac nempe ratione theoriam
&

a) §. 33, 38.

& praxin magis concatenari, atque opprobrium illud tritum dirimi posse, credidi, nullam esse hæctenus theoriam inter & praxin connexionem, ex qua distinctione consequi perhibetur, quemdam bonum esse posse theoreticum, ad praxin tamen exercendam ineptum, & e contrario habiles existere artis exercitatores, in theoria haudquaquam versatos. Hanc differentiam minime firmo talo niti, nec vere essentialem esse, cuique patescere debet. Undenam autem hæc distinctio? Sane ex morborum illis definitionibus, quæ tantum in abstracto ad illos cognoscendos inseruiunt, neutiquam vero ante ægrorum lectum adhiberi possunt, ex præconceptis de causis morborum nugis atque ex indicationibus hinc inde perperam deriuatis, vel saltem ineptiis illis non respondentibus, (multi enim magni nominis viri longe diverse de morborum quorundam ætiologia differunt, quos tamen uno eodemque modo tollunt) maxima ex parte ortam esse, concedendum est. Et ex hac theoria omnino nil nisi maximum detrimentum arti accrescit. Quando autem theoria ita comparata est, „ut in diversis & infinitis casibus, quos praxis exhibet,

„bet, medici gressus dirigat, atque observa-
 „tionum penuriam suppleat, ita ut hujus ope
 „munitus tiro, quotquot species morborum
 „reperit, possit ex suo systemate non solum
 „apte distinguere, sed etiam deductis ex eo-
 „dem fonte indicationibus curare,“ a) unum-
 quemque practicum tali theoria imbutum esse
 debere, nec sine illius subsidio boni quid in
 arte exercenda præstare posse, neque versa
 ratione hac in theoria versatus, in praxi ineptum
 se præbere posse, nisi alias organis necessariis
 destitutus sit, quisque lubenter concedet,
 quamvis omnino ipsa experientia hoc opus
 facilius atque notiones clariores reddat.
 Hæc ergo theoria ea est, quam veteres secuti
 sunt, b) quam genuinus artis cultor lubenter
 amplectitur, c) & ad quam hodie redeundum
 est, si nexum theoriam inter & praxin restaurare
 velimus, quem hypotheses detraxerunt. Funda-
 menta, quæ hactenus delineavi, ea esse, quibus
 talis vera eaque inconcussa

a) SAUVAGES l. c. T. I. p. 2.

b) §. 34.

c) „Eam desideramus theoriam, quæ a praxi felicissima fit deducta ad eamque rursus accommodata.“

FREIND in præf. ad *Emmenolog.*

cussa atque practica theoria imponenda est, persuasissimum habeo, quamvis viribus meis concessum non sit, ipsum finire ædificium. Satis mihi erit, si & hæc pauca, quæ non transitorie, sed post iteratam pensitationem scripsi, ad artis nostræ emendationem aliquid facere valeant, sique laudes eorum promeruerim, quos divina benevolentia ad corporea conseruanda hominum bona nobis misit. Jam ergo de specimine meo, secundum principia hic proposita elaborato, pauca monere liceat.

§. 43.

Implicatissima febrium natura, earundemque sæpius, quoad partem saltim, facies similis, a diuersissimis tamen sæpe causis pendens, & versa ratione, ex iisdem causis symptomatum diversa quandoque modificatio, præ aliis earundem distributionem, diagnosin & curationis viam eruendi & facilitandi aptam, exigunt. Post ea autem, quæ supra proposui, monitu non opus esse credo, hanc adhuc in votis esse. Dignum ideo hoc mihi videbatur objectum perscrutatione, & quamvis me momentosi quid præstitisse, atque hanc

hanc penuriam aliquo modo suppleuisse, nequaquam præ me feram, attamen magna hujus methodi utilitas satis patebit, & habitiores ac peritiores forsan, ad illam ulterius promouendam, excitabit. Trado, quæ potui. Semper eo saltim studui, ne a filo, ab optimorum medicorum experientia deducto, discederem. Hinc omnia, quæ stabiliui, obseruationibus atque auctoritate artis peritorum suffulcienda esse, existimaui, ne annorum penuriæ tribuantur, quæ senibus forte quibusdam falsa videntur. Qui obstacula omni passu in re tam ardua sese offerentia recordatur, facile mancum hujus speciminis excusabit. Quodsi aliquando longiori experientia atque lectione animadversiones magis sint ditatæ ac emendatæ, hoc schema forsan ulterius pertractare studebo, nisi alias orbi medico, laborem meum inutilem esse, videatur.

§. 44.

Classis quidem, veluti infra pluribus constabit, in uniuersa naturali methodo admittenda non est. Quum autem temporis atque virium mearum conditio non sit, ut ad uniuersum morborum systema naturale stabilien-

bilendum manus admittere potuissem, neque hoc ita facili negotio perfici queat, ex consuetis morborum diuisionibus illam classem, quam febrium nomine omnes auctores tractant, selegi, atque hanc secundum ordinem naturalem disponere quæsiui. Quodsi enim singulam classem naturalem pro scopo habuissem, de omnibus febribus tractari non potuisset, (id quod intentioni meæ non respondebat) quoniam hæ per totum methodi naturalis ambitum disperguntur, cujus ratio iis facile constabit, qui attento animo ea perlegunt, quæ de hujus methodi ratione supra retuli. Quod ad genera attinet, illa a neotericis artis coriphæis maxima jam ex parte stabilita atque determinata sunt. Siftunt quidem minime morborum universaliter spectatorum sed tantum febrium genera naturalia. Quoniam enim classis naturalis non est, genera etiam ea modo ratione naturalia dici possunt, quatenus subdivisiones febris, secundum differentiam naturalem ordinatas, constituunt. Hinc omnino genera infra posita non omnes morbos comprehendunt, qui natura cum iis conueniunt, sed illos tantum morbos complectuntur, qui classis descriptioni

tioni competunt. Quoad species iterum facile concedo, in earundem dispositione ordinem naturalem adhuc diremptum esse. In quo quidem imperfectio consistit, quam euitare nec rerum status neque exiguæ vires mihi concessæ, admiserunt. Nec credi velim, me certas atque ratione naturæ plane determinatas species ponere voluisse, dum plane nunquam duo morbi individui ejusdem speciei in omnibus sunt consimiles. Ut enim nullibi in rebus naturæ saltus deprehenditur, sic & in morbis insensibili gradu continuaque concatenatione differentia progreditur. Cæterum supra jam monui, ut species morborum in methodo naturali definitionem admittere nequeant, nisi maximam tunc methodus utilitatem amittere debeat. Hinc semper descriptiones plurimorum symptomatum adjunxi, quæ morbi speciem plerumque concomitant vel potius constituunt, & quamvis non omnia hæc symptomata ad morbi speciei determinationem faciunt, tamen in curatione, signis specierum pathognomicis sic dictis nondum manifestis, maximam præstant utilitatem. Completam autem morbi historiam ponere, a foro meo alienum erat, quum ea
tantum

tantum phœnomena, secundum principia supra prolata, pro characteribus stabilire, mens esset, ex quibus indicatio quædam curatiua deduci potest, atque hinc omnia ea omisi, quæ ulteriorem ad morbi naturam conclusionem hucusdum non admiserunt. Quum porro multa phœnomena variis morborum speciebus simul conveniant, atque hæc peculiari nomine insignita sint, (id quod inde patet, quoniam sub variis generibus morbos alias uniuocos distribuere, methodi fundamentum exigebat) indeque autem repetitio oriatur, hæc phœnomena, quæ morbis synonymis competunt, antea in generali de morbis tractatione, tradenda atque determinanda fuissent. Sic pleuritis illum denotat statum morbosum, qui dolore lateris fixo, punctorio, respiratione breui & inæquali & symptomatibus febrilibus se manifestat. Hæc autem definitio nondum morbum in concreto, vel, quod idem est individualem morbi speciem sistit, sed tantum compendii causa in systemate locum habet, atque eo inseruit, ut postea in speciebus determinandis repetitio evitetur. Sic itaque omnes voces definire debuisssem, ut autem nimiam prolixitatem

evitarem, hoc omisi, neque confusionem inde oboriri credo. Neque, omnes species determinare, anxie quaesivi, sed eas tantum allegavi, quarum existentia, auctorum observatione, mihi constabat; quumque secundum hanc normam species obuenientes facile digeri queant, nec hujus systematis stamina ex toto absolvere, animus fuerit, hic defectus vitio mihi verti haud potest. Nomina fingere nolui, de rerum perennitate nondum conuictus. Omnes tandem febres absolute ad constituta genera reducendas esse, adfirmare non contendo, quin potius contrarium habeam persuasissimum, cujus vero differentiae ulteriorem determinationem tempori ac ingeniis fortioribus relinquo.

RVDIMENTA
PYRETOLOGIAE
METHODICAE

DELINEATIONEM SISTENTIA

ORDINVM, GENERVM ATQVE SPECIERVM
FEBRIVM SECVNDVM DIFFERENTIAM EARVN-
DEM NATVRALEM DISPOSITAM,

*Rationalis comparatio morborum est judiciofa co-
gnitio & assumptio causarum, quae utiles sunt ad
inveniendas similitudines.*

GALENVS.

RVDIMENTA
PARRHETOLOGIAE

METAPHORICAL
EXPLANATION OF THE

PROVERBS OF THE
BIBLE

BY
JAMES HENRY

OF THE
UNIVERSITY OF

EDINBURGH

PRINTED BY
J. B. LEITCH

1840

PYRETOLOGIAE METHODICAE RVDIMENTA.

F E B R I S.

 Morbus cum frigore, aestu & pulsu,
naturali nunc frequentiori nunc tar-
diori, vario gradu atque tempore stipatus.

Omnes fere auctores febris definitionem anxie
quæsiuerunt, & omnes fere, illam ponendo, dissen-
tiunt. Nunquam autem quisque febris præsentiam
in dubium vocauit, si hominem a symptomatibus,
modo recensitis, vidit correptum. Vnde ergo dis-
sensus ille auctorum de febris definitione? Sane hic
nil aliud in causa est, nisi obseruatio illa trita, mor-
bos dari, qui hæc febris signa non admittunt, quique
tamen ab eadem corporis & aeris constitutione, ab
eademque causa materiali pendent, eundem decur-
sum, crisin & euentum obseruant, hinc eandem me-
dendi methodum sibi vindicant. Sic diarrhoeæ, dy-
senterix, cholerae epidemicæ eodem sæpe tempore

obuiam prouident, quo febres biliosæ grassantur, quæque omni habito respectu, pulsu celeri atque æstu febrili exceptis, cum febribus hisce natura consimiles dignoscuntur. Sic morbi periodici, maxima saltim ex parte, febris naturam conseruant, quamuis signis illis destituti sint, quibus febris more consueto sese manifestare solet, id quod *Ill. MEDICVS (v. Geschichte period. Krankheiten)* acute non minus quam recte probauit. Quando ergo nulla dubitatio remanet, plures morbos existere, qui natura cum febribus conueniunt, quoad phænomena autem supra data differunt, omnes illas definitiones, quæ signa supra relata vel omnia vel singulatim continent, mancas esse, sequitur, quoniam non omnes morbos comprehendunt, qui ratione naturæ vel, quod idem est, ratione causæ materialis magna affinitate inter se conjuncti sunt. Hæc sane fuit ratio, cur auctores semper de insufficientia febris definitionis doluerunt, quamuis ipsam forte rationem non omnes viderint. Nisi ergo morbos illos, qui descriptioni nostræ non respondent, ex febrium catalogo relegare velimus, altera inuenienda erit definitio vel saltim descriptio, signa continens, quæ omnibus iis morbis simul competunt, qui natura ad febres nostras accedunt. Sed hic impotentiam fateri non pudet. Quænam sunt signa, quæ feбри continenti putridæ, colicæ biliosæ epidemicæ & odontalgicæ periodicæ simul conueniunt, quippe quæ omnino quoad naturam febribus adnumerari debeant? Quænam inter phænomena febris inflammatoricæ continentis & mali hysterici similitudo, quum tamen hic

morbus

morbus neruofus cum febris neruofis ad unum eundemque ordinem naturalem referendus fit. Quodfi ergo febris vocabulum latiori fenfu fumas, ita ut omnes morbos febris adnumeres, qui natura cum iis congeneres funt, omni jure dicere potes, effentialia februm figna, i. e. phænomena, quæ ex ejusdem natura promanant, omnibusque iis morbis, qui natura cum febris confimiles funt, fimul competunt, nondum eruta atque determinata effe. Quum autem rei neceffitas requirat, ut ftrictior hujus vocis fenfus ponatur, certa quædam phænomena determinanda erunt, quibus præfentibus, febrim adeffe, adfirmare poffimus. Inter hæc, figna fupra pofita, præcipuum tenent locum, quippe quæ omnium frequentiffime occurrunt, ideoque maximam partem ex eorum morborum numero comprehendunt, qui indolis ratione ad unam claffem naturalem redigendi effent. Hæc autem phænomena non femper in eodem morbo infimul adfunt, neque femper mutuo fuccedunt, nec omni tempore manifeffe adparent. Sic v. c. dantur indiuidua, ubi frigus deprehendere non licet, vel fal- tim obfcure tantum per tensionem quandam in dorfo vel in regione lumbari fe manifeffat, atque interdum etiam unum duntaxat alterumue occupat membrum. Sic porro febres absque fenfibili æffu occurrunt, (*v. Ill. de HAEN Rat. medend. P. XI. p. 30. & Cl. GESNERI Beobacht. aus der Artzencigel. B. 1. p. 144.*) vel fal- tim tactui & thermometro fenfibilis non eff, (*Ill. de HAEN l. c. P. 7. p. 210.*) fed ex ægri tantum fenfatione judicari debet, id quod etiam de frigore va-

let, ubi thermometron calorem naturalem, quin eum superantem, indicat. (*v. l. c. P. XI. p. 23.*) Sic tandem febres cum pulsu a naturali parum decedente obseruare contingit. (*v. Ill. de HAEN l. c. P. 7. p. 210.* WERLHOFF *disqu. de variol. et anthrac. p. 37.* Cl. SARCOE *Geschichte der Krankheiten zu Neapel. T. 2. p. 94, 99.*) Et hæc caloris pulsusque conditio præcipue in febribus neruosis, in stadio tertio febris carcerum PRINGLI, eodemque stadio febris biliosæ americanæ HILLARII manifesta est, quam phænomenorum a consueta naturæ norma declinationem optime Cl. SARCOE *l. c. T. 2. p. 100 seq.* adnotauit. Hinc omnia incommoda, ex febris nostra notione, quæ descriptionibus communia sunt, redundant. Vnum tamen alterumue ex his symptomatibus semper adesse oportet, si morbus pro febre haberi debeat. Recte quidem auctores monuerunt, omnia hæc symptomata, singulatim spectata, a leuibus & transitanis causis haud raro oriri, atque hinc vel leuissimam sanguinis ebullitionem febrem dicendam esse, vel hæc phænomena minime pro genuinis febrium signis declarari posse. Sed hac ex ratione descriptioni, morbi vocem adposui. Hæc enim aliorum vel plurium jam phænomenorum præternaturalium præsentia ideam inuoluit, quæ præter frigus, calorem morbosum, & pulsum alienatum simul adfunt. (*v. Introd. §. 8. de symptomate.*) Idem in stabilienda febris notione HELVETIVS fecit. (*v. de l'æconomie anim. p. 22.*) Vbi ergo morbus, quo præter alia phænomena morbosa, unum alterumue sympto-

matum

matum supra positorum adparet, quod nempe cum cæteris phœnomenis præternaturalibus ita cohæret, ut omnia ab una eademque causa pendere videantur, ibi febrim adesse adfirmare poteris. Hoc vltimum requisitum, quod nempe ad connexionem phœnomenorum inter se respicere debeamus, omnimode necesse est, etenim alias altera difficultas occurreret. Sic v. c. hydropico ex animi adfectu, ex errore diætæ vel ex alia causa pulsus consueto celerior nasci potest, qui autem febrim haud indicat, dum nec permanens est, neque nexu quodam cum reliquis symptomatibus hydropis junctus est. Ex omnibus his propositis apertum est, nullo respectu veram febris definitionem philosophicam dari posse, nisi plures morbos apud omnes auctores sub februm nomine cognitos ex februm catalogo relegare velimus. Jam enim ex supra adducta ratione constat, quoque ex nostræ descriptionis culpa multos morbos a febribus sejungendos esse, qui tamen naturæ habita ratione iis assimilari deberentur. Quodsi nunc unum tantum ex symptomatibus supra determinatis pro febris signo characteristico sufficiente ponere vellemus, maxima pars morborum, qui auctoribus februm nomine veniunt, ad alias classes referenda esset, id quod intento meo non congruit. Hinc descriptionem substituere oportet, ut saltem stabilem quodammodo febris notionem ponere possimus, neque tamen a loquendi docendique usu nimis abhorreamus. Id autem ex omnibus hucusque prolatis aperte sequitur, hanc morborum classem minime pro naturali habendam esse, quoniam

non omnes morbos simul comprehendit, qui natura inter se conueniunt. Ast tamen videamus, annon illorum morborum, qui descriptioni nostræ competunt, naturam investigare queamus. Febris naturam nunc in calore, vel in pulsus celeritate, nunc in spasmo cordis, tandemque in aucto sanguinis circulo positam fuisse, cuius constabit. Omnes autem has notiones sensum modo relatiuum naturæ spectare, supra evincimus, (*v. de morb. natur. sect.*) atque pro varia febris definitione, variam quoque hujus essentiaë ideam esse, eadem ex ratione constat. Quod autem ad absolutam febris naturam attinet, quæ quidem sub omnibus febri considerandi & denominandi modis ei semper tanquam primum fundamentum, ex quo omnia phænomena consequuntur, competit, de ea auctores non conueniunt, nec ego has tenebras penetrare audeo. Id quidem ex essentiaë vel naturæ notione supra stabilita (*Introd. §. 14.*) patet, illud, quod febris naturam constituit, in peculiari solidorum vel fluidorum vel vtriusque vitio latere. Sed propius hoc determinare, satis difficile est. BELLINVS (*l. de febr. p. 272*) omnem febri vitium in sanguine supponere adfirmat, atque hæc sententia proxime forte a veritate abest. Quamvis enim sæpe sæpius sanguis manifeste vitiatus absque vlla febri deprehendatur, tamen causam febris materialem in sanguine contentam esse, ex phænomenorum, curationis & crisi ratione maxima gaudet probabilitate. Causa formalis autem, qua demum accedente, febris phænomena producuntur in peculiari neruosi systematis condi-

conditione vel idiosyncrasia forte quærenda est, ex quibus binis causa tunc proxima enascit. Quod ad curationem generalem attinet, medelæ febrium ratio vniuersalis rite exhiberi nequit, quoniam hæc pro causæ materialis differentia quoque differt, nec symptomata supra data indicantium speciem præ se ferunt, quæ nos ad curationem quandam generalem atque omnibus febribus simul conuenientem, duci possent. Neque opinio illa, quæ multis medicis arridet, quod nempe feбри peculiare motus spontanei, ad materiem quandam morbosam eliminandam, essentielles sint, qui in curatione singularem medici attentionem postulent, ad methodum febribus medendi vniuersalem quid facere valet. Hæc enim naturæ conamina in multis aliis morbis chronicis deprehendere licet, neque etiam in febribus hanc naturæ virium efficaciam semper observamus, cuius exemplum febris lenta neruosa esse potest. Hinc generalis medelæ methodus nulla est, atque iterum ex hac ratione huic morborum classi naturalis prædicatum denegari debet.

ORDO PRIMVS.

CONTINENTES. ΣΤΝΟΧΟΙ GRAE-
CORVM.

Nulla vicissitudine exacerbationum & remissionum notatæ sunt, sed a principio usque ad finem una veluti accessione protenduntur.

Hiscæ in febribus sanguis valde afficitur, ac ejusdem conditio quam maxime est attendenda. Pro omni enim verisimilitate continuus feruoris febrilis tenor deprauationi ipsius sanguinis adscribendus est, ita vt essentialis harum ab aliis febrium differentia in eo consistat, quod nulla primarum viarum colluies vitiosa adsit, quæ ita cum febre cohæreat, vt pro materiali causa haberi possit. Defunt nempe in his febribus hujus colluiei signa consueta. Quandoque quidem in febris initio aliqua adest primarum viarum impuritas, quæ ex cruditatibus collecta est, quæ autem haud magnum imperium in febre exercet, neque, expulsa, febrim infringit. Aliquando etiam simul cum horrore materies sordida ex sanguine ad intestina deferretur, naturæque ope facile ulterius euacuatur, neque & hoc de colluie impura primarum viarum tanquam febris causa materiali testatur. Sic quoque in febrium contagiosarum inflictu vomitus nonnunquam bilio-

biliosus deprehenditur, vbi autem bilis affluxus ab irritatione contagii producitur. (*cf. WINTRINGHAM Commentar. nosolog. p. 300.*) Haud raro etiam in febribus putridis, vbi sanguis primarie adfectus fuerit, materies ad primas vias defertur, tunc autem febris typus mutatur, nec continue adfligit. (*v. QVARRIN method. febr. med. p. 40.*) Hinc ex omnibus his nihil ad causæ materialis primis in viis præsentiam concludi potest. Quodsi porro obseruata illa attendamus, febres ad remissiones eo proniores esse, quo magis a colluue impura, in primis viis contenta, pendent, & versa ratione eo facilius typum continentem obseruare, quo minus primæ viæ visceraque chylopoietica in culpa sunt, id quod ex PRINGLIJ animaduersionibus nobis constat, (*v. Observ. on the diseases of the army Ed. 1765, p. 169.*) iterum in solius sanguinis affectione, præcipuam febris causam ponere, facile proni erimus. Hinc etiam varii auctores ea ratione febres distinxerunt. LOMMIVS (*observ. med. p. 5.*) synochum ex sanguinis putrefactione, febres remittentes autem ab alterutra bile aut pituita profectas esse, adfirmat. FORESTVS febres synochos ex sanguine, syneches vero a bile oriri, consentit. (*v. l. 1. Obs. 14. in scholio et passim.*) Et alio loco, vbi pleuritidem sanguineam a biliosa distinxit, (*l. 16. Obs. 28 schol.*) „febrim in pleuritide sanguinea „esse simpliciore et nullam habere accessionem, ait.„ Sic etiam SAVVAGES (*nosol. method. T. 2. P. 1. p. 496 seq.*) „peripneumoniam puram esse synocham, „quæ autem a saburra primarum viarum foueatur, „amphi-

„amphimerinam vel tritæophiam esse „ recte adnotavit. Scimus porro, ex optimorum auctorum experientia, quod omnia medicamenta, hisce in febribus vtilitatem præstantia, præcipue sanguine concipiantur, qua ex ratione etiam BALLONIUS (*Opp. Ed. Thevart. T. 1. L. 2. Epid. p. 78.*) febres in venosas & gastricas dispefcit, atque in his purgantia, in illis phlebotomiam suadet. Omnibus his tandem præcepta HIPPOCRATIS accedunt, qui purgantia in febribus continentibus sedulo dissuasit, dum ait: „purgantia „dare non oportet, donec febris remiserit,„ (*v. l. de purgant.*) id quod pluribus legendum est apud doctum ejusdem commentatorem Glassium, (*v. Comment. de febr. Amsterd. 1743. p. 101. vel Edit. Ill. BALDING. p. 78 seq.*) quocum etiam BAGLIVIVS convenit. (*Opp. Ed. Lugd. p. 135. seq.*) Ex omnibus his aperte liquet, quod causa febrium continentium præcipue in sanguinis vitio quodam quærenda sit. Quod autem ratio sufficiens in solo sanguine non temere hæreat, supra jam monui. (*Schol. ad febr.*) Requiritur adhuc aliud quid, febrim promouere valens, quod autem nondum cognoscimus, neque in curatione peculiarem medici attentionem mereri videtur. Causa ergo materialis febrium continentium in sanguine vitio hæret. Patet exinde, cur febris remittens ex colluvie biliosa orta sudoriferis pharmacis tam facile in continentem mutatur, quoniam nempe fordes illas ad vasa resorbentia vehunt, & sanguini admiscunt. Simul etiam adparet, quare tunc morbus sit periculofior, quoniam non solum massa humorum

deprauata est, sed quoque ob læsam digestionem cibi ac medicamenta auxilium rite præstare nequeunt. Facile quidem, vt opponi possit, perspicio, quod in febribus continentibus curandis, vbi nulla primarum viarum læsio in causa fuit, magna jam auxilii pars allata sit, si tenor febrilium symptomatum remittit, atque simul exemplum exhibeat, quod febris remittens ex solius sanguinis affectione oriatur. Veruntamen pro omni probabilitate viscera, digestioni interuentia, præternaturali quadam constitutione adfecta sunt, qua fit, vt ex cibis chyli præparatio rite perfici nequeat, quique tum sanguini admixtus, exacerbationem producit. Patet ex his, quod omnino febris continens ex colluue vitiosa primarum viarum oriri possit, quocum obseruata Cl. SARCOE coincidunt, (v. l. c. T. 2. p. 93. T. 3. p. 182) quodque recte adnotavit Cl. RAVERT in diss. sub præsidio Ill. BALDING. habita de februm acutarum Therapia p. 42. Tamen hæc colluies, tam diu in primis viis hæret, febrem continentem non excitat, neque hinc causa ejusdem materialis dicenda est, sed jure ad remotas causas relegatur. Sanguini autem admixta februm continentium causam materialem vel, quod idem est, earundem naturam sistit. Duplex hinc datur februm continentium status, quorum alter febres continentes ex sanguinis vitio, in eodem primarie genito, alter autem illas, quæ fomitem ex primis viis vel ex visceribus chylopoieticis trahunt, spectat. Ille veras synochas primarias comprehendit, quæ a principio usque ad finem typum continentem obseruant, hic autem

eas sistit, quæ ex remittentibus oriuntur. An in binis casibus purgantia vitanda? An ergo canon practicus: „continentem febrium typum purgantium „contraindicans esse?„ Omnino, optimis practicis consentientibus, affirmando responderi debet. Priori enim in casu nullam natura præbet indicationem, quod per hanc viam hostem expellere, prona sit. Altero autem in passu vires artificialem purgationem haud ferunt, nisi natura ipsa hanc viam feligat, atque ex sanguine materiem ad primas vias denuo deferat. Hæc de natura continentium sufficiant. Id tantum adhuc, vt moneam, habeo, quod hæc continua febrilium symptomatum afflictio non ita stricte sumi debeat, quin uno vel altero tempore mitiorem vel graviozem in modum intendi posset. Medela, victus, aliaque hanc mutationem efficere possunt, quum tamen febris pro continenti haberi debeat, quoniam remissiones atque exacerbationes non ita sunt manifestæ ac regulares, vt in biliosis &c. deprehendere licet. (*cf. SAVVAGES Nos. method. T. 2. P. I. p. 231, 240. Ill. de HAEN Thes. febr. divis. sist. p. 10.*) Ita stricte quidem BRENDÉLIVS typi continentis vocem, vt sumserit, videtur, quum plane dubitet, febres continentes nostris in regionibus occurrere, (*v. diss. de febr. partit. §. 5.*) quod tamen ex propria obseruatione redarguere possum, quamuis omnino concedendum, eas remittentibus multo rariores esse.

GENVS PRIMVM CONTINEN-
TIVM.

CONTINENS INFLAMMATORIA.

Exastuatio. Refrigerium. *a)* Neglecta sanguinis missio, & suppressio hæmorrhagiæ consuetæ, atque plethora ex his causis contracta. *b)* Contagium. Vulnus & alia irritamenta tam interna quam externa. Constitutio robusta ac sensilis, sit hæc vel naturalis, vel ex anni tempestate orta, *c)* perflante nempe diu borea, *d)* præcipue hiemis tempore. *e)* Sanguis ex vena detractus spissus, crusta alba vel grysea obtectus,
ac

a) v. *Ill. de HAEN Rat. medend. T. 2. p. 19. Cl. GESNER Beob. a. d. Arzneigel. B. 1. p. 118.*

b) v. *Ill. de HAEN l. c.*

c) v. *HVXHAM Opp. Ed. Reichel, T. 1. p. 12 seq. T. 2. p. 136.*

d) v. *LANGRISH modern theory and practice of physic. London 1738. p. 10 seq. HVXHAM l. c. T. 1. p. 181. 185. & T. 2. p. 37. 48. Cl. SARCONE l. c. T. 1. p. 60. 96.*

e) v. *HIPPOCRAT. Aphor. S. 3. n. 23. PRINGLE l. c. p. 80, 124, 169. WINTRINGHAM Comment. nosol. in Opp. Lond. 1752. V. 2. p. 182, 198, 277, 312, 347.*

ac parum vel nil feri secedens. *f*) Pulsus durus, plenus, celer. *g*) Lingua arida, aliquanto alba. *h*) Cutis initio arida. Urina ante coctionem pro febris intensitate rubra, declinante vero morbo in colorem lateritium abit, turbatur, atque puluerulentum quid rubrum secedit. Vires ac sensibilitas bonæ. Corripit absque multis prægressis prodromis. Symptomata correspondentia.

Omnia

- f*) Hic sanguis sedulo discernendus est ab illo, qui ob pituitæ copiam ejusdemque tenacitatem crustæ inflammatoriæ præ se fert speciem. Laxior tam crustæ quam cruoris cohæsiō, & coexistentia constitutionis phlegmaticæ cacochymicæ absque veræ inflammatoriæ indolis reliquis signis, diagnosi hujus atque differentiam illius conditionis constituunt.
- g*) Quandoque a nimia sanguinis copia pulsus oppressus deprehenditur ac vires languunt, ubi, phlebotomia instituta, pulsus excitatur, ac fortior & plenior euadit. v. HUXHAM l. c. T. 2. p. 19, 131, 166. Cl. STRACK *de morbo cum petechiis* p. 277. Cl. IVNGSCHULTZ *diff. cit.* p. 17. Sic etiam in pulmonum, cerebri & intestinorum inflammatione pulsus ab hac conditione aberrat, ubi febris natura ex reliquis judicanda est.
- h*) Hæc linguæ albedo impuratum in primis viis signum non est, si nempe papillulæ modo emicant. In pulmonum inflammatione alia facie adparet, de qua infra.

Omnia hæc indicant: 1) ad Venæsectionem (v. GLASS. *Comment. de febr. Ed. Ill. BALDING. p. 55 seq.* HVXHAM T. II. p. 18 seq. PRINGLE p. 126. - SCHRÖDERI & LVNGSCHULTZ *diff. de venæs. in febr. instit. præcip. cautel. §. 4.* Cl. RAVERT *diff. cit. p. 62 seq.* QVARIN *Method. febr. med. p. 7 seq.*) 2) ad medicamenta resolventia & diluentia, (v. HVXHAM T. II. p. 20. BROCKLESBY *Oeconom. u. medic. Beobacht. p. 97.* Cl. RAVERT *diff. cit. p. 64 seq.*) inter quæ præcipue nitrum in forma mixturæ adhibendum, atque acida tam vegetabilia quam mineralia cum potu diluente atque emolliente miscenda, eminent. (QVARIN l. c. p. 12.) 3) Ad emollientia, v. c. clysteres emollientes, Balnea tepida, fomentationes &c. (HVXHAM l. c. p. 26.) 4) Ad Sinapinos. (QVARIN l. c. p. 22.) & ad Vesicatoria. (v. GLASS. l. c. p. 165. PRINGLE l. c. p. 130. *Whytt WORKS publ. by his Son. p. 241 seq.* 5) Ad regimen temperatum atque victum tenuem vegetabilem. (*cf. ea, quæ Ill. de HAEN de methodo refrigerante in Rat. med. ubique proposuit et* QVARIN l. c. p. 14.) Camphora & lenia diaphoretica, remediis atque medicamentis memoratis modo prægressis, locum nonnunquam habere possunt, si molimina deprehenduntur, quibus natura materiem per cutim ejicere conata est, & tamen actuositate illa caret, quæ, ad opus perficiendum, requiritur. (v. PRINGLE l. c. p. 129.) Opium autem soluendis obstructionibus phlogisticis dicatum non est, (v. TRALLES *Vsus Opii T. II. p. 81 seq.* QVARIN l. c. p. 28.) Sed tantum demissis

symptomatibus inflammatoriis, & spasms urgentibus, usurpari debet. (v. PRINGLE *l. c. p. 132.*) Roborantia, ad causam materialem harum febrium tollendam minime conueniunt, (v. HUXHAM *T. 1. p. 299.*) nisi iam remissiones adpareant (v. QVARIN *l. c. p. 23.*) Soluuntur hujus generis morbi, hæmorrhagia, sudore, vrina, sputo, fluxu narium, suppuratione, diarrhoea. Vltimam hanc viam natura rarissime sequitur. Indicatur hæmorrhagia narium rubedine oculorum, temporum grauitate, visus hebetudine, acuto occipitis dolore, lachrymis inuoluntariis, narium pruritu, pulsu dicoto. (*cf. QVARIN l. c. p. 16. PEZOLD spec. semiot. §. 19.*) Sudorem præcedunt vrina parca, cutis mollis, pruriginosa, pulsus mollis undosus. (v. PEZOLD *l. c. §. 25. QVARIN l. c.*) Vrinam criticam fore præfagiunt grauitas hypochondriorum & lumborum, ardoris circa pudenda sensus. (*QVARIN l. c. PEZOLD l. c. §. 24. De reliquis v. PEZOLD l. c. §. 21.*) Accidunt crises potissimum diebus quaternariis & septenariis (v. PEZOLD *l. c. §. 17. QVARIN l. c. p. 17. HAEN l. c. T. 1. C. 4.*)

Ex hac adparenti sanguinis crassa conditione, sicut ex diluente curatiua methodo sæpe conclusio trahitur, densitatem vel lentorem humorum id esse, quod his febribus peculiariter atque essentialiter competat. Quod autem hæc opinio nondum extra omnem dubitationem posita sit, sequentes difficultates, quibus adhuc premitur, probabunt. 1) Satis rapide plerumque sanguis e vena fluit, quid! quod obseruante HAENIO (*T. 1. p. 75. et T. XI. p. 95*) haud raro accidit,

dit, vt crusta eo crassior adpareat, quo majōri impetu sanguis effluit, quamuis etiam contrarium viderit. 2) A sanguinis e vena missi conditione ad eam, qua gaudet, dum in vasis fluit, conclusio haud valet. Fortassis enim ille sanguis e vena missus densus, dum in corpore circulat, satis fluidæ consistentiæ est, id quod ex modo memorato sanguinis rapido fluxu haud absque ratione opinari potest. Reuera enim sanguis phlogisticus sano lentius in coagulum abit, (v. *Philos. Transact. V. 60. Goett. Anzeig. St. 107 p. 917.*) atque ex HAENII experimentis, cum sanguine institutis, crustam phlogisticam etiam ex dissoluto sanguine parari posse, didicimus, (v. *l. c. T. 1. p. 77.*) vt ergo, nisi semper, nonnunquam tamen crusta inflammatoria putredinis sequela esse possit. 3) Hæc crustæ apparitio, vt nonnunquam ab accidentalibus circumstantiis pendeat, videtur. Febri enim non semper respondet, (v. *Cl. GESNER Beob. B. 1. p. 121*) & quandoque in febris initio deest, ac secundo vel tertio die modo conspicitur. (v. *HUXHAM l. c. T. 2. p. 45, 170. HAEN l. c. T. 1. p. 74. P. 9. p. 4, 24. Cel. GRIMM von der Epidemie zu Eisenach p. 26. Cl. IVNGSCHULTZ diff. p. 12.*) Accidit præterea, vt hæc crusta a principio morbi vsque ad finem plenarie desit, vbi tamen ex reliquis phænomenis inflammatoria febris indoles manifesta est. (v. *SWIETEN Comment. T. 1. ad §. 384. HAEN l. c. T. 1. p. 74. SARCONE l. c. T. 2. p. 191. Cl. IVNGSCHULTZ l. c.*) Differt porro hæc crusta pro luminis venæ, (HAEN *l. c. T. 9. C. 2. §. 3.*) & pro vasorum, quibus excipitur, differenti conditione,

(v. HAEN *l. c.* GESNER *l. c.* B. 1. p. 123.) & nonnunquam vno in vase vere pleuriticus, in altero penitus solutus sanguis in conspectum venit. (v. HAEN *l. c.* T. 10. p. 242.) Hinc omnes hi auctores sedulo moment, ex solius sanguinis conditione ad curationem haud secure concludi posse. (*cf.* ELLER *Obs. de cogn. et cur. morb.* p. 197 *seq.*) 4) Hæc crusta sæpe in sanissimorum hominum sanguine obuiam prodit, vbi ne vestigium morbi adparet, (v. SWIETEN *l. c.* T. 1. ad §. 384. HAEN *l. c.* T. 10. C. 5. p. 242. GESNER *l. c.* B. 1. p. 116) & SARCONE hanc diathesin heluetiæ incolis fere naturalem esse adfirmat. (v. *l. c.* T. 1. p. 96.) Sicut etiam RVYSCHIANA experimenta atque HAENIANA ex sano sanguine crustam phlogisticam parare docent. 5) Sæpe in aliis morbis sanguis phlogisticus deprehenditur, quibus tamen methodus antiphlogistica haud congruit. Sic in feбри neruosa sanguinem pleuriticum vidit HOME. (v. *Medical facts and experiments* p. 194.) In podagra eum nonnunquam adesse, adfirmat SYDENHAM. (v. *Opp. Ed. Lugd.* p. 446.) Omnia hæc satis superque euincunt, quod ex sanguinis illa conditione absque reliquorum phœnomenorum coincidentia nil certi ad praxin nec ad febris naturam consequi possit. Coincidit quidem quodammodo cum hac opinione obseruatum illud, quod nempe quandoque hæc febres non prius iudicentur, nisi sanguis antea dissolutus apparuerit; (v. HAEN *l. c.* T. 10. C. 5. p. 242. SARCONE *l. c.* T. 2. p. 166 *seq.*) Attamen hoc factum euidentem conclusionem non admittit, quoniam alia ratio quam densitatis imminutio

nutio adesse potest, secundum quam materia per sanguinis dissolutionem ad exitum apta redditur. Alterum argumentum quod attinet, haud majori gaudet euidencia. Conueniunt enim diluentia multis aliis morbis, quibus humorum densitas attribui nequit. Nec certitudine adfirmari potest, quod potus antiphlogisticus diluendo tantum proficit. Si ex medicamentorum relationibus chemicis ad operationes eorundem in corpore humano concludere velimus, eadem ratione contrarium simul consequi poterit. Satis nempe nota est proprietas illa acidi vitriolici, qua humores animales extra corpus viuens coagulare & incrassare valet, id, quod eodem modo in corpore viuento, assumpto illo, contingat, ex effectibus ejusdem in morbis putridis quodammodo verificatur. Et tamen idem acidum, optimis practicis consentientibus, haud parum ad inflammatoriam sanguinis diathesin minuendam contribuit. Nulla ergo ab his argumentis ad humorum densitatem fundata conclusio duci potest, quin causam potius harum febrium materialem alio modo aliaque ratione quam densitatis, febrim accendere, ex objectionibus verisimile reddatur. Neque phlogistica sanguinis crusta essentiale febris inflammatoriae signum constituit, sed ex memoratorum symptomatum concursu & absentia signorum, quae alias causas manifestant, febris natura vel inflammatoria ejusdem indoles judicanda est. An hæc materies, acrimonia peculiari prædita est, qua ad recensitas machinae mutationes producendas idonea fit? Hoc ab ingenioso W H Y T T satis certa probabilitate adfirmatur.

tur. (*v. on nervous disorders in Opp. a filio ed. Edinb. 1768. p. 559.*) An hæc materia ex peculiari corporis dispositione sensum generatur, vel an foras admo-
vetur? Vtrumque concurrere morbi historia docet.
An tandem causa materialis sanguini insit, & ratio-
nem crustæ phlogisticæ contineat? Ita Ill. HAEN
adfirmat. (*v. l.c. T. II. C. de gener. puris.*)

Constitutio, huic febri fauens, naturali & sanifi-
simæ proxime abest, atque res, quæ sanitatem custo-
diunt, febrim ex hoc genere accendunt. (*v. c. Boreas*
v. SARCONE l.c. T. 1. p. 60.) Hinc morbi hujus ge-
neris, proba instituta medela, non facile periculum
conducunt, nec inde, permanente duro & æquali
pulsu, bonisque viribus, accedentibus tunc forte ex
dolore v. c. deliriis vel aliis symptomatibus nervosis,
periculum pertimescendum est, nisi localis simul com-
plicata affectio periculum inducat. (*cf. BAGLIV.*
Opp. p. 139.)

SPECIES CONTINENTIVM
INFLAMMATORIARVM.

A) SIMPLEX.

Sub hac determinatione semper eam morbi modificationem intelligo, quæ nulla alia facie, quam ea, quæ generi competit, adparet, & ubi causæ illæ formales desunt, quarum cooperatione varia phænomena producuntur, quæ haud necessarie ex natura morbi promanant, quorum varietas ideo species constituit. (*v. Introd. §. 20, 33.*) Jure quidem nonnunquam opinari potest, vt simul alia causa materialis, quæ generi propria non est, se immisceat. Hinc inde vel nouum genus ponendum esse, systematis regulæ postulant, vel notionum, vt ita dicam, vniuersalitas aliquo modo infringi debet. Sic v. c. tali feбри pituita quædam vel irritamentum peculiare vel aliud quid, qua causa, simul adesse potest, quo natura febris quodammodo diuerse modificatur. Annon autem hac ratione februm differentia in infinitum fere progrediretur? An omnes has varietates ita cognoscamus, vt eas determinare possemus? „Malimus hic gradum „cohibere, quam per tenebras illidere.„ Neque huius defectus admissione systematis nostri utilitas dirimi potest, quatenus hanc deflectionem practicus ignorat. Quum enim methodus nostra nudis experientia factis superstructa sit, systematis vitia obseruationis penurix tribuenda erunt, nec ex iis praxi damnum

enasci potest. Observatione locupletata systema ad majorem perfectionis gradum facile vehitur, illaque deficiente, systematicus in culpa non est. Monitu haud forte opus est, vnam tantum dari posse speciem simplicem. Quando enim phænomena, generi vniuersaliter haud perpetua, adparent, alia causa atque a generica diuersa adest, quæ tunc complicationis notionem præbet. v. infra.

Synochus imputris GALENI, (*de diff. febr.* l. 2. C. 12. et *method. med.* l. 9. C. 4. et l. 11. C. 14.) *Synocha simplex* HOFFMANNI (*Med. rat. syst.* T. 2. l. 3. C. 1.) *Continua non putris* BOERHAVII (*van SWIETEN* T. II. p. 417. melius autem hanc febrim ab aliis distinxit in T. III. p. 124. Ed. Lugd.) *Febris inflammatoria simplex* HUXHAMI. (l. c. T. II. p. 15.) *Simple inflammatory Fever* BROCKLESBY (*Oeconomical and medical Observ.* Lond. 1764. p. 145. vel *vers. meæ* p. 96.) et PRINGLI (l. c. p. 124.) cf. BROOKES *general practice of physic.* V. 1. p. 149.

Vlteriori probatione haud egere videtur, quod febris ex diathesi phlogistica absque inflammatione locali adesse possit, quum id auctorum obseruatione

extra omnem dubitationem positum sit, quamvis hæc diathesis nunc majori nunc minori gradu intersit, ac priori in casu omnino facile inflammationem contrahat, posteriori in passu autem facile negligatur, prætereaque sicut omnes febres vere continentes haud frequenter occurrat. Cæterum ex hujus speciei cum genere competentia sequitur, vt omnia insimul, quæ de natura & curationis ratione generis dicta sunt, speciatim sibi vindicet.

B) COMPLICATAE.

Ex supra de simplicitate posita notione facile complicationis idea, quam hic termino affigere mens est, deduci poterit. Eam nempe morbi denotat speciem, quæ vno alteroue symptomate aut pluribus a causa materiali generis haud necessarie pendentibus, sed diuersarum formalium causarum concursu productis, stipata est. Iisdem quidem difficultatibus hæc notio obnoxia est, quibus prior premitur. Concurrunt nempe omnino ad producendas species, quas huic rubricæ inferere de jure esse æstimo, diuersæ aliæ causæ materiales, quæ generi proprie non competunt. Sic v. c. natura febris variolosæ sine dubio ab ea pleuritidis vel aliæ febris inflammatoriæ cum inflammatione particulari conjunctæ, discedit, neque has febres in omnibus, ratione causæ materialis consimiles

esse, quisquam adfirmabit. An autem ideo variolæ inflammatoriæ indolis nouum genus determinant? Nonne curationis ratione, ceu distinctionis nostræ fundamentum, proxime conueniunt? An discessio optimæ hucusque medendi methodi cognitæ, in variolis huius indolis maior est, quam ea, qua curatio specialis pleuritidis a generali differt? Qui ea, quæ generaliter de nostra ordinandi methodo proposui, attento quodam animo perlegerit, facile has quæstiones soluet, atque mecum consentiet, omnes febres, quarum curatio methodum medendi antiphlogisticam proprie sibi vindicat, ad vnum idemque genus febrium inflammatarum referendas esse, quamuis ratione causarum quodammodo differunt. Posteris, factis experientiæ magis ditatis, eorum vltiorem suppletionem tradimus, quæ, necessitate coacti, negligere oportet.

a) CVM INFLAMMATIONE
LOCALI.

1) PHLEGMONF.

Sensatio doloris atque ardoris permanens cum partis adfectæ læsa functione.

Hæc signa, ab omnibus aliis separatim spectata, haud raro aliarum etiam conditionum morbosarum indicia sistunt, neque semper sufficienti euidentiâ inflammationem portendunt. Sic spastici affectus canalis intestinorum sæpe ita vehementer excruciant, atque certo quodam loco tam pertinaciter ac fixe inhærent, vt maxima in dubitatione hæreamus, an dolor pro mere spastico vel pro vere inflammatorio habendus sit. Ita v. c. vehementissima cephalalgia ex mera congestione orta que exinde spasmodica contractione in febribus nonnunquam sæuit. Sic contraria ratione haud raro inflammatio occulte serpit, ita vt maxima medici attentio decipiatur. Sæpe enim dolor, constans alias inflammationis pedisequus, atque internarum inflammationum vnicum fere signum, experientia teste defuit, (v. MORGAGNI *de caus. ac sed. morb. Epist. 20. Art. 15. Ill. HAEN l. c. P. XIV. p. 133 seq. Cl. WIENHOLT Diss. de inflammationibus occultis. Gætt. 1772. p. 6 seq.*) neque semper perturbata fuit functio, parti adfectæ dicata, (v. Cl. WIENHOLT *l. c. p. 7.*) nec tandem febris cum dolore coexistentia partem quamdam inflammatam esse indubie testatur, quum

quum, vt modo monui, spasmus, inflammationem mentiens, etiam in febribus obseruetur, atque inflammatio absque febre vere existere possit. (v. *van SWIETEN Comment. T. 1. ad §. 370. Cl. WIENHOLT l. c. p. 5. Ill. HAEN l. c. T. XIV. p. 132.*) Attamen omnes hæ fallaciæ nostris in febribus vere inflammatoriæ indolis haud temere contingere solent, sed scimus ex obseruatis, hanc deceptionem in febribus biliosis, nervosis atque putridis multo esse frequentiore, quam in febribus vere inflammatoriis, ac particularem inflammationem huic febre adjunctam esse, ex signis supra positis satis secure conjici potest. Certa præterea sibi que propria quæque partialis inflammatio habet symptomata, ex quorum concursu atque ad totum morbum relatione diagnosis eo facilius instituitur. Soluitur hæc machinæ ægritudo, dum materies illa, qua inflammatio existit, humoribus iterum assimilatur, & simul cum reliqua febris causæ materialis parte virium naturæ motricium, remediorum atque medicamentorum ope extricatur, vel dum sibi ipsa natura exitum per suppurationem parat. Et hæc vltima morbi solutio sequi solet, si quarto morbi die, prior facta non fuerit, quamuis hic suppurationis terminus haud raro ad diem septimum vel ultra protrahitur. (*v. Ill. HAEN l. c. T. XIV. S. 1. C. 5.*)

Docuit nos experientia, inflammationis resolutionem omni ea opitulatione tentandam atque perficiendam esse, quæ generalem curationem respicit, dum hujus ratio speciali adfectioni, pro diuerso ejusdem situ & partium adfectarum varia conditione, tantum
 magis

magis specialiter adaptatur. Et quidem venæ sectionem in parte ipsa adfecta, vel proxima huic saltim vicinia cum fructu instituendam esse, observatio confirmat. (v. Cl. RAVERT *diff. cit. p. 63.*) Remediorum inflammationem resolventium sparta speciali etiam vesicatoria funguntur, quorum parti adfectæ immediata applicatio nostris temporibus eximia utilitate commendatur, cujus auctores videantur in Cl. RAVERT *diff. p. 69.* (*cf. etiam meretur WHYTE WORKS cit. p. 241. et BORDEV vom schleimichten Gewebe. p. 168.*) quo etiam fomentationes siccæ camphoratæ pertinent, ea tamen differentia, ut vesicatoria materiem immediate extricare, fomentationes autem ad materiei assimilationem symbolam conferre, videantur. Emollientia etiam in usum vocantur, quamvis hæc magis ad promouendam suppurationem, quam ad resolutionem perficiendam plerumque spectant. Conferri hic merentur, quæ nuper Cl. GOVLARD huic curationis rationi in Opusculis chirurgicis objecit, cujus tamen remedium adstringens nostris inflammationibus congruens esse, haud videtur, id quod etiam de aquæ frigidæ (v. SARCONE *l. c. T. 1. p. 208.*) & corticis peruvianii usu valet, (v. Cl. WIENHOLT *l. c. p. 31.*) Quippe quæ remedia magis in iis curandis inflammationibus commendanda sunt, quæ febribus putridis superueniunt. De usu opii in principio, ad dolorem compescendum, facto v. SARCONE *l. c. T. 1. p. 158 seq.*

Quænam nunc ex omnibus his de inflammatione prolatis ad naturam ejusdem conclusio duci potest?

An materies, quæ febrim accendit, quæ phlogisticam sanguinis crustam format, quæ inflammationem producit, & quæ postea sputorum vel puris forma excernitur, vna est eademque? Id veritati haud valde ab simile esse, ex curationis febris atque inflammationis analogia, & ex similitudine materiei, quæ cadaueribus apertis in locis inflammatis transsudata conspicitur, (v. Ill. HAEN *l. c.* T. 1. p. 85. T. 2. p. 15. *Cotunn. de Ischiad. neruof.* §. 22. SARCONE *l. c.* T. 2. p. 188.) cum ea, quæ sanguini phlogistico admixta est, haud absque probabilitate opinari potest. SYDENHAM eandem opinionem adoptauit, dum ait: „Ex præcipitatione materiæ febrilis, crudæ nondumque per idoneam ebullitionem subactæ adeoque nec ad separationem debitam per loca magis conferentia præparatæ, in pleuram pleuritis producitur.„ (v. *Opp. Ed. Lugd.* p. 263.) Et paulo infra addit. „Pleuritidem nihil aliud esse arbitror, quam febrem a propria & peculiari sanguinis inflammatione ortam, qua natura materiam peccantem in pleuram deponit, nonnunquam & in pulmones, vnde peripneumonia suboritur, quam a priore gradu tantum & pro maiore ejusdem causæ intentione extentuque latiori, differre autumo.„ (*l. c.* p. 264 *seq.*) „Sicut autem sanguinis phlogistica diathesis, (ea saltem, quæ manifeste adparet) magis pro febris effectu habenda est, sic forte ad inflammationis existentiam aliud quid requiritur, quod in crusta non est. Sæpe enim nulla sanguinis inflammatoria conditio deprehenditur vel modo quandoque post aliquot præterlapsum temporis spatium, quo inflam-

matio

inatio jam adfuit, obuiam prodit, & sic tandem haud raro sanguis antea phlogisticus nunc dissoluta facie adparet, absque vlla inflammationis imminutione (v. HAEN *l. c. T. 10. p. 242.*) quamuis etiam hic, materiem phlogisticam omnem nunc ad locum adfectum depositam esse, dici posse, perspiciam. Neque semper localis inflammatio pro febris effectu habenda est, quum haud raro hæc, inflammatione prægressa, sequitur. (v. SARCOE *l. c. T. 1. §. 154, 186.*) An porro inflammatoria materies sola densitate atque inde oborta in vasis obstructione causam constituat? Haud videtur, quum anastomoseos ratione sola vasorum quorundam obstructio irritare & adfluxum humorum attrahere nequeat. Hinc, vt materia non ex sola tenacitate, sed ex acrimonia quadam, partes sensiles irritante, inflammationem producat, videtur, (v. WHYTT *l. c. p. 230.*) id quod inflammationum externarum genesos atque omnium curationis rationibus simul confirmatur. An autem hæc acris materia in vasis tantum hæreat, eorundemque extensione tumorem efficiat, vel an hæc materies in cellulosa extravasata symptomata sua edat? Prius popularem sistit opinionem, posteriorem in cellulosa humorum extravasationem vnicam inflammationum rationem continere, BORDEV adfirmat, (v. *vom schleimichten Gewebe*) vtrumque in natura vere existere haud exigua probabilitate adsumi potest. Satis enim perspicue vasorum illam extensionem in ophthalmiaprehendimus, atque simul hinc inde talis inflammationum rationis existentia in dubium vocari nequit, quam-

quamvis hoc omnino in minimis tantummodo vasis locum habere videatur, quoniam transpirationis suppressione acris materia, quæ per vascula excretoria minima evehi debebat, in iis stagnare cogitur, neque facile resorberi ac vasis majoribus advehi posse, credi potest. (v. WHYTT *l. c. Edimburg. Versuche T. 2. p. 46.*) Alteram inflammationis geneseos rationem quod attinet, variis ea metastasium phœnomenis quodammodo verificatur, neque talis ad cutis cellulas humorum depositio negari potest, quamvis dubium relinquatur, an causæ partem constituat, vel annon pro inflammationis ipsius effectu habenda sit. Secundum BORDEV ex hac ratione præcipue inflammationses ex consensu v. c. e bile &c. fiunt, quæ autem hic non pertinent, sicut præterea inflammatio, generi nostro febrium propria, ab omnibus aliis a febre biliosa vel putrida pendentibus, sedulo discernenda est. Plura enim existere inflammationis genera naturalia, ex subsequentiis adparebit, neque hinc natura inflammationis semper vna est eademque, sed pro varia constitutione & pro diuersis causis remotis admodum differt. Hic tantum de ea inflammatione nobis agendum fuit, quæ a febre vere inflammatoria pendet, & huic tantum ea adplicari debent, quæ hic proposita sunt. Quodsi termino quodam hoc inflammationum genus insignire velinus optime Phlegmone dicitur, quo nomine tunc inflammationes a bile, e putredine, ex miasmate rheumatico, arthritico venereo & ab erysipelate &c. ab hac phlegmone separari debent.

I. INFLAMMATIO OCULORVM.

a) *Externa.*

Chemosis VOGELII (*Præl. de cogn. et cur. C. H. Adf. p. 128. §. 175. PRINGLE l. c. p. 135.*)

Rubor, dolor & tumor tunicæ adnatæ.

b) *Interna.*

Ophthalmitis VOGELII (*l. c. §. 178.*)

Dolor vehemens. Magna oculorum sensibilitas. Visus valde debilitatus.

2. INFLAMMATIO AVRIVM.

a) *Externa.*

Otitis externus VOGELII (*l. c. §. 171.*)

Rubor, dolor & tumor auris externæ.

b) *Interna.*

Otitis internus VOGELII (*l. c. §. 170.*)

Dolor magnus, ardens & pulsabilis auris internæ.

3. INFLAMMATIO PHARYNGIS.

Synanche TRALLIANI (*v. l. 4. C. I.*) et Aeginetæ (*v. l. 3. C. 37.*) Cynanche Aretæi (*de Sign. et caus. morb. L. I. C. 7.*) Angina cum tumore BOERHAVII (*Aphor. 804.*) cf. BROCKLESBY *l. c. p. 149. vel vers. p. 99.* PRINGLE

l. c. p. 137. Cynanche sanguinea SAVVAGES

l. c. T. II. P. I. p. 485.

Vox mutata. Deglutitio difficilis. Signa inflammationis perspicua.

Curatio specialis gargarismatum vsum sibi vindicat, quæ resolutionem promoueant. Ribes nigrum hic specificè agere, legitur in *Philos. Trans. N. 459.*

4. INFLAMMATIO LARYNGIS.

Cynanche TRALLIANI et AEGINETAE (v. l. c.) Synanche ARETAEI (v. l. c.) et CELSI (L. 4. C. 4.) Angina absque tumore BOERHAVII (Aphor. 802.)

Spiritus onere & cum sonore trahitur. Vox clangosa, stridula, acutissima. Vertigo. Anxietates Rubor faciei atque oculorum. Deglutitio valde dolorosa. Nulla manifesta inflammationis signa

Nonnunquam hydrophobiam ad laryngis inflammationis symptomata numerandam esse, probabilitate gaudet, (*v. Edimb. Vers. T. I. Art. 29.*) nisi alia simul causa adest, qua peculiare hoc symptoma efficitur, id quod ex materia viridi, quæ memorato casu per vomitum ejecta ac quodammodo critica fuit, patescere videtur. De complicatione inflammationum laryngis & pharyngis v. SYDENHAM *Opp. Ed. Genev. 1757. S. I. C. 5. p. 60.* ELLER *Obs. de cogn. & cur. febr. p. 172. Ill. VOGEL l. c. p. 135.*

5. INFLAMMATIO ASPERAE ARTERIAE.

BOERHAVE *l. c. Aphor. 801. ejusdemque Commentat. p. 655. Cynanche trachealis SAVVAGES l. c. p. 491.*

Vox acuta, clangosa, sibilans. Inspira-
tio parua, frequens, cum summo molimine.
Pulsus vacillans. Summa Angustia.

6. INFLAMMATIO LINGVAE.

Glossitis VOGELII l. c. p. 130 seq. van SWIETEN Comment. II. p. 626.

Linguae dolor & tumor. Loquela, & de-
glutitio difficiles. Profluuium salivae spif-
fioris.

7. INFLAMMATIO PLEVRAE.

Pleuritis sine sputo HIPPOCRATIS (v. de morb. L. 1. S. 25 et L. 2. p. 42.) cf. BONETI Sepulchr. anat. L. 2. S. 4. Obs. 14. Comment. bonon. T. I. p. 153. van SWIETEN Comment. III. § 877. SARCONE l. c. T. I. p. 118. Naturae ratione hanc pleuritidis speciem ab omnibus aliis sub nomine pleuritidis verae optime distinxit SAVVAGES l. c. p. 450. de curandi ratione cf. PRINGLE l. c. p. 139. BROCKLESBY l. c. vers. germ. p. 102.

Dolor punctorius, fixus in latere. Re-
spiratio brevis & inaequalis.

Hic morbus multis medicis sub pleuritidis nomine notissimus est, hac tamen differentia, ut nonnulli illam simul thoracis inflammationem, quæ dolore punctorio, tussi ac sputis corripit, a solius pleuræ inflammatione oriri, adfirmant. Quodsi autem concedatur, tussim *a*) ac sputa vere pleuritica semper, pulmones adfectos esse, indicare, jure meritoque pleuritidis nomen tali morbo, cui hæc symptomata adsunt, haud competit, vel saltim, ut disensus auertatur, & pleuræ pulmonumque inflammationes rite ab inuicem discernantur, usurpari non debet. Nunc obseruatione edocemur, sputa talia, sicut in thoracis inflammatione comparata sunt, ab ipsorum pulmonum affectione oriri, (v. TRILLER *de pleurit. C. 1. §. 4, 5.* HUXHAM *l. c. T. II. p. 213*) neque ex solius pleuræ inflammatione euenire posse, (v. TRILLER *l. c. §. 4, 5.*) eademque ex ratione in vera nostra pleuritide, sputa haud mouenda esse, fedulo monent. (v. HUXHAM *l. c. T. I. p. 88.* SARCONE *l. c.*) Constat porro, inflammationem solius pleuræ vere occurrere, atque hanc absque sputis esse. (v. *loca supra citata.* FREIND *Comment. 5. ad libr. epidem. HIPPOCR. in Opp. Ed. Paris. 1735. p. 23. 25.* WENDT *Diff. sist. observ. de pleur. et peripneum.*

Goett.

a) Tussis quidem sicca huic morbo ob partis adfectæ viciniam facile accedit, attamen essentialiter ei non conuenit, sæpeque deest. v. HUXHAM *l. c. P. 1. p. 88.*

Goett. 1762. p. 29. SARCONE *l. c.* p. 136.) Plures porro consentiunt medici, hanc solius pleuræ inflammationem, quæ absque tussi & sputis, phœnomenis tantum supra positis, euenit, pleuritidis, illam vero inflammationem, quæ pulmonibus inhæret, quæque dolore obtuso grauius se manifestat, cuique simul tussis & sputa adsunt, peripneumonix, & illam tandem, vbi inflammatio pleuræ ad pulmones protendit, & phœnomena binis communia adparent, pleuroperipneumonix nomine insigniendam esse. (v. RIOLANI filii *Antropogr. Paris. 1726 p. 335.* BONET. *l. c.* HUXHAM *l. c.* TRILLER *l. c. C. 1. §. 8.* SARCONE *l. c.* p. 133.) Quidnam ergo de memorabili illo medicorum, de sede pleuritidis dissensu, sentiendum? Annon ex falsa termino adjuncta notione obortus? Nonne iis positis, quæ modo memorauimus, facile dirimi potest? Fateri cæterum cum HAENIO (*l. c. T. XI. C. de membr. inflam.*) oportet, nos rationem ignorare, qua fit, vt pleura sicut reliquæ membranæ inflammatae nullum sæpe doloris vestigium edant. A MORGAGNI enim *l. c. Epist. 20. Art. 55 seq.* SARCONE *l. c.* p. 123. et HAENIO *l. c.* docemur, cadauerum sectiones sæpe pleuræ inflammationes in conspectum exhibere, vbi ob doloris absentiam nos antea latuerunt. Videtur in illo casu, quo dolor sentitur, inflammationem in pleuræ cellulosa esse, vbi vasa sanguifera neruorumque ramuli ac vicinia musculorum intercostalium dolorem facilius excitant, cui sententiæ etiam Ill. de HAEN habeo consentientem. (v. *l. c. P. IX. C. 4. §. 4. et P. XIV. l. c.*) Est vero etiam conditio

sputi attendenda, quippe quod omnino adesse potest, absque tamen illa conditione, sub qua in pleuropneumonia deprehenditur, Dantur sputa alba, & spumida, (v. SARCONE *l. c. p. 137.*) quandoque leuamen adferentia, quæ vero nec eo tempore neque ordine, vt in pleuropneumonia, succedunt. Sic etiam sputa cocta per vasa ad pulmones deriuari possunt, absque vlla pulmonum læsione. (v. *Ill. de HAEN l. c. T. I. p. 87, et T. IX. C. 1. §. 9.*) Hic autem desunt sputa illa sanguinea, quæ statim sub morbi initio adparent, Quum interdum quoque sordes primarum viarum sputum cruentum excitare possint, quod vomitorio tolli potest, (v. *Ill. ZIMMERMANN von der Ruhr p. 24.*) hoc iterum attendendum est. Neque puris veri excreatio in contrarium sententiam meam vergit. Potest in suppuratione pleuræ aliquod puris absorberi ac exspui, sed hoc de resolutionis casu admodum differt. Sputa enim, quæ cocta audiunt, veri puris speciem, sicut nonnulli supponunt, haud præbent, cuius rationes omnium optime exposuit SARCONE *l. c. T. I. p. 189 seq. et p. 215.* Omnino tandem morbus haud frequenter occurrit, quum facile in consensum pulmones trahantur, vel versa ratione, affectis pulmonibus, inflammatio facile ad pleuram usque protendatur, (v. *HUXHAM l. c. T. II. p. 215. ELLER l. c. p. 179*) præcipue si pleura pulmonibus annexa est, quo in casu etiam materies cocta facilius in pulmones ruere potest, illa vero libera, si suppuratio oboritur, facilius empyema sequitur, (v. *DIEMERBROECK Anatom. Ed. Lugd. 1683. p. 313. BONET. l. c. L. 2. S. 4.*

obs.

obs 30.) quamuis & hoc per absorptionis modum sputorum ope eliminari potest. (v. Cl. LENTINI *Observ. F. 2. Obs. 23.*)

8. INFLAMMATIO MEDIASTINI.

An pleuritis dorsalis HIPPOCRATIS?
(v. *de morb. L. 3. p. 110. Ed. van der Linden. HUXHAM l. c. T. I. p. 336. et T. II. p. 215. SAVVAGES l. c. T. II. p. 451. BONET. l. c. L. 2. S. 4. Obs. 2, 27. WENDT diss. cit. p. 21.*)

Dolor sub scapula punctorius, usque ad sternum protendens. Grauitas pectoris. Spirandi difficultas. Tussis sicca.

9. INFLAMMATIO PERICARDII.

v. BONET. *l. c. S. 4. Obs. 29. HUXHAM. l. c. T. II. p. 215. Pleuritis Pericardii SAVVAGES l. c. T. II. P. I. p. 452.*

Dolor punctorius ac grauitas in pectoris parte profundiore. Anxietas. Palpitatio cordis. Perpetua ad tussendum procliuitas.

Haud raro accidit, vt plurium partium inflammationes simul coexistunt, pro cuius complicationis diuersitate alia atque alia phaenomena adparent, quorum determinatio sat difficilis est.

10. INFLAMMATIO DIAPHRAGMATIS.

v. BONET. *l. c. L. 2. S. 4. Obs. 19. HUXHAM T. I. p. 301. et T. II. p. 215. Cl. EBELING diss. de Inflamm. Diaphr. Gætt. 1771. p. 22.*

Dolor punctorius ab inferioribus costis versus ultimas dorsi vertebrae protendens. Spiritus brevis, interruptus, singultuosus. Anxietas. Inquietudo. Tussis sicca. Hypochondriorum latus adfectum introrsum & sursum versus costas trahitur. Risus sardonius. Deliria.

Hunc morbum semper cum deliriis continuis junctum esse, medici non pauci crediderunt, ideoque ei paraphrenitidis nomen imposuerunt. Haud quidem negari potest, hoc symptoma huic morbo nonnunquam adesse, (v. *ILL. HAEN l. c. T. I. p. 84. Ill. VOGEL l. c. p. 45. §. 61.*) sed totidem observatio docuit, illud deesse, neque essentialiter huic morbo competere, (v. *MORGAGNI l. c. Epist. 7. Art. 14. BONET. l. c. T. I. L. 1. S. 7. Obs. 1. WILLIS. de anim. brut. C. 10. p. 257. de HAEN l. c. P. IX. C. 1. §. 5. et C. 2. §. 7. CLEGHORN Observ. on the epidemical diseases in Minorca p. 248. Ill. VOGEL l. c. SARCONE l. c. T. I. p. 245. WENDT diff. cit. p. 30. Cl. FEIN diff. de Indole ac sede phrenit. et paraphr. Gætt. 1765. §. 18. EBELING diff. cit. p. 33.*) Sed pro vario, quem inflammatio occupat, loco, varia deprehenduntur symptomata. Hinc jure meritoque concludere licet, hoc symptoma huic morbo eodem modo sicut reliquis inflammationibus accedere posse, quamvis ex partis peculiari conditione facilius, quam cæteris partibus inflammatis superueniat. Hinc naturæ ratione a pleuritide proxime abest, neque veræ phrenitidis præ-

se fert ingenium, quippe quæ absque omni diaphragmatis inflammatione occurrit, (v. SARCONE l. 6. T. II. p. 145, et T. III. p. 588.) Descripsit quidem HIPPOCRATES (L. 3. de morb. S. 9.) phrenitidem, ubi αἰ Φρένες ita dolerent, vt tactum non ferant. Ast non videtur, HIPPOCRATEM hic diaphragmatis inflammationem intellexisse, dum morbum hunc peripneumonix affinem atque sursum materiam educendam esse, præcipit. Ex terminorum tandem apud alios auctores sensu vltius dijudicari poterit, an paraphrenitidis nomen morbo nostro congruat. Phrenitidis nomine ea insania prisca medicis venit, quæ continua, acuta & in febre est. (v. CELSVS l. c. L. 3. C. 18. p. 148. Ed. Almel.) Paraphrenitidis autem terminum ei dementix febrili affigunt, quæ quidem continue, minori tamen vehementia adfligit. (v. BRENDEL *diss. de paraphrenitidis et febr. malign. cognat.* §. 1-2. Cl. FEIN *diss. cit.* §. 4.) Quando nunc talis paraphrenitis ex longe aliis causis euenire potest, sicut ad febres putridas, biliosas & neruosas, absque vlla, manifesta saltim, particulari inflammatione haud raro accedit, hæc vox diaphragmatis inflammationi specialiter atque exclusiue tribui non debet, quamuis quidem status ille accedere possit, qui paraphrenitidem modo determinatam denotat, qui autem in omnibus reliquis inflammationibus eodem jure, (quando adest, et sæpe adesse, modo dictum fuit) hoc termino insigniendus est. Cæterum hujus paraphrenitidis vocis mentionem HIPPOCRATES ipse nunquam fecit, notante jam ΗΥΧΗΑΜΟ, (l. c. T. I. p. 337.) neque,

cum a phrenitide gradu tantum differat, vtilitate conseruatur. Hinc verbum hocce absque damno ex practico systemate relegari potest, quoniam alias, si hanc denominationis rationem sequi vellemus, praxeos terminologia infinita foret, quum tot morborum varietates existant, quot indiuidua. Si necesse quis iudicat, vt nomen ponatur, analogiæ ratione optime Diaphragmatitis nuncupatur.

II. INFLAMMATIO PVLMONVM.

Peripneumonia HIPPOCRATIS (*de morb. L. 3. C. 16.*) *Peripneumonia pura* SAVVAGES (*l. c. p. 496.*) SARCONE *l. c. T. 1. §. 200.*

Dolor obtusus, quasi pectus compri-
mens. Respiratio breuis, æqualis, & ple-
rumque auribus percipi potest. Spiritus ca-
lidus. Anxietas. Pulsus mollis, vndosus *a*).
Rubor genarum. In affecto latere ægri ple-
rumque commodius quiescunt. Sanguis, ex
vena

a) Obseruarunt hanc pulsus mollitiem GALENVS (*de caus. puls. l. 4.*) FORESTVS (*l. c. L. 16. Obs. 44. in schol.*) BAGLIVI (*l. c. p. 144.*) Quod autem hæc pulsus modificatio pulmonum inflammationi non adeo constanter competat, notarunt MORGAGNI (*l. c. Epist. 20. N. 10.*) de HAEN (*l. c. T. 9. C. 2. §. 9. et T. XI. C. 2. §. 2. p. 109.*) et SARCONE (*l. c. T. 1. p. 194.*) vt ideo essentialem & perpetuum peripneumoniæ characterem haud præbeat.

vena detractus, spumescens. Tussis. Dolores capitis, qui tussiendo augentur. Secundo aut tertio die sputa, striis sanguineis intertexta, (cruda) sexto vel septimo die flauescentia, (cocta) morbum leuantia. Lingua ex flauo ruffa posteaque nigrescens. *b)*

Curatōnis ratio hujus febrium inflammatoriarum speciei, generali, sicut reliquæ, respondet. Sectio nempe venæ jugularis summo fructu hic adhibetur. (v. SARCONE *l. c. T. I. p. 200*) Nec minus vesicatoria, ad latus adfectum applicata, utilitatem, supra memoratam, præstant. (v. SARCONE *l. c. p. 199.*) Quin autem nonnunquam tota thoracis regio doleat, nec certitudine locus peculiari-ter adfectus determinari potest, quum porro videatur, ut quandoque materies, quam sputorum ope nunc extricare natura molimina ciet, vesicatoriorum vi deriuante, foras reuehatur, atque ita hæc naturæ, ad morbum soluendum, tentamina supprimantur, quum tandem ulcera aurium his morbis haud raro magnum ferant præsidium, melioris consilii est, vesicatoria pone aures adplicare, cujus commendatio etiam legi potest apud BORDEU *l. c. p. 169 seq.* Præter hæc, pulmonum inflammatio peculiaris adhuc remedia
ad

b) Hæc linguæ sordities, ab ipsa pulmonum adfectione pendens, sedulo ab illa discernenda est, quæ colluuiem in primis viis sordium indicat, id quod ex præsentia vel absentia reliquorum hujus colluuii signorum dijudicari poterit.

ad sputa promouenda sibi vindicat, quorum tamen munus generali medendi ratione plerumque absoluitur, quamuis negari nequit, resoluentia nonnulla specifica quadam ratione pulmonum infarctui conuenire, inter quorum numerum gummi ammoniacum in oximelite squillitico solutum, & sal amoniacum cum sulphure antimonii aurato combinatum præcipuum tenent locum. Radicem senega idem præstare, CL. LENTINI (*Obs. med. F. 2. Obs. 1. 2.*) et HVLME observationes docent. (*von Kindbetter - Fieber. p. 61 seq.*)

12. INFLAMMATIO PLEVRAE AC
PULMONVM.

Pleuritis HIPPOCRATIS (*de morb. L. 3.*)
Pleuritis humida BOERHAVII (*Aphor. 876.*)
Pleuroperipneumonia HVXHAMI (*T. I. p. 325*
et T. II. p. 212 seq.)

Dolor lateris punctorius. Respiratio difficilis. Pectoris oppressio. Tussis. Sputa, initio striis sanguineis intertexta, postea flaua.

Pro majori pulmonum vel pleuræ adfectione nunc pleuritis nunc peripneumonix symptomata eminere, facile adparet, pro cuius differentia medendi quoque ratio diuersa esse debet.

13. INFLAMMATIO HEPATIS.

a) *Partis conuexæ.*

Hepatitis pleuritica SAVVAGES (*l. c. p. 506.*) v. FOREST. *Obs. L. 19. Obs. 7, 8.*

Tumor

Tumor & dolor acutus hypochondrii dextri. Pulsus durus. Respirandi difficultas. Tussis sicca.

Hæc hepatis adfectio ea est, quæ plerumque febris inflammatoriæ genium conseruat, quæque crisi- bus a GALENO indigitatis, (*de crisi*. L. 3. C. 3.) solvitur, hæmorrhagiis nempe ex dextra nare atque sudoribus vtilibus & vrinis copiosis. Crediderunt auctores nonnulli, hanc hepatis inflammationem mere erysipelaceam vel rheumaticam esse. (v. HOFFMANN, *Opp. Ed. Genev. T. II. S. 2. C. 7. §. 4. et* BIANCHI *hist. hep. T. I. p. 426.*) Quod si hoc termino superficialem tantum inflammationem insigniant, illum etiam huic hepatis inflammationi tribui posse, quisque largietur. Si autem peculiarem atque a phlegmone diversam indolem erysipelati adscribunt, hujus termini usum, hoc in respectu, admittere nequeo, quum nec rationi neque experientiæ contrarietur, quod hepatis superficiiei inflammatio maxima cum pleuritide gaudeat affinitate, quamuis haud raro etiam accidat, vt materia rheumatica vel erysipelacea hepatis inflammationem producat. Medendi hinc ratio hujus inflammationum speciei, generali respondet. Veficatoria loco adfecti applicata eximio fructu PRINGLE in usum traxit, (*l. c. p. 146.*) & venarum hæmorrhoidalium aperturam hirudinum ope suadet SARGONE. (*l. c. T. I. p. 248.*)

b) Partis concavae.

v. SWIETEN *l. c. C. 3. p. 83.*

Dolor præcedenti mitior & grauatiuus.
Pulsus mollis. Symptomata icterica.

Hæc est, quæ norante GALENO (*l. c.*) excrementis alui biliosis atque sudoribus nonnunquam etiam & vomitibus iudicatur. An ergo majori jure ad febres biliosas referenda? Plerumque saltim atque frequentius in febribus biliosis occurrere varii auctores obseruarunt, quorum loca allegauit Cl. WIENHOLT *l. c. p. 18.*

c) Cystidis felleæ.

Hepatitis cystica SAVVAGES l. c. p. 507.

14. INFLAMMATIO LIENIS.

v. FOREST. *l. c. L. 20. Obs. 5. Splenitis SAVVAGES l. c. p. 509.*

Dolor & tumor hypochondrii sinistri.

15. INFLAMMATIO CORDIS.

Carditis SAVVAGES l. c. p. 482. Ill. MECKEL Obs. in act. Berol. 1756. SENAC Malad. du Cœur. C. 6. 7.

Dolor punctorius sub sternum. Palpitatio cordis & anxietates continuæ. Pulsus parvus, inæqualis. Calor exiguus.

16. INFLAMMATIO RENVM.

a. *Nephritis vera* SAVVAGES *l. c. p. 510.*

Febri dolor superuenit pungens, in regione lumbari, quandoque ad spinæ dorsi latus procedens. Mictio turbata. Vrina pauca, ruffa, vel, in magno dolore, pallida. Obstructio alui. Tenesmus. Vomitio.

b. *Nephritis calculosa* SAVVAGES *l. c. CELS. L. 2. C. 7. p. 60, 61. Ed. Alm.*

Dolor, per exercitium vel commotionem pertinacius reuertens. Vrina cruenta, quandoque arenulosa. Stupor cruris. Testis retractio. Febris dolori superuenit.

Quamuis hæc nephritidis species ab indole vere inflammatoria haud parum causæ materialis ratione discedat, fieri tamen potest, vt febris a calculo accensa, naturam febris inflammatorix præ se ferat, si reliqua, huic feбри ansam præbentia, simul adsunt, & præter medicamenta calculum soluentia, generalem methodum antiphlogisticam, vesicatoriis exceptis, sibi vindicet.

17. INFLAMMATIO VESICAE
VRINARIAE.

Cystitis SAVVAGES *l. c. p. 475.*

Dolor & tumor oualis in regione pubis. Mictio dolens. Tenesmus. Alui obstructio.

18. INFLAMMATIO VTERI.

Metritis SAVVAGES l. c. p. 466. Cel. TIMMERMANNI et BOETCHERI diss. de infl. uteri. Rintel. 1761. HVLME von dem Kindbetterinnenfieber. Lips. 1772. p. 15 seq.

Sensus doloris, ardoris & grauitatis in pelui. Tumor in regione pubis dolens. Os uteri ad contactum dolens, durum, clausum ac retractum. Obstructio alui. Vomitio. Stranguria. Tenesmus. Capitis & mammarum dolor. Menstruorum vel lochiorum suppressio.

Hæc febris ab omnibus fere auctoribus febris puerperarum nomine insignita est, atque hanc semper uteri inflammationem pro causa agnoscere, crediderunt. Quod autem hæc uteri adfectio in puerperarum febre haud semper causam constituat, quamuis nonnunquam hanc febriem sequatur, omnium optime adnotauit HVLME (*l. c. p. 14 seq.*)

19. INFLAMMATIO VENTRICVLI.

Gastritis legitima SAVVAGES l. c. p. 469. Ill. de HAEN l. c. P. IX. C. I. §. 4.

Dolor in ventriculo, magis sensibilis, si acre quid ingeritur, vel respiratur, aut regio epigastrica comprimitur. Conatus vomendi. Post ciborum vel medicamentorum
inge-

ingestionem ipse vomitus. Alui obstructio.
Extremitatum frigus.

Hujus speciei signa pathognomonica, nec non indoles ejusdem inflammatoria haud raro satis ambigue dignoscuntur. Obseruauit enim HAENIUS (*l. c. et C. 2. §. 6.*) in ægro absentiam nauſeæ & vomitus, quid! quod ciborum desiderium adesset, ubi tamen vera ventriculi inflammatio in secto cadauere obuiam prodibat. Sic porro pulsus duritie & plenitudine plerumque caret, quæ alias inflammatoriis febribus propria est, cujus ratio v. apud WHYTT, (*l. c. p. 241.*) ubi tum ex reliquis circumstantiis indicationes hauriri debent. De curandi ratione antiphlogistica, præcipue autem de vesicatoriorum, ad locum adfectum, vsu v. PRINGLE (*l. c. p. 146 seq.*)

19. INFLAMMATIO INTESTINORVM.

a) *Tenuium.*

Enteritis iliaca SAUVAGES l. c. p. 463.
FOREST. *L. 21. Obs. II.*

Dolores fixi circa vmbilicum. Obstructio alui. Vomitus post ciborum vel medicamentorum ingestionem. Respiratio breuis.

b) *Crassorum.*

Enteritis colica SAUVAGES. l. c. p. 464.
Dolor & grauitas lumborum. Obstructio alui. Rarius vomitus.

Febris in intestinorum inflammatione quoad calorem & pulsum exigua est, quod sedulo attendi debet, ne serpens malum medici superet imperium.

20. INFLAMMATIO MESENTERII.

Enteritis mesenterica SAUVAGES l. c. p. 465.

Dolor circa regionem umbilicalem profundior, quam in tenuium intestinorum inflammatione.

21. INFLAMMATIO OMENTI.

Epiptoites vera SAUVAGES l. c. p. 474.

Dolor in superiori & media abdominis regione. Tumor plerumque externe deprehenditur.

22. INFLAMMATIO INTESTINORVM
ET OMENTI.

Febris puerperarum HVLME (l. c.)

Dolor fixus atque permanens circa umbilicum & regiones iliacas. Abdomen tactum non ferens. Cephalalgia frontalis.

Ex harum partium inflammatione febrim illam plerumque ortum suum trahere, quibus puerperæ tam obnoxia sunt, sectionibus cadaverum Doctiss. HVLME probavit. Raro autem hæc febris inflammatoriam seruat indolem, ut infra monebo, sed magis a nervorum & bilis perturbatione pendere videtur.

Attamen magna gaudet probabilitate, etiam ex mera vteri grauidi pressione, præfente constitutione fenfili atque plethorica, hanc febrim oriri, ideoque huic rubricæ illam inferendam eſſe, exiſtimaui.

23. INFLAMMATIO CEREBRI.

Οἰδημα ἐγκεφαλῶς HIPPOCRATIS (*de morb. L. 3. C. 1.*) FOREST. (*l. c. L. 9. Obf. 54. Schol.*)
Cephalitis ſpontanea SAUVAGES (l. c. p. 479.)
Coups de Soleil TISSOTI (Avis au peuple Ch. 10.)

Grauitatis in capite ſenſus, cum dolore pulſatili. Rubor & magna oculorum ſenſilitas. Vigiliæ. Intumeſcentia capitis. a) Stupor. Delirium obſcurum. Carpologia. Sopor.

Hujus februm inflammatoriarum ſpeciei facies iterum a generica valde diſcedit, quum febris quoad pulſum & calorem periculum portendere haud videa-

I 2 . tur,

a) Hoc ſuppurationis eſſe ſignum, ex obſeruationibus colligere licet, dum cadauerum ſectiões, quas PRINGLIUS (*l. c. p. 300.*) inſtituit, ſæpius ſuppurationem cerebri manifeſtarunt, intumeſcentia capitis ac ſtupore prægreſſis, id quod etiam cum illa morbi deſcriptione conuenit, quam HIPPOCRATES (*de morb. L. 3. C. 4.*) ſub nomine cerebri ſphaceliſmi expoſuit, quippe qui nil aliud eſt, quam ipſa cerebri ſuppuratio. De quibus etiam conferri poſſunt BONET. *l. c. L. 1. S. 3. Obf. 31, 33, 34.* & FOREST. *l. c. L. 10. Obf. 2.*

tur, quod tamen, ob loci conditionem, pertimescendum est, de qua pulsus ratione v. *WHYTT. l. c. p. 241.* Quod autem medelæ ratione febribus inflammatoriis adnumeranda sit, ex ipsis *HIPPOCRATIS* libris patet, qui venæ sectionem & medicamenta antiphlogistica suadet, atque vinum prohibet. Verique simile est, illum morbum, quem *Ill. TISSOT (l. c.) Coups de soleil* nuncupat, cerebri inflammationem pro sua agnoscere causa, quo pari modo methodum antiphlogisticam commendat. *Cel. HOME (Medical facts and Exper. p. 184)* ipse probabiliter inflammatione cerebri correptus fuit, ubi febris, lentæ nervosæ similis, adfuit, & tamen curationem antiphlogisticam adhibuit. Longe alia vero quæstio est, an hæc febris phrenitidis nomen, quo nempe plerisque auctoribus venit, mereatur. Et hoc quidem menti *HIPPOCRATIS* respondere, haud videtur. Nunquam enim in phrenitidis descriptione cerebri inflammationem accusavit, nec versa ratione verbo quodam, dum cerebri inflammationis descriptionem dedit, phrenitidis termini mentionem fecit, quippe quo omnem insaniam continuam, in quacunque febre occurrentem, insigniuit. (v. *CELS. (L. 3. C. 18.)*) Ergo inde hoc saltim jam sequitur, ut morbo nostro phrenitidis nomen exclusivè haud competat, quum nemo in dubium vocaverit, hoc phænomenon multis etiam aliis febribus, natura & indole ab inuicem longe diuersis, sub certis quibusdam circumstantiis solemne esse. Cadaverum tandem sectiones, quibus institutis, sæpius inflammationes cerebri, absque prægresso delirio, (v. *WILLIS.*

*de Anim. brut. P. 2. C. 10. p. 257. BONET. l. c. L. 1. S. 7. Obs. 1. SARCONE l. c. T. 2. p. 230.) & vice versa in vere phreniticis ne vestigium quidem cerebri vel menyngum inflammationis signorum repertum fuit, (v. BONET. l. c. L. 1. S. 7. Obs. 13. 16. WEPFER de Apoplex. p. 435. MORGAGNI l. c. Epist. 7. Art. 2. 3. 4. 6. 8. qui adhuc alios auctores allegat, quibus haud raro nullam inflammationem in cerebro, phrenitide prægressa, videre contigit,) satis euincunt, quod, si unquam cerebri inflammatio pro phrenitidis causa habenda, nunquam tamen ab uno ad alterum secunda conclusio formanda sit. Neque ex statu post mortem reperto, absque alio respectu, argumentari licet. (cf. WILLIS. l. c. C. 10. p. 258. BONET. l. c. P. I. L. 1. S. 6. Obs. 1, 13. SCHRÖDERI et FEINII *diff. de Indole ac sede phrenitidis* Sc. Ill. VOGEL. l. c. §. 60. SARCONE l. c. T. II. p. 229.) Postulat hinc rerum ordo, ut ambigua hæc vox, nisi ex toto relegatur, ad febrim nostram saltim peculiariter insigniendam haud adhibeatur, quum multis aliis febribus eodem jure eademque ex ratione tribui possit.*

2) ERYSIPELAS.

Inflammatiō in summa cute late serpens.
Calor acris. Rubor roseus.

An hæc inflammationis prophasis a phlegmone natura distincta? Ita videtur. Plerumque enim ex acrimonia quadam humorum, constitutioni inflammatoriæ proprie haud congrua, ortum ducere, curationis ratio atque analogia docent, quum eadem ab acribus venenis producat. Ratione ergo hujus affectionis naturæ hic forte stricte non pertinet, febris autem, illam concomitantis, causæ, omnino hic referendam esse, experientia jubet. An autem eadem hæc discrepantia in inflammationibus internis locum habet? Veteres quidem omnino ad hanc differentiam respexerunt, quamvis data, ad hoc probandum, euidencia ea non gaudeant, quæ conclusionem legitime valeat.

I. de HAEN Thes. febr. divis. sist. p. 20.
MONRO on the diseases of the army. p. 245.
Ill. VOGEL l. c. p. 192. SCHRÖDERI et
ZIEGLER diss. de febr. erysipel. p. 46.

Febris inflammationi superueniens, vel, si jam adfuit, facta inflammationis elevatione, eodem tenore perdurans.

Febris erysipelatoſa a plerisque auctoribus febribus exanthematicis adnumerata fuit, nec id vt plurimum

num sine ratione fieri, concedendum. Quodsi autem omnem materiæ febrilis, ad locum quemdam peculiarem, depositionem, exanthematum nomine insignire velis, sane quæcunque fere phlegmone vel metastasis eodem jure illud meretur. Hinc limites poni debent, qui ex majori vel minori hujus erysipelatis cum phlegmone cognatione, atque ex febris conditione determinandi erunt. Et hanc quidem deviationem experientia confirmat. Observarunt auctores, supra memorati, febrim erysipelatosam quandoque veræ phlegmonis speciem, phœnomenis externis exceptis, præ se ferre, ideoque hanc morbi modificationem inflammationibus accensendam esse, putavi. Quod autem hæc febrium species generi nostro, curationis causa, inscribenda sit, ex iisdem auctoribus constat, quamvis omnino, velut modo monui, peculiare adhuc quid in hujus affectus causa materiali lateat, quod autem in curatione attendi nequit, dum in tenebris adhuc migrat. Pro varia, quam occupat, sede, variæ species poni possent, quod autem, prolixitatis causa, hic omittere liceat. An morbus ille indicus, quem Cel. CARTHEVS. (*de morb. endem. p. 162*) Proctalgia nomine descripsit, hic pertineat?

3) RHEVMATISMVS.

Rheumatismus inflammatorius BALLONII (v. Opp. Ed. Thevart. T. 4. C. de Rheumat.) Rheumatismus verus SYDENHAMI (Opp. Ed. Lugd. p. 272.) Rheumatismus acutus PRINGLI (l. c. p. 155.) MONRO (l. c. p. 141.) BROCKLESBY (l. c. p. III. vel vers. p. 73.) Rhumatisme avec fièvre TISSOTI (Avis au peuple Ch. II. §. 163.) Synochus rheumatifans SAUVAGES (l. c. T. 2. p. 248) ejusdemque Rheumatismus calidus (l. c. T. III. P. I. p. 23.) cf. SARCONE (l. c. T. I. p. 83.)

Dolor in partibus musculosis vel juncturis vel in vtrisque, cum calore, rubore, & tumore.

Quanam peculiari indole hæc inflammationis modificatio a præcedentibus differat, adhuc sub judice lis est. Proh dolor! et hic commentatores, veterum descriptiones eorum morborum, quos hac voce tradiderunt, iis adplicandas esse æstimarunt, qui hodie eo termino nobis veniunt. Probarunt autem alii, inter quos BALLONIVS primus fuit, veteres sub rheumatismi nomine longe alium morbum intellexisse, cujus natura ab ea, qua rheumatismus noster acutus singulariter præditus est, quam maxime abhorreat. Hinc prisorum de hoc morbo dicta, eadem limitatione adplican-

plicanda sunt, neque ex iis ad rheumatismi nostri inflammatorii indolem valens quid concludi potest. Ex neotericorum ergo medicorum practica observatione natura hujus morbi determinanda erit. Et hac quidem constat, rheumatismos occurrere, qui veram naturam inflammatoriam conseruant, eundemque curandi modum requirunt. Differt tamen rheumatismus, situs ratione a phlegmone & erysipelate, nec probabilitate caret, etiam natura ab iis discedere. Differentiam quidem sanguinis rheumatici conditionem inter & illam inflammatorii adnotauit SAUVAGES, (*J. c. T. 3. P. I. p. 24.*) quæ autem non semper apprehenditur, quum haud raro vera crusta phlogistica sanguini superfit, atque morbi rheumatici chronici, natura, rheumatismo nostro acuto haud adfines sint. (v. SYDENHAM. *Opp. Ed. Lugd. p. 273. et Ill. STOERCK (Ann. med. secund. p. 115.)*) Sedes materiæ rheumaticæ haud raro in partibus membranaceis esse, videtur, ac ratione earum insensibilitatis idem valet, quod supra de pleuride dictum est. (*v. p. 117.*)

1. *Rheumatismus universalis.*

Rheumatismus vagus SYDENHAMI (Opp. Ed. Gen. P. I. p. 170. Ed. Lugd. p. 273.)
 SCHRÖDERI et DVGEND *diss. de arthritide vaga §. 7, 13.*

2. *Rheumatismus in juncturis.*

Febris rheumatica arthritica STOERCKII (Ann. med. secund. p. 114.) Rheumatismus arthriticus SAUVAGES (T. 3. p. 25.)

Male auctores arthritidis nomen huic rheumatismi speciei imposuerunt. Nominis enim confusione res saepe confunduntur, ideoque rheumatismus, in juncturis habitans, non satis bene ab arthritide distinguitur, quippe quæ longe aliam agnoscit causam materialem, totoque cœlo a rheumatismo differt. Eadem ergo differentia, quæ rheumatismi inflammatorii materiam inter & vere arthriticam vel podagricam observatur, etiam in nominibus ponenda est, ne ex nominis peruersa adplicatione morborum natura confundatur, a cujus cognitione omnis fausta curatio pendet.

3. *Rheumatismus in lumbis.*

Lumbago rheumatica SYDENHAMI (*l. c.*)
et SAUVAGES (*T. 3. p. 206.*)

4. *Rheumatismus in coxa.*

Ischias rheumaticum SAUVAGES (*l. c.*
p. 216.)

5. *Rheumatismus in latere.*

Pleuritis spuria BOERHAVII (*Aph. 878.*)

6. *Rheumatismus in hypochondrio
dextro.*

Hepatitis spuria HOFFMANNI (*Opp. Ed. Genev. T. II. S. 2. C. 7. §. 4.*) *Hepatitis muscularis* SAUVAGES (*T. II. P. I. p. 507.*)

Plures adhuc partium adfectiones colligi possent, nisi hæc pro norma sufficerent. Præcipue autem varios

rios morbos ex rheumaticæ materiæ metaflasi ad internas partes nobiliores oriri, obseruatione constat, qui huic rubricæ omni jure inscribendi sunt, quamuis phænomenorum facie diuersi deprehendantur. Sic SARCONE (*l. c. T. II. p. 223.*) Phrenitidem rheumaticam descripsit, cujus curandi ratio rheumatismi nostri curationi respondebat, & ita eadem materia rheumatica plures alios morbos mentitur, qui ad hoc morborum genus naturale referendi sunt. Hæ sunt inflammationum differentiæ, quæ, naturæ ratione, medici attentionem merentur. Veri quidem simillimum est, plures adhuc existere. Sic inflammationes ex retro-pulsa exanthematum materie, diuersa, a memoratis, natura esse videntur, attamen & tunc curationis ratio ex totius constitutionis conditione petenda erit. Sique COTVNNIO (*l. c. p. 97 seq.*) adfentire velimus, inflammationes, in febribus exanthematicis occurrentes, a materia exanthematica haud pendent, sed a consuetata diathesi phlogistica producuntur, prouti id saltim de inflammationibus, in febre variolosa obuientibus, veritati fatis simile reddidit. Hinc singularem sectionem inde conficere, magis fore subtile, quam vtile existimaui.

β) CVM CATHARRHO.

Rhume TISSOTI (*Avis au peuple Ch. 7. §. 123.*)

Dolor premens & tensiuus. Extricatio materiæ serosæ, quæ primo alba & acris (cruda) conspicitur, tunc flauescit, crassior euadit, acredinem amittit, (cocta) & morbum soluit.

Harum affectionum causa materialis pro omni probabilitate ferum extrauasatum atque acre redditum est, cui tum materia inflammatoria se adiungit, vnde phlegmonis speciem simulantur, atque eundem medicandi modum postulant. Quid! quod BORDEU (*l. c.*) pulmonum vel faucium inflammationem semper ex parte materiæ catharrhali ortum debere, putat. Natura hanc materiem, catharrhum efficientem, proxime a materia rheumatica abesse, probabilitate non caret, & forte cum ea vna est eademque, at pro loci tantum, ad quem deponitur, diuersitate, differt. Hoc saltem extra omnem nunc dubitationem positum est, catharrhis haud raro curationem antiphlogisticam proficere, ideoque omni cum jure ad genus febrium inflammatoriarum tunc pertinent. Præcipue his morbis vesicatoriis consulitur, quæ acri sero exitum parare optime valent. (v. BRÜNING *hist. const. Epid. Essend. p. 61.*)

I. CATHARRHVS NARIVM.

Febris catharrhalis benigna Germanorum.

Dolor tenuis in fronte. Sternutatio.
Stillicidium narium.

2. CATHARRHVS PVLMONVM.

An Erysipelas pulmonum HIPPOCRATIS?
(*de morb. L. 2. S. 53.*) *Peripneumonia catharrhalis HUXHAMI* (T. II. p. 189.) *et SAUVAGES* (T. II. p. 500.) *Peripneumonia notha SYDENHAMI* (*Opp. Ed. Gen. P. I. p. 167.*)

Sensus compressionis in pectore. Tussis initio sicca, postea humida. Anxietas. Dolores capitis vehementes. Vertigo. Respiratio laesa.

Differt ab inflammatione pulmonum, quod febris multo sit mitior, autumatque HAENIVS (*l. c. T. IX. C. 2. §. 85.*) huic pulmonum infarctui essentialiter pulsus illum mollem competere, quem alii perperam ad peripneumoniam inflammatoriam signa pathognomonica numerassent. SYDENHAM in descriptione huius morbi refert, sanguinem inflammatorium fuisse, ac venae sectionem magnum praestitisse auxilium, ideoque omnino hic pertinet. Valde autem ab hac peripneumonia notha differt illa, quam HUXHAMVS eodem nomine descripsit, de qua infra pluribus. De curationis ratione eadem valent, quae supra peripneumoniam ponendo, adnotavi.

γ) CVM DYSENTERIA.

Febbris dysenterica ZIMMERMANNI (*von der Ruhr &c.*) p. 326, 354, 368.)

Dolor capitis. Tensio & dolor abdominis. Tenesmus. Aluus frequens, pituitosa, cruenta.

Constat obseruatione Ill. TRILLERI (*Opp. med. T. 3.*) dysenteriam occurrere absque dolore, neque semper aluifluxus sanguinolentus est. (v. WILLIS. *Pharm. rat. p. 46.*) Nonnunquam autem omnia hæc symptomata adsunt, & febris tantum caret. (v. GESNER *Beob. &c. B. 1. C. 1.*) Hinc maxima sæpe in dubitatione hæremus, an morbus pro vera dysenteria aut pro diarrhoea tantum habendus sit, nec reuera posteriori in passu, si nempe febris caret, vel saltim manifesta non est, discrimen inter binos interest, quum & in diarrhoea aluus cruenta haud raro deprehendatur. Quodsi itaque veram eamque manifestam differentiam dysenteriam inter & diarrhoeam ponere velimus, ad febris coexistentiam simul respiciendum est. Fluxus ergo alui, cum feбри ita connexus, ut symptomatice ille ab hac, viceque versa, per totum morbi stadium pendeat, dysenteriam sistit. Hæc febris, quæ nonnunquam satis mitis est, ac in morbi declinatione ex crisi tantum conditione adparet, semper fluxus rationis partem continet, indeque in causa morbi indaganda, eique medendi methodo, maximam attentionem

tionem meretur. Longe autem diuersæ indolis est, cujus differentiam primo omnium optime Ill. ZIMMERMANN determinauit. Et quidem hanc febriam haud raro inflammatoriæ indolis esse, medendique modum antiphlogisticum requirere, experientia docuit. Obseruarunt etiam auctores, euacuantia in dysenteria non semper prodesse, vbi nempe biliosa colluies vel pituitæ copia deest. Febris ergo inflammatoria cum dysenteria, ab hac febre, nec a colluie quadam fordium pendente, illam speciem constituit, quæ hic ponenda est. Minus autem conditio illa particularis patet, qua fluxus hic aluinus proprie efficitur. Maxima enim gaudet probabilitate, causam inflammatoriarum febrium reliquarum materialem ad dysenteriam producendam haud sufficere, sed aliam adhuc accedere, cujus ratione dysenteria existit. Popularis equidem opinio fructuum horæorum usum accusat, sed horum apologia apud DEGNER, TISSOT, ZIMMERMANN & PRINGLE legi potest, quamuis negari nequit, eos quandoque inter remotas dysentericæ causas militare. (v. BÜCHNERI *diff. de singul. indor. dysent. et* BONT. *de medic. ind. L. 3. B. 3. p. 64.*) Neque materialis causa inde constat. An natura catharrhis & dysenteria conueniunt? Pituitæ excretio, quæ fordibus primarum viarum ortum proximum non debet, id veritati simile reddit. Recentiorum nonnulli intestina ex rheumatismo tunc laborare perhibent, (v. AKENSIDE *Tr. de dysent. p. 13, 21.*) & SARCONE inflammationem erysipelaceam intestinorum, dysenteria prægressa, vidit. (*l. c. T. II. p. 142.*) Non
autem

autem hanc inflammatoriam conditionem materiali dysenteriae causae essentialiter competere, inde constat, quod citissime saepe tollatur, neque, per longum temporis spatium perdurans, suppurationem semper contrahat. Materia ergo pituitosa acris pro omni probabilitate dysentericam febrem accendit, neque intestinorum inflammatio ad causas, sed potius ad morbi sequelas numeranda est. Nec sanguinis excretio ab erosione produci potest, eadem ex ratione, qua inflammationi id denegatur. Observatio nos docet in haemorrhoidario fluxu aliisque sanguinolentis, stases pituitae adesse, atque analogiae ratione idem hic supponi potest. Hinc proxima cum catharrho gaudet affinitate, & loci tantum ratione affecti differt, atque de jure proxime ei adponitur. Et sicut staseos inflammatoriae quid in hoc nonnunquam opinari potest, sic eadem forte ratione tale quid in dysenteria supponitur.

 δ) CVM EXANTHEMATIBVS.

Protuberantiæ & maculæ cutis, motibus febrilibus prorumpentes.

Causa materialis exanthematum ab ea omnino differt, qua febris inflammatoria simplex producitur, cum peculiare plerumque contagium, aut aliud vitium supponunt, cujus ratione existunt. Quanam autem conditione peculiariter prædita atque ab omni alia totius morbi causa distincta sit, hucusque practitorum inquisitionem delusit. Neque mens est, disputationes hic pertinentes recensendi, quum ex cunctis fere tribus naturæ regnis contagionis rationem deducere voverint. Legi meretur hac de re SARCONE introductio ad librum plus simplice vice laudatum. Cum ergo contagii ratio in tenebris adhuc migret, neque a febris separatim cogitari possit, in praxi quoque attendi nequit. Quum porro in febribus exanthematicis satis magna differentia, tam phœnomenorum quam naturæ ratione deprehendatur, quæ ab ipso contagio non pendet, quippe quod, pro varia corporis constitutione, varios edit effectus, (v. MEAD *de Variol. Opp. Ed. Goett. p. 20*) ad febris concomitantis naturam potius, vt animum releuemus, utilitas jubet. Et hac ratione experientia edocemur, exanthemata febrilia haud raro febris inflammatoriæ genium præ se ferre, atque curationem, huic febris adaptatam, iis proficere. Neque miasmatis exanthematum ratione

peculiare tractamen adhibendum est, nisi quod, illis recedentibus atque partes nobiliores occupantibus, vnde haud raro harum partium inflammationi ansam præbent, resolutionis via ad morbum tollendum apta non sit, sed balneorum, (nisi opinio COTVNNII fundata sit, quod humiditas eruptionem, vatiolarum saltim, impediatur, (*v. de sede Variol: syntagma p. 136 seq.*) epispasticorum atque sudoriferorum ope pustulæ ad cutim reuocandæ sint. Hinc fundamenti nostri lege, ratio facile stabit, qua exanthemata febrilia generi febrium inflammatorio subordinare ac pro speciebus ponere, quæ alias apud auctores genus determinant, permotus sum.

I. PESTIS.

CHENOT *de Peste p. 63. 124.*

Tumores glandularum, qui perraro solvuntur, sed plerumque benignæ suppurationis ope correptos saluos reddunt.

Hanc pestis speciem CHENOT (*l. c.*) observavit, quæ ab aliis satis distincta est. Sunt enim hic calor æquabilis, pulsus fortis, sanguis inflammatorius, & methodus antiphlogistica magnum præstitit auxilium, quam adhuc commendarunt SYDENHAM (*p. 106 seq. Ed. Lugd.*) CHICOYNEAU (*Traité de la peste p. 370*) et HAEN (*l. c. P. XIV. p. 376.*) Peculiare hic contagium adesse, omnes fere auctores conveniunt, cuius autem natura nobis plane ignota est. Neque specificum exstat remedium, quod singulari vi polleat,
vene-

venenum pestilentielle destruendi. SCHREIBER quidem (*Observ. de Pestilent. p. 52*) mercurio dulci hanc virtutem attribuit, sed idem in peste de eo valere, quod de specifica variolis medendi virtute dicendum erit, verisimillimum est. Majori autem jure, eodem suadente auctore, camphora atque vesicatoria hic pertinent, quæ materiei ad cutim atque ad glandulas depositionem promouere valent. (*v. l. c. p. 31, 64.*) Magna autem gaudet probabilitate, quod pestiferum contagium præcipue in solida agat, ac tali quidem ratione, vt constitutionis conditioni haud respondeat, dum robustiores sæpissime majori periculo sint obnoxia. Ab hac ergo ad febris indolem conclusio non valet. Hinc semper in pestis curatione, quæ natura inflammatoria esse videtur, eo respiciendum erit, quod nempe nerui, occulto modo affecti, tantum virium conflictum non permittant, vt in reliquis speciebus febris inflammatoriæ fieri licet, quæ magnam existentia rationis partem robustæ constitutioni solidorum ac fluidorum debent. Cautè ergo, in venæ sectione instituenda, versandum est, ne virium prostratio inde contrahatur, id quod haud raro, obseruante CHICOYNEAU factum est. Iphis enim febribus, quæ pulsu pleno duroque incidebant, venæ sectio tantas interdum intulit noxas, vt statim animi deliquia, ea instituta, secuta sint. (*v. Traité de la Peste P. I. p. 329.*) Hæc species, benignitatis ratione, ab illa proxime abest, qua, absque vllis febricitationis signis, bubonum eruptio facta est, ac ægri durante morbo, in plateis absque damno versati sint, vel si etiam nonnulla symptomata adfuerunt,

tamen, peracta eruptione mox ea euanuerunt. (*v. Traité de la Peste Spec. 5. p. 41.*) An autem in hac specie inflammatoria etiam anthraces? Vel, num semper tumorum dissolutionem supponunt? Quantum ex indiuiduorum, peste correptorum, historia eruere licet, docere videtur, anthraces pesti, melioris indolis, haud adesse, sed plerumque putredinem bilis atque sanguinis sequi. Hinc in descriptione hujus speciei eos omisi. Occurrit, vt nonnunquam tam bubones quam anthraces careant, vbi tamen morbum pestilentialem esse, summa probabilitate suspicari licet. Hinc HAENIUS (*l. c. P. XIV.*) dolet, quod pestis definitio nulla sit, sed quinam, quæso, sunt morbi, qui veram definitionem, characteribus iis præditam, quos supra (*Introd. §. 4.*) postulauimus, admittunt, quæque simul omnes species naturales, comprehendat! (*cf. Introd. §. 41.*)

2. VARIOLAE.

Variolae regulares SYDENHAMI (*Opp. Ed. Gen. T. I. p. 79.*) *Variolae inflammatoriae* HUXHAMI (*Opp. T. II. p. 121, 127*) WINTRINGHAMI (*l. c. p. 236, 264.*) et ELLERI (*l. c. p. 135.*) GATTI *Betracht. über die Inoculat. &c. p. 78.*

Febris cum somnolentia, obstructione alui, & doloribus colli per triduum perdurans. Pulsus celer, mollis. a) Urina turbida furfurac-

a) *v. COTVNN. l. c. p. 223.*

furacea. *b)* Tertio die adultis cum sudore, infantibus cum motibus epilepticis fit eruptio pustularum, morfu pulicum similia, quæque in centro tuberculo rubro punctata sunt. Apparent primo in facie, tunc in manibus & corpore, deinde in extremitatibus inferioribus *c)* Febris nunc cessat. *d)* Sexto die

K 3 pustulæ

b) V. CAMPER *Anmerk. über die Einimpf. d. Blattern. p. 106, 122 seq.* et COTVNN. l. c. p. 227.

c) Hoc interim non ita constans est, quin quandoque discessionem ab hac norma obseruare contingat, cuius ratio tum in virium defectu, tum in febris vehementia quæri potest. Obseruationem LENTINVS (*F. 2. Obs. 5.*) recenset, vbi pustulæ in reliquis partibus corporis primum, in facie vero vltimum prodirent, & pustulæ corporis siccabantur, cum illæ faciei ad huc florent. Quod ad variolas internas attinet, earum existentia a multis medicis in dubium trahitur, a non paucis autem vere adfirmatur. Quodsi historica fides quid valeat, vtrumque concedendum. COTVNNIVS quidem (*de sed. variol. syntagma p. 129 seq.*) iis tantum partibus variolas obueneri posse, probare annisus est, quæ libero aëris aggressui expositæ sunt, v. c. tracheæ, cui autem experientia contraria est, quippe qua, etiam intestina variolis obfessa fuisse, constat. (*cf. Cl. OTTO diff. de concil. med. quoad var. int. dissent. Goett. 1771.*)

d) Quamuis variolæ regulares plerumque inflammatoria indole obseruentur, tamen, tum major huius febris gradus, tum pustularum copia, sympto-
mata

pustulæ faciei pallescunt, & tumor sub palpebris oritur. Septimo die in centro & octavo in disco albescunt, circulis rubris circumductis. Nono die flavescent. Decimo nitorem amittunt. Undecimo crusta formatur, quibus delapsis remanent in cute foueolæ. Duodecimo exarescent, ac tumor evanescit. Suppuratio, tumor atque exsiccatio eundem ordinem sequuntur, quo eruptio succedebat.

Hæc febris haud raro veræ inflammatoriæ genium adoptat, atque veram medendi methodum antiphlogisticam postulat. Sic WINTRINGHAM (*l. c. p. 266*) venæ sectionem hoc in statu quam maxime laudat. Acida mineralia eximia utilitate esse Ill. TISSOTI (*v. Epist. ad D. Hirtzel*) COTVNNII (*l. c. p. 232*) & omnium fere neotericorum observationibus constat. Vesicatoriorum usum ante eruptionem præter alios præcipue COTVNNIVS (*l. c. p. 235.*) & BRÜNING (*Constit. epid. essend. p. 61.*) commendant. Regimen temperatum ab insitionis cultoribus fausto eventum adhibitum fuit, & COTVNNIVS (*l. c. p. 142.*) illud

mata magis vrgent, atque febrim diutius protrahunt, quæ tunc sub secundariæ nomine venit, quæque nunc inflammatoriam naturam exiit, ideoque peculiare tractamen sibi vindicat, præcipue incipiente pustularum exarescentia, quando ex puris resorptione putride humores resoluuntur.

illud ideo proficuum esse credit, quoniam cutis vasa robur inde contrahunt, quod eruptioni fauet, atque eadem ex ratione omnia humectantia externa sedulo dissuadet. (*l. c. p. 139.*) Laudant quoque auctores memorati in eruptionis stadio laxantia. Haud rite autem statum inflammatorium simplicem ab illo distinxerunt, cui simul colluies primarum viarum corrupta deprehenditur conjuncta. In priori casu, quæ posteriori optime congruunt, vires debilitant, quarum sustentatio primum tamen inter regulas practicas, occupat locum. Hinc differentia hæc sedulo obseruanda. Minus autem ad praxin diuisio illa spectat, qua auctores facies pustularum discreta & confluens distinxerunt. Occurrunt enim in febre variolosa, tam inflammatoriæ quam putridæ indolis, nunc pustulæ discretæ nunc confluentes, nec ex vna vel altera specie ad variolarum naturam, exindeque ad praxin certi quid concludere licet. Neque semper gradum morbi determinant, dum variolæ dantur confluentes valde mites, & e contrario discretæ, periculosissimæ indolis. (*v. MEAD Opp. de Variol. p. 16. ELLER de cogn. et cur. morb. ac. p. 139.*) Sed alia, in ipso decursu morbi variolosi inflammatoriæ indolis, differentia obseruanda est, quæ in curatione maximam meretur attentionem. Valent nempe ea, quæ hactenus de medelæ ratione retuli, de stadio tantum variolarum eruptionis. Longe autem alia natura ea febris est, quæ in suppuratione atque initio exarescentiæ haud raro accedit, quæque sub vera febris putridæ prophasi adparet. Competunt ideoque huic morbi stadio præ-

primis laxantia, quorum vsu primo commendationi MEADII atque FREINDII debetur. (v. MEAD. *l. c. p. 19.* FREIND *de purg. in febr. secund. var. p. 24.*) quos postea omnes fere medici secuti sunt. (cf. CÖTVNN. *l. c. p. 247.*) Neque minori in hoc morbi stadio utilitate vesicatoria deprehenduntur, quippe quæ viam sternunt, qua pus exire potest. (v. CÖTVNN. *l. c. p. 235.*) Ob putridam tandem febris indolem acidum vitriolicum summum sistit medicamentum, quod hoc tempore largiori copia, quam in febris eruptionis propinari debet. (v. CÖTVNN. *l. c.*) Peculiarem attentionem in hoc stadio saluatio meretur, quæ adultos haud raro adoritur. Credit quidem CÖTVNNIVS, (*l. c. p. 14.*) hanc, ob pustularum in pharynge & ore irritationem, oriri, cui sententiæ autem obseruatio contraria est, qua, eam nonnumquam quodammodo criticam esse, constat. Haud absque saltem periculo supprimitur, quid! quod, omnibus fere practicis consentientibus, gargarismatibus ac resoluentibus promoueri debeat. Videtur quidem, vt quandoque a sordibus primarum viarum pendeat, quum, mox in initio, purgatis primis viis, rarius adpareat, attamen nondum extra dubium est, annon alias adhuc agnoscat causas. HVXHAM (*l. c. T. I. p. 225.*) tempestivam pone aures epispasticorum adplicationem ad illam præcauendam suadet. Omnino quidem hæc febris secundaria, vel vt alii malunt, tertia, generi nostro inflammatorio haud respondet, neque exinde hic pertinet, sed peculiarem morbum, fundamenti nostri lege, sistit, qui ad aliam rubricam referendus est. Idque monitu opus esse, credi-

credidi, ne egometipse, contra systematis regulas ordinasse, criminationem subeam. Neque de hac febris sermo est, quando de natura febris variolosæ inflammatoriæ loquor.

Quamuis nunc autem ex supra prolatis constet, variolas subinde generi inflammatorio proxime accedere, tamen peculiare quid adhuc adesse, quo facies, variolis propria, efficitur, negari nequit. Atque hoc neque intrinsecus natum, nec labe hæreditaria genitum, sed peculiare contagium, foras admotum, esse, a plerisque medicis, optimo, vti quidem videtur, jure affirmatur. Nullam enim variolarum miasma cum aliis morborum seminis subit conjunctionem, veluti ex observationibus COTVNNII (*l. c. p. 104.*) et CAMPER (*l. c. p. 24 seq.*) constat. Hinc singulari subtilitate atque immutabilitate esse debet. Neque hoc contagium alia via eliminari potest, nisi pustulatione cutis. (*v. COTVNN. l. c. p. 224.*) Et tandem eodem modo in solida ruere, quo id in reliquis contagiis observatur, constat, dum in variolis defunctorum membris magnam flexilitatem atque laxitatem deprehendit COTVNNIVS (*l. c. p. 224.*) Quacunque autem natura venenum hoc variolosum præditum sit, sub omni tamen prophasi semper vna eademque gaudere, neque ab eo morborum ipsorum differentiam in individuis pendere, magna probalitate adsumi potest. Atque hinc inde specialiter id confirmatur, quod in genere supra de exanthematum ratione proposui. Consentit mecum hac in re COTVNNIVS, cujus verba hic in medium præferre liceat: „Quantum,„ ait, „proficitur in destructione
K 5 „morb;

„morbi, variolas concomitantis, tantum variolæ
 „ipsæ sibi relictae melius procedent. — Itaque pu-
 „trida febris, si variolis accesserit, ea curanda,
 „quasi sola esset, suis præfidiis est; si peculiaris
 „aliqua insignis inflammatio, ei similiter occurren-
 „dum: eademque cæterorum ratio est. Verbo demum
 „dicam, singulorum, qui aduenerint, morborum
 „curatio ita fere instituenda est in variolosis, uti insti-
 „tueretur, si variolæ non adessent. In quo prudentia
 „multum & exercitatio valet., (l. c. p. 241.) Pro
 ratione, ergo, quem accendit, morbi, curatio, exin-
 deque natura diuersa est, & contagium inter remotas
 tantum morbi causas locum habere debet. Occur-
 runt quidem variolæ absque vlla fere manifesta febre,
 vbi tunc contagium omnino pro morbi causa materiali
 habendum esse, quis arbitrabitur, attamen semper ad
 phlogisticam vel ad putridam, vel biliosam indolem
 morbum magis vel minus accedere, summa probabi-
 litate suspicari licet. Num autem peculiare detur va-
 riolarum antidotum? Mercurium dulcem nonnulli
 hac virtute imbutum esse crediderunt, (v. SCHREI-
 BER *de Peste* p. 47.) quod autem alii jure in dubium
 vocant. (v. HUXHAM *l. c. T. II. p. 126.* CAMPER.
l. c. p. 89.)

3. MORBILLI

v. HUXHAM *l. c. T. I. p. 265.* ELLER
l. c. p. 154. ROSEN VON ROSENSTEIN *von*
Kinderkrankheiten 1768. *Ed. III.* MURRAY
p. 222 seq.

Sympto-

Symptomata catharrhalia, quibus perdurantibus febris incidit. Tertio die eruptio papillarum sequitur, quæ variolis minus eleuatæ, iisdem vero latiores sunt. Pars intermedia faciei solito magis rubet. Eruptio febrim raro mitigat. Sexto die rubor faciei minuitur, atque papillulæ per cutis desquamationem separantur. *a)*

Hæc exanthematum species, auctoribus memoratis testantibus, sæpe febris inflammatoriæ natura gaudet. Sanguinem enim phlogisticum vidit ROSEN, (*l. c.*) et SYDENHAM (*Opp. Ed. Lugd. p. 519.*) atque venæ sectio tunc haud infelici successu instituitur, quid! quod eruptionem miro modo promouere valet, quæ antea ob virium, a sanguinis copia ortam, oppressionem impeditur. (*cf. not. 9. p. 96.* QVARIN (*l. c. p. 103.*) Sic etiam vesicatoria eximie commendat COTVNNIVS, (*l. c. p. 239.*) quæ materiem, alias facile pulmones irruentem, ad cutim determinant. Commune enim symptoma hujus morbi est peripneumonia, quæ facile incidit, nisi ei venæ sectione atque vesicatoriis summa cura occurratur. Peculiaris hujus morbi exanthematici causa materies quædam
 conta-

a) Pustulæ morbillosæ nonnunquam in squamas non abeunt, sed insensibili modo, bono ægrorum habitu, euanescent, id quod præterito anno hic Berolini sæpius obseruare mihi contigit. Idem SYDENHAM deprehendit. (*v. Opp. Ed. Lugd. p. 520.*)

contagiosa est, nec in corpore progenitur. (cf. ROSEN *l. c. p. 213.*)

Ab hac exanthematum specie proxime abesse, videntur *rubeolae*, nec verum discrimen mihi notum est, hinc etiam SAUVAGES eas conjunxit. (*v. l. c. T. II. P. 2. p. 386.*) Sic etiam *Rosalia* hic pertinet, quam majori cutis asperitate a morbillis differre, dicitur. (*v. Histor. morb. Vratisl. Ao. 1700. p. 186.*)

4. FEBRIS SCARLATINA.

v. SYDENHAM (Opp. Ed. Gen. S. 6. C. 2. p. 162.) PLENCIZ (*Tr. de Scarlat. §. 3.*) HAEN (*Rat. med. continuat. T. I. C. 7.*) ROSEN (*l. c. p. 423.*)

Maculae difformes, intense rubentes, latae, facileque coalescentes. Eruptioni praecedit angina. Maculae per desquamationem cutis furfuraceam solvuntur. Tumor cutis leucophlegmaticus. *a)*

5. FEBRIS VRTIGATA.

Scarlatina urticata SAUVAGES. (*l. c. p. 426.*) *Febris urticata* VOGELII (*l. c. p. 115.*)

Febris plerumque ephemera. Pustulae illis, ab urticae punctura ortis, similes,

a) An hic tumor in febre simplici inflammatoria? Vel, num in biliosis, neglectis euacuationibus per os & aluum, tantum occurrat?

les, prurientes, albæ, circulis rubris circumductæ.

III. VOGELIO (*l. c.*) notante, hoc exanthema id singulare habet, quod in frigido magis emergat, & in calido euanescat.

6. ESSERA.

Essera VOGELII (*l. c. p. 114.*) *Porcelaine* SAUVAGES (*l. c. p. 427.*)

Maculæ latæ, discretæ, rubræ, ardentes ac prurientes. Cuticula a cute semota, nullo fluido interposito, exsiccant & frustulatim abeunt.

Febris scarlatina, vrticata atque essera natura valde inter se conuenire, videntur. Neque peculiare contagium pro causa agnoscunt, vnde a præcedentibus differunt. Attamen singularis quædam & ab indole causæ materialis febrium inflammatoriarum generatim diuersa causa corpori tunc pro omni probabilitate inest, quæ autem in curatione attentionem haud meretur. Neque hæc exanthemata studio prolicienda sunt, sed debita curatione in ortu tolli debent.

7. FEBRIS ERYSIPELATOSA.

V. SYDENHAM (*Opp. Ed. Gen. p. 174.*)
 VAN SWIETEN (*Comment. II. p. 400*) ELLER
 (*l. c. p. 156.*) QUARIN (*l. c. p. 110.*) *Erysi-*
pelas rosa SAUVAGES (*l. c. p. 419.*)

Macula

Macula rubra, superficialis, cutim in tumorem attollens, digito prementi cedens, & facile locum mutans. a) In vehementiore statu adsunt pustulae, quasi ab apum inflictu ortae, tumorem limpidum continentes, qui postea flavescit. Crepant tunc pustulae, crustam efformant, et morbum tollunt.

Dubitat Cl. de ZIEGLER (*in diff. sub SCHRÖDERI presid. hab. de febr. erysip. p. 14.*) an unquam febris mere inflammatoria cum erysipelate conjuncta sit. Attamen speciem hic ponere, tam diu de jure esse, aestimaui, donec, ditiori experientia, extra dubium vera hujus morbi indoles determinari poterit.

8. FEBRIS MILIARIS

V. SYDENHAM (*Sched. monit. de nov. febr. ingress.*) HOFFMANN (*Opp. Ed. Gen. T. I. S. I. C. 9.*) ALLIONI (*de mil. nat. p. 39. §. 75.*)

Sudoris procliuitas olidi. Tussis sicca. Anxietas. Dolor capitis. Sensilitas oculorum. Suspiria. Horrores vagi. Cutis abdo-

a) Erysipelas febrilis acuta plerumque faciem occupat, quum chronicum magis ad pedes ruat. Linguam semel tali erysipelate vidi adortam. An autem eadem hæc exanthematum species viscera quoque adoriatur, sicut priscorum nonnulli perhibent, certitudine dici nequit.

dominis dorſique pruritus. Pulsus tenſus, du-
riuſculus, inæqualis. Eruptio incerto tem-
pore, atque rariffime critica. *a*) Puſtulæ mor-
billis magis eleuatæ, iisdem vero minores,
cum corrugatione & ariditate cutis. Vario-
lis fimiles, deficiente tantum circulo rubro. *b*)
Senſim grandefcunt, limpidoque ſero im-
plentur, cum aliqua cutis inflammatione. Se-
ptimo plerumque die, æquali reddito pulſu,
cum cuticulæ deſquamatione exſiccantur.

Omnes fere auctores miliaribus maligni quid ad-
ſcripſerunt, id quod ſane ex febris naturæ neglecta
perſcrutatione manauit. Vt in cæteris ſic & hic ma-
xima febrium differentia reperitur. „Varius hic mor-
bus,, ait BRÜNING (*l. c. in præf.*) „pro diuerſo
„climate, diuerſo ſolo, diuerſa aeris temperie, di-
„uerſo vitæ genere, hominumque natura, vbique,
„tam quoad ejus frequentiam, quam quoad ejus ma-
„lignitatem &c. obſeruatur. Idem in hoc morbi ge-
„nere obtinet, quod in exanthematicis omnibus, aliis-
„que

a) Miliaria nonnunquam critica eſſe, extra omnem
dubitationem poſitum eſt. (v. PRINGLE *l. c.*
Opp. p. 103.) BRÜNING (*hiſt. conſt. epid. eſſent.*
in præf.) An autem vnquam in febris inflamma-
toria?

b) Aequè periculofa miliaria alba ac rubra eſſe,
haud raro obſeruatur. Annon autem purpura ru-
bra febribus inflammatoriis magis competat, quam
alba?

„que morbis epidemice grassari solitis: vt quilibet
 „fere locus, quælibet epidemia, singularia ostendat,
 „ejusdem licet morbi, symptomata; ipsaque lues,
 „pro varia indiuidui, quod occupat, natura, maxime
 „variet.,, Sæpius methodum antiphlogisticam, quam
 alii ob acidum in corpore latens dissuaserunt, pro-
 desse, Ill. de HAEN (*l. c. P. I. p. 54.*) et ALLIONI
 (*l. c. p. 97. §. 191. et 67. C. 10.*) obseruarunt. San-
 guinem inflammatorium iidem auctores (v. HAEN
l. c. P. V. p. 4, 5. P. IX. p. 74.) ALLIONI (*l. c.*
p. 44. §. 85.) SAUVAGES (*l. c. p. 402.*) conspexe-
 runt. Sæpe porro constitutiones robustæ miliaribus
 corripuntur hyemis tempore. (ALLIONI *l. c. p. 30.*
§. 61.) Frequentes tandem miliarium prophases in-
 flammatoriæ, v. c. rheumatismum vel anginam men-
 tientes, vcl etiam hos morbos comitantes, (v. AL-
 LIONI *l. c. et Schulze von Schulzenheim Preisschrift*
vom Friesel p. 14.) satis affinitatem hujus exanthe-
 matis, sub his nempe conditionibus, cum morbis inflam-
 matoriis euincunt, & hujus miliarium speciei existen-
 tiam probant. Longe autem alia quæstio est, an hæc
 exanthemata nil aliud, præter hanc diathesin phlogi-
 sticam, pro causa agnoscant. Ill. de HAEN milia-
 rium eruptionem semper peruersæ curationi attribuend-
 am esse, adfirmat, neque negari potest, hanc non-
 nunquam, eadem ratione, veluti justo calidiori regi-
 mine ac medela, inflammatoria febris in putridam
 mutatur, in causa esse. Non autem miliarium ratio
 semper hæc est. Sordes primarum viarum sæpe mi-
 liarium causam esse, infra constabit, sed tunc lic non
 per-

pertinent, neque hæ vnicam eorum causam sistunt. Quod autem ex inflammatione partium magis sensilium, ortum nonnunquam ducant, BRÜNING præeunte WERLHOFFIO adfirmat, & hac ex ratione puerperis ita solemnia esse, probabilitate haud caret. Et hæc conditio hujus morbi esse videtur, quæ morbis inflammatoriis accensenda est. Satis saltem hic nobis esse potest, quod morbi exanthemata concomitantis curatio antiphlogistica iisdem miliaribus sæpe quoque par sit.

9. FEBRIS BULLOSA.

Pemphigus SAUVAGES (l. c. p. 382.) Ill.
 VOGEL (l. c. p. 116.)

Vesiculæ magnitudinis auellanae, sero flauo turgidæ, quibus ruptis, effusoque sero succedunt amplæ maculæ atro-rubrae, crustis epidermidis nigricantibus circumdatae.

10. FEBRIS APHTOSA.

Aphtha febrilis SAUVAGES (l. c. p. 430)
 Ill. VOGEL (l. c. p. 118.)

Vlcuscula exigua, rotunda, albicantia, partes internas oris & faucium occupantia, atque tenacem ac glutinosum mucum emittentia, postea crustam, tenacissime adhaerentem, atque frustulatim decidentem, formantia.

Hæc axanthemata febribus quibusdam haud accidentaliter accedere, sed proprium & constans nonnunquam febris epidemicæ symptoma esse, auctores memorati adfirmant. Iisdem notantibus febris haud raro inflammatoriæ indolis est, atque venæ sectio, resoluentia & vesicatoria ei profunt. Hinc eam hic jure inferendam esse, existimari.

II. FEBRIS PETECHIALIS.

Purpura benigna SAUVAGES (*l. c. p. 415.*)

Maculæ rubræ, subrotundæ, pressione digiti non evanescentes. Prorumpunt incertis temporibus, rarissime, si unquam, sunt criticæ, a) & cæteris paribus absque damno, nisi cum fructu, evanescent.

Apparent quandoque petechiæ, ubi nulla sanguinis putredo, sed e contrario diathesis inflammatoria deprehenditur. (v. HAEN *l. c. P. IV. p. 218. P. V. p. 4, 5. P. IX. p. 74. STRACK de morb. cum petechiis C. 6. p. 130. Ill. VOGEL l. c. p. 109.*) Quænam autem est causa peculiaris, quæ rationem horum exanthematum continet? Non enim a mera diathesi putrida

a) Nonnunquam quodammodo criticas esse, adfirmat SARCONE *l. c. T. 2. p. 116. T. 3. p. 145, 157.* Sicut autem sub conditione inflammatoria cum euphoria adesse possunt, sic facile fallacia in reliquis speciebus esse potest. Quodsi hinc criseos speciem præ se ferant, certissime hoc fructu in febre inflammatoriæ indolis, ut prorumpant, arridet.

da pendere, ex his consequitur. An peculiare contagium? Haud videtur. MORGAGNI quidem febriim descripsit, in qua primo ejusdem grassantis tempore sanguis dissolutus, postea vero, perseverante eadem epidemia, nimis concretus adparuit, omnibus autem petechiæ adfuerunt. (v. HAEN *l. c. P. IX. p. 75.*) Distinguendum autem causam epidemicam inter atque contagiosam. An semper acrimonia biliosa in causa, adfirmante STRACKIO? (*l. c.*) Quamuis quidem hanc, in epidemia, quam descripsit, rationem fuisse, negari nequeat, tamen vniuersalis canon inde jam trahi nondum debet. Ill. de HAEN de his, sicut de miliaribus obseruare credidit, prauæ medelæ originem debere, cui autem experientia SAR-
CONE contraria est. (*v. l. c. T. II. p. 110.*)

GENVS SECVNDVM CONTI-
NENTIVM.

CONTINENS PVTRIDA.

Solida laxa. *a)* Humores iusto tenuiores. *b)*
Effluuia putrida tempore calido & sicco. *c)*
Aer per longum temporis spatium inclusus,
ac exhalationibus animantium inquinatus. *d)*
Abusus

a) v. HVXHAM l. c. T. II. p. 41.

b) l. c. p. 48.

c) v. LANGRISH l. c. p. 349, 352. PRINGLE
l. c. p. 79, 324. WINTRINGHAM l. c. p. 206
seq. & 317. quæst. 56. QVARIN l. c. p. 39. Ad
putredinem humorum producendam varii auctores,
BOERHAVIO (v. *Elem. Chym. T. I. p. 183.*)
præeunte, atmosphaeram humidam & calidam præ-
cipue aptam esse, crediderunt. Historias autem
constitutionum epidemiarum peruoluens, illam
singulari ratione viscera chylopoietica afficere, per-
spexi. Hinc potius ad remotas febrium gastrica-
rum causas aer calidus & humidus referendus est.
Idem in constitutione epidemica, quæ præterito
anno grassata est, obseruavi. cf. Præfat. ad vers.
BROCKLESBY.

d) v. PRINGLE l. c. P. III. C. 7. BROCKLESBY
l. c. p. 37. Ill. LUDWIG Adversar. Vol. I. P. I.
p. 33.

Abusus carniū, *e*) & nimis calidorū. *f*)
 Contagium. *g*) Sanguis floridus, laxiori &
 molliori contextu, quandoque foetidus ac
 saniosus, *h*) interdum cuticula, coloribus ar-
 quatis micanti, obtectus. *i*) Serum rubicun-
 dum. *k*) Cruor non secedens. Lingua initio
 alba, postea nigra atque arida. Calor tactui

L 3 mordax

e) v. QVARRIN l. c. p. 39. Salis communis abusus
 quidem inter causas putredinis numeratur, sed inde
 potius dissolutionem scorbuticam oriri, constat, quæ
 a constitutione putrida febrili satis abhorret. Ne-
 que humorum dissolutio ex venenis hic pertinet, qua
 quidem hæmorrhagiæ lethales, non autem febres
 putridæ efficiuntur.

f) Hinc ex regimine calido & alexipharmaca medendi
 ratione febres inflammatoriæ indolis haud raro in
 putridas vertuntur.

g) Videtur, nonnunquam peculiare contagium adesse,
 quod fermenti instar humores dissolvit, dum conta-
 giose febres putridæ sæpe grassantur, vbi manifesta
 causa deprehendi nequit.

h) v. FORESTVS l. c. L. I. Obs. 14. & Obs. 17. in
 schol. & HVXHAM l. c. T. II. p. 57.

i) Sanguis quandoque in superiori parte satis tenacem
 exhibet crustam, quæ crustæ inflammatoriæ simili-
 tudinem aliquatenus refert, quæque tamen ab ea
 satis distincta est, ratione coloris atque cruoris dis-
 solutæ faciei. v. Hist. morb. Vratisl. Ao. 1699. p. 9.
 HAEN l. c. T. I. p. 77 seq.

k) HVXHAM T. II. p. 64.

mordax. *l*) Excreta valde foetida. Pulsus initio & vigore celer, duriusculus, postea obscurus, inæqualis. Prostratio virium. *m*) Oculorum imminutus splendor. *n*) Stupor *o*) & tremores, qui remittente pulsu crescunt. Pro re nata hæmorrhagiæ & excretiones sanguinolentæ, *p*) vel petechiæ liuidæ seu vibices accedunt. *q*) Oculi, dentes & labia for-
dibus

l) v. PRINGLE l. c. p. 293. HVXHAM T. III. p. 121.

m) Hunc virium languorem præcipue in iis febribus obseruare licet, quæ peculiare contagium pro causa agnoscunt, de cuius ratione in scholio pluribus.

n) Hic oculorum facies potius ad neruosi systematis adfecti signa, vt pertineat, nec putredinis symptoma pedissequum sistat, veritati haud absimile est, dum periculum portendit, atque iis præcipue febribus adest, quæ magna virium deiectione adparent.

o) Hunc stuporem febrium putridarum pro signo pathognomonico tradit BROCKLESBY (l. c. p. 137.)

p) HVXHAM T. 2. C. V.

q) Varii auctores petechiæ hic pro mere symptomaticis habuerunt, nec singularem illas febris putridæ speciem constituere, autumarunt. (v. RIVER. *Prax. med.* L. 16. S. 3.) Neque inficias quisque iuerit, gradum putredinis quemdam certe eas præcipue liuidas indicare. Attamen differentiam inter has maculas adnotauit Ill. LVDWIG (in *advers.* V. I. P. I. p. 33.) quæ hic in conspectum venire debet. Apparent nempe nonnunquam mox in initio macu-

dibus obiecta, cum anima foetida. r) Meteorismus. s)

Hæc febris putrida simplex sæpe cum illa, quæ ex fordium biliosarum primarum viarum colluuei putredine ortum trahit, confunditur. Indiscriminatim enim auctores nonnulli in febribus putridis, quibus etiam febres biliosas adnumerant, euacuantia laudant, quæ tamen febribus nostri generis haud competunt, de quibus nempe idem valet, quod supra generatim de continentibus proposui. Essentialis porro harum febrium differentia exstat ratione causarum præceden-

L 4

tium

læ irregulares, rubellæ, quæ petechiarum nomine ab auctoribus insignitæ sunt, vbi tanta humorum dissolutio manifesta non est, vt pro macularum causa haberi possit, vbi potius maculæ, si euanescent, ad causas putredinis referendæ sunt. Et hæc sunt, quæ putredinis characteribus genericis adnumerari non debent. Maculæ autem liuidæ atque in vltimo morbi tantum stadio accedentes, eas petechias sistunt, quæ ad putredinis effectus pertinent. Hinc inter genericos characteres omni jure locum sibi vindicant, quoniam putredinem sequuntur.

- r) Annon hæc phænomena febribus biliosis putridis exclusiue competunt?
- s) Meteorismus sæpissime in febribus biliosis adparet, vbi tunc fordium, in intestinis hærentium, putredinem indicat, qua aer fixus liberatur. Num autem etiam ex sola sanguinis putrida dissolutione oriatur? Haud videtur, nisi summus putredinis gradus etiam vasa soluat.

tium. Febris putrida simplex absque vlllo contagio, abs nimis forsan tractamine calido, in febribus inflammatoriis perperam adhibito, orta, non tantis symptomatibus neruosis est stipata, sicut febres putridæ ex contagio. Sæpius enim febres variolosas putridas cum satis bono virium vigore, obseruare contigit. Dantur autem febres putridæ, quæ summa neruorum affectione, virium prostratione, pulsu obscuro &c. insidunt, & ex his sunt *febris carcerum* PRINGLI, *angina maligna* FOTHERGILLII &c. An hæ ad vnum idemque genus referri possint? Haud videtur, difficile autem erit, limites hic determinandi. Magnam habet probabilitatem, quod contagium, vi quadam specifica præditum, primo in neruos agat, horumque functiones lædat. Hinc varii auctores malignitatis rationem in contagio posuerunt, (v. ELLER *l. c. p. 112. et* NIETZKI *l. c. §. 77.*) quæ tamen notio nimis angusta est. Quod autem contagium sæpe neruos irruat, magna satis auctoritate comprobari potest. Consentientes hic habeo WILLISIVM, qui, (*in Pathol. cerebri p. 66.*) contagium quandoque liquorem neruosum sanguine prius inficere, adfirmat, vnde mox in initio deliria & conuulsiones, & WINTRINGHAM, (*l. c. p. 318, quest. 57.*) qui putat, quod contagium, ob magnam sibi que propriam volatilitatem subito in neruos agat. De putrido contagio peculiariter id confirmant PRINGLE (*l. c. P. III. C. 4. §. 3.*) & SARCONI (*l. c. T. II. p. 208.*) Id saltem ex nonnullis, optimorum practitorum, obseruationibus constat, quod sanguinis putredo non semper pro causa
proxi-

proxima febris putridæ contagiosæ habenda fit, dum in initio sæpe atque haud raro in vigore febris, sanguis spissus, ac inflammatorius conspectus fuit. (v. PRINGLE *l. c. p. 291.* HUXHAM *l. c. T. III. p. 110.* MONRO *Account of the diseases in the british military hospitals &c. p. 7.* HAEN *l. c. P. III. p. 120 et P. IX. p. 74.*) Lucide ex his adparet, pro hac differentia etiam medelam differre debere, exindeque hac ex ratione fundamentique nostri lege separationem postulare. Et quidem illa differentia ita ordinanda esse, videtur, vt tales febres, quo magis sanguinis putredine expertes sunt, & tamen indolem benignam inflammatoriam haud conseruant, neque bilis corruptioni ortum debent, eo majori jure ad neruosarum genus referendæ sint. Cujus quidem ratio ex medendi ratione clarius adparebit. Omnibus medicamentis, in febris putrida adhibendis, acida mineralia, interque hæc acidum vitriolicum palmam præripere, nostris temporibus extra omnem dubitationem multiplici medicorum experientia positum est. Occurrit autem febris putridæ conditio, quæ acidorum vsum contraindicat. Quodsi nempe vires nimis exhaustæ sint, atque circulatio ideo languescat, acida hunc virium torporem augent, ideoque vitanda sunt. (v. *Ill. LUDWIG l. c. p. 68.*) Hinc curationis ratione hæc febris conditio distinguenda est. Vesicatoria in febrium putridarum vigore, præsertim vbi contagii suspicio non est, haud conueniunt, dum humorum resolutionem promoueant, atque circulationem, quæ nunc nonnihil infringenda est, adaugeant. (v. *Ill. TISSOT diff. de febr.*

febr. bil. p. 50 seq. GLASS. *Comment. de febr. p. 163 seq.* HUXHAM *l. c. T. II. p. 113.* BROCKLESBY *l. c. vers. germ. p. 144 seq.*) Adest autem nonnunquam tanta virium prostratio, ut validissimis excitantibus opus sit. Hic illud stadium tertium febris carcerum pertinet, quod PRINGLIUS (*l. c. p. 311.*) descripsit, quo vesicatoriorum usum commendat, quocum etiam HUXHAM (*l. c. T. II. p. 115.*) consentit, dum ait: „Quando solida torpent, circulatio languescit, spiritus sunt effoeti, & comate corripitur æger, tunc vesicatoria sunt adplicanda, & utilitatem præstant eximiam, quocumque febris tempore talis symptomatum accedit series.” (cf. QVARIN *l. c. p. 54.* SARCONE *l. c. T. III. p. 215.*) Sic etiam nonnunquam in febribus contagiosis, ubi constitutio mala non est, neque putredinis gradus magnus deprehenditur, contagium ad cutem determinare possunt, (cf. III. LUDWIG *Adv. V. I. P. I. p. 60.*) attamen & hic summa prudentia adhibenda sunt, vel saltem eorum loco epispastico ex armoracia &c. uti debet. Sudorem maximam criseos partem constituere HUXHAMVS observavit, (*l. c. T. II. p. 113, 148.*) atque PRINGLIUS diaphoretica alexipharmaca quam maxime suadet. (*l. c. p. 309.*) cf. QVARIN *l. c. p. 55.* Quam materiei ad cutem tendentiam etiam ex criticis illis metastasibus ad parotides concludere licet, quæ febribus contagiosis tam sæpe contingunt. Hanc autem methodum non omnibus febris putridæ speciebus congruentem esse, multiplici medicorum observatione constat. Pro varia enim febris conditione variaque

causa-

causarum antecedentium qualitate prodesse aut nocere possunt. Et hæc quidem differentia, optimorum practicorum experientia teste, in eo posita est, quod nempe, quo magis febris a contagio pestilentielle seu proprie putrido, dependeat, atque vires inde prostratæ sint, eo majori vtilitate diaphoretica atque alexipharmaca conueniant, quo major autem sanguinis putredo in vigore febris, vbi tanta virium dejectio nondum accesserit, quoque minus hæc sanguinis dissolutio ab immediata contagii reactione producta fuit, eo vtiliora acida atque alumen fuerint neque alexipharmaca profint. De cortice peruuiano idem valet, quod supra de vesicantibus dictum fuit. Magis enim eo morbi stadio congruit, quo vires languunt, atque excitantia in vsum vocari debent. (*cf. BRÜNING l. c. p. 77.*) Camphora eodem modo haud statim in initio febrium contagiosarum, neque in febribus putridis cum inflammatione, nisi reliquis medicamentis prægressis, locum habere debet, vtilissimum vero est medicamentum, si diaphoresis promouenda est. Sub iisdem conditionibus, quæ excitantium vsum postulant, vinum adhibendum est, quod largiter atque eximio cum fructu a PRINGLIO (*l. c.*) & BROCKLESBY (*l. c.*) factum est. Emetica quidem præcipue ad materiem fordidam e primis viis eliminandam adhibentur, attamen etiam in febribus simplicibus putridis BROCKLESBY ea in vsum traxit, eoque quidem effectu, vt lingua arida nigraque humiditatem illam recuperauerit, quæ boni ægrorum status signum est. (*v. l. c. p. 147 seq.*) Huic tractamini etiam obser-

vatio illa fauet, qua constat, emeticorum operatione diaphoresin optime promotam fuisse, quæ febribus contagiosis tantum prodest. Venæ sectio autem hisce febribus valde exitiosa esse potest, & quidem eo plus, quo magis contagium nervos affecerit. GALENVS jam monuit, putredinem non indicare ad phlebotomiam. (*v. Opp. L. 2. C. 14. T. VI. p. 278.*) FORESTVS multas noxas in febribus putridis a venæ sectione oriri vidit. (*v. l. c. L. I. Obs. 18. in scholio et L. 6. Obs. 3.*) GLASSIVS ex variis auctoribus idem probavit. (*v. l. c. p. 74.*) PRINGLIUS tandem (*l. c. p. 291, 307, 332.*) HVXHAMVS (*l. c. T. I. p. 238. et T. II. p. 43, 67, 102.*) BROCKLESBY (*l. c. p. 208 seq.*) FOTHERGILL (*Account of the putrid sore throat. Lond. 1769. p. 52.*) & MEDICI VRATISLAVIENSES (*Hist. morb. vratisl. Ao. 1699. p. 9.*) sæpius immediate post venæ sectionem, pulsus demittere ac delirium accedere, viderunt. (*cf. etiam QVARIN l. c. p. 60.*) Ex omnibus breuiter horum aliorumque auctorum observationibus aperte colligere licet, venæ sectionem tantum in casu plethoræ, nunquam vero ob ipsius febris putridæ indolem instituendam esse. Adest quidem nonnunquam stasis inflammatoria, quæ phlebotomiam indicare videtur, plerumque vero hæc stasis putrida a phlegmone, in febribus inflammatoriis consueta, satis differt, nec eadem medendi methodus ei conuenit. Hinc hæmorrhagiæ in hisce febribus fere nunquam criticæ, & rarissime cum euphoria succedunt, dum plerumque ex dissolutione oriuntur, atque morbi grauitatem declarant. Neque temere vera
plethora

plethora in febribus putridis obseruare licet, cujus adparentia ex resolutoria tantum sanguinis turgescencia producitur. (cf. Ill. LUDWIG *Advers. V. P. I. p. 53, 188.*) Ex omnibus hisce, triplicem febrium putridarum conditionem, curationis ratione, distinguendam esse, patet, pro cuius differentia etiam in practico systemate febres ordinari debent. Et primo quidem prima sectio eas febres comprehendere debet, quæ peculiariter acidorum usum sibi vindicant, & huic eæ accensendæ erunt, quæ ex peruerso regimine vel medela, vel ex constitutione corporis laxa originem trahunt, quæque exanthematibus & inflammationibus, ex contagio epidemico haud obortis, stipatæ sunt. Altera sectio eam conditionem spectabit, cui diaphoretica profunt, quæque contagio epidemico ortum debet, nec tamen nimia virium deiectione adfligit. Tertiam tandem sectionem ea febrium putridarum conditio constituet, vbi ex nimia contagii virulentia vires mox ita prosternuntur, vt excitantium ope natura suffulcienda sit. Hic quidem pertinet ea pestis prophasis, quæ infra neruosarum febrium generi subordinauit. Huic porro conditioni ea proxime affinis est, vbi ex humorum dissolutione ea virium deiectio producitur, quæ acidorum usum perhibet, atque excitantia postulat, cui stadium tertium *febris carcerum* PRINGLII, stadium tertium *angine maligne* FOTHERGILLII & stadium tertium *febris flauæ americanæ* HILLARY adnumeranda sunt. Sectio prima & secunda commode ad putridarum nostrum genus referuntur. Promiscue quidem eas distribu-

bui,

bui, attamen nimis ambigua distinctione lectoris memoriam onerare nolui, quum pro rerum circumstantia, quam hic determinavi, differentia facile discernenda fuerit. Ultima autem sectio, quamvis humorum putredo simul adest, fundamenti tamen nostri lege, generi infra ponendo, subordinanda est.

Quando nunc harum febrium naturam inquirere velimus, ad hanc duplicem earundem conditionem respiciendum erit. Conueniunt multi auctores, quod harum febrium natura in humorum putrida dissolutione lateat. Dissentiunt alii, phænomena proferentes, quæ nullam dissolutionem ostendunt, quamvis febres hujus generis esse viderentur, ideoque putredinem ab harum febrium natura prorsus abesse, credunt. Sic Ill. de HAEN hanc febrium determinationem rejicit in T. I. Rat. med. contin. C. de febr. malign. Idem fere legitur apud LIEVTAUD (*in Synopsi Prax. med. T. I. p. 14.*) Hujus dissensus ratio, in neglecta hac febris putridæ duplici conditione sita est. Quamvis enim in febrium contagiosarum epidemiarum initio sanguis non semper dissolutus adpareat, tamen omnia reliqua ostendunt, humores, perseverante morbo, ad putredinem vergere, neque phænomena, summo febris putridæ gradui solemnia, nisi ab ipsa sanguinis & reliquorum humorum putrida dissolutione produci, experientia confirmata est. Neque prius, febrim sporadicæ nomen putridæ competit, nisi hæc dissolutio signis supra positis sese manifestauerit. Negari quidem nequit, quod prima febrium contagiosarum epidemiarum causa putredo non

fit, quin hæc potius effectibus quodammodo adnumeranda sit. Et sicut crusta phlogistica febris inflammatorix causa materialis dici temere nequit, sic eadem ratione sanguis dissolutus non omne id comprehendit, in quo febris natura sita est. Vt enim in casu priori materia quædam adesse debet, qua facies sanguinis phlogistica efficitur, & in qua, vt natura simul lateat, credere fas est, sic in febre putrida materies in corpore latere debet, quæ humores dissoluit, quæque vna cum dissolutione naturam febris sistit. Et hæc quidem materia pro supra posita febrium putridarum differentia diuersa est, variamque medelam sibi vindicat, atque pro natura sua variam quoque eamque duplicem febrium putridarum naturam constituit. Febris putrida epidemica contagiosa a subtili contagio, neruos primo peculiari ratione irritante & debilitante posteaque sanguinem & reliquos humores dissolvente, pendet. Hoc natura sua ad putredinem vergere & humores ad eandem semper disponere, probabilitate haud caret, quum semper, sub omni rerum conditione febri putridam gignat, nec, sicut de contagio exanthematico supra dictum fuit, (v. p. 145 seq.) loci vel corporis conditionem spectet. Quamuis enim sanguinis dissolutio nonnunquam in summo febris gradu demum adpareat, tamen omnia reliqua hanc humorum diathesin facile manifestant, neque exceptio rara regulam quandam, innumeris exemplis comprobata, dirimere valet. Ea autem materia, qua sporadicæ febres putridæ producuntur, a reliquarum circumstantiarum concursu modificatur, atque in con-

stituta-

stitutione robusta hyemis tempore &c. febrim inflammatoriam, sub laxa autem corporis & aëris conditione, tempore sicco & calido febrim putridam accendit. Quum ergo febrim putridam sporadicam hoc nomen tribui nequeat, nisi humorum dissolutio atque putredo manifesta sint, harum natura in putredine consistere, omni jure dici poterit. Quando etiam contagium epidemicum genio suo putredinem semper producit, mox in initio morbi, putridi nomen meretur, quamvis illa dissolutio nondum manifesta sit, quæ pessimorum hujus febris symptomatum causa est. Quum enim homines dentur, quorum sanguis semper crustam phlogisticam similem exhibet, hi autem eodem modo contagio affligi possint, ratio facile patet illius phaenomeni, quo alii usi sunt, ad ætiologiam nostram debellandam. Hic enim sanguis phlogisticus pro contagii aut febris effectu haberi nequit, cum brevi tempore dissoluatur. cf. HUXHAM *l. c. T. III. p. III.* Quum porro in casu priori putredini jam manifestæ consulendum, altero in passu autem dissolutioni certe subsequendæ mature occurrendum sit, naturam febris putridæ generalem in putredine sitam esse, inde consequitur. Hac tamen differentia, ut materia, febres sporadicæ efficiens, ab indole illius, qua febres contagiosæ epidemicæ producuntur, supra memorata ratione discedat, quæ diuersitas etiam in ipsa humorum noxia qualitate pro omni verisimilitudine obtinet. Quænam autem sunt qualitates, humoribus putridis propriæ? An acrimonia alcalina? Sic jubet chemia; ita vult medelæ ratio.

Quam

Quamuis enim PRINGLIJ experimenta huic contrariantur, tamen alcali volatile putredinis partium animalium sempiternum productum esse, extra omnem dubitationis aleam positum est, neque hujus Viri, alias de re medica immortaliter meriti, experimenta ea cautione instituta fuisse videntur, quæ necessarie requiritur, ad parcam illam salis volatilis copiam manifestandam, quæ in experimentis parvis progigni potest, quæque facillime in auras abit. An autem putredo in corpore viuenti ad illum gradum perueniat, vt verum alcali evolvi posset? Et hoc experientia Cel. NIETZKY (*l. c. Schol. ad §. MDLII*) probatur. A putredine autem scorbutica hæc febrilis diathesis putrida differre videtur, dum scorbuto medicamentis, in febribus putridis vtilissimis, haud eodem fructu consulatur. Hinc saltim patet, quod præter humorum tenuitatem atque dissolutionem, materia, illam efficiens, maximam mereatur attentionem, quippe a qua differentia horum morborum naturalis pendet.

SPECIES CONTINENTIVM PVTRI-
DARVM.

a) SIMPLEX. *)

Synochus putris GALENI (v. de differ. febr. L. I. C. 9. et meth. med. L. II. C. 14.) LOMMII (Obs. med. L. I. p. 3, 5.) et FORESTI (L. I. Obs. 15.) Febris maligna LANGRISHII (v. l. c. p. 348.) Jail or Hospital-fever PRINGLIII (l. c. p. 287 seq.) BROCKLESBY (l. c. vers. germ. p. 134.) Senegal fever BROOKES (General practice of physic. etc. P. I. p. 164.) Febris putrida QVARIN (l. c. p. 38 seq.)

Hæc febris nostris regionibus plerumque aliquam simul primarum viarum colluuiem sordidam conducit, a qua quidem natura febris haud pendet, quæ tamen in febris typo quemdam exercet influxum, ita vt non-nihil remittat. Ea febris autem, quam BROOKES (l. c.) descripsit, vno tenore progressa est, & verum continentis typum conseruauit. Quod autem hæc senogalliæ febris vere hic pertineat, ex medendi methodo colligi potest, dum omnes euacuationes nocuerunt, medicamenta autem antiputredinosa sese vtilia præbuerunt. (v. BROOKES l. c. et Epist. Cl. VAGE ad D. BROCKLESBY in Gentleman's magazine V. XXV.)

*) v. Schol. p. 103.

b) COMPLICATAE.

Quidnam generatim sub hac diuisione indicetur, supra jam explicui, (v. p. 105 seq.) Ibidem difficultates declaravi, quæ naturalis differentiae determinationem onerant, quæque & hujus generis species premunt. In quo quidem scientiæ imperfectio latet, quam corrigere ultra vires meas est. Fundamentum distinctionis specierum existentiam probat, & hoc mihi sufficit. Eadem enim penuria, qua prius laborat, systema sequitur. Emendato fundamento, id quod vnus vires superat, systema corrigi potest. Semper tamen hæc diuisio filium præbet, quod in praxi generaliter prosequendum est. Quid enim in deresultat, utilitate haud destitutum est, quo autem adhuc caret, negatiuum tantum vitium est, cuius culpa in rerum natura latet, quam plane dilucidare, nobis hucusque licitum non est. In introductione, (§. 20. 21.) ex vna eademque causa materiali varia oriri phænomena, viceque versa phænomena facie consimilia, a differenti causa materiali, produci posse, euictum est. Huic rationi omnis nostra diuisio superstructa est. Inflammationis ergo, exanthematum, catharrhi & dysenterici phænomena iterum & ad hujus generis species referri debent, methodi fundamento iubente. Specialis ergo febrium putridarum complicatarum character iis haud absimilis est, quibus species febris inflammatoricæ a natura insigniuntur. Hinc ob repetitionem euitandam, ea, quæ ex supra positis specierum descriptionibus sup-

poni possunt, nunc omittere liceat. Ordini omnino quidem magis congruens fuisset, si ea phænomena quæ morbos synonymos vniuersaliter denotant, generatim etiam definita atque determinata fuissent, ita vt, in speciebus nostris describendis, omnia illa omitti potuissent, quæ non ex ipsa morbi natura promanant, veluti supra in introductione jam monui. (p. 79.) Quum autem id hoc in specimine nimis ambiguum fuisset, neque id difficultatibus suis, haud temere superandis, careat, in speciebus primi generis ponendis, omnia phænomena, morbis specialiter solemnia, adnotavi. Nunc autem atque in omnibus subsequen- tibus, vt prolixitas euitetur, ea tantum allegabo, quæ speciebus peculiariter atque exclusiue competunt, vel, quod idem est, quæ ex natura generis essentialiter pro- manant, & pro quorum ratione species quædam pu- trida, cum specie quadam inflammatoria synonyma, ab hac, ratione causæ materialis diuersa est.

a) CVM INFLAMMATIONE.

Affectio localis, phaenomenis phlegmonis a) stipata, facile in gangranam transeuns.

Inflammationes, febribus putridis superuenientes, natura & indole a phlegmoni, febribus inflammatoriis propria, valde abhorrent. neque ideo confundi debent. Quamuis quidem hæc differentia ex solius sanguinis diuersitate haud absque allucinationis metu deduci poterit, quum dubitare adhuc liceat, sanguinem ex mera solaque densitate phlegmonem producere, (*v. Schol. ad Phlegm. p. no seq.*) tamen harum febrium historia, tam pathologica quam practica, docet, tum phaenomenorum, tum curationis ratione, inflammationes inter, quæ febribus inflammatoriis solemnes sunt, & eas, quæ in putridis deprehenduntur, magnam interesse differentiam, ita vt vniuersa inflammationis definitio realis dari nequeat, sed semper ad febrium complicatarum naturam respiciendum sit. Inflammationes enim, febribus putridis contingentes, ex stasi quidem materiei cuiusdam oriri, concedendum est, quæ autem materia magis ad corruptionem, quam ad suppurationem, inflammationis phlogisticæ pedissequam, tendit. Cl. SARCONE (*l. c. P. II. p. 93.*) in febribus putridis sæpe vidit inflammationes, quæ autem phlegmonis speciem non

sistebant. Neque has inflammationes prius, nisi sanguine dissoluto, antea denso, glutinoso, obseruauit. (*l. c. p. 195.*) Eandem differentiam adnotauit Ill. LUDWIG, (*l. c. p. 52.*) atque has stases potissimum in venis esse, cadauerum sectione expertus est. (*l. c. p. 186.*) Hinc etiam sæpe dolore expertes sunt, atque post mortem tantum in conspectum veniunt. (v. Cl. WIENHOLT *diff. de infl. occult. p. 11. seq.*) Curationis tandem ratio, hanc inflammationis putridæ naturam ejusdemque a phlegmone phlogistica differentiam aperte declarat. Haud enim, SARCONE & LUDWIGIO testantibus, his inflammationibus putridis venæ sectio, & resoluentia conueniunt, quippe quæ inflammationis causam vrgent atque augent. Methodus autem antiputredinosa optime iis congruit. Quodsi resoluentium ope has stases dirimere, mens sit, optime hoc perfici poterit salis ammoniaci ope, cujus vis resoluens omnibus nota est, cujusque virtutem simul antiputredinosam nonnulli experientia comprobarunt. (v. GOVLARD *Chirurg. Werke, T. II. p. 134.*) Neque negari potest, inflammationes ante putredinem jam præsentem, hinc indeque phlegmoni magis adfines, methodum tunc antiphlogisticam, minori quidem omnino in gradu, postulare. Ita autem res tantum modo in febribus sporadicis se habet, neque facile in constitutione epidemica contagiosa obseruatur. Hinc iterum ad differentiam febrium putridarum, supra generatim datam, respiciendum, & ex totius febris conditione affectionis quoque localis natura & curatio dijudicanda atque perficienda est.

I. INFLAMMATIO PHARYNGIS.

Pædanhone MARCI AVRELII SEVERINI
 (de rec. abscess. natur. L. 8.) Putrid sore
 throat FOTHERGILLII (v. Account of the
 putrid sore throat etc.) Angina maligna HUX-
 HAMI (v. l. c. T. III. p. 92.) Mal de gorge ul-
 cerè TISSOTI (v. Avis au peuple.)

Primo die rubor inflammatorius faucium.
 Secundo vel tertio die partes albescunt, signo
 incipientis gangrænæ. Vox obscura, rauca,
 quasi ab ulcere venereo orta. Quarto vel
 quinto die partes liuescunt ac putrescunt, &
 sanies putrida corrodens ex ore & naribus
 promanat.

Morbum putridum fuisse, ac in putredine com-
 pescenda curationis cardinem constituisse, ex supra alle-
 gatorum auctorum obseruationibus luculenter adparet.
 Idem probauit VANDERMONDE in *diss. Ergo in ul-
 cere tonsillarum gangrænofo antiseptica.* (v. Ill. HAL-
 LERI *Collect. diss. pract. T. I. p. 568.*) Signa collu-
 viei biliosæ hic non deprehenduntur, & FOTHER-
 GILL (*l. c. præfat. p. 7. et in libr. ipso p. 42, 52*) mo-
 net, purgantia sæpius nocuisse, neque diarrhoeam spon-
 taneam profuisse. Datur quidem angina putrida, quæ
 a bile fouetur, in quaque purgantia necessarie adhi-

benda sunt, quæ autem hic non pertinet, sed ad februm biliosarum numerum referenda est.

2. INFLAMMATIO PLEVRAE.

v. HVXHAM (*l. c. T. II. p. 230.*)
SCHROEDERI et HOFFMANNI *diss. de pleuritis. sicc. differ. p. 8.*

Symptomata pleuritidis inflammatoriæ. a)

3. INFLAMMATIO PVLMONVM.

Peripneumonia putrida HVXHAMI (l. c. T. I. p. 324, 326. T. II. p. 63.

Symptomata peripneumoniæ inflammatoriæ, b) sputo excepto, quod sanguine æqualiter permixtum est.

4. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVL-
MONVM.

Pleuritis putrida FORESTI (l. c. L. I. Obs. 16, 17 in scholio. v. HVXHAM l. c. T. II. p. 63. et MONRO l. c. p. 8.

Symptomata pleuroperipneumoniæ inflammatoriæ, c) eadem sputorum facie, quæ in peripneumonia putrida obseruatur.

5. IN-

a) v. supra p. 115.

b) v. supra p. 122.

c) v. supra p. 124.

5. INFLAMMATIO HEPATIS.

v. FORESTVS (*l. c. L. 16. Obs. 46.*)

Symptomata hepatitidis inflammatoriæ. *a)*

6. INFLAMMATIO VTERI.

Metritis typhodes SAUVAGES Nos. method. Ed. in 4to. T. I. p. 481.

Symptomata metritidis inflammatoriæ. *b)*

7. INFLAMMATIO CEREBRI.

v. PRINGLE *l. c. p. 300.*

Signa inflammationis supra posita. *c)*

a) v. l. c.

b) v. supra p. 128.

c) v. supra p. 131.

2) ERYSIPELAS.

Hic omnino erysipelatis species ponenda est, nisi semper ad febres exanthematicas referatur, (idque, quod observationi contrarium sit, supra adnotavi, (v. *Schol. p. 134.*)) quum sub febris putridæ concomitatione haud raro occurrat. Plerumque vero auctores erysipelas pro exanthematum specie habuerunt, nec ideo rite adnotarunt, an febres erysipelatosæ, quæ putridam indolem seruarunt, ad inflammationum vel exanthematum ordinem pertineant. Hinc desunt observationes, ad hujus speciei existentiam probandam.

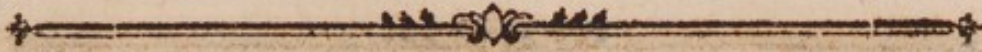
3) RHEVMATISMVS.

v. HOFFMANN. *Med. rat. syst. T. II. S. 2. C. 8.* BALLON. *l. c.* HVXHAM *l. c. T. I. p. 363.*

Symptomata rheumatismi inflammatorii. a) Solutio tumoris putrida.

- a) p. 136. Haud tamen semper tumor et rubor manifeste deprehenduntur, sicut generatim hæc phænomena in inflammatione putrida plerumque desunt.

β) CVM CATHARRHO. a)

1. CATHARRHVS NARIVM ET FAUCIVM.

Febris catharrhalis maligna Germanorum.
v. BRÜNING l. c. p. 18. HUXHAM l. c. T. I.
p. 366.

Signa catharrhi inflammatorii. b) Ma-
teria acrior, vellicans & vesicans.

2. CATHARRHVS PVLMONVM.

Peripneumonia notha HUXHAMI (l. c.
T. I. p. 316. et T. III. p. 200.

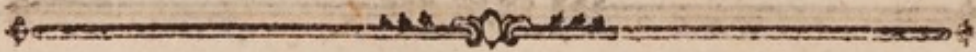
Characteres Peripneumonix nothæ in-
flammatiæ. c)

Hæc peripneumonia notha ab illa, quam SYDEN-
HAMVS descripsit, natura quam maxime differt.
HUXHAMVS enim refert, sanguinem plerumque
putridum, indeque venæsectionem nociuam fuisse.
Hinc omni jure hoc in passu febribus putridis accense-
tur. Catharrhi putridi autem plerumque a bile pu-
trida fouentur. Hinc febri continente concomitante
haud frequenter occurrunt, sed plerumque sub remit-
tentis prophasi deprehenduntur.

a) p. 140.

b) p. 141.

c) l. c.

γ) CVM DYSENTERIA.

Febris dysenterica maligna ZIMMERMANNI
(*l. c.* p. 354, 359, 369.)

Symptomata cum iis dysenteriae inflammatoriae consimilia. *a*)

Cel. PRINGLIUS dysenteriam semper putridae indolis esse, adfirmat, (*l. c.* p. 252.) & quidem natura proxime a febribus biliosis putridis abesse, autumat, (*l. c.* et p. 224.) quoniam semper autumnosævit, atque secundum experientiam suam semper unam eandemque medicandi methodum sibi vindicat, & hinc ad simplices febres putridas, eo jubente, referri nequit. Quum autem hæc febrium dysentericarum differentia ab aliis extra dubium posita sit, cum ipse PRINGLIUS nonnunquam in cadauerum sectionibus nullam bilis vitiosam qualitatem aut quantitatem viderit, quum porro haud raro febres putridas contagiosas dysenteria excipiat, atque idem medendi modus utrisque aptus sit, speciem hic ponendam esse, æstimaui, quamvis facillime largiar, illam cæteris hujus generis speciebus æque infrequenter occurrere.

a) v. supra p. 142.

δ) CVM EXANTHEMATIBVS.

Phænomena supra constituta. a)

Contagium vel miasma exanthematicum natura sua ad putredinem vergere, nuper Cl. HOFFMANNVS (*Abhandl. von den Pocken*) adfirmavit. Sicut autem, veluti supra dictum est, totius morbi exanthematici conditio & natura a solo contagio vel miasmate haud pendet, sed major vel minor in corpore putredinis, inde ortæ, gradus, a varia aëris, soli & corporis constitutione producitur, generatim hanc facultatem, contagio inesse, dici nequit. Vario enim modo, diversoque gradu, materia exanthematica a memoratarum circumstantiarum concursu modificatur, ita, vt tantum absit, quod semper humores dissolvat, quin potius haud raro summum gradum febris inflammatoriae excitet. Quando autem conditiones, quæ putredini generatim ansam præbere valent, simul coincidunt, morbi exanthematici omnino facile indolem putridam contrahunt, eoque facilius communicantur, quo magis miasma dissolutum ac rarefactum fuerit. Nec veri absimile est, miasma putredine, fermenti instar, multiplicari, totamque fluidorum massam sibi assimilari. Hinc summa cura huic putredini occurrendum est, atque hæc febrium exanthematicarum differentia summam medicorum meretur attentionem.

a) v. supra p. 145.

I. PESTIS.

v. *Traité de la peste* p. 38, 250, 318. CHENOT (l. c. p. 64.)

Eruptio tumorum in partibus musculosis valde dolentium, qui simul cum bubonibus nigrescunt, ac facillime in gangrænam transeunt.

Hanc tumorum proclivitatem ad gangrænam ex humorum putredine oriri, analogiæ ratione concludi poterit, dum idem in omnibus hujus generis inflammationibus & exanthematibus observatur. Præcipue autem pestis putridæ signum pathognomonicum, cæteris paribus, anthraces esse, ex morborum historiis colligere licet. v. SCHREIBER l. c. p. 41.

2. VARIOLAE.

v. FORESTVS (l. c. L. I. obs. 17. schol.) HUXHAM (l. c. T. II. p. 58, 121.) ELLER (l. c. p. 136, 144.) *Variolæ sanguineæ* MEADII (v. *Opp. de Var.* p. 37. SCHRÖEDERI et FELLINGER *diss. circa variol. distribut. etc.* p. 43.

Eruptione peracta febris haud cessat. Pustulæ mox violaceæ, sanguineæ & nigrae fiunt, maculis rubris & lividis interspersis.

Hæc variolarum conditio ab illa discrepat, quæ in secundo morbi stadio, suppurationis nimirum, sæpe deprehenditur, vbi ex pustularum copia pus sanguini admiscetur, atque febris putridæ species producit. Sæpe enim variolæ mox sub earundem ingressa indolem putridam manifestant. Et hæc variolarum conditio plerumque a constitutione epidemica pendet, & veram propriamque hujus generis speciem sistit. Altera autem modo memorata variolarum febris putrida sporadice tantum adparet & haud raro prauam curationem sequitur, qua variolæ peiores & ad putredinem producendam procliuiiores redduntur, præcipue in confluentibus, saluatione suppressa, atque purgantibus neglectis, cujus exempla vid. apud SYDENHAM (*Opp. Ed. Lugd. p. 167, 359.*) Quamuis autem hujus febris putridæ variolosæ varia modificatio omnino discernenda est, commode tamen vna atque altera ad vnam eandemque speciem reduci possunt, quum eandem curationem postulent.

3. MORBILLI. a)

v. FORESTVS (*l. c. L. I. obs. 17.*) HUXHAM (*l. c. T. I. p. 216, 273, 277, 319.* *Rubeola anomala* SAUVAGES (*Edit. in 4to. p. 433.*)

Eruptio difficilis. Exanthemata ab humero & trunco incipiunt. Facile liuescunt. Angina maligna. b)

4. SCAR-

a) v. supra p. 154.

b) hujus symptomata vid. p. 183.

4. SCARLATINA. a)

Scarlatina maligna PLENCIZ (Tr. 3. de
Scarlat. p. 55 seq. cf. MORTON. *Pyretol.*
Exerc. III. C. 3.

Eruptio lenta. Color macularum pur-
pureus vel liuidus. Angina maligna. Ante
desquamationem in cute vesiculæ exurgunt,
purpuram albam referentes, spatio bidui flac-
cescentes, quæ simul cum maculis decor-
tificant.

5. FEBRIS ERYSIPELATA.

Erysipelas typhodes SAUVAGES (Ed. in 4t.
T. I. p. 450.) FORESTVS (l. c. L. I. obs. 17.
Schol.) Cum angina putrida sæpe complicata
est. v. FOTHERGILL (l. c. præf. p. 5. libri
p. 33.) HUXHAM (l. c. T. III. p. 105.) Ill. TIS-
SOT (*Avis au peuple* Ed. Laus. 1766. p. 143.)

Phænomena erysipelatis. b) Tumoris
corruptio putrida.

6. MILIARIA. c)

Miliaris purpurata SAUVAGES (l. c. p. 445.)
v. ELLER (l. c. p. 115.) Ill. STOERCK (*Ann.*
med.

a) v. p. 156.

b) p. 157 seq.

c) p. 159.

med. p. 48.) ALLIONI (*l. c.* § 105, 209.)
 SCHULZE von SCHULZENHEIM (*Preischrift vom Friesel p. 18 seq.*)

Pustulæ liuescentes cum oleoso foetido sudore, petechiis interspersis.

7. FEBRIS BULLOSA. a)

Pemphigus indicus SAUVAGES (*l. c.* p. 432.)
Febris bullosa maligna VOGELII (*l. c.* p. 116.)

Semel in puero, feбри putrida correpto, tales vesiculas vidi, vbi in pectore simul miliaria prorupta erant, atque vesiculæ magnæ, pure repletæ, gradu tantum a miliaribus differre videbantur. An ergo hæc febris cum præcedenti vnâ eandemque materiem pro causa agnoscat?

8. FEBRIS APHTHOSA. b)

Aphtha maligna SAUVAGES (*l. c.* p. 456.)
 v. Ill. VOGEL (*l. c.* p. 119.)

Papulæ cineritiæ & nigrescentes.

9. FEBRIS PETECHIALIS.

Purpura maligna SAUVAGES (*l. c.* p. 447.)
 Ill. LVDWIG (*Advers. V. 1. P. I. p. 33.*)

Macu-

a) v. p. 161.

b) l. c.

Maculae purpureae, praecipue in lumbo pectore & dorso in morbi incremento adparentes.

Hæc petechiarum conditio ab ea diuersa est, sub qua in ultimo morborum putridorum stadio deprehenduntur. Hic enim a mera sanguinis resolutione pendent, & illam speciem constituunt, cui SAUVAGES (*l. c. p. 448.*) purpuræ symptomaticæ nomen dedit. Quando autem in constitutione epidemica omnibus fere indiuiduis in morbi vigore accedunt, a peculiari eaque a mera sanguinis vel bilis putredine diuersa materie pendere videntur, & tunc speciem nostram sistunt. Plerumque quidem in febribus biliosis putridis obseruantur, ita vt nonnulli, semper eas ex putrida primarum viarum colluie oriri, autument. Quin autem nondum ex toto negari possit, quod nunquam in febre putrida simplici petechiæ oboriantur, species inde conficienda erat.

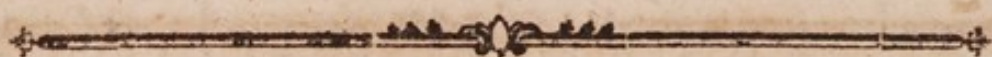

ORDO SECVNDVS.

REMITTENTES. ΣΤΝΕΧΕΕΣ
GRAECORVM.

Remissio ac exacerbatio symptomatum febrilium. Symptomata causis manifestis respondentia.

Plerumque hæc remissiones typum quemdam fixum seruant, quem sequuntur & secundum cuius rationem plerique auctores harum febrium differentiam determinarunt. Quum autem hucusque ex remittentium typi differentia nihil ad febris naturam concludi possit, eundem neglexi, principiis nostris, supra positis, (*v. Introd. §. 26, 29, 35.*) iubentibus, secundum quæ, ea tantum phænomena characterum munus absoluunt, ex quibus naturam morbi cognoscere possimus. Neque semper hæc exacerbatio frigore manifesto incipere solet, quod sæpissime deest. Nec tandem remissiones & exacerbationes in iis febribus, quas huic ordini subordinavi, semper regulares sunt, ita vt ex solius hujus phænomeni ratione ordo noster haud manifeste determinari possit, cum exacerbationes irregulares etiam nervosarum characterem constituent. Hinc causarum ratio simul attendenda est, ex cuius ad symptomata & curationem relatione ordo noster ab ordine nervosarum discerni debet.

A. CVM COLLUVIE IMPVRA PRIMARVM VIARVM.

Febres a bile HIPPOCRATIS (*de morb. L. 2. S. 36.*) Febres mesentericæ BAGLIVI (*Opp. p. 51.*) Febres gastricæ BALLONII (*Opp. L. 2. Epid. p. 78.*)

Varia hujus colluiei conditio, pro loci, quem occupat, pro ejusdemque variæ naturæ, differentia, ad praxin valde momentosa, observatur & discerni debet.

1. Quandoque bilis sincera in ventriculo vel intestinis effusa est, per saporem amarum, pura vero lingua, vel aliquid tantum spumosi ei inhærens, sese manifestans. Huic bilis effusioni constitutiones cholericæ obnoxia sunt, & illa morborum differentia est, quam SAUVAGES biliosorum nomine distinxit. *a)*

2. Plerumque bilis cum pituita commixta est, & parietibus primarum viarum firmiter

a) v. Class. IX. ætiologica in T. II. Nos. meth. Ed. in 4to. p. 663.

ter adhæret, ita vt per euacuantia non facile moueri possit. Lingua tunc squalida, sed muco tenaci, firmiter illi inhærenti, & pro bilis, quæ simul admixta est, majori vel minori copia, plus minusue flauo, obtecta est. Oris amaritudo, vel sapor putridus. Sensatio pituitæ in gustu. Appetitus prostratus. Pituitæ genesi præcipue fauet constitutio melancholica. Morbi saburrales SAUVAGES inde producuntur. *b)*

3. Tam diu hæc saburra per totam machinam dispersa atque viribus naturæ ad exitum nondum parata est, variis phænomenis ansam præbet, ex hujus conditionis morbosæ internæ relatione dijudicandis. *c)* Hic pertinent, inter innumera alia, sequentia.

N 3

Pul-

b) v. Clasi. X. l. c. p. 665.

c) Hoc quidem haud raro satis difficile dignosci potest, quoniam hoc in passu nonnunquam omnia signa consueta colluiei desunt. Sic in epidemia, præterito anno grassata quandoque ne vestigium quidem bilis vitiatæ deprehendi poterat, vbi tamen vomitorio magna bilis viridis copia ejiciebatur, & sic febris imminens in ortu tollebatur. cf. Præf. ad BROCKLESBY.

Pulsus intermittens. *d*) Sitis. *e*) Tremor labiorum & maxillæ. *f*) Peruigilia. *g*) Stupor & sopor. *h*) Conuulsiones. *i*) Prostratio virium. *k*) Deliria. *l*) Color cutis

- d*) Signum cruditatum constantissimum esse, & pulsum illum raro ex alia causa oriri Cl. FERREIN adfirmat. (*v. Histoire de l'Acad. de Paris 1766 vel, Comment. Lips. V. 18. P. I. p. 70.*) Pulsum obscurum a saburra primarum viarum GALENVS jam deprehendit. (*v. Meth. Med. L. 12. C. 3.*)
- e*) van SWIETEN Comment. II. p. 209. GORTER Exercit. med. IV. §. 23, 24.
- f*) Cel. SARCONE l. c. T. II. p. 258. Cl. RAHN diff. de miro inter caput & viscera abdominis commercio. §. 29.
- g*) v. Ill. TISSOT de febr. bil. Lauf. Ed. III. BALDING. p. 131. VALCARENGHI Medic. rat. T. I. p. 168.
- h*) v. Cl. STRACK de morbo cum petechiis p. 41. Cl. RAHN. diff. cit. §. 24.
- i*) van SWIETEN Comment. II. p. 359. GLASS. l. c. p. 143. Cl. STRACK l. c. p. 58. Ill. TISSOT l. c. p. 113. Cl. RAHN. diff. cit. p. 113 seq.
- k*) Vires suppressas sæpe mirifice vno emetico erigi posse, obseruatione multorum medicorum constat. v. van SWIETEN Comment. II. p. 271. T. III. §. 661. Ill. TISSOT l. c. p. 128. Cl. STRACK l. c. p. 142. Cl. RAHN l. c. p. 74 seq. Male ergo hoc phænomenon ad malignitatis signa generatim numeratur. Sub hac conditione saltim ei tantum malignum est, cui ejusdem ratio latet.

cutis ictericus. *m*) Hæmorrhagiæ. *n*)
Sanguinis serum ex flauo viridescens. *o*)
Vrina iumentorum. *p*)

4. Mobili hac colluue reddita, vel ex massa
sanguinis ad intestina delata, HIPPOGRA-

N 4

TIS

l) van SWIETEN Comment. II. §. 701. Ill. TISSOT l. c. p. 103. HVXHAM l. c. T. I. p. 260.
Cl. STRACK l. c. p. 53. Cl. RAHN l. c. p. 94 seq.

m) Hunc obseruarunt HOME (*Medical facts and Experiments p. 15.*) PRINGLE (*l. c. p. 172.*) & MONRO (*l. c. p. 163.*) vbi post mortem nullum calculi vestigium, vel alia ductus choledochi obstructio reperta fuit. Præcipue hæc cutis flauedo in illa feбри americana obseruatur, quam HILLARY descripsit, quæque exinde nomen coepit *Yellow fever* (v. HILLARY *on the epidemical diseases of Barbados Lond. 1759. p. 148.*) vbi vesicula fellea, in cadauerum sectionibus semper bile turgida visa est. (v. HILLARY l. c. p. 154. cf. etiam SARCONE l. c. T. II. p. 144.)

n) v. van SWIETEN T. II. p. 461. GLASS. l. c. p. 27. Cl. STRACK l. c. p. 165.

o) v. Recueil periodique T. VII. p. 209. Medical Essays by a society of Edinburgh. P. I. V. 5. p. 33. HILLARY l. c. p. 148. ROSEN l. c. p. 448. Si crusta inflammatoria simul adest, hæc flauum habet colorem & serum amaro gaudet sapore. v. MONRO l. c. p. 162. LANGRISH l. c. p. 68. CLEGHORN l. c. p. 245.

p) v. GLASS. l. c. p. 7. Cl. STRACK l. c. p. 53.

TIS loquendi more tunc turgida est. *q*) Turget autem vel supra vel infra. Materies circa ventriculum vel supra turgescens, sequentibus signis sese manifestat: Lingua squalida, ita ut illa sordities digito defumi possit. *r*) Anima foetida. Nausea. Conatus vomendi. Vomitus biliosus vel pituitosus. Sensus molestiae circa praecordia. *s*) Extremitatum frigus. *t*) Inquietudo & anxietas. Dolores artuum. Cephalalgia. *u*) Susurrus aurium. *x*) Oculorum caligo. Vertigo. *y*) Materiem autem infra turgere, vel intestinis insidere, significant: Genuum grauitas. Lumbo-
rum

q) v. GLASS. l. c. Comment. 7.

r) Haec linguae ad materiem internam relatio observatione optime confirmatur, de qua praecipue SARCONE T. II. p. 150, 170. & BORDEV (*vom schleimichten Gewebe p. 97. seq.*) legi merentur.

s) SARCONE l. c. T. II. p. 258.

t) GLASS l. c. p. 79.

u) HIPPOCRATES Progn. III. §. 35. FORESTVS l. c. L. 7. obs. 15. III. TISSOT l. c. p. 7, 91. GRAINGER l. c. p. 31 seq. Cl. RAHN diff. cit. p. 8 seq.

x) Cl. RAHN l. c. §. 20.

y) Cl. RAHN l. c. p. 70.

rum dolor. Ventris distensio. 2) Murmura & tormina. Alui egestiones liquidæ, corruptæ, acres.

Ordo systematicus, has colluuii primarum viarum fordidæ differentias ita quidem ordinare jubet, vt iis generibus superponendæ fuissent, quæ exclusiue vnâ alteramue ex his saburræ conditionem pro causa agnoscunt. Quum autem hæc phænomena vario modo mixta in indiuiduis deprehendantur, vnde eorundem determinatio satis difficilis est, totius hujus februm causæ materialis ambitum exhibere malui, quam allucinationem subire.

Quod ad curationem harum februm attinet, sequentibus generatim absoluitur:

1. Bilis pura effusa corrigenda est, nec, ita comparata, euacuantibus expelli debet, quoniam constitutionis ratione facile inflammatio inde contrahitur.
2. Donec materies nondum turgescit, euacuari haud temere potest, sed primo mobilis reddi debet, leniter resoluentibus. (v. *QVARRIN l. c. p. 43.*)
3. Dum sanguini admixta est, laxantibus ad intestina determinari oportet.

N 5

4. Si

- 2) Meteorismum haud raro in febre biliosa, quam descripsit, obseruauit Ill. *TISSOT l. c. p. 10 seq. cf. SARCONE l. c. T. II. p. III.*

4. Si autem turgeat, mox expellenda est, in quovis fit febris statu, (v. CELS. L. I. C. 3. L. II. C. 13. HUXHAM T. I. p. 238. GLASS. Comment. 7. QVARIN l. c. p. 8 seq.) & quidem vomitorio si supra, purgante autem, si infra turgescat. Fatuum ergo illud multorum medicorum præceptum, nunquam in febris initio & vigore purgare, „medicina enim non ad temporis mensuram, sed ad morbi momenta accommodari debet., (v. FREIND *de purg. in sed. var. febr.* Lond. 1719. p. 23.)

Hæc sunt, quæ generatim de hac colluie valent. Ulterius autem inquirendum est, an etiam veræ februm causæ materialis nomen mereatur. In multis febribus eam manifestam esse, eaque neglecta, febrim fat benignæ indolis, summo vitæ periculo protrahi, nimis frequenti medicorum observatione constat, quam ut ulteriori probatione indigeat. Attamen varii auctores magni nominis hanc bilis vitiosam qualitatem & quantitatem, non ad februm causas, sed potius ad earundem effectus numerarunt. (v. PRINGLE l. c. p. 77, 186.) Quando autem innumera exempla probant, sæpe per totum constitutionis epidemicæ stadium, febres mere laxantibus profligatas fuisse, causæ materialis munere omnino perfuncta est. Differentia modo, variæ colluiei in primis viis conditionis, supra posita, hic attendenda est, cujus ratio hunc dissensum facillime tollere poterit. Dantur nempe febres, ubi mox in earundem initio signa colluiei corruptæ in primis viis manifesta sunt, quæque vere proprieque

prieque febres biliosæ nuncupantur, quoniam ab hac colluie fouentur. Et hæ quidem ex vitiata digestione, animi pathematibus, accedente nonnunquam miasmate epidemico, quo humores gastrici prorsus demum vitiantur, originem trahunt. Nemo, veluti opinor, in his febribus colluiei biliosæ, causæ materialis prædicatum denegabit, vel, quod idem est, harum febrium naturam in hac colluie sitam esse, dubitabit, tam facie quam curatione id suadentibus.

Aliud autem febrium genus exstat, vbi sub earundem ingressu hujus colluiei cooperationis suspicio ne minima quidem est, vbi autem, viribus naturæ, atque medicamentorum laxantium ope, magna pituitæ stercorosæ copia ad intestina defertur. ita vt ex omnibus colligi debeat, naturam hac via materiem eliminare vere intentam esse, quid! quod, si idem per alias vias præstare velimus, nunquam faustus curationis euentus expectari possit. Ita se præbuit epidemia, præterito anno grassata, cuius genium in præfatione ad versionem BROCKLESBY *oeconomical and medical observations* exponere studui. Et hæ sunt febres, de quibus varii auctores sententiam ferunt, quod bilem generent, (v. QVARIN *l. c. p. 40.*) neque exinde bilis pro causa haberi possit. Sed sane eodem jure, quo adfirmare contendis, hanc colluie febri effectum nec causam esse, quoniam natura, febri durante, ad intestina illam defert, eadem ratione idem de omnibus aliis febrium causis dicere poteris, quum omnes causæ febris ope foras demum eliminentur. Distinguendum ergo inter proprietates causarum, quibus morbos

morbos producuntur, & inter earundem extricationem. Hæc omnino quidem febris effectibus accensenda est, attamen ante expulsionem motus illos excitavit, quorum actione expellitur, indeque hac ratione omnino febris causam constituit, neque ipsa a febre genita est. Hac ergo argumentandi ratione nil contra nos concludi potest. Attamen objici poterit, hanc colluuiem non in primis viis genitam esse, nec inde causam harum febrium materiales in primis viis residere. Sed vnde, quæso, hæc febris in ejusdem initio, vno quidem vomitorio sæpe, nisi ex toto in ortu tolli, valde saltim ejusdem vehementia in progressu infringi potest? Nonne primo materiem in primis viis latere, inde consequitur? Concedi quidem etiam debet, sæpissime hoc incassum profecutum fuisse, sed tunc forte materia in sanguinem jam transit. Sane omnia harum febrium magnam proximamque cum febribus biliosis affinitatem suadent, nec ab inuicem, nisi modo memorata ratione, quæ autem in praxi eadem est, differre, indeque ad vnam eandemque classem naturalem referendas esse consequitur. Alia autem adhuc difficultas discutienda est. Vnde nempe harum febrium natura in earundem initio determinari potest, quum signa hujus colluuei statim sensibus externis manifesta non sint? Hoc, fateri debet, nonnunquam allucinationi obnoxium est. Attamen ex negatiua febris conditione id quodammodo perfici potest. Sic febris acuta, remissionibus manifestis stipata, magnum jam suspicioni locum dat, colluuiem impuram primarum viarum in causa esse. Quum etiam hæc febris haud temere,

mere, nisi epidemice, grassetur, post aliquot grassationis tempus genius epidemiae ex praegressis quibusdam obseruationibus vltius analogice determinari potest. Est hic omnino penuria, cuius suppletio posteris relinquenda est. Quod ad aetiologiam harum febrium attinet, miasma epidemicum specifica vi nociua humores gastricos interque illos bilem praecipue afficere, probabilitate ex modo praemissis abstrahere liceat. Hic autem gradum cohibeo.

Dantur tertio febres vbi reuera haec colluuius, quamuis in praesto sit, causa tamen materialis exclusiue dici nequit. Sic in variolis & aliis febribus inflammatoriis saepe bilis vitata deprehenditur, ex qua autem febrem ex toto ortam esse, nemo adfirmabit, quamvis ad ipsius febris modificationem symbolam conferat. Hic ergo complicatio duarum causarum materialium, quarum ratione febris existit, eaque quidem ratione, vt febris in genere miasma variolosum pro causa agnoscat, peculiaris autem huius febris conditio & indoles a colluuiie pendeat. Nunc autem supra, practicis optimis consentientibus, datum fuit, in curatione haud ad ipsum miasma, sed ad morbi concomitantis naturam respiciendum esse, (*v. Schol. p. 145 seq.*) Ergo hoc in casu curatio in extricanda colluuiie versatur, exindeque hic febris variolosae status ad febrium biliosarum ordinem, secundum distinctionis nostrae fundamentum, referendus est. Idem de febribus cum inflammatione locali conjunctis & reliquis

reliquis valet, veluti infra auctorum testimoniis euincere studebo.

Hæc est varia conditio, sub qua colluies materiæ morbosæ in primis viis, vel proprie ibi genita, vel saltem ortum inde ducens, imperium suum in febribus fouendis atque producendis exercet. Generatim ergo febris gastricæ natura in eo ponenda est, vt febris ita cum hac colluie connexa sit, vt symptomata non prius cessent, nisi expurgata colluie, vel, vt secundum principia in introductione posita loquar, omnes febres quarum curationis cardo in expurganda colluie fordida per primas vias versatur, natura consimiles, & quidem ratione hujus colluiei, ad vnum eundemque ordinem naturalem numerandæ sunt. Negari quidem nequit, his febribus alia adhuc medicamenta & remedia, præter euacuantia, non solum prodesse, sed etiam necessarie adhibenda esse, ex quorum autem ad morbum relatione facile colligi potest, ad causam materiale auferendam proprie nihil facere, sed ad complicata simul symptomata, ab alia causa materiali pendentia, magis respicere, de quibus infra. Quum ergo a potiori determinatio fieri debeat, hujus colluiei ratione hæc febres ab aliis distinguendæ sunt, dum curatio præcipue in ea extricanda posita est. Sic a febribus neruosis gastricæ nostræ apte distinguuntur, quæ alias quodammodo affines ideo videntur, cum haud raro etiam in febribus neruosis bilis vel pituita euacuanda sit. Hic autem causa materialis in primis in morbosa neruosi systematis conditione latet, nec medela euacuantibus absolui potest,

potest, id quod ex manifesta colluuei conditione ejusdemque signis, febris haud respondentibus, praevidetur. Et quamvis febres biliosae, ubi signa colluuei in initio haud statim manifesta sunt, hic difficultatem moveri videntur, tamen ex adparenti symptomatum indole, aëris & corporis constitutione, facile simul adparebit, an causa magis in nervis vel in primis viis lateat.

Alia adhuc adnotanda venit harum febrium differentia, ipsius colluuei indolis ratione. Nunc quidem maxima colluuei partem bilis constituit, nunc pituita praevalet. Colluues biliosa stricte dicta majori impetu agit, atque febres acutiores producere valet. In corporibus autem laxis pituita sensim coacervatur, cui alia adhuc irritante causa accedente, febris priori lentior quamvis aequae periculosa, excitatur. Hæ febres naturæ ratione ab invicem recedunt, ideoque sedulo discerni debent. Hæc differentia quidem quodammodo ab ipsa colluue, praesertim autem ab aëris & corporis constitutione pendet. Et hæc ea est, quæ simul fundamenta præbet, secundum quorum normam genera harum febrium ponenda erunt.

Occurrunt febres biliosae, ubi in sanguine vitium manifestum vel a statu naturali aberrationem haud deprehendimus, eo excepto, quod pituitam ei admixtam conspiciamus. Hæ febres plerumque a colluue pituitosa in primis viis foveantur, & primum genus constituunt, natura a reliquis satis distinctum.

Colluues autem biliosa majus in sanguine excercet imperium, ejusdemque naturalem indolem ple-

rumque mutat. Et quidem humores nunc magis ad putredinem, nunc potius ad diathesin inflammatoriam vergere, experientia docuit. Quum porro ad hanc humorum diuersam indolem semper respiciendum sit, etiam secundum hanc differentiam febres ordinandas esse, ex fundamentis nostris præmissis consequitur. Duplex ideo febrium biliosarum genus inde confici debet, quorum primum febres biliosas inflammatorias, alterum autem febres biliosas putridas comprehendet. Dantur tandem febres, ubi cruditates quidem in primis viis reperiuntur, quæ autem, si parua quantitate nec singulari mala indole infectæ sunt, haud magnam attentionem merentur, neque ad febrim modificandam faciunt, quamuis omnino expurgari debeant. Num remissio essentialiter a colluue producitur? An cæteris paribus remissiones eo euidentiores adpareant, quo magis sanguis vitiatum est, versaque ratione eo obscuriores fiant, quo magis sanguis ad indolem accedit, quæ in febribus continentibus obseruatur? cf. PRINGLE (*l. c. p. 170.*) MONRO (*l. c. p. 156.*) *Schol. ad febr. continent. p. 90 seq.*

Hæc est differentia harum febrium gastricarum, quam vere naturalem esse, ex reiterata medicorum experientia persuasissimum habeo, quamque nunc delineare ac conspectui exhibere, conabor.

GENVS PRIMVM REMITTENTIVM GASTRICARVM.

FEBRIS BILIOSA INFLAMMATORIA.

Tempus vernale. *a)* Signa diatheseos sanguinis phlogisticae & colluviei biliosae. *b)*

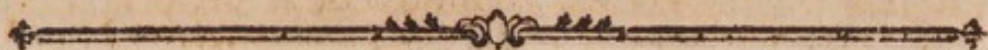
Duarum causarum materialium concursus, ut ad hæc duo momenta, in hac febre profliganda, respiciatur, requirit, ad diathesin nempe sanguinis inflammatoriam auferendam atque ad colluuiem biliosam expurgandam. Pro varia autem earundem implicatione, varius quoque medicamentorum & remediorum, quæ hic in usum trahuntur, ordo in iis adhibendis observari debet, ne ex præpostera harum indicationum executione damnum oboriatur. Militat inter remedia, huic febre congrua, ob sanguinis conditionem phlogisticam phlebotomia. Quod autem venæ sectio hoc in statu facile, præcipue hac colluie neglecta noxas contrahere queat, multis observationibus confirmatum est. HIPPOCRATES hoc jam adnotavit, dum ait: „Venæ sectionem in pleuritide nocere, ubi cibum auerfetur æger, siue præcordium subline
 „(με-

a) PRINGLE l. c. p. 170.

b) v. Genus primum continentium p. 95 & signa colluiei modo data.

„(μετεωρον) habuerit.,, Quod etiam propria experientia multisque auctorum testimoniis comprobavit Ill. TISSOT (*in diff. de febr. bil. Opp. Ed. Ill. BALDINGER T. I. p. 96.*) Versa autem ratione vrgente plethora atque diatesi sanguinis phlogistica euacuanti per os & aluum statum peiorem reddere possunt. Hinc practicus ei primo occurrere debet, quod magis vrget. Vbi constitutio inflammatoria præualet, atque localis affectio imminet, statim vena secanda est, idque peracto, euacuanti in auxilium vocanda sunt. Quo magis autem colluies turget, quoque minus febris ad continentis inflammatoriae naturam propendet, eo parcior sanguis mittendus est. Idem de reliquis medicamentis & remediis, diatesi inflammatoriae proficuis valet. cf. Ill. TISSOT l. c. p. 116. & Lettre a Mr. ZIMMERMANN sur l'épidémie courante, p. 21 seq. PRINGLE l. c. p. 201. GLASS l. c. p. 76. KLOEKHOFF Opusc. med. p. 58. QVARIN l. c. p. 10. SCHROEDERI & JUNGSCHULTZ diss. cit. de Venæ sectione &c. §. 8 seq.

S P E C I E S.

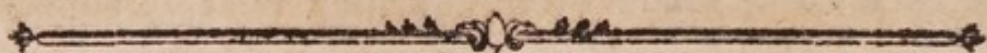
A) S I M P L E X.

Quamvis ex sæpe jam hujus termini data notione usus ejusdem hic facile legitimatur, tamen lectorum quorundam memoriæ adhuc succurrere liceat. Maxima omnino hic, ratione causarum materialium conditionis, complicatio adest, nec hoc respectu hanc febrim simplicem appellari possumus. Quatenus autem species occurrunt, nulla alia facie, quam generica adparentes, has simplices nominare, distinctionis nostræ ordo jubet. v. Schol. p. 103, 105.

Febris putrida cum diathesi phlogistica TISSOTI (v. l. c. p. 116, 135.) *Remitting fever of the camp* PRINGLI (l. c. p. 169.) cf. HIPPOCRAT. *Aphor. S III. n 21.* WINTRINGHAM l. c. p. 201. MONRO l. c. p. 105, 157. HOME *Medical facts and Exper. p. 16.* BROCKLESBY l. c. p. 172. *Febris cholericæ* HOFFMANNI (v. *Med. rat. T. IV. P. I. S. 2. §. 6.*)

Hic etiam secundum auctorum nonnullorum descriptionem *febris ardens seu causus* pertinere videtur, de cujus denominationis ratione v. *Introd. p. 50.*

B) COMPLICATAE.

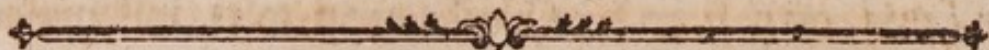
α) CVM INFLAMMATIONE LOCALI.

Inflammatiō a colluīe pendens. Hac crescente facile in suppurationem transit, ea expulsa, valde, nisi ex toto, infringitur.

Hæc inflammationum conditio frequentior sane occurrit, quam vulgo putatur & videtur. Vetusta jam est observatio, postea hypothefibus obsoleta redita, nunc autem Hippocratico scientiam nostram tractandi modo restaurato, neotericorum observatione denuo comprobata. Obscura quidem omnino hæc ætiologia, haud tamen ideo minori veritate constat. An ipsa bilis metastatice ad loca deponatur, ibidemque acredine sua partes inflammet? (v. *QUARIN* l. c. p. 41.) Vel an ex consensu neruorum irritamentum tantum consensuale præbet, quo humores alliciuntur, & sic inflammationem producant? Ab ipsius bilis immediata erosione inflammationes produci posse, nemo in dubium vocabit, cui morbosa ejusdem acredo cognita est; cui sectiones cadauerum accedunt, quibus hæc causa atque ratio constant, vnde hepatis, ventriculi & intestinorum inflammationes sæpe oriuntur. Quod autem ipsa bilis ad superiora vehatur, inde probabile redditur, quod crusta, viscera inflammata post mortem obsidens, magis flauescenti colore conspiciatur. (v. *III. TISSOT Lettre a Mr. ZIMMERMANN*

sur l'epid. cour. p. 14.) Quod tamen tales inflammationes sæpe a mero consensu pendeant, inde constare videtur, quoniam vno sæpe purgante tolluntur, quæ subitanea curatio veram phlegmonem fuisse, suspicari non licet. De peculiari ratione, secundum quam cellulosa ope has inflammationes oriri, dicitur, v. BORDEV (*vom schleimicht. Gewebe.*) Omnino quidem inflammationes in febribus biliosis etiam veræ phlegmonoides indolis esse possunt, nulloque cum colluie junctæ nexu. Attamen, quum colluies semper ad febriam faciat, & ab hac iterum inflammatio pendeat, in curatione differentia nulla est. Hinc absque confusionis metu ad vnum idemque genus referuntur. De curatione cæteris paribus idem valet, quod supra generatim de febribus biliosis inflammatoriis medendis proposui. (*v. Schol. p. 209.*) Quo minus nempe inflammatio ab ipsa bile pendet, eo utilior methodus mere antiphlogistica est. Inflammationibus ex consensu euacuantia par sunt. Et in casu metastaseos nouus bilis affluxus impediendus est.

I. INFLAMMATIO OCVLORVM.

Signa Ophthalmitis *a)* diatheseos inflammato-
riæ & colluiei biliosæ.

Oculorum inflammationem haud raro ex saburra biliosa intestinorum ortum trahere HIPPOCRATES jam docuit. (v. *Coac.* 208, 225. *Aphor.* L. IV. 17.) Sola alui purgatione vno sæpe die oculorum phlogosin profligatam fuisse, quæ frustra aliis medicamentis laboratum fuit, adnotarunt GALENVS (*Meth. med.* L. 13. C. 2.) & PECHLINVS (v. *Histor. morb. Vratisl. Ao.* 1699. p. 69.) cf. HUXHAM (*l. c.* T. I. p. 341) & Cl. RAHN *diff. cit.* p. 20 seq. Ait quidem WHYTT, ex hac purgantium vtilitate haud consequi, inflammationem ex consensu ortam fuisse. (v. *Opp. cit.* p. 503.) Quum autem hoc in casu signa hujus colluiei manifesta sint, cum porro effectus medicinæ mera deriuatione tam subitaneus esse nequeat, omnino ex consensu hanc ophthalmiam fieri posse, inde deduci simul potest.

2. INFLAMMATIO PHARINGIS.

Cynanche synochalis SAUVAGES (*l. c.* T. I. Ed. in 4t. p. 488) *Angina biliosa* FORESTI (*l. c.* L. 15. Obs. 17.) *Febris anginosa* HUXHAMI (*l. c.* T. I. p. 114. T. II. p. 485. T. III. p. 96.)

O 4

Signa

a) p. 113.

Signa inflammationis a) diatheseos phlogisticae & colluuei biliosae.

Ex omnibus his auctorum locis colluuiem biliosam in hoc morbo saepe adfuisse, in eaque euacuanda curationem constituisse, patet. BOERHAVIUS quoque repetitam purgationem in hoc morbo suavit. v. (*van SWIETEN Comment. II. ad §. 809.*) Quodsi autem sordes turgescant, majori fructu materia sursum, id est per vomitum educitur, cujus rationem v. apud BORDEU (*l. c. p. 118 seq.*)

3. INFLAMMATIO PLEVRAE.

Pleuritis sicca biliosa SCHRÖDERI (v. *eiusdem et Hoffmanni diss. de pleur. sicca. diss. p. 9.*)

Signa pleuritidis b) diatheseos inflammatoriae et colluuei.

Defunt hic obseruationes ob morbi indeterminatam apud auctores notionem.

4. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVL-
MONVM.

An pleuritis biliosa HIPPOCRATIS? (v. *de morb. L. 3. S. 19.*) *Pleuritis biliosa* FORESTI (*L. 16. Obs. 27. schol. et obs. 28, 35.*) Ill. TISSOTI (*Avis au peuple Ch. 20. et Lettres a Mr. ZIMMERMANN sur l'épidemie courante.*)

O 4

te.)

a) p. 113.

b) p. 115.

te) HUXHAM *l. c.* T. I. p. 313. D'ARLUC (*Recueil periodique* T. VII. p. 134, 171.) CLEGHORN (*Observ. on the epidemical diseases in Minorca* p. 242, 245.)

Hic quoque pertinent Pleuritis biliosa SAUVAGES (*l. c.* p. 470.) Pleuritis erysipelatoſa ejusdem (*l. c.* p. 472.) Hujus indolis quoque pleuritis, a Cl. LENTINO (*in Observ. F. 2. Obs. 1.*) deſcripta, erat, quamvis diatheſin putridam & inflammatoriam non rite diſtinxit. Hic quoque ſine dubio illa epidemia febris pleuriticæ referenda erit, quam Cl. GRIMM (*von der Epidemie zu Eifenach*) deſcripſit, etiamſi, illam ex bilioſarum claſſe fuiſſe, haud credat. Vomitus enim bilioſi, proſtratio appetitus, cutis & ſanguinis color flavus, linguaque ſordida, bilis cooperationem ſatis probant. Auctor quidem ea ex rarione de indole bilioſa epidemiæ dubitat, quoniam declinante febre quandoque diarrhoea, ægros valde debilitans, inciderebat. Monet vero GLASSIUS (*l. c. Ed. Holl. p. 109.*) quod ex neglectis vomitoriis in deſerueſcentia febris diarrhoea conſequatur, qua æger, jam morbo debilitatus, magis adhuc eneruatur, & ſudores lenes præpediantur. Remiſſio tandem feruoris febrilis, quæ ſemper colluuiem ſordidam in primis viis ſuſpicari licet, opinioni meæ adhuc ſuperaddit pondus. Poſt ſextum quidem diem, febris plerumque continenter progreſſa eſt, ſed omni probabilitate gaudet, hanc febris prophafin ab ipſorum euacuantium uſu neglecto eueniſſe. Idem enim PRINGLIUS obſeruauit,

fi quando nempe febris indoles neglecta fuerat. (v. l. c. p. 170, 172.)

Signa hujus inflammationis & colluiei. Sputa flavescentia. Diathesis phlogistica.

De usu ac necessitate purgantium in pleuritide v. BOVTILLE *sur l'usage des purgatifs dans la pleurésie*, quæ tractatio reperitur in VANDERMONDE *Journal de Medecine* T. X. p. 27. et GLASS (l. c. Ed. Germ. p. 72.) Etiam illud BAGLIVI effectum hic inferere liceat, quod in *Appendice ad pleuritidem* (Opp. Ed. Lugd. p. 140.) posuit: „Magna, inquit, copia „materiæ morbosæ in primis viis collectæ, pleuriti- „dem producere, atque quotidie fouere valet. „ Quam sententiam etiam Ill. van den BOSCH affirmat in *Histor. constit. epid. vermin.* p. 285. Quod hic morbus cæteroquin eximio fructu etiam fursum educi possit, neotericorum experientia constat, (v. BORDEV l. c. p. 163 seq. Ill. TISSOT *Lettre sur l'epid. cour.* p. 66 seq.)

5. INFLAMMATIO PVLMONVM.

Peripneumonia biliosa FORESTI (l. c. L. 16. Obs. 46.) Ill. TISSOTI (*Avis au peuple* Ch. 20.) *Recueil periodique* T. VII. p. 79. *Amphimerina peripneumonica* SAUVAGES (l. c. p. 329.) *Peripneumonia ardens ejusdem* (l. c. p. 496.) HUXHAM T. I. p. 313.

Signa inflammationis pulmonum a) & sab-
vrræ primarum viarum. Diathesis phlogistica.

6. INFLAMMATIO HEPATIS.

Signa inflammationis partis hepatis concavae a) & colluiei primarum viarum. Diathesis phlogistica.

Hujus visceris inflammationem plerumque a bile vitiosa pendere a priori jam opinari potest. Plerumque autem partem hepatis concavam inflammationi hujus indolis obnoxiam esse, observatio docet. v. Cl. WIENHOLT diss. de inflamm. occult. p. 13, 20. et supra p. 126. van SWIETEN sequentia habet: „Sæpe „bilis circa præcordia in hepatitide hæret, ex qua „quandoque magna debilitas oritur, quum tunc febris a minus peritis maligna dicitur.“ v. *Comment. III. p. 86, 125.*

7. INFLAMMATIO INTESTINORVM.

v. *Giornale di Medicina del S. Orteschi. Venez. 1767. T. V. p. 73. Colica inflammatoria auctorum.*

Signa inflammationis b) diatheseos phlogisticæ & colluiei biliosæ.

8. INFLAMMATIO INTESTINORVM
ET OMENTI.

Febris puerperarum Cl. HVLME (l. c.)

Signa supra data. c) Lochia colore & quantitate mutata. Colluies biliosa. Diathesis inflammatoria.

Harum

a) p. 126.

b) p. 129.

c) p. 130.

Harum partium inflammatio illam febrem sistit, quæ partum sæpe sequitur, atque sub febris puerperarum nomine cognita est. Id quidem Cl. HVLME cadauerum sectionibus probauit, (*v. l. c. p. 29 seq.*) quæ semper intestinorum nunquam autem vteri inflammationem manifestarunt. Huic morbo secundum auctorem nostrum vteri grauidi pressio, sordidaque primarum viarum colluies ansam præbent. Vltimæ causæ existentiam sequentibus probat. Sanguinis serum flauo gaudet colore. (*p. 8.*) Sæpe bilis euomitur, (*p. 6.*) & haud raro diarrhoea biliosa. (*p. 32.*) Clysteres, emetica & purgantia eximio fructu adhibentur. (*p. 11. 43.*) Diarrhoea tandem semper bona, plerumque critica. (*p. 8. 25. 54.*) Hæc indolem huius febris biliosam satis euincunt. Neque lochiorum obstructio in causa esse potest, quum sæpe, perseverante febre, reuertat, nec sanguinis euacuationes tam naturales quam artificiales morbum auferre valeant. (*p. 9.*)

9. INFLAMMATIO RENVM.

Symptomata nephritidis veræ a) diatheseos inflammatoriæ & colluiei biliosæ.

Febrim nephriticam haud raro biliosam esse, eique purgantia prodesse, notat SAUVAGES l. c. p. 504.

a) p. 127.

2) ERYSIPELAS.

Febbris erysipelatosæ præ aliis a colluuiæ biliosæ fouetur. Quum autem omnes fere auctores eam febribus exanthematicis adnumerauerint, eorundem obseruationes ibidem allegabo. cf. Schol. p. 134.

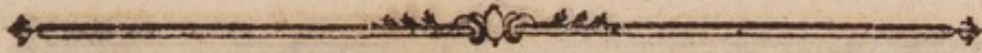
3) RHEVMATISMVS.

Symptomata rheumatismi inflammatorii. a) Signa colluuiæ biliosæ & diatheseos phlogisticæ.

Hunc morbum sæpe a colluuiæ impura in primis viis pendere, ex eo adparet, quod plures auctores euacuantia, ad illum tollendum, suaserint. (v. SYDENHAM *Opp. T. I. Ed. Gen. p. 200.*) MUSGRAVE (*de arthrit. sympt. C. 12. §. 8.*) vehementem et iteratam vomitionem suafit. In illa colica damnosiorum, quam HUXHAMVS (*T. I. p. 364 et T. III. p. 76*) descripsit, sæpius vexabant dolores rheumatici, qui peracta vomitione cessabant, & egometipse hoc tempore penetrantissimum genuum rheumatismum symptomaticum in feбри miliari aluiductione subito sustuli. Signa tandem colluuiæ sæpe satis manifesta sunt. (v. HUXHAM *T. I. p. 313.*) BAGLIVI etiam (*Opp. Ed. Lugd. p. 45.*) hanc causam agnoscit: „Dolores ischii, „inquit, lumborum ex infarctu congestioneque prauorum crudorumque humorum, in mesenterio orti, ad „genua & vltimos digitos sæpe protenduntur.„ Conferantur etiam HOFFMANNI *Opp. cit. T. II. S. 2. C. 8. §. 7.* BALLON *l. c. p. 285.* SCHRÖDERI & DVGEND *diff. de arthrit. vag. §. 4, 13, 20.* SARCONE *l. c. T. I. p. 107.*

a) p. 136 seq.

β) CVM

β) CVM CATHARRHO.

Signa catharrhi a) & colluuei sordidæ in primis viis. Diathesis inflammatoria.

Catharrhos sæpissime & plerumque hujus indolis esse, auctorum testimoniis corroboratum legitur in Cl. MAY diss. sub SCHRÖDERI Præf. hab. de amplitudine generis febrium biliosarum. §. 12. & Cl. RAHN diss. cit. §. 19.

1. CATHARRHVS NARIVM.

v. HVXHAM l. c. T. I. p 102, 153.

Signa colluuei feri in glandulis oris, b) & bilis in primis viis. Diathesis inflammatoria.

2. CATHARRHVS PVLMONVM.

Peripneumonia catharrhalis SAUVAGES (l. c. p. 498.) *Peripneumonia notha* SYDENHAMI (l. c. Ed. Gen. P. I. p. 168) *Febris catharrhalis epidemica* HVXHAM (l. c. T. I. p. 103.) Cl. GRIMM von der Epidemie zu Eisenach p. 119.

Signa colluuei feri in pulmonibus c) & bilis in primis viis. Diathesis inflammatoria.

γ) CVM

a) p. 140.

b) p. 141.

c) l. c.

 γ) CVM DYSENTERIA.

Symptomata dysenteriae, a) & signa colluiei biliosae. Diathesis inflammatoria. Aluus biliosa, minus cruenta.

Eximio fructu SYDENHAMVS in dysenteria curanda methodum antiphlogisticam euacuantibus conciliauit. v. Opp. Ed. Lugd. p. 183. cf. Ill. ZIMMERMANN *von der Ruhr* &c. p. 326, 385. Sic etiam PRINGLIUS praecipue vernali tempore indolem inflammatoriam biliosam dysenteriae deprehendit, quamvis bilem pro causa haud assumit, id quod tamen ex curationis ratione veritati haud absimile esse videtur, quamuis tota causae materialis sparta haud fungatur. v. l.c. p. 257, 259.

a) p. 143.

 δ) CVM EXANTHEMATIBVS.

Agnoscent nonnulla exanthemata peculiare suum contagium, quod sub omni corporis & aëris conditione ea producit, nec proprie ab alia causa pendent. In indole autem eorundem modificanda aliæ morbosæ conditiones symbolam conferre valent, ideoque sedulo attendendæ sunt. Id quidem ex supra generatim propositis, atque ex obseruatione infra in medium proferenda de colluuiæ biliosa peculiariter constabit. Alia autem dantur exanthemata, quæ haud raro omnem originem ex tali acrimonia biliosa trahere videntur. Præsentia saltem hujus colluuiæ, & fructus, qui ex ejusdem euacuatione morbo adferuntur, nullam aliam conclusionem admittunt. Hujus indolis ea plerumque exanthemata esse solent, quæ morbo symptomatice accedunt, quamuis ex toto negari nequeat, etiam hujusmodi exanthemata critica esse posse. Tunc autem omnem morbosam materiem simul ad cutim deposuerunt, nec purgantibus reuocanda sunt. (v. GLASS. *l. c. p. 101.*) Vbi autem exanthemata symptomatica, signa colluuiæ biliosæ, nullaque peculiaris contagii suspicio, secure non solum sed etiam necessarie euacuantiam ope remouenda sunt, ac eruptio eorundem prohibenda est. Agnouerunt hanc exanthematum conditionem varii auctores, et verba nonnulla medici magni nominis hic inferere liceat. „Illud, ait van SWIETEN, „quod pruritus & exanthemata facit, „quandoque in ventriculo & circa præcordia hæret,

atque

atque hoc excusso statim evanescunt,, v. Comment. II. p. 399. cf. GLASS. l. c. Ed. Ill. BALDING. p. 98.

I. PESTIS.

Symptomata Pestis. a) Signa colluiciei biliosæ & diatheseos phlogisticæ.

Pestis febrim sæpe hujus indolis esse obseruarunt FORESTVS l. c. L. 6. obs. 12. CHENOT l. c. p. 63, 146. SCHREIBER l. c. p. 15 ait: „Bilis est ille liquor humanus, cui caracter pestilens omnium profundissime impressus est., Idem auctor l. c. p. 13. in cadaueribus eorum, quos pestis jugulauit, vesiculam felleam semper bile fluida flauescente repletissimam vidit. Et maximam tandem vomitoriorum vtilitatem (*in obs. II. p. 10.*) expertus est.

2. VARIOLAE. b)

v. HUXHAM l. c. T. II. p. 121, 127. SCHRÖDERI et FELLINGER *diff. de Variol. distributione* Goett. 1770. p. 33. seq.

Dolores lumborum & intestinorum ante eruptionem. c) Eruptio difficilior. d) Pustu-

a) p. 146.

b) p. 148.

c) Hæc symptomata Cl. COTVNNIVS præsertim obseruauit, vbi infectio per saliuam facta est, quæ nunc vitata humores gastricos & inter hos bilem simul afficit. v. de sedib. Variol. p. 210.

d) HOFFMANNVS obseruasse refert, quod semel, dato emetico, magna glutinis viridis copia dejecta,

Pustulæ confluentes. e) Facile diarrhoea consequitur.

3. MORBILLI. f)

v. SYDINHAM *l. c.* p. 32. MORTON *Pyret. de Febr. infl. C. 3 p. 12.* Ill. TISSOT *Avis au peuple §. 222, 252.* ROSEN *l. c.* p. 223. QVARIN *l. c.* p. 103. Cl. MAY *diff. de amplit. gen. Febr. bil. p. 51.* Cl. FELLINGER *diff. de Variol. distrib. p. 13 seq.*

Eruptio retardans, vomitu & diarrhoea prægressis. Signa colluuii biliosa.

4. FEBRIS SCARLATINA.

v. PLENCIZ *l. c.* p. 163. §. 71. Ill. ROSEN *l. c.* p. 419.

Symptomata hujus febris g) & colluuii biliosa.

Vidi

ac tunc eruptio libera facta fit, quæ antea nimis retardabat. v. Opp. T. II. S. I. C. 8. p. 63 & p. 66. obs. IV. Sic etiam COTVNNIVS hoc in casu purgantia eruptionem promoueri adnotat. *l. c.* p. 212 seq.

e) Supra jam adnotavi ex hac externa variolarum facie haud temere conclusionem ad earundem indolem ducendam esse. Videtur tamen, pustulas confluentes in febribus biliosis reliquis frequentiores esse. v. SCHRÖDERI & FELLINGER *diff. de variolar. distribut. &c. p. II.*

f) p. 155.

g) p. 156.

Vidi hoc anno in infantibus scarlatinam febrim, magna faburræ primarum viarum copia conjunctam, quam semel etiam tumor ille leucophlegmaticus secutus est, quem PLENCIZ ad propria hujus morbi symptomata numerat, quamvis eundem tumorem sub febris miliaris ejusdem indolis decremento observaverim, nec inde exclusivè ad hunc morbum pertinere videatur.

5. FEBRIS VRTICATA.

v. *Recueil periodique T. X.*

Signa hujus febris a) & colluiei biliosæ.

6. ESSERA.

Signa hujus febris b) & colluiei biliosæ.

Interdum hæc exanthemata febres biliosas antecedere adnotat Ill. VOGEL in Præl. p. 114.

7. FEBRIS ERYSIPELATOSA.

v. FORESTVS l. c. L. 5. Obs. 22. in schol. ejusdemque Observ. chirurg. P. I. L. 2. Obs. 1. GALENVS method. med. L. XIV. C. I. de symptom. caus. L. 3. C. 2. l. de purgant. med. fac. C. 5. SYDENHAM Opp. C. 6. FREIND Comment. sept. libr. HIPPOCR. p. 50. Opp. Ed. Paris. 1735. MEAD monit. et præcept. med.

p. 17.

a) l. c.

b) p. 157.

p. 17. BIANCHI *hist. hep.* T. I. p. 432. HUX-
HAM T. I. p. 313. *Recueil periodique* T. VII.
p. 55. Ill. TISSOT *Avis au peuple* Ch. 19.
§. 278 et *diss. de febr. bil. laus.* Opp. T. I. p. 125.
SCHRÖDERI et de ZIEGLER *diss. de febr.*
erysipelat. §. 7. BROCKLESBY *l. c. vers. germ.*
p. 91 seq. QVARIN *l. c.* p. 110.

Symptomata erysipelatis a) & colluiei
biliosæ. Pustulæ lymphæ flauæ turgidæ.

Ex omnibus his auctoribus constat, hanc febrim
plerumque biliosæ indolis esse. Curationis & suppu-
rationis rationes id nempe probant. Neglectis enim
euacuantibus inflammatio facillime in suppurationem,
laudabile pus haud præbentem, abit.

8. FEBRIS MILIARIS. b)

Eruptio incerta, haud critica. Signa
colluiei biliosæ.

Hanc febrim sæpe in puerperis a fordibus prima-
rum viarum oriri adfirmat HOFFMANNVS v. Opp.
T. II. S. I. C. 3. Obs. 5. Purgantia & emetica ante
eruptionem ad eamque prohibendam vtilia obseruauit
ALLIONI *l. c.* §. 143 cf. SYDENHAM de nov. febr.
ingress. Opp. Ed. Gen. p. 356. van SWIETEN T. II.
p. 398. GLASS *l. c.* Ed. holl. p. 126. Ill. ZIMMER-
MANN von der Ruhr p. 26, 63, 458. *Recueil periodi-*

a) p. 134.

b) p. 158.

que T. VII. p. 78. SAUVAGES Ed. in 4t. p. 436. SCHVLZE VON SCHVLZENHEIM l. c. p. 15. QVARRIN l. c. p. 77. Ultimo denique verba neoterici obseruatoris in medium proferre liceat: Soluitur „ait „Cl. BRÜNING Purpura alui fluxu & quidem tutiffi- „me. Obseruata me numerosa docuerunt, sæpius, „quam quidem creditur, purpuræ matrices in primis „viis earumque diuerforiis hæere; quibus exturbatis, „morbus hic, velut incantamento profligatus, filet „sæpe totus. Constit. epid. effend. præfat.

9. FEBRIS APHTHOSA.

Hujus febris facies a) cum colluie biliosa.

Aphthæ febriles adultis consuetæ sunt, & SAUVAGES monente, phlebotomia & catharsi remouentur. v. l. c. p. 456.

10. FEBRIS PETECHIALIS.

Febris petechizans Germanorum. Purpura symptomatica SAUVAGES l. c. p. 448.

Petechiæ b) cum colluie biliosa.

Hic petechiæ plerumque ex neglecto euacuantium vsu accedunt, & eam tunc speciem sistunt, de qua HAENII dicta valent, quod nempe prauæ curationi ortum debeant. Petechiæ hujus indolis etiam obseruauit Ill. LVDWIG v. Aduers. V. I. P. I. p. 23 Not.

a) p. 161.

b) p. 162.

GENVS SECVNDVM REMITTENTIVM GASTRICARVM.

FEBRIS BILIOSA PVTRIDA.

Putrida effluuia tempore humido & calido huic feбри ansam præbent. *a)* Signa bilis putridæ in primis viis hærentis, & diatheseos sanguinis putridæ. *b)* Aestus simplicibus putridis acrior. *c)*

Hæmorrhagiæ in hisce febribus frequenter occurrunt, & bilis in iis excitandis magna vi prædita esse videtur. v. HILLARY l. c. p. 151. ROSEN l. c. p. 448. Differentia iterum inter has febres animaduertitur, quæ in praxi non est negligenda. Oritur hæc febris haud raro ex causa epidemica, qua vno eodemque tempore tam primæ quam secundæ viæ inficiuntur, ita vt

P 3 omnia

a) v. PRINGLE l. c. p. 83, 85, 324. HUXHAM l. c. T. I. p. 66. HILLARY Observations on the changes of the air and the epidemical diseases in the Island of Barbados. London 1759. p. 147. LIND von den Krankheiten der Europæer in heissen Climates p. 226. MOVLTRIE diss. de febr. malign. americ. Ed. Ill. BALDING. p. 6 seq. BRÜNING l. c. p. 5. LVDWIG Advers. V. I. P. I. p. 32.

b) p. 164.

c) v. SARGONE l. c. T. II. p. 105, 109.

omnia mox ad putredinem ruant. Hic pertinebunt febris hungarica (v. PRINGLE l. c. p. 187) & pestis, quam THUCYDIDES descripsit. (v. *Traité de la peste* p. 16.) Hujus speciei febres magna neruorum affectione incidunt, eadem forte ex ratione, quam supra (p. 168.) de contagii effectu proposui. Et hæc quidem illa febres sunt, ubi colluiei biliosæ signa in febris initio manifesta non sunt, sed feбри durante obuiam prodeunt, ideoque etiam bilem a feбри generatam esse, dicitur, quamuis maxima gaudeat probabilitate, contagium primo bilem inficere, quæ tunc, humoribus assimilata, iis infectionem conciliat. (v. p. 203 seq.) MOVLTRIE *diff. de febr. malign. americ. Ed. Ill. BALDING. p. 11 seq.*) Alia autem hujus febris conditio est illa, ubi sanguis tantum ex bilis putrefactione, & hujus cum sanguine commixtione simul deprauatur, quorsum pertinet febris biliosa TISSOTI. Hic quidem colluies biliosa statim adparet, & pro vera stat causa materiali. Iterum tandem quoque hic stadium illud, quo vires a nimia debilitate systematis neruosi labascunt, (v. HILLARY l. c. p. 149.) ab illo, quo vires tantum ex colluiei turgescencia opprimuntur, discernendum est, quod prius quidem, veluti supra monui, febrium neruosarum numero accensendum est. (v. p. 173 seq.) Sic enim curationis exindeque distinctionis rationes jubent, quum hic euacuantia locum non habeant, & vires prorsus demum exhauriantur, quæ altero in passu, euacuantibus intenduntur. Quod quidem generatim ad curationem attinet, euacuantibus & antiputredinosi absolvitur. Neque magna,
euacu-

euacuantium ratione, pro modo data febris putridæ biliosæ differentia, diuersitas est. Sub omni enim febris conditione colluies turgescens expellenda est. Hæc quidem turgescencia in febribus contagiosis magis in earundem decremento, in aliis autem plerumque sub initio deprehenditur. Hinc in prioribus leniter laxantibus colluies e sanguine ad intestina determinanda & soluta vel quod idem est, turgescens reddenda est, quum altero in casu hæc bilis turgescencia plerumque ab ipsa natura perficiatur, quæ hic non ita debilitata fuit. Sub omni autem febris conditione euacuantibus incipiendum est. Quamuis enim hæc febres, rationali curatione instituta, sudore & vrina demum ad finem perducantur, in vigore tamen, si impuritates nondum ejectæ sunt, sudores nunquam profunt, sed prorsus demum humores corrumpunt. (v. Ill. ZIMMERMANN *von der Ruhr* p. 24. Cl. STRACK *l. c.* p. 149. Ill. LVDWIG *l. c.* p. 58. QVARIN *l. c.* p. 62.) Expurgata autem colluie, medicamenta antiputredinosa hanc vltimam iudicationem optime perficiunt. De reliquis medicamentis idem valet, quod supra de curanda febre putrida simplici adnotauimus. (v. p. 170 seq.) Venæ sectio enim hic æque exitiosa est, præcipue iis febribus, quæ a contagio pendent. (v. SCHRÖDERI *et* JUNGSCHEULTZ *diss. de V. S. caut. in febr. inst. §. 11 seq. cf. Ill. LVDWIG l. c. p. 51.*

S P E C I E S.

A) S I M P L E X. *)

1. **M**arsh fever PRINGLI (l. c. p. 173.)
 Febris putrida HUXHAMI (l. c. T. I.
 p. 234, 268, 318, 327, 352. et T. II. p. 94.) cf.
 WINTRINGHAM l. c. p. 212. Amphimerina
 hungarica SAUVAGES (l. c. T. I. p. 327.)

Plerique auctores hanc febriem putridam biliosam cum simplici putrida confuderunt, quæ tamen natura & curationis ratione maxime ab inuicem recedunt.

2. Yellow fever HILLARY (l. c. p. 143.)
 Febris flava putrida BRUCE (v. LIND l. c.
 p. 225.) Febris maligna biliosa america MOUL-
 TRIE (v. diff. cit. p. 3.)

Vomitus bilis nigricantis. Vniuersæ cu-
 tis fluedo. Hæmorrhagiæ magnæ.

Hanc febriem biliosam putridam esse, ideoque hic pertinere ex obseruatione auctorum memoratorum constat. Gradu tantum a præcedenti differt. Hinc etiam curationis ratione ab ea quodammodo recedit. Emetica enim & fortiora purgantia hic locum non habent, quoniam ob maximam materiei acredinem inflammationes ventriculi & intestinorum facillime sequuntur. Conueniunt sub morbi initio fructus tamarindo-

*) p. 103.

rindorum, cryſtalli tartari aliaque laxantia anti-phlogiſtica, clyſmata blanda & diluentia, quæ ſenſim & ſine vlla vehementia materiem corrigere & extricare valent. (v. LIND. l. c. MOVLTRIE l. c. p. 18.)

B) COMPLICATAE. *)

a) CVM INFLAMMATIONE LOCALI.

Inflammationes, quæ in his febris occurrunt, ſatis diuerſæ conditionis ſunt. Nonnunquam enim in febris initio vera phlegmone adfuit, quæ quidem, mutata febris natura etiam indolem ſuam exuit, attamen ortum ſuum haud proſus denegat. Alia vice inflammatio hic a bile magis pendet, & haud raro a putredine. Nonnunquam omnes hæ circumſtantiæ conuenire videntur, ad inflammationem conſtituendam. Hæc quidem differentia in curatione magnam attentionem haud meretur, quum ſemper ad febris ipſius naturam reſpicere debeamus. Neque hinc inde diſtinctio formanda. Cæteroquin harum februm inflammationes, ob humorum putridam conditionem, facillime in gangrænam tranſeunt. Sic etiam bilis, putredine acrior adhuc reddita, partes, quas tangit, facile erodit, & ad gangræneſcentiam diſponit. Hinc ſæpe gangræna deprehenditur, nullis manifeſtis inflammationis ſtadii ſignis prægreſſis. cf. Cl. WIENHOLT diſſ. cit. de infl. occult.

*) v. p. 105.

I. INFLAMMATIO PHARINGIS.

Angina maligna HVXHAMI (l. c. T. III. p. 92.)

Signa putredinis a) colluuei biliosæ & inflammationis faucium. b)

Vomitoria hoc in morbo cum fructu adhibuit HVXHAM l. c. p. 112. de quorum utilitate etiam cf. D'ARLVC Recueil periodique T. VII. p. 62. Etiam in progressu morbi lenia cathartica profuerunt. v. HVXHAM l. c. p. 115. Hinc summo jure talis anginae malignae conditio ad genus nostrum pertinet. Ejusdem indolis quoque FOTHERGILL (l. c. p. 32.) & Ill. TISSOT illam obseruarunt. v. Auis au peuple p. 146.

2. INFLAMMATIO PLEVRAE.

v. SCHRÖDERI et HOFFMANNI *diff. cit. de pleur. sicc. diff. p. 9.*

Symptomata pleuritidis. c) Signa putredinis & colluuei biliosæ.

3. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVLMONVM.

v. FORESTVS l. c. L. 16. obs. 28, 35. *Pleuritis putrida SAUVAGES l. c. p. 471. Pleuresie maligne Ill. TISSOT seconde lettre sur l'épidemie cour. p. 21. Medical Essays of Edinburgh*

P. I.

a) p. 164.

b) p. 113.

c) p. 115.

P. I. V. 5. p. 32. CLEGHORN on the epid. diseas. in Minorc. p. 245. pleuroperipneumoniam descripsit, quæ initio biliosa erat inflammatoria, postea autem ad biliosæ putridæ febris indolem propendebat.

Signa pleuroperipneumonia a) putredinis & colluiei biliosæ.

4. INFLAMMATIO PVLMONVM.

Peripneumonia typhodes SAUVAGES l. c. p. 497. cf. HUXHAM l. c. T. I. p. 333. CLEGHORN l. c.

Signa peripneumoniæ b) putredinis & colluiei biliosæ.

5. INFLAMMATIO HEPATIS.

v. Cl. WIENHOLT diss. de infl. occult. p. 16 seq. MOVLTRIE diss. cit. p. 6.

Signa hepatitidis in parte concaua, c) putredinis & colluiei biliosæ.

6. INFLAMMATIO VENTRICVLI.

v. MOVLTRIE diss. cit. p. 6.

Signa inflammationis ventriculi d) putredinis & colluiei biliosæ.

7. IN-

- a) p. 124.
- b) p. 122.
- c) p. 126.
- d) p. 128.

7. INFLAMMATIO INTESTINORVM.

v. MOVLTRIE *diff. cit. p. 6.*

Signa enteritidis a) colluiei biliosæ & diatheseos putridæ.

2) RHEVMATHISMVS.

v. HVXHAM *l. c. T. I. p. 272.*

Signa rheumatismi b) putredinis & colluiei biliosæ.

β) CVM CATHARRHO.

v. HVXHAM *l. c. T. I. p. 272, 312, 313, 316.*

Signa catharrhi c) putredinis & colluiei biliosæ.

γ) CVM DYSENTERIA.

Febris dysenterica putrida ZIMMERMANNI (von der Ruhr p. 10, 369. Dysenteria bilioso-contagiosa DEGNERI (v. Histor. med. de dysent. etc. §. 29.)

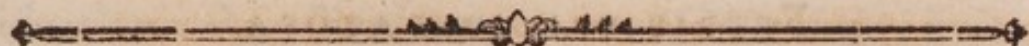
Symptomata dysenterix d) putredinis & colluiei biliosæ.

a) p. 129.

b) p. 136.

c) p. 140.

d) p. 142.

δ) CVM EXANTHEMATIBVS. a)

I. PESTIS.

v. CHENOT *l. c. p. 64.* SCHREIBER *l. c. p. 10 seq.*

Characteres pestis, b) colluiei biliosæ & humorum putredinis.

2. VARIOLAE.

v. HUXHAM *l. c. T. II. p. 134.* CLEGHORN *l. c. p. 276.*

Differunt ab illis cum simplici putrida febris conjunctis, quod quidem suppurent, sed petechiis commixtæ sint.

3. MORBILLI.

v. QVARIN *l. c. p. 103.*

Phænomena febris morbillosæ. c) Signa colluiei biliosæ & diatheseos putridæ.

4. FERRIS SCARLATINA.

v. BRÜNING *l. c. p. 28.*

Characteres hujus febris. d) Phænomena putredinis. Signa colluiei biliosæ.

5. FE-

a) p. 145.

b) p. 146.

c) p. 154.

d) p. 156.

5. FEBRIS ERYSIPELATOSA.

V. VANDERMONDE *Journal de Médecine*
T. X. p. 449. et T. XII. p. 354.

Signa erysipelatis a), colluuei biliosæ
& putredinis.

6. FEBRIS MILIARIS.

V. GLASS. *l. c. p. 98.* BRÜNING *l. c. Ill.*
LUDWIG *Adv. T. I. P. I. p. 39.*

Signa hujus exanthematis, b) putridæ dis-
solutionis & colluuei biliosæ.

7. FEBRIS PETECHIALIS.

Febris nautica HUXHAMI (*l. c. T. I. p. 234.*
Gaol fever BROCKLESBY *l. c. p. 205. vel vers.*
germ. p. 134. GLASS. *l. c. p. 110. Ill.* LUDWIG
l. c. p. 38. Cl. STRACK *l. c. C. 6, 7. p. 133 seq.*

Maculæ cutis c) cum signis colluuei bi-
liosæ & putredinis.

Affirmat Cl. STRACK (*l. c. p. iii.*) semper
colluuiem fordium putridarum in primis viis &
quidem in intestinis hæere, atque has maculas
semper ad purgationem indicare. Supra autem
jam monui, hoc pro axiomatico practico nondum
dum stabiliri posse, nisi pluribus obseruationibus cor-
robo-

a) p. 157.

b) p. 159.

c) p. 162.

roboratum sit. Plerumque autem saltim hujus indolis esse, experientia omnino docet. Describitur in Hist. morb. Vratisl. Ao. 1699, 1700, 1701. p. 3. seq. febris petechialis, quæ hujus erat naturæ. Dolor erat in serobiculo cordis, linguaque squalida, & ii, quibus aluus adstricta erat, intensioribus symptomatibus infestabantur. Nonnullis vero aluus in fluxum concitata erat, ac excrementa copiosa & foetida varii coloris rejiciebantur, & in his symptomata mitiora erant, per totum morbi cursum. Hinc purgantia maximam præstabant vtilitatem. v. p. 9, 10. Ejusdem quoque indolis erat epidemia, nuper in germania grassata, de quibus v. scripta neotericorum & Præf. ad vers. BROCKLESBY.

8. FEBRIS APHTOSA.

v. HVXHAM *l. c. T. I. p. 313.*

Aphthæ. a) Diathesis putrida. Colluies biliosa.

a) p. 165.

GENVS TERTIVM REMITTENTIVM GASTRICARVM.

FEBRIS CVM COLLUVIE PITVITAE IN PRIMIS VIIS.

Constitutio aëris frigida & humida. *a)* Mala atque insana diæta sordidumque vitæ regimen. *b)* Alimentorum inopia atque inedia. *c)* Lingua glutinosa substantia alba, quasi lardo obducta. *d)* Nonnunquam os & fauces hac sorditie mucosa obducuntur. *e)* Sanguis glutinosa crusta obtectus, *f)* ex lamellis, humiditatem ferosam continentibus, constans, *g)* nec flammam facile concipiens. *h)* Cruor dissolutus. *i)* Febris lenta, cum pulsu debili, intermittente. *k)* Urina tenuis limpida. *l)*

Hoc

a) v. GLASS. l. c. p. 94.

b) SARCONE l. c. T. II. p. 10.

c) l. c. p. 39.

d) l. c. p. 100.

e) l. c. p. 126, 150, 170.

f) l. c. p. 155.

g) l. c. p. 194.

h) l. c. p. 94, 99.

i) l. c. p. 105, 128, 170.

k) l. c. p. 195.

l) l. c. p. 158, 195.

Hoc febrium genus, hucusque plerumque neglectum, vel saltim cum biliosis confusum, hodie observatione & genio practico plus simplici vice allegati SARCONE nobis delineatum est. Et quidem ab omnibus aliis natura sua differre, ex hac ejusdem descriptione adparet. Memorata sanguinis glutinosa conditio haud raro cum diathesi phlogistica confunditur, a qua tamen maxime recedit. Ipsa enim sanguinis facies, quæ semper dissolutionis quemdam gradum exhibebat, præcipue autem ipsius morbi therapia hujus conditionis glutinosæ differentiam manifeste declarant. Febris equidem vehementia illa non adoritur, qua febres veræ inflammatoriæ indolis incidunt. (v. SARCONE *l. c. T. II. p. 190.*) Neque methodus antiphlogistica ei par est. (*l. c. T. III. p. 192, 224.*) Sic porro colluiei pituitosæ signa sæpe pro biliosæ symptomatibus habentur, quamvis iterum pathognomonica bilis vitiatæ signa desint, nec effectus respondeant. (v. *l. c. T. II. p. 152.*) Methodus e contrario huic feбри medendi gluten illud, ejusdemque rationem, qua morbi causam constitit, manifestavit. Prima enim indicatio hujus colluiei in primis viis expurgatio est, qua aperte in sensus cadit. (v. *l. c. T. II. p. 241, T. III. p. 70, 186, 215.*) Sic etiam vesicatoria substantiam glutinosam separarunt, (*l. c. T. II. p. 163, 172.*) & cadauerum tandem sectione, intestina hoc glutine obducta, videbantur. (*l. c. p. 141.*) Ex omnibus his, quæ apud sagacissimum epidemiæ neapolitanæ observatorem pluribus legi possunt, naturalis differentia hujus febrium generis satis constat. Ab hac feбри

proxime absunt, quas GLASSIVS descripsit, & HUXHAMO præeunte pro febribus neruosis tradit. Et quidem gradu tantum ab iis, a Cl. SARCONE descriptis, differre, ex curationis ratione lucide adparet. Obtinet quidem nonnunquam in febribus neruosis colluies pituitæ, sed tanta copia non adest, vt omnem causæ ambitum comprehendere videretur. Vbi enim curationis cardo in hac colluie expurganda versatur, febris neruosa dici nequit, veluti infra pluribus constabit, sed peculiare genus constituit, magis ex systematis neruosi debilitate quam ex ejusdem sensibilitate ortum ducens. Raro etiam eo in gradu occurrit, quo in Italia grassata est. Est enim hic in eadem ratione, vt febris flaua americana inter biliosas putridas. Neque pituita ea acrimonia, qua bilis gaudet, prædita est, hinc humores haud æque facile dissoluit, nec putredo, nisi summum morbi gradum sequitur. Vbi inedia, & alimentorum praua conditio vel inopia in causa non sunt, hæc humorum dissolutio, haud saltem eo in gradu, quem SARCONE vidit, non adest.

 S P E C I E S.

A) S I M P L E X. *)

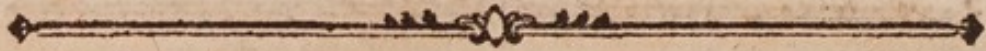
Febbris glutinosa gastrica absque affectione locali SARCONE (l. c. T. III. p. 182.) v. GLASS. l. c. Ed. Ill. BALDING p. 94. 102, 113.

 B) C O M P L I C A T A E.

α) C V M I N F L A M M A T I O N E L O C A L I.

Inflammationes his febribus superuenientes semper staseos putridæ indolem præ se ferebant, & facillime in gangrænam transibant, hinc eodem medicandi modo iis occurrendum est. cf. Schol. ad inflamm. putr. p. 181. Neque alias facile, nisi in summo hujus febris gradu adparent, quoniam a putredine ortum ducunt, hæc autem mitiori in statu tam manifeste haud deprehenditur. Quum autem certitudine negari nequeat, pituitæ congestionem ad loca adfecta simul in causa fuisse, hic eas, tanquam species febrium pituitosarum, inferere volui. An humorum putredo causa inflammationum prædisponens, pituita autem, occasionalis? Sic videtur; inflammationes enim non prius nisi dissoluto sanguine adparuerunt, hinc forte pituitæ quædam copia haud soluitur, & ad loca deponitur, vbi postea inflammationis speciem producit.

*) p. 103, 105.

1. INFLAMMATIO PHARINGIS.

v. SARCONE *l. c. T. III. p. 221.*Symptomata anginae putridae. a) Collu-
vies pituitosa.

2. INFLAMMATIO PULMONVM.

v. SARCONE *l. c. T. III. p. 180.*Prophasis peripneumoniae inflammato-
riae. b) Colluies pituitosa.

3. INFLAMMATIO HEPATIS.

v. SARCONE *l. c. p. 180, 232.*Characteres hepatitidis. c) Colluies
pituitosa.

3. INFLAMMATIO VENTRICVLI.

v. SARCONE *l. c. p. 180, 231.*

Signa gastritidis. d) Colluies pituitosa.

a) p. 183.

b) p. 122.

c) p. 124 seq.

d) p. 128.

β) CVM CATHARRHO.

I. CATHARRHVS PVLMONVM.

Signa peripneumoniæ nothæ. a) Colluies pituitosa.

Hæc peripneumoniæ nothæ conditio ea esse videtur, quæ omnibus reliquis inter catharrhos supra (p. 141, 187, 221.) memoratis frequentior occurrit. Quamuis enim materia catharrhalis atque colluies nostra pituitosa quodammodo conuenire videantur, tamen causæ, quæ peripneumoniæ nothæ prægredi solent, magis huic colluiei, quam stasi catharrhali ansam præbere valent. Sicut enim peripneumonia notha haud facile subito atque catharrhorum more contrahitur, sic hæc colluies pituitosa minus ex mera perspiratione suppressa aliisque acutarum febrium causis, quam potius lente coaceruatur. Attamen materies catharrhalis simul complicata esse potest, at quoniam ei proxime accedit, hunc locum de jure præ aliis sibi vindicare affectio memorata videtur.

a) p. 141.

γ) CVM DYSENTERIA.

v. SARCONE *l. c.*

Signa dysenteriae. a) Colluuius pituitosa.

Quamuis dubitare liceat, num pituita illa, quæ tanta sæpe copia fluxu dysenterico excernitur, magis ad morbi causas, quam ad ejusdem effectus numerari debeat, nec omnino semper promouenda sit, tamen nonnunquam nulla alia materies morbosa deprehenditur, atque magno leuamine quandoque per vomitum ejicitur. Hinc illam, sub hac conditione, febribus pituitosis accensendam esse, autumo. Nec obstat, quod huic pituitæ excretioni adstringentia nonnunquam profint, testante Ill. VOGELIO. (*l. c. p. 248.*) Præter enim peculiarem corporis conditionem, quæ adesse debet, si hanc medelæ rationem fructu sequi velimus, qua ipsa natura apta redditur, ad illam purgationem suscipiendam, cujus munus alias purgantibus perficitur, etiam nil aliud inde sequi videtur, quam vis medicamentorum roborantium, qua causæ materialis vltiorem genesis perhibent. Vt enim febribus biliosis americanis euacuantia raro conveniunt, partium ad inflammationem procliuitatis ratione, (*v. p. 232.*) sic diu jam dysenteria protracta, euacuantia noxas inferre possunt, dum irritabilitatem, nimis jam intestinis conciliatam, adaugeant. Sicut autem in casu priori febris natura nihilominus cum biliosis conuenit, sic etiam dysenteriae causa materialis semper eadem est, quamvis sub certa conditione euacuantia noceant.

δ) CVM EXANTHEMATIBVS. a)

I. MILIARIA.

Characteres exanthematum miliarium. b)
Colluuius pituitosa.

Hujus indolis miliaria hoc tempore quandoque obseruare mihi contingit. Nulla bilis vitiosa qualitas aut quantitas manifesta est. Lingua tenui pellicula alba obtecta, in febris vigore nigra, nec facile arida. Emetici ope aut naturæ moliminibus, magna pituitæ copia, nullo manifesto amaro, quin potius acido sapore, ejicitur. Febris quoad pulsum & calorem exigua, versus noctem recrudescent. Eruptio miliarium incerto tempore, haud critica. Urina exacerbatione durante rubra, plerumque pellucida, remissionis tempore, alba, tenuis. Vbi vires haud defunt, diarrhoea valde leuans, his deficientibus, clysteres & lenia laxantia magnam colluuii pituitosæ & stercofosæ, nec tamen valde foetidæ copiam, adstantium obstupescencia, magnaue symptomatum alleuatione educunt. Primis viis purgatis, lingua crustam nigram amittit, & febris per urinam vltimo iudicatur. Has febres vere hic pertinere, omnia hæc aperte docent. Curationis enim cardo in hac colluuii pituitosæ expurgatione per primas vias versatur, atque, nisi constitutio debilis, vel praua curatio naturæ molimi-

Q 4

na

a) p. 145.

b) p. 158.

na supprimunt, his ipsis morbus hac via soluitur. Sic etiam ipsam hanc pituitam proximam miliarium materiem constituere, observatio aperte docet, quum febres hujus indolis, eodem tempore grassantes, proba mox instituta medela, nulla sæpe, vel saltim haud copiosa exanthemata præbeant, quæ alias, præcipue sudoriferis mox in initio perperam adhibitis, copiosissime totum corpus occupant, bonamque crisin haud temere, sed lentam tædiosam tantum admittunt, veluti propria observatione vere edoctus sum. Non autem magna hic sanguinis putredo sese manifestavit. Quamvis enim lingua nigritiem illam contraxerit, quæ de illa testatur, tamen ariditate ea non adparet, qua plerumque simul in febribus putridis laborat. Hinc gradum minorem generis constituti denotat.

2) FEBRIS PETECHIALIS.

Sæpissime SARCOŒ maculas petechiales in epidemia neapolitana vidit. Dubitare autem licet, an hic gluten illud morbosum, febris genium constituens, vel mera humorum dissolutio in causa fuit. Ultimo in passu, hæc morbi conditio ad febres putridas referenda est.

B. CVM COLLUVIE VERMINOSA IN
PRIMIS VIIS.

Conditio corporis debilis. Constitutio aeris frigida & humida. Magnus capitis dolor supra-orbitalis, radicem nasi & partes fronti vicinas occupans. *a)* Vertigo. *b)* Oculi concavi, lachrymosi, renitentes, cum pupillæ majori consueta dilatatione ac nigredine. *c)* Narium pruritus & hæmorrhagia. *d)* Aurium susurrus & surditas. *e)* Lingua arida, crusta obuelata fusca, sæpe aphtosa, cum oris foetido halitu peculiari acido putrido. Saliuatio. *f)* Dolor & stridor dentium. *g)* Risus sardonius. *h)* Peruigilia. *i)*

Q 5

So-

- a)* v. van den BOSCH Hist. cit. const. epid. vermin. §. 56. p. 288. Cl. RAHN diff. cit. de commerc. inter cap. & visc. abdom. p. 12.
b) RAHN l. c. p. 69.
c) van den BOSCH l. c. p. 329. RAHN l. c. p. 24.
d) RAHN l. c. p. 36.
e) RAHN l. c. p. 47.
f) RAHN l. c. p. 56.
g) RAHN l. c. p. 54, 66.
h) RAHN l. c. p. 50.
i) RAHN l. c. p. 72.

Sopor. *k*) Deliria. *l*) Conuulsiones. *m*)
 Appetitus prostratus. Respiratio læsa. Motus
 cordis inordinatus. Pulsus inconstans, sæpe
 intermittens. *n*) Præcordiorum angor magnus.
 Dolores vagi artuum. Stranguria. Vrina
 tenuis, limpida, jumentacea. *o*) Aluinæ de-
 jectiones putridæ, ramentosæ, seu vermium
 putridorum cadaueribus commistæ. Febris
 lenta.

Hæc sunt signa, quibus vermes plerumque sese
 manifestare solent, & quamuis Ill. de HAEN (*in Rat.
 med. T. XIV. c. de febr. vermin.*) ea nonnunquam fallacia
 esse, obseruauerit, tamen inde nihil contra eorundem
 veritatem atque vtilitatem consequitur, dum idem de
 omnibus aliis morborum signis valet, quippe quæ fere
 nunquam veram definitionem philosophicam consti-
 tuunt, quoniam constantia ea haud adparent, quæ
 signis propria esse debet, si definitionis notas sistere
 debent. Hoc supra jam datum est, & hæc fuit ratio,
 quod vbique descriptiones posui, definitiones mor-
 borum in concreto, hucusque omnes fere mancas,
 prorsus negligens. Simul etiam symptomata quæ-
 dam adnotaui, quæ per se ad vermes dignoscendos
 nil

k) RAHN l. c. p. 80.

l) RAHN l. c. p. 102.

m) RAHN l. c. p. 117.

n) BRÜNING l. c. p. 42.

o) van den BOSCH l. c. §. 83. p. 321.

nil faciunt, quæ autem, experientia teste, haud raro
 vnice vermibus originem debent. Vermes haud raro
 tam irritatione, dum viuunt, quam putrefactione,
 iisdem mortuis, hominibus morbos concitare, ex his
 iam apertum est. Sic etiam, præcipue quidem in lo-
 cis vliginosis, febres accendere, haud pariori obser-
 vatione comprobatum est. Hinc merito in systemate
 practico diuisionem præbent, & differentiam natura-
 lem constituunt. Maxima enim harum febrium cu-
 rationis pars vermium extricatione perficitur. Ple-
 rumque autem non vnicam harum febrium causam
 sistere, iterum ex medelæ ratione consequitur, quam-
 vis cum toto morbo ita cohæreant, vt hic, iis negle-
 ctis, tolli nequeat. (*v. van den BOSCH l. c. p. 279.*) Pro
 hac simul complicatæ causæ morbosæ diuersitate nunc,
 etiam varia harum febrium genera a natura conficiun-
 tur, quam in eorundem determinatione, fundamenti
 nostri lege, sequi debemus.

GENVS PRIMVM FEBRIVM
VERMINOSARVM.

FEBRIS VERMINOSA INFLAMMA-
TORIA.

Signa vermium & diatheseos phlogi-
sticæ. a)

SPECIES.

A) SIMPLEX. b)

Van den BOSCH *l. c.* p. 189, 196.

Hic etiam pertinet *febris hectica verminosa* van den
BOSCH (*l. c.* p. 127.) *cf.* SAUVAGES (*l. c.* T. I. p. 319.)

B) COMPLICATAE.

α) CVM INFLAMMATIONE LOCALI.

Hæc inflammationum ratio eadem esse videtur, qua
inflammationes e colluie biliosa existunt. Per con-
sensum nempe materia quædam alicubi defertur, quæ
hic inflammationis speciem producit. Atque hoc se-
ctione cadauerum varii auctores comprobauerunt. (*v. Ill.*
de HAEN T. XIV. p. 149 seq.) Nonnunquam quidem
ver-

a) p. 95.

b) p. 103.

vermes, in sublimi intestino colo hærentes, ibidemque vellicantes, dolorem pleuriticum mentiri possunt, (*v. Ill. de HAEN l. c. p. 148*) absque vlla vera inflammatione. De his autem hic nobis sermo non est, & ex reliquis facile dijudicari poterit, an vera affectio localis adsit, nec ne.

1. INFLAMMATIO OCVLORVM.

v. RAHN diff. cit. p. 21 seq.

Signa ophtalmitis *a*) & vermium.

2. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVL-
MONVM.

Pleuritis verminosa SAUVAGES (l. c. p. 471.)

v. HARDERI Apiar. Basil. 1687. Obs. XCVI. van den BOSCH l. c. p. 107, 190, 288. Ill. de HAEN l. c. T. XIV. p. 149. Cl. LENTINI Fasc. obs 1. obs. 22.

Signa pleuroperipneumonix *b*) minori in gradu, & vermium.

3. INFLAMMATIO PVLMONVM.

v. van den BOSCH l. c. p. 261, 269.

Symptomata peripneumonix. *c*) Signa vermium.

a) p. 113.

b) p. 124.

c) p. 122.

 α) RHEVMATISMVS.

Rheumatismus verminosus SAUVAGES (*l. c.*
T. II. p. 32.

Symptomata rheumatismi α) mitiora.
Signa vermium.

β) CVM CATHARRHO.

v. RAHN *diss. cit.* p. 42.

Signa catharrhi b) & vermium.

γ) CVM EXANTHEMATIBVS.

Hic eadem valent, quæ supra de colluiei bilio-
sæ imperio in modificandis febribus exanthematicis
dedi. v. p. 212.

I. FEBRIS ERYSIPELATOSA.

v. *van den BOSCH l. c.* p. 179.

Facies erysipelatis. c) Colluies ver-
minosa.

Aphthæ jam supra inter vermium generica signa adno-
taui, nec facile singularis speciei prædicatum merentur.

α) p. 136.

β) p. 140.

γ) p. 157.

GENVS SECVNDVM FEBRIVM
VERMINOSARVM.

FEBRIS VERMINOSA PVTRIDA.

Signa putredinis a) & vermium.

Hæc febrium verminosarum conditio priori frequentior occurrit, quum aëris & corporis constitutio, quæ vermes facile fouent, putredini quoque ansam præbent, quam mortua vermium cadauera deinde adaugent.

SPECIES.

A) SIMPLEX. b)

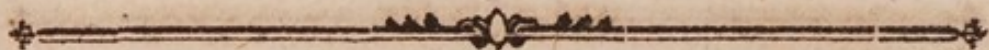
Van den BOSCH l. c. p. 30.

Simplicem hanc febriem nominare liceat, si quando maxima curationis pars in hac colluie verminosa expurganda versetur, quamuis facile concedam, eam haud exclusiue in causa esse, vt generatim supra iam largitus sum. Adest nonnunquam peculiare simul contagium vel miasma epidemicum, cui præcipue orgasmus febrilis originem debet, qui alias ex solis vermibus fortasse haud adparuisset. Plerumque etiam colluies pituitosa simul complicata est, vel saltim facile generatur, atque in praxi attendenda est. Observatione teste hæc pituita, a vermibus orta, peculiari facie ac indole gaudet, & a nonnullis verminosæ (*Wurmschleim*) epitheto insignitur.

B) COM-

a) p. 164.

b) p. 103, 105.

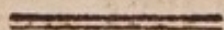
B) COMPLICATAE.

α) CVM INFLAMMATIONE LOCALI. a)

I. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVL-
MONVM.

Pleuropneumonia putrido-verminosa van den Bosch l. c. §. 59 p 238.

Signa pleuropneumonix b) putredinis c)
& vermium.

β) CVM EXANTHEMATIBVS. d)

I. FEBRIS PETECHIALIS.

Purpura verminosa SAUVAGES (l. c. T. I. p. 449.) van den Bosch l. c. p. 87, 91.

Maculae petechiales. e) Signa vermium.

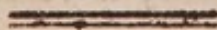
a) p. 181. & schol. p. 243.

b) p. 124.

c) p. 164.

d) p. 189.

e) p. 193.

C. EX VLCERE INTERNO.

Morbi purulenti SAUVAGES *Cl. XVI. method. ætiolog. T. II. Ed. in 4t.*

Debilitas viscerum. *a)* Suppressio fluxuum sanguineorum naturalium. *b)* Prægressæ hæmorrhagiæ *c)* & inflammationes. *d)* Exanthemata quondam retropulsa vel retrogressa. *e)* Labes venerea. *f)* Febris plerumque quotidiana remittens, sudoribus nocturnis colliquatiuis, pulsu paruo, & vrina intense rubra. Corporis consumptio. Facies hippocratica Excretio humoris albi, lutei, viridescentis, magis vel minus foetidi, *g)* in aqua subsidentis. Tumores pedum. Diarrhoea aquosa vel purulenta.

His

a) van SWIETEN Comment. IV. p. II.

b) van SWIETEN l. c. p. 18. MORTON l. c. p. 149.

c) van SWIETEN l. c. p. 3. MORTON Opp. T. I. p. 129.

d) HIPPOCRATES Coac. N. 188, 195. MORTON l. c. p. 152.

e) MORTON l. c. p. 169.

f) MORTON l. c. p. 145 seq.

g) Odor hic persentisci nec describi potest.

His febribus puris extricatione & vlceris perfanatione medetur. Prius medicamentis perficitur, excretiones earum partium specificè promouentibus, per quas ob loci adfecti conditionem pus euehi potest. Sic in pulmonum exulceratione gummi ammoniacum, oximell squilliticum, infusa pectoralia &c. in hepatis exulceratione laxantia resoluentia v. c. rhabarbara, salia media &c. in renum vlcere salia diuretica v. c. sal ammoniacum puris excretionem iuuant. Ad exitum puri parandum vtilissima etiam sunt fonticuli & setacea, quæ tamen magis suppuratione imminente, quam ea jam diu progressa profunt. Ad puris generationem impediendam & vlcera prorsus perfananda varia medicamenta omni tempore varioque successu adhibita sunt. Multi medici gummata & oleosa balsamica in vsum traxerunt, ast tamen alii febris & suppurationis augmentum inde obseruarunt, si sanguini prius admiscentur. Majoris fructus ea esse, si immediate ad partem adfectam sub fomentationum forma adplicari possunt, obseruatione constat. Sic Ill. MVZELIVS (*l. c. Saml. I. p. 11.*) oleum therebinthinæ pectoralis decocti feruentis ope in fumos resoluit, atque infundibulo mediante per inspirationem pulmonibus vapores conciliauit. Hinc forte exhalationes ab incensis balsamicis haud spernendæ. Eidem intentioni etiam succus cucumerum majorum, docente Ill. MVZELIO (*l. c. Cas. 1.*) & florum bellidis, suadente Ill. VOGELIO (*l. c. p. 547.*) respondent. Roborantia tandem alii laudant, alii prorsus rejiciunt. Medium & hic forte tenere beatum. Quibus his roborantibus puris excre-

tio haud supprimitur, iis ea omnino conuenire videntur, quoniam vires amissas restaurant & læsam digestionem meliorem reddunt. Vltimo in his omnibus medicamentis adhibendis ad corporis constitutionem & causarum antecedentium variam conditionem maxima cum attentione respiciendum est. Sic exulcerationes ex diathesi scorbutica, labe venerea, miasmate arthritico medicamenta simul, his morbis opportuna sibi vindicant. Sic roborantia vlceribus sanandis, quæ febrem inflammatoriam secuta sunt, haud congruunt, constitutione forte satis adhuc robusta, & ad ebullitionem prona. Sic exanthemata retrogressa balneis, frictionibus, epispasticis &c. reuocanda sunt. e. f. p. Quamuis nunc quidem ex hoc curationis ratione nihil ad morbi ipsius naturam deduci potest, tamen facillime perspicere licet, hanc febrium ex suppuratione naturam non semper vnã eandemque esse, sed pro varia constitutione variisque causis præcedentibus admodum differre, quin probabilitate haud careat, etiam ipsum pus pro hac differentia variæ indolis esse.

 S P E C I E S.

I. EXULCERATIO PULMONVM.

v. *Phthisis pulmonalis* van SWIETEN l. c. p. 49, 62. §. 1206.

Dispositio hæreditaria. Habitus *Ødivodeis*.

a) Tubercula cruda. b) Diathesis scorbutica. c) Constitutio pituitosa. d) Compressio pectoris. Respiratio difficilis. Vox rauca. Tussis. Lingua rubra, vel muco nigro obteeta. Sapor ex dulci falsus. Sputum purulentum. e)

2. EMPY-

- a) van SWIETEN l. c. p. 9.
 b) HIPPOCR. de morb. L. I. S. 14. Phthisin inde ortam MORTON Opp. Amstel. 1696. p. 110. scrophulosam nuncupat.
 c) Duo MORTON adnotat signa, quæ hanc phthisin præfagiunt, eruptio scilicet frequens exanthematum herpetis miliaris initar, & excretio perpetua, præcipue matutina phlegmatis molesti falsi e tonsillis rejecti, erosione gingiuarum non raro stipata. v. Opp. cit. T. I. p. 117.
 d) In morbis mucosis & constitutionibus verminosis, pituita sensim ad pulmones deferri, ibidemque exulceratio effici potest. v. van den BOSCH l. c. de phthisi accessoria verminantium. p. 221.
 e) Sputum purulentum nonnunquam absque omni pulmonum exulceratione contingere, obseruatione

2. EMPYEMA.

v. SAUVAGES *l. c.* T. I. p. 693.

Respirandi difficultas, a pectoris reclinatione crescens. Grauitas diaphragmatis. In corporis circumuersione quandoque fluctuatio perferitur. Tussis sicca. f)

3. EXVLCERATIO HEPATIS.

Hepatalgia apostematosa SAUVAGES (*l. c.* T. II. p. 109. *Hectica hepatica* v. *Hist. morb. Vratisl. Ao. 1700. p. 214.*

Dolor hypochondrii dextri compressiuus, pulsatilis. Respiratio anhelosa. Color cutis flauescens. Vrina rubra, consistentia crassa. Dejectiones jam nimium duræ, jam liquidæ & spumosæ.

4. EXVLCERATIO LIENIS.

Splenalgia suppuratoria SAUVAGES (*l. c.* T. II. p. 112. *Hectica splenetica*. v. *Hist. morb. Vratisl. p. 215.*

R 3

Tumor

III. MVZELII (*v. Medic. Wahrnehm. Saml. II. obs. 1, 2.*) HAENII (*Rat. med. T. I. p. 87.*) & HOFFMANNI (*von den Pocken p. 92.*) constat. Hinc phtyses pulmonales ex aliorum viscerum exvlceratione.

f) Nonnunquam pus absorbetur & per pulmones extricatur. v. supra p. 118.

Tumor hypochondrii sinistri. Palpitatio lienis. Dyspnoea. Decubitus in dextrum latus molestior. Color faciei & corporis luridus & subliuidus. Pedis sinistri intumescencia dura, cum dolore contusorio. Anxietas cum moestitie & morositate.

5. EXVLCERATIO PANCREATIS.

v. TVLPII *Obs. L. IV. C. 33.*

Præcordiorum anxietas.

6. EXVLCERATIO RENVUM.

Nephralgia purulenta SAUVAGES (l. c. T. II. p. 115. Hæctica nephritica. v. Hist. morb. Vratisl. p. 216.

Grauitas continua in lumbo alterutro. Cruris stupor. Urina deponit materiem fluidam albam, mucidam, lacteam, cruentam.

7. EXVLCERATIO VTERI.

Hysteralgia ulcerosa SAUVAGES (l. c. T. II. p. 123.

Dolor in infimo ventre. Effluxus humoris purulenti.

8. EXVLCERATIO OMENTI.

Hæctica omentalis. Histor. morb. Vratisl. p. 216.

Abdomen circa regionem umbilicalem duriusculum, subtumidum.

9. EXVL-

9. EXVLCERATIO MESENERII.

Hectica mesaraica v. Hist. morb. Vratisl.
p. 217.

Tensio ac grauitas subter ventriculum.

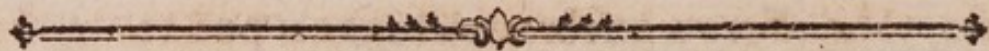
10. EXVLCERATIO VENTRICVLI ET IN-
TESTINORVM.

Hectica stomachica et intestinalis. Hist.
morb. Vratisl. p. 217. Pyrosis ulcerosa SAU-
VAGES (l. c. T. II. p. 84.) Gastrodynia ulcerosa
eiusdem (l. c. p. 95.)

Dolor post ciborum vel potulentorum in-
gestionem.

De reliquis partium internarum ex vlcerationibus,
quas febris hectica sequitur, v. *Hist. morb. Vratisl.*
p. 217.

D. EX OBSTRUCTIONE VISCERVM.

Digestio vitiata. Se-et excretiones naturales inordinatæ. Febris lenta chronica. Corporis emaciatio.

Curatio in soluendis obstructionibus, materiam efficientem educendo, atque debilitatis visceribus robur reddendo versatur. Ad priorem indicationem satisfaciendam plerique medici haud infelici successu salibus mediis interque hæc sale ammoniaco & tartaro tartarifato, nec minus emeticis, pariori in copia, ne vomitus excitetur, vsi sunt. Roborantia, præcipue autem corticem peruuanum idem præstare, a medicis haud parui nominis adfirmatur, inter quos Ill. nostrum **MVZELIVM** & **FOTHERGILL** allegasse sufficiat. Alteri intentioni Ipecacuanha & rhabarbara præprimis respondent, & febris sublata, vires martialibus medicamentis & balneis frigidis optime restituuntur.

Hæc febris primum ortum suum ex illis causis trahit, quæ digestionis officinam lædunt valdeque debilitant. Turbata tunc digestionem, facillime viscerum præsertim chilopoieticorum infarctus sequuntur, quibus secretiones labefactæ, indeque humores impuri redduntur, & hinc tam ex nutritionis defectu, quam ex moliminibus naturæ virium, quibus materiam, ex chilo deprauato genitam, nec assimilationi susceptibilem, ejicere conata est, quæque tandem exhauriuntur, vires corporis decrescunt, & habitus ejusdem emaciatur.

tur. Hujus generis febres plerumque hecticarum nomine insigniuntur, quamvis iis simul accensentur, quæ suppurationi internæ originem debent, id quod autem facile confusio anam præbere potest. Non autem huic diuisioni omnes febres lentæ vel hecticæ subordinandæ sunt, sed illæ modo hic pertinent, quarum causa materialis titulo nostro respondet.

SPECIES.

1. HECTICA HEPATICA.

Tabes hepatica SAUVAGES (*l. c.* T. II. p. 449)
cf. Edimb. Vers. T. IV. Art. 47. Obs. 5.

Tumor in hepatis regione. A partu dolor epigastrii.

2. HECTICA MESENTERICA.

Tabes mesenterica SAUVAGES (l. c.) Pædatrophia VOGELII (l. c. p. 534.)

Voracitas. Ventris tumor.

Hectica chlorotica, phtyfis neruosa, tabes dorsalis, marasmus senilis & aliæ hujus genii proxime his natura accedunt, quoniam autem consuetis febrium signis destitutæ sunt, hic locum non habent.

 ORD O T E R T I V S.

A T A C T A E. a)

Magna atque præternaturalis partium irritabilitas & sensibilitas. Febris exigua, inordinata, nec continens, neque regulariter remittens. Symptomata nervosa, nec inter se, neque causis manifestis respondentia.

Hæc febris neotericis sub nomine febris nervosæ satis innotescit. Admodum autem difficilis est propria, perspicua eaque utilis hujus febris determinatio, cujus ratio partim in tenebrosa nervorum cognitione, partim in eo latet, quod, ni fallor, non satis bene hucusque medici hoc febrium genus ab aliis distinxerint. Sub hybrida malignitatis voce quidem plerumque indicatur, quodsi autem recordemur, quotuplex quantaque sit notio, quam medici huic termino affigunt, (*v. Cl. MARCARD diff. de malignit. febr.*) facile inde deduci potest, quam varia sit harum febrium apud nuctores idea, sicut idem de omnibus aliis morbis

- a) Vocabulum hoc vsurpare liceat, quum ob præcedentium denominationem analogica sumenda erat. Legitimatur præterea symptomatum a præcedentium norma aberratione, respondet illi SYDENHAMI spirituum ataxiæ, quæ hisce in febribus quoad symptomata præcipue deprehenditur, & invenitur tandem in *Coacis HIPPOCRATIS S. I. N. 37.*

bis neruosis valet. Ex supra datis hujus febris characteribus, rite intellectis, facile quoque differentia earundem naturalis intelligi potest, in hac autem notarum ratione difficultas latet, qua fit, vt hæc febris haud rite discernatur, nisi omnis febrium differentia naturalis jam cognita sit. Ex mera enim symptomatum neruoforum facie nihil ad febris naturam concludi potest. Sic in febribus biliosis sæpissime symptomata deprehenduntur, quæ omnibus neruoforum denominatione veniunt, eaque ratione jure illam mereri videntur, quoniam perturbatas functiones, a neruoso systemate proxime pendent, sistunt. Non autem eadem est ratio, qua febres nostræ neruosæ nuncupantur, neque symptomata in febribus biliosis eodem jure neruoforum nomen merentur, quo febres nostræ ita appellamus. Et hæc generis nostri ratio satis obscura est, & facilius negatiue quam affirmatiue describitur. Febrim enim, characteribus supra positis notatam, nulla diathesi humorum phlogistica vel putrida, nullaque colluie biliosa vel pituitosa in primis viis, nullis tandem viscerum obstructionibus vel exulcerationibus stipatam, vel tamen, si hæc adsunt, haud ea relatione cum iis connexam, vt pro febris causa materiali haberi possint, talem febrim ex atactarum numero esse, haud exigua probabilitate opinari poterit. Ipsa autem ratio, qua ipsa natura febris quodammodo dijudicari potest, obseruatione phænomenorum et effectuum medicamentorum consentiente, sequens est. Datur constitutio corporis, qua leuissimis causis accedentibus, phænomena producuntur, quæ alias grauiorem

viorem causarum modum ad sui existentiam supponunt. Vbi ergo febris, symptomatibus nervosis stipata, nullam causam ex iis manifestat, quæ alias febres producere solent, vel, quod idem est, si phænomena causis manifestis consuetis haud respondent, ibi febrem nervosam vel atactam esse adfirmari debet. Hæc sane vera propriaque est notio, quam huic generi affigere debemus, si omnem confusionem evitare velimus. Eodemque modo WHYTT hanc morborum classem ab aliis rite distinxit, cujus verba hic in medium proferre liceat: „All diseases, ait, may, „in some sense, be called affections of the nervous „system, because, in almost every disease, the nerves are more or less hurt; and, in consequence of „this, various sensations, motions, and changes, are „produced in the body. However, those disorders „may peculiarly deserve the name of nervous, which, „on account of an unusual delicacy, or unnatural „state of the nerves, are produced by causes, which „in people of a sound constitution, would either „have no such effects, or at least in a much less degree., (v. *Opp. cit.* p. 528.) In prædispositione ergo nervosi systematis maxima febrium hujus generis causæ materialis pars sita est, & quidem duplex ejusdem est conditio, cujus diuersitas tum in ordinandis quam in curandis his febribus maxima attentione obseruanda est. Primo nempe, ob peculiarem atque præternaturalem irritabilitatem, magna symptomata ex leui causa, quæ in sana constitutione illa haud efficere valet, sæpe producuntur. Hic status morbos chronicos nervosos, sub certa-

que

que conditione febres neruofas acutas, infra propius determinandas comprehendit. Secundo singularis nonnunquam systematis neruofi debilitas in caufa est, qua natura, ad caufam quandam leuem superandam atque extricandam, impotens redditur. Hic pertinent febres lentæ neruofæ, quæ raro perfectam crifin admittunt. Hinc harum febrium phænomena nonnunquam fat leuia atque absque vllo periculo esse videntur, quoniam ex virium cooperationis defectu febris magna non est, quamuis periculo haud vacat. Et hæc est ea conditio, quæ a plerisque medicis maligna vocatur. Neque prorsus hoc verbum rejiciendum esset, si omnes medici hanc ideam vnanimiter ei conciliarent. Nec tamen pro febris nostræ synonymo dari potest, quoniam totum earundem ambitum haud complectitur. Nonnunquam enim phænomena, sensibus externis conspicua, manifeste atque absque vllo fuce periculosa sunt, & tamen causæ manifestæ haud respondent. Hinc omnino etiam hic status ad febres neruofas referendus est, quamuis proprie malignus dici nequeat, quoniam satis sese manifestat. Hinc hæc vox nulla ratione, ad genus nostrum denotandum adhiberi potest. — Quum ergo ex hac neruorum morbosa conditione in connubio leuis causæ cuiusdam occasionalis, omnia oriuntur, quæ ad febris conditionem spectant, ex his binis etiam naturam harum febrium constare, consequitur. Quamuis autem causa prædisponens semper adesse debeat, tamen hæc ipsa non semper homini naturalis fuit, sed nonnunquam febris causarum remotarum productum est. Sic nonnulla con-

tagia specifica vi nervos afficere valent, ita vt, alia adhuc causa interna accedente, febris hujus indolis oritur, quam contagiorum proprietatem nervis nociuam supra jam adnotavi. (v. p. 168. cf. etiam HUXHAM l. c. T. II. p. 105. et SCHWENCKE *Hematol.* p. 4.) Hujus indolis tunc nonnunquam pestis vel alia febris contagiosa deprehenditur, de quibus infra. Hæc de causa prædisponente, quæ vel ex idiosyncrasia ægrorum vel ex prægressis causis dijudicanda est. — Quod ad causas occasionales attinet, plerumque in sensus non cadunt, quoniam in ratione effectuum non sunt. Nulla enim manifesta sanguinis deprauatio deprehenditur, vel saltim, si aliqua adest, ad febrim haud temere facit, (v. BRENDDEL *diff. de senior. usu euac. in quibusd. acut. §. 10.*) quamuis omnino in statu complicato putredinem haud raro obseruare liceat. Sic etiam sanguis quandoque inflammatorius repertus fuit, ac tamen repetita venæ sectio nocuit. (v. HOME l. c. p. 194.) Nonnunquam etiam bilis vitium adeste videtur, sedulo autem hic status ab illo discernendus est, de quo jam in remittentium ordine mentionem feci, quippe cujus symptomata ex mera colluie primarum viarum vitiosa ortum ducunt, & probe facta diagnosi, causam expurgando, facile tolli potest. Profunt quidem quandoque in febribus nervosis sub certis suis conditionibus euacuantia, nequaquam vero cardo curationis in eo versari debet, vti BRENDELIVS (*diff. de phrenit. p. 9.*) affirmavit. Si quando enim talem bilis vel aliarum impuritatum in primis viis organum deprehendimus, ita vt eo sublato, morbus simul tol-

latur,

latur, sane ad hunc ordinem non pertinebit, sed ex remittentium gastricarum genere esse, jure vereque judicandum est. Differt febrium atactarum curatio, pro supra data earundem diuersitate. Vbi enim vires actuositate illa carent, quæ ad materiei expulsionem requiritur, iis roborantibus & alexipharmacis succurrendum est. Vbi autem nimia sensilitas, magnus indeque circulationis orgasmus, omnino temperantibus his febribus propriis, ille sedari debet. Præcipue autem obseruandum est, per quas vias febris plerumque materiem ejicere conata est. Quum enim, præcipue in febribus lentis neruosis, natura ad crisin perficiendam haud magno satis vigore gaudeat, in hoc opere suffulcienda est. Fateamur cæteroquin lubenter, harum febrium curationem nondum ita comparatam esse, vt scientiæ nostræ gloria inde enascere posset.

 GENVS PRIMVM ATACTARVM.

 FEBRIS NERVOSA ACVTA SPO-
 RADICA.

Præcedit stadium mitius, animo inquieto & anxietatibus. Febris incipit intercurrentibus perfrigeriis, tenuique sudore vix levante, pulsu paruo, imbecillo, duriusculo, nunc celeri nunc tardo. Dolores artuum & præcordiorum. Pulsatio circa præcordia vel umbilicum. Vox per interualla acutior vel subrauca. Lingua aspera, sicca, alba, tremula. Conatus vomendi vel vomitus æruginosi, in scretus desinentes. Urina tenuis, limpida. Oculi in vnum locum fixi, fulgentes, rubentes, squalidi, vel clausi. Aurium sonitus. Difficultas auditus, vel solito acies major. Febris acuta.

Temperantia, venæ sectio, balnea frigida, vesicatoria, atque excitantia vel cardiaca in curatione adhibenda sunt. (*v. Ill. VOGEL l. c. p. 43 seq.*)

S P E C I E S.

I. PHRENITIS.

Phrenitis BRENDELII (*v. diff. de phrenit.*)
 SCHRÖDERI (*v. Cl. Feinii diff. de indole ac
 sede phrenit. et paraphr.*) et VOGELII (*v. l. c.
 p. 41 seq.*)

Vigilium pertinax cum obliuione eorum,
 quæ audiunt, vel ipsimet dicunt. Delirium
 furiosum, permanens, prænotante plerum-
 que difficili ac conuulsoria deglutitione.

Hunc morbum nec phrenitidem HIPPOCRATIS
 esse, neque cerebri vel menyngum vel diaphragmatis
 inflammationem, docentibus cadauerum sectionibus,
 pro causa agnoscere, supra jam adnotauit. (*v. p. 120
 seq. et 131 seq.*) cf. etiam Ill. VOGELIUM (*l. c.*) Cri-
 sium ratio idem corroborare videtur, dum morbus
 haud raro hæmorrhagia vel alui fluxu iudicatur. De
 curatione v. Ill. VOGEL (*l. c.*) SARCONE *l. c. T. II.
 p. 220 seq.*

2. FEBRIS SOPOROSA.

Typhus comatosus SAUVAGES (*l. c. T. I.
 p. 312*) LETHARGVS VOGELII (*l. c. p. 48*)
 cf. MORGAGNI *de caus. ac sed. morb. Epist. 6.
 Art. 2. et Cl. GRIMM von der Epidem. zu Eise-
 wach p. 130.*

Febris incidit magna in somnum propensione, sed irrequieto, paucibus interrupto & magis delassante.

Febris nervosa acuta, quæ medium tenet locum phrenitidem inter & febrim soporofam, descripta legitur in Hist. morb. Vratisl. 1702. p. 40 seq.

3. HYDROPHOBIA.

Hydrophobia spontanea SAUVAGES (v. l. c. T. II. p. 235) et VOGELII (l. c. p. 73.)

Potulentorum auersatio. In eorundem deglutitione summa anxietas & convulsiones. Sitis ingens. Spuma oris cum insuperabili desiderio illam in alios exspuendi.

Hydrophobiam ex morfu canis rabidi ad affectiones nervosas referendas esse, plerique medici conveniunt, inter quos recentiorum nonnullos allegare sufficiat. (v. WHYTT l. c. p. 549. NUGENT *Essay on the hydrophobia. etc.* v. Comment. Lipsiens. V. 5. P. II. BAUDOT *Essais antihydrophobiques Paris 1770.*) Datur autem hydrophobia spontanea, quæ aliis febribus symptomatice accedit, inter quas ea tantum hic pertinet, quæ in febribus nervosis acutis haud raro deprehenditur, qua ex ratione etiam Ill. VOGEL eam ad febres malignas recenset. An autem cum priori natura consimilis? Num contagiose propagetur? Num iisdem medicamentis medeatur? Hæc nondum extra dubitationis limites posita sunt. Sufficit nobis, eam nonnunquam
in

in febris nervosis præcipuum symptoma esse, ideo que hujus speciei existentia legitimatur.

4. FEBRIS NERVOSA ACUTA PVER-
PERARVM.

v. SYDENHAM (*Opp. p. 425.*) *Hall*
diff. cit. de febr. puerp. p. 32.

Monet SYDENHAMVS, puerperarum febres acutas sæpe ex constitutione hysterica oriri, neque vehementes euacuationes ferre. Hinc eam hic adnotare volui.

GENVS SECVNDVM ATAC-
TARVM.

FEBRIS NERVOSA ACVTA EX CONTAGIO.

Febbris contagiosa, symptomatibus mere nervosis stipata, vel ob inflictus vehementiam absque vlla manifesta euacuatione necans, vel exanthematibus, in partibus glandulosis prorumpentibus, vel magno sudore, insignita.

Hujus generis sunt febres, quarum causa ad febres nervosas prædisponens a contagio producitur, veluti supra in scholio monui. Duplex autem specialiter conditio hic venit adnotanda. Nonnunquam enim hæc neruorum affectio immediate atque sub prima infectione a contagio admouetur, quandoque autem in morbi progressu nervosum systema demum debilitatur, ita vt in eo roborando inque viribus erigendis omnis curatio versari debeat. Natura ergo hæc conditiones ab inuicem quodammodo recedunt, quum posteriori in casu hic status morborum systematis nervosi simul ab alia causa pendere videatur. Attamen generatim in eo conueniunt, vt maxima adsit neruorum perturbatio, qua vires, ad morbosam materiem eliminandam necessariae, infringuntur, & ad quam tollendam methodus cardiaca in auxilium vocanda est, vt natura opus suum perficere queat.

S P E C I E S.

I. SVDOR ANGLICVS.

Hydronofos FORESTI (*v. l. c. L. 6. Obs. 7, 8. cf. SENNERT (de febribus L. IV. C. 15.) Sudor anglicus MEADII (v. Opp. Ed. Goett. 1749. T. II. diff. de peste p. 50.)*)

Primo inuafionis die magnus & immoderatus fudor, cum infigni virium lapfu aliisque fymptomatibus neruofis, vel fubito necans, vel morbum intra 24 horas foluens.

An huc ephemera brittannica referenda fit? Subitaneus morbi inflictus & decurfus, vitium fanguinis vel primarum viarum in caufa fuiffe, opinari non iubent, ideoque contagium praefertim neruos afflixiffe, probabilitate haud caret, qua ex ratione hanc febrim noftris accensendam effe, credidi.

Ab hac febri autem illa veterum *Elodes* (*de quibus v. HIPPOCRATIS Epid. L. 7.*) quam maxime differt, fedulo monente FORESTO. (*l. c. et L. II. Obs. 62.*) Hac enim per plures dies continuata, fudoribus ægros confumfit, quum contrario fudor anglicus vel ftatim necans vel maxime criticus fuerit. Ex elodum numero fuit febris variolofa SYDENHAMI (*v. Opp. p. 98*) qua effufiffimi fudores ab initio morbi absque vlllo leuamine adfuerunt. Et fic veteres omnes febres elodum nomine tradiderunt, quarum

præcipuum symptomata fudor erat, quæ autem naturæ ratione valde ab inuicem recedunt, neque vlllo jure hujus symptomatis ratione hic referendæ sunt.

2. PESTIS ACUTISSIMA.

Species prima CHICOYNEAN (*v. Traité de la peste P. I. p. 37, 224, 242, 244.*) *Species septima* CHENOTI (*l. c. p. 68.*)

Pulsus parvus, mollis, frequens, inæqualis. Lingua primo alba, postea rubra, nigra & arida. Vomitus æruginosi, atrii, cruenti. Oculorum aspectus alienus. Anxietates. Summa virium prostratio. Stupor & abjectio animi. Deliria. Animi deliquia. Conuulsiones. Nulla manifesta bubonum vel anthracum eruptio. Mors intra aliquot horas vel ad summum tres dies.

Maxima neruorum perturbatio, in his pestis speciebus deprehensa, atque pro rerum conditione sine omni dubio ex immediata contagii in neruos actione producta, ordinationem earundem ad neruosarum febrium genus satis superque legitimam reddere poterit. Et quidem sequentes rationes hanc immediatam neruorum a contagio affectionem, probare mihi videntur. 1) Biliofa primarum viarum colluies horum symptomatum causa generaliter esse nequit, quoniam sæpius deest, quamuis, si adest, id quod non raro deprehenditur, (*v. Genus febr. remitt.*) omnino statum

tum peiorem reddere valeat. v. CHENOT. *l. c. p. 61, 146, 166.* Vomitus autem bilis viridis vel atrae, hoc in contrarium vertere nequeunt, quin potius sententiam meam firmiter stabilire valent. Hanc enim bilis comparationem ex neruorum affectione oriri, plures medici consentiunt, v. SYDENH. *l. c. P. I. p. 262.* CHENOT. *l. c. p. 167.* & multis optimorum auctorum testimoniis id vltius in Ill. SCHRÖDERI & Cl. STARCK *diff. de alienata bilis qualitate. Gætt. 1767.* habita, probatum est. Et HIPPOCRATES iam bilis ita comparatæ vomitus, lethales prædixit, v. COAC. *S. 1. n. 100.* quo colligi poterit, quod tales vomitus longe ab illis distent, qui a colluue fordida excitantur. Hujus etiam bilis abundantia, post mortem in primis viis & vesica fellea deprehensa fuit. v. *Tr. de la peste p. 261, 277.* 3) Neque semper hæc symptomata a putredine dependere, subitaneus symptomatum inflictus eorundemque sæuities iam probant, qua robustissimæ constitutiones correptæ fuerunt, quid! quod hæc majori plerumque periculo obnoxie erant v. *Traité de la peste P. I. p. 39, 226.* Magna porro differentia pestis hanc speciem inter & febres putridas ratione caloris deprehenditur, quippe qui tactu plerumque naturalis adparuit, quamuis interne vrens fuerit. Et in hac caloris differentia FORESTVS iam limites pestem inter & febres putridas posuit. v. FOREST. *L. 6. Obs. 2. in Scholio. Traité de la peste P. I. p. 38, 250.* Occurrit quidem etiam in febribus putridis (v. *stad. 3t. febr. carc. PRINGLI l. c. p. 311.*) talis status, qui autem, etsi huic proxime absit, tamen in eo ab illo

differt, vt non statim ab initio, sed post aliquam febris perduratiōem incidat, putredinique superueniat, in hac vero pestis specie symptomata neruosa antecedunt, quibus tunc putredo superuenire potest. *In primo enim impetu pestis, quem edit, nullum alicujus humorum corruptelæ, cui hæc symptomatum seuities adscribi queat, adest indicium, v. CHENOT. l. c. p. 42.* Et hæc differentia in medela non est leuis momenti, dum illa neruorum adfectio, quæ putredini superuenit, auerti potest, id quod in peste igitur fieri nequit, quoniam prima contagii actio in neruos ruit. 4) In plerisque tandem cadaueribus, quibus apertis non solum viscera, sed etiam cerebrum & nerui destructa gangrænosaque reperta fuerunt, (*v. Tr. de la peste p. 1.*) nullus foetor, vti in putredine esse solet, deprehensus fuit, (*v. Tr. de la peste p. 262.*) quin potius humorum aciditas præualere videbatur, dum bilis exscreata, acido gaudebat sapore (*v. Tr. de la peste p. 255.*) Ex quibus omnibus fati hujus pestis speciei a febribus putridis differentia magnaque ejusdem cum febribus atactis vel neruosis affinitas constare poterit. Qui non nescit, quid BRENDELIVS febris malignæ vocabulo insignire voluerit, ille hunc mecum consentientem, videbit, in *diff. de febr. part. §. 14.* vbi pestem ad febres malignas refert, & in *diff. de paraphr. et febr. malign. cognat. §. 14.* dicentem: *Pestem procul dubio nihil aliud esse, quam paraphrenitidis speciem, singulari quodam contagio enatam.* MEAD. *opp. Ed. Goett. T. II. de peste p. 34.* etiam credit, contagium in succum neruosum agere. *cf. Traité de la peste p. 75.*

PRINGLE *p. 337. et supra p. 168.* 5) Medelæ tandem methodus, etsi proh dolor! rarissime, in his nempe pestis speciebus, ex voto succedebat, prosperior tamen præ aliis cum ea in febris neruosa adhibenda, conuenit, quæ nempe in vomitoriis, diaphoreticis, cardiacis &c. consistit, quibus adhuc cortex peruuianus accedit, quippe quem non solum CHENOTVS (*l. c.*) sed etiam alii perutilem inuenerunt. v. MORTONI. *Opp. append. 2d. Ex. hist. febr. Ao. 1658 - 1691.* MACKENZIE *neues bremisches Magaz. T. II. p. 300.*

3. FEBRIS NERVOSA PUTRIDA.

Supra jam monui, (*v. p. 173.*) febribus putridis contagiosis haud raro statum accedere, ubi ob maximam virium dejectionem summamque neruosi systematis debilitatem methodus alexipharmaca instituenda est. Et quamuis hujus numeri febres a præcedenti specie, indolis & morbi decursus ratione haud parum abhorreant, nunc tamen, si ad hunc gradum peruenierint, eadem medendi methodo indigent. Simul enim complicata putredo has species separare videtur. Non autem putredo, per se spectata, hujus conditionis causa materialis esse potest, quoniam antiputredinosa statum peiorem reddunt. Quoniam ergo hæc febris putridæ conditio medelam, febribus neruosis propriam, postulat, natura cum iisdem hac ratione etiam conuenire, consequitur. Vnde autem vnus ejusdemque contagii diuersa vis, qua nunc primo neruos, nunc mox humores afficit? An constitutiones nonnullæ vi contagii, neruos lædenti, resistere valent?

ciendum est, hinc prior etiam magis ad causam materialem vel naturam febris spectare, probabile est, ideoque febribus nervosis merito adnumerari debet.

b) *Stadium tertium febris carcerum* PRINGLI (l. c. p. 311.) *Stadium tertium anginae malignae* FOTHERGILLII (l. c.) *Stadium tertium febris flavae malignae americanae* HILLARY (l. c.)

Hic etiam febris hungarica aliæque febres pestilentiales pertinent, ubi mox in initio humorum putrida dissolutio nervorumque summa affectio incidunt. Nequaquam quidem generatim tales febres hanc indolem servant, sed plerumque a constitutione ita modificantur. Cæterum omnino hujus conditionis determinatio admodum difficilis est, quod autem haud systemati nostro, sed exiguae humanæ cognitioni phaenomenorum eorundemque causarum in machina humana tribui debet.

GENVS TERTIVM ATACTA-
RVM.

FEBRIS LENTA NERVOSA.

Habitus corporis laxus, debilis, sensibilis. **C**ausæ prægressæ systema neruosum defatigantes. Incipit leui horrore, cum errante repentino calore, sæpe vix perceptibili, languoris specie, animique deiectione, pulsu celeri, inæquali, nunc forti, pleno, nunc vero & ilico paruo, debili & fere inconspicuo, nonnunquam naturali tardiori, vel non multum ab eo discedenti. Ita status sæpe repit, sine luculento periculo, cum tunc ex improvise symptomata grauiora accedant. Capitis dolor & grauedo. Vertigo. Nausea. Dolor oppressiuus præcordiorum. Vomitiones inanes. Vomitus acidi humoris. Singultus. Lingua initio alba, postea rubra & arida, etsi vix vnquam fitis, denique tremulenta. Torporis species, somnolentia, & tamen æger somno destituitur, vel saltem fugax tantum est, soporosus, pauoribus interruptus, non delectans. Oculorum tristior aspectus fordidusque, lucem fugientes. Sternutatio. Ca-
lor

lor & horror inæquales, sæpe dum caput ardet, pedes frigescunt. Calor ad contactum, naturalem non superans, interne vrens. Sudores fugitiui, gelidiusculi. Urina tenuis, limpida, nonnunquam turbida nec secedens, quandoque autem optima facie critica absque vlla symptomatum alleuiatione. Posthæc convulsiones. Delirium manifestius, raro phreniticum, sed tranquillum, labiorum & manuum motibus, oculis intentis, & quasi studiose aliquid adspicientibus. Vires decrescunt, ita vt leuissimo sæpe nixu animi deliquia & sudores frigidi adpareant. Extremitates frigescunt. Pulsus tremulus, vndosus, intermittens. Aegri in principio valde irritabiles, nunc surdi & stupidi fiunt. Imminente morte delirium comate finitur, excreta inuite profluunt, ac vniuersalibus conuulsionibus vel morte apoplectica aeger e medio tollitur.

Hujus generis conditio ea est, vbi singularis systematis neruosi debilitas adesse videtur, qua natura ad causam quandam occasionalem internam expellendam in sana constitutione mox subigendam, inepta est, & sic materies ad partes nobiliores metastatice defertur, vel ibidem sensim accumulatur, vnde summum periculum, atque, nisi vera crisis sequatur, mors certa

im-

imminet. Crediderunt quidem alii, hujus febris naturam in locali quodam vitio sitam esse, quod autem probabilitate destitutum est. Sic Cl. HOME inflammationem cerebri in causa esse, adfirmat, in propriaque observatione nititur. Febris enim lentæ nervosæ specie ipse correptus fuit, atque signa inflammationis cerebri percipere credidit. Unde autem, quæso, determinare potuerit, hæc symptomata haud meræ congestionis versus superiora effectus fuisse? Vidit quidem nonnunquam cerebrum sanguine aut pure turgidum, quod etiam WILLISII experientia jam constabat, attamen probabilius pro morbi sequela vel pro statu complicato, quam pro causa habenda est. Neque ipsa corporis constitutio, causarum præcedentium conditio, & curationis tandem ratio, huic feбри, optimis omnibus practicis consentientibus, opportuna, ad talem causam localem indicant. Quamvis enim nec rationi neque experientiæ contrarietur, ex nervosa debilitate stases in systemate vasculoso fieri posse, vereque oboriri, tamen hæc plerumque indole vere inflammatoria expertes sunt, atque, veluti ex morbi hysterici & hypochondriaci analogia concludi potest, magis viscerum abdominalium quam partium nobiliorum obstructions efformant. Et quamvis quidem porro observatione conslet, nonnunquam veras inflammationes cum feбри nostra complicatas esse, attamen pro causa materiali haberi nequeunt, neque exinde febris naturam constituunt. Quisnam enim excitantia & roborantia ad inflammationes tollendas idonea esse, dicet? Hæc quidem est methodus, quam
 optimi

optimi practici adoptarunt, quæque experientia teste atque ratione consentiente huic feбри maxime congruit. Vinum apud auctores, vt non solum magna sit in hac feбри utilitate, sed etiam optimi præseruatiui remedii speciem præ se ferat, relatum legitur. (v. HUXHAM *l. c. T. II. p. 88.* HOME *medic. facts and exp. p. 6.* GIBSON *treatise on fevers. Lond. 1769. p. 172. Edimb. Vers. T. V. P. II. p. 734. seqq.*) Vnde sane nihil ad hujus causæ existentiam concludi potest. Si que ad auctoritatem provocare velimus, & hinc hujus causæ nullitas adparet. HIPPOCRATIS enim inflammationis cerebri descriptio atque præscripta ejusdem hujus morbi curatio feбри nostræ haud respondent, quum expressis verbis vinum prohibeat, methodumque antiphlogisticam suadeat, (v. *supra p. 131.*) quæ tamen, vti modo dixi, hujus febris non est. Plerique auctores consentiunt, maximam februm nervosarum causæ materialis partem in morbosa quadam nervorum conditione latere. (v. LANGRISCH *l. c. p. 330.* & GIBSON *l. c. p. 163.*) qui sequentia habet: „I may warrantably conclude, ait, that the cause „of this fever is some matter affecting the nerves, „so as sometimes to hinder their influence, and at „other times to occasion too great an exertion of it.“ cf. etiam LENTINI *Obs. T. II. Obs. 19.* An hæc nervorum mala conditio cum debilitate hysterica vel hypochondriaca natura conueniat? Sic descriptio hujus febris MANNINGHAMI suadere videtur. Ait enim, hanc febrim in principio sæpe morbi hysterici vel hypochondriaci faciem præ se ferre. Quænam autem

autem hæc fit materia, quæ irritamentum præbet, quod hanc neruorum peculiarem irritabilitatem actuosam reddere valeat, nondum plane cognitum est. Hanc causam occasionalem nonnulli pituitam esse, autumarunt. Sic HUXHAMUS (*l. c.*) pituitæ putredinem accusat, & GLASSIUS hac ex ratione eas febribus, gastricis adnumeravit. Supra autem jam illam febrem, quæ a colluvie pituitæ pendet, a nostris separavi, atque rationes dedi, quæ id peragendi, mihi suaserunt. (*r. p. 224. seqq.*) Facillime quidem in constitutione debili ob læsam simul digestionem pituita generatur, sed hæc potius ad morbi effectus quam ejusdem causas referenda est, quum vera febrium neruosarum mendedi methodus in impuritatibus primarum viarum expurgandis haudquaquam versetur. Attamen ex toto negare nolo, hanc pituitam quandoque in præsto esse, atque causæ occasionalis genium præ se ferre. Persuassimum enim habeo, causam occasionalem febrium nostrarum non semper vnâ eandemque esse, sed pro indiuiduorum ratione admodum differre. Hanc autem differentiam hucusdum ignoramus, ardentique desiderio obseruationes expecto, quibus ad hanc cognitionem peruenire queamus. Nonnunquam materiem arthriticam causam hujus febris occasionalem præbere, sequenti obseruatione edoctus sum, quæque simul omnem de vera existentia harum febrium sub ea conditione, sub qua eas determinavi, dubitationem sustulit.

Vir quidam a prima iuuentute hæmorrhagiis per nares perque vasa hæmorrhoidalia laborabat. Ad
has

has sedandas largiter instituta sæpiusque repetita venæ sectio debilitatem illam induxerat, quæ plerumque largas sanguinis rubri euacuationes sequitur. Ante aliquot annos, vigesimo quidem nono ætatis suæ, morbo arthritico uniuersali correptus, iterum illum sanguinis euacuatione profecutus est, postea ex artis parte fomentationibus, emollientibus & vesicatoriis, a natura autem eruptione miliari solutum. Iterum autem hunc morbum insignis fluxus hæmorrhoidum excepit, cui varicum, quæ sanguini viam parabant, exstirpatione obicem posuit. Ex omnibus his autem singularem debilitatem una cum magna irritabilitate contraxit, quæ tum ex corporis tum ex animæ conditione manifeste adparebant. Duobus annis præterlapsis febrilis morbi indicia persentiscere cœpit, at quoniam eodem tempore febris putridæ biliosæ species epidemice sæuiebat, suum morbum ejusdem indolis esse, autumat. Hinc repetitis primas vias euacuantibus illum profligare studuit, sed incassum. Magna mortis apprehensione, quamuis ambulando, nec peculiarem debilitatem artuum vel alia symptomata sentiendo, duabus septimanis post morbi inflictum præterlapsis, eum reperiēbam, nulla alia fere quærela, quam de insomnia, per totum morbi jam stadium protracta. Pulsus mane naturali proxime accedebat, versus vesperum motus febriles, nec vehementes, pulsu haud mali ominis. Ex nimio autem euacuantium vsu paulo antea vomitus acidi acerbissimi spontanei secuti erant, quorum conamina semper ex præconcepta opinione, colluuiem impuram primarum viarum in causa

T

esse,

esse, mechanice suffulserat. Facillime ex omnibus perspiciebam, materiem haud copiae, nec peculiaris virulentiae sed morborum systematis nervosi ratione nocere. Hinc resoluentia opiatis commixta, atque vesicatoria ei suadebam, sed omnia evomebat, quae minimae irritationi ansam praebere valebant, at quum vesicatorium molesta stranguria, nec camphora neque emollientibus simul adhibitis prorsus prohibenda, sequeretur, & haec rejecit. Ex propria nunc voluntate magnam corticis peruuiani copiam sumsit, atque nocte sequenti, quum somnus, uti semper, eum fugeret, aëri libero sese exposuit, vnde, atque corticis simul peruuiani ope, pro omni probabilitate, materia, eodem tempore forte quodammodo perspirans, suppressa & ad partes nobiliores delata est. Sequenti enim die rigore conuulsivo vniuersali atque spasmodicis faciei contractionibus paroxismus incidebat, quem pro mortis instantis apparatu tum ipse tum adstantes habuerunt, ideoque ilico sat larga venae sectione ei occurrere crediderunt. Quamuis autem hoc remedium sane hic maxime iniquum erat, tamen epilepticis & antispasmodicis internis adhibitis, spasmi remittebant, mentis magis compos reddebatur, sudor profusus sequitur, atque vrina omnem criticae faciem praese ferebat. Sequenti die eum e lecto surgentem vidi. Quum autem pulsus febrilis adhuc adesset, nec somnum, quem secure sequi credideram, eum recessisse, doleret, morbum nondum iudicatum esse, praevidebam. Et reuera versus vesperum paroxismus reuertebat, omnem expectationem meam superans. Vni-

versales

versales enim convulsiones per totam noctem eum vexabant, nec largissimus antispasmodicorum efficacissimorum vsus eas mitigare, valebat. Attamen versus meridiem filebant. Vesicatoria tum suris tum pectori applicabantur, & camphora, opium, moschus, crocus &c. haud parca dosi interne adhibebantur. Nulla autem critica euacuatio. Post aliquot dies delirium, non autem permanens, sed mox silens. Nunc exacerbatio nulla. Secundum adparentiam febris mitis erat. Pulsus incerto tempore a consueta conditione aberrans, plerumque naturali similis. Nec vrina morbosa esse videbatur, quid! quod quandoque criseos signa exhiberet. Spiritus mildereri, vinum, cortex peruianus aliaque medicamenta & remedia supra memorata sine fructu dabantur. Lingua humida satisque bona, quamvis haud colore naturali. Alui excretio fere naturalis. Vires haud valde prostratae. Nec mens prorsus alienata, quamvis semper mortis ideam fouens. Sed insomnia semper, atque oculorum splendoris imminutio. Sic repit febris per duas septimanas, nulla excretionem critica sequenti, quo tempore elapso sopor accedit, & more apoplectico æger obiit.

Hanc febrem vere lentam neruosam fuisse, ex hac morbi historia manifeste adparet. Et quidem primo ex negatiua febris conditione id concludi potest. Nulla enim febris inflammatoriae diatheseos signa exhibuit. Febris erat mitis, longa, haud magna apparenti sanguinis ebullitione, omniaque deerant, quæ alias febrem inflammatoriam concomitare eique prægredi solent. Sanguis e vena emissus naturalis faciem

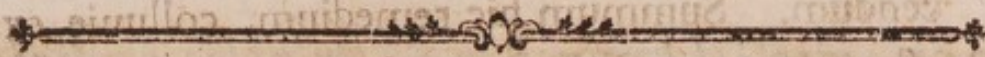
præ se tulit, crustæ pituitosæ modo quid exhibens. Neque febris putridarum numero accenseri poterit, ob memoratam sanguinis conditionem & reliquorum putredinis signorum absentiam. Nulla certe primarum viarum colluies foris in causa fuit, quum usque ad finem ejusdem signa & symptomata defuerint. Nulla breuiter causa materialis, symptomatibus respondens, detegi potuit. His rationes accedunt, ex quibus ipsam febris indolem neruosam magis adhuc corroborare possumus. Morbosa illa conditio systematis neruosi, ex vita morbisque prægressis, ex ipsa ægri constitutione, ex curatione tandem haud adæquata quam mox in initio ipse gessit, lucide aperta est. Concitata ergo febris fuit ab exigua causa, corporis conditione autem maxime perniciosa reddita. His morbi decursus ratio magnum adhuc pondus superaddere valet. Sæpius nempe euacuationes adparebant, omnem criseos faciem præ se ferentes, absque ullo tamen leuamine succedentes, Sudor enim profusus paroxismis primis finitis cum bono vrinæ sedimento superueniens, magnum dabat spem, vt morbo profligando par foret, quam autem euentus fefellit. Intrabat postea fluxus hæmorrhoidalis, spem denuo erigens, iterum illam deludens. Suppurabant vlcera artificialia absque omni fructu. Hæc, credo, sufficere possunt, ad morbi indolem dijudicandam. Quænam autem fuit hujus febris causa occasionalis? Hanc materiem arthriticam fuisse, ex aliarum causarum absentia, ex morbo arthritico prægresso, atque ex observatione, materiem arthriticam haud temere corpus, quod

quod semel habitavit, prorsus deserere, haud exigua probabilitate conjecturare licet. Hanc materiem tum ob ipsius acredinem tum propter peculiarem irritabilitatem conuulsiones excitasse videtur, neque ea ob contractam simul neruosi systematis debilitatem expelli potuit, partim nocturna ambulatione & nimis præmaturo corticis chinæ vsu retropulsa & retenta, & sic ad viscus quoddam nobilius delata atque coaceruata est. En morbi historia, quæ generis nostri existentiam extra omnem dubitationem ponere valet.

Quod ad curationem febrium nostrarum attinet, generatim illam determinare non audeo, persuasissimum habens, eam pro varia causarum occasionalium conditione, diversam esse debere. Latent autem plerumque hæ causæ, ideoque repetita earundem obseruatio expectanda est. Id quidem vniuersaliter dari potest, mox in initio roborantia mere adstringentia haud prodesse, quoniam materiei exitum prohibent. Docet hoc ægri nostri historia, atque obseruatione LENTINI (*l. c.*) idem confirmatur. Euacuantia hic summa cautione institui debent, nec, si forte sordes adsunt, quæ expelli debent, hoc ad naturam febris facit. Quando enim talis pituitæ conditio & abundantia adest, vt in ea tollenda maxima curationis pars versetur, febris hujus generis non est, sed gastricis accenseri debet. Idem de venæ sectione valet, quæ huic feбри proprie nunquam congruit, quamuis, præsertim in constitutionibus epidemicis, status quidam inflammatorius simul complicatus sit. (*v. HOME l. c. p. 4, 194. JUNGSCHULZ diff. cit. de V. S. &c. p. 42. T 3 seqq.*)

seqq.) Frictiones, epispastica leniaque diaphoretica statim sub morbi ingressu adhibenda esse, omnia indicant. Exulcerationes artificiales huic feбри potissimum congruere videntur, quid! quod GIBSON obseruauerit, cutim diuturno recubitu quandoque bono successu gangranescentiam concepisse, quæ quodammodo critica fuerit. (*v. l. c. p. 176.*) Vinum magni hic utilitatis esse, supra jam monui, quod pro varia constitutione pro diuersaque ægrorum consuetudine seligendum est.

SPECIES.

A) SIMPLEX. a)

Febri*s* hec*t*ica maligna WILLISHI (v. Cerebr. pathol. p. 65.) Little fever MANNINGHAMI (v. the symptoms, nature, causes and cure of the febricula or little fever. London 1746.) Slow fever LANGRISH (l. c. p. 329.) Nervous fever GILCHRISTII (v. Medical Essays and Observ. by a society in Edinburgh T. IV. Art. 23 et T. V. P. II. Art. 48.) Febris lenta neruosa HVXHAMI (l. c. T. II. p. 78.) et GLASSII b) (l. c. p. 94) Epidemic low fever HOME c) (l. c. p. 1 seq.) Febris lenta maligna VOGELII (l. c. p. 39 seq.) An typhus HIPPOCRATIS? (v. Epid. L. 7. Ed. van der Linden p. 816, de intern. affect. p. 247.) An morbus crassus HIP-

T 4

POCRA-

a) p. 103, 105.

b) Sedulo attendendum est, quod supra jam monui, GLASSIVM nempe, febrim nostram cum ea, quæ a colluie pituitæ fouetur, confudisse.

c) Febrim nonnunquam epidemice grassari, hic auctor obseruauit. An autem natura cum sporadica confimilis? Febrim etiam malignam epidemicam descripsit MORGAGNI (l. c. Epist. 7. Art. 16.) de qua autem certitudine dici nequit, eam ad genus nostrum pertinere.

POCRATIS? (*l. c. p. 257.*) *An passio cardiaca*
 COELII AVRELIANI? (*v. de morb. acut. L. 2.*
C. 32.) *An morbus cardiacus CELSI d)*
 (*l. c. L. 3. C. 19*) *An Phtyſis nervoſa MORTORI*
Tabes dorſalis HIPPOCRATIS et Typhus
exhaustorum SAUVAGES hic pertinent?

B) COMPLICATAE.

Quum generis noſtri notio multis medicis hucusque fatiſ ambigua ſit, mirandum ſane non eſt, varias ejuſdem modificationes & complicationes itidem indeterminatas eſſe. Supra jam monui, hanc febrim nunc cum colluſie primarum viarum pituitoſa nunc cum materia arthritica ita connexam eſſe, vt hæc pro cauſa occasionali ſtare poſſint, nec proprie inde complicationis ideam inuoluere videntur. Hæc enim ad febris naturam ſpectant, neque phænomenorum diuerſitas, a differenti cauſa occasionali ortum ducens, complicati ſtatus diuiſionem præbet. His ergo nondum extra dubitationem collocatis, diuiſionem ſuperſtruere non audeo, & eas tantum hujus generis ſpecies hic allegabo, quarum phænomena ſpecifica a natura febris haud proprie pendere videntur, quarum exiſtentia

d) Omnibus his hanc indolem denegat Ill. VOGEL, (*l. c.*) quamvis id ob ambiguam hujus febris faciem fatiſ difficile determinari poteſt.

tia indubia est, quæque manifeste in sensus cadunt. Quamuis enim nonnunquam status quidam inflammatorius vere adsit, nec raro cadauerum sectiones inflammationes locales manifestauerint, tamen signis consuetis haud prodeunt, nec facile inde dignosci possunt. Idem de catharrhis valet. Nonnunquam enim peripneumonia notha hujus indolis esse videtur, quæ tamen plerumque majori forte jure ad febres gastricas pituitosas refertur. Nonnulla autem exanthemata hujus indolis haud raro occurrunt, quæ hic præ aliis specificare liceat.

I. VARIOLAE.

Variolæ crystallinæ et verrucosæ MEADII (v. Opp. cit. de Variol. p. 34, 36.) cf. HUXHAM (l. c. T. II. p. 121, 133, 137, 138.) ELLER (l. c. p. 136.) SCHRÖDERI et FELLINGER diff. circa variol. distrib. ratione febr. etc. p. 31, 50.

Eruptio ultra terminum consuetum protrahitur. Die septimo vel octauo stigmata prodeunt, quæ lento gradu in papulas pallidas & depressas conuertuntur, & loco puris cocti, saniem corrodentem continent, vnde pustulæ lymphaticæ vel crystallinæ dicuntur. Humore euaporato vel absorbto, flaccidæ euadunt, & pustulas filiquosas efformant. Non-

nunquam nullus humor pustulis inest, & verrucosæ nuncupantur. Urina præter rationem cocta. Pustulæ in artubus prius ac in facie prodeunt. Deficiens capitis et manuum iustis temporibus intumescencia. Noua pustularum copia post alteram erumpens. Saluatio.

Ptyalismum huic variolarum speciei præcipue solemnem esse, obseruationes docent, eundemque in morbis neruosis quam maxime solitum esse, totidem experientia constat. Quodsi ergo ex analogia concludere liceat, etiam ex hoc phænomeno variolarum indoles neruosa dijudicari poterit, quamuis hanc conclusionem omnino in sodalio tantum reliquorum febris neruosæ signorum admittat. Sæpe enim saluatio colluuiem biliosam vel verminosam pro causa agnoscit. (*v. van den BOSCH l. c. p. 242.*) FELLINGER *diff. cit. p. 11.* An hic contagiū causam febris occasionalem constituit? Vel num, uti in reliquis ordinibus, ipsa febris indoles a contagio hæud pendet?

2. MORBILLI.

v. HOFFMANN (Med. rat. syst. C. de morb. obs. 7.) MORTON (Exerc. 3. C. 4. p. m. 28 seq. et Pyret. C. de febr. infl. C. 3. p. 12.)

Eruptio lenta.

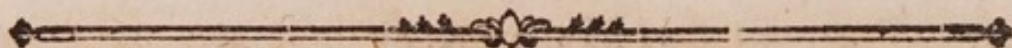
3. MILIARIA.

v. HVXHAM *l. c. T. II. p. 87.* GLASS
(*l. c. p. 95 seq.*)

Præcedunt spirandi difficultas, anxietas, sudor acidulus, cutis pruritus. Eruptio critica vel saltim leuans. Exanthemata semini papaueris similia, mox albas vesiculas, lymphæ turgidas, effingentia & cum cutis desquamatione exarescentia.

Hæc exanthemata iis præcipue febribus neruosis consueta esse videntur, quæ colluuiem quandam pituitosam in primis viis simul conducunt. Peculiare saltim contagium haud agnoscunt, vti supra jam monui. (*v. p. 160.*) Differt autem hæc miliarium conditio ab aliis in eo, quod haud raro crisin perfectam perficiant, ideoque cardiacis promouenda sint. (*v. HVXHAM l. c.*) An hæc differentia copię materie tantum ratione? Sic videtur. In febribus enim biliosis vel mere pituitosis materia nimis magna copia adest, quam vt hac via eliminari posset. Hic autem materia tantum pauca ex toto vnaque eruptione ejicitur, & sic febris simul iudicatur.

ORDO QVARTVS.

INTERMITTENTES.

Frigore subsequenteque calore paroxismi incidunt, & euacuationibus criticis terminantur. In paroxysmorum interuallis perfecta apyrexia.

De harum febrium natura medici valde adhuc dissentiunt, quum conditiones morbosæ, quas sæpe in febribus intermittibus obseruant, earundem causæ materiales exclusiue dici nequeant, quoniam haud raro absque febris intermittens concomitatione deprehenduntur, totidemque in his ipsis febribus prorsus deesse videntur. Quando autem curationis ratio simul in censu fertur, hic dissensus forte leuior reddi poterit. Primo quidem febres intermittentes occurrere, diathesin inflammatoriam manifestantes atque ad curationem methodum antiphlogisticam postulantes, obseruatione constat. An ergo hinc febris natura in hac inflammatoria diathesi latet? Hoc negatur. Sed quoad partem tantum negari deberet. Quodsi ex curationis ratione ad causæ indolem conclusio valeat, omnino hanc diathesin veræ causæ materialis speciem præ se ferre, consequitur. Nondum autem omne id complectit, quod ad febris intermittens hujus generis naturam concurrat. Febris enim vera inflammatoria ab his satis diuersa est, nec sola curatio antiphlogistica ad febrim intermittentem hujus indolis profligandam sufficit.

ficat. Ergo aliud adhuc quid diathesi accensendum est, cujus associatione natura demum febris constat. Sic porro multoties febres intermittentes cum colluue biliosa vel pituitosa obseruantur, ita vt, hac colluue neglecta, febres tolli nequeant. Annon hic colluues impura febris causa materialis? Iterum negatur, quoniam hæc colluues sæpissime adest, absque febris intermittens coexistentia, viceque versa totidem febres intermittentes absque hac colluue occurrunt. Quando autem, si adest, absque eisdem expurgatione febris haud aufertur, omnino ad causam materialem pertinet. Sed in ea sola natura non sita est, quoniam febris perfecta curatio colluuei expurgatione nondum absoluitur, neque hæc colluues semper febrim intermittentem producit. Sic porro febres intermittentes cum vermibus, eademque eorundem ad febrim relatione exstant. Hinc sane vel omnia hæc ad febrim intermittentem producendam faciunt, ideoque causarum munus absoluunt, vel nunquam in medicina conclusio formanda est. Quod autem hæc nondum sufficiant, sed peculiaris alia adhuc conditio simul adesse debeat, qua diathesis inflammatoria vel colluues biliosa vel vermes determinantur aut ita modificantur, vt proprie febrim intermittentem nec alium morbum producant, iterum ex modo dictis adparet. Quænam autem hæc sit, omnino determinatu satis difficile est. Multi medici eam in sanguine quæsiuerunt. Patet autem ex iis, quæ supra (*p. 90. seqq.*) de febris causa monui, pro omni probabilitate sanguinis ipsius qualitatem vitiosam febres continentes excitare. Huic etiam

etiam magis adhuc pondus superadditur, quum observatione constet, febres intermittentes, quo magis corporum & aeris constitutiones ad illas, quæ febres continentes producere solent, accedunt, eo facilius in continuas transire. (v. HUXHAM *l. c. T. II. p. 30. seqq.*) Sic etiam nullum sæpe manifestum sanguinis vitium deprehenditur. Omnino quidem febrilis paroxismus a materia in sanguine contenta producitur. Hanc autem materiem semper pluribus vicibus in sanguinem transire, maxima gaudet probabilitate, quum alias febris non prius remitteretur, nisi omnis materia expulsa esset, veluti in continuis observare licet. Ex alio loco ergo reiteratis vicibus materia ad sanguinis massam defertur, vbi mox paroxysmum concitat, quo foras expellitur. Et hanc quidem materiei fabricam in primis viis esse, plerique medici adfirmant. „Primæ viæ“ ait HOFFMANNVS „sunt latibulum „in quo vitiosa materia fermenti instar hospitatur. (v. *Med. rat. system. S. I. C. 3. §. 9. & C. 2. p. 26.*) Eandem sententiam TORTI profert, dum ait: „Fer- „mentum febrium intermittentium non sanguini pri- „marie inest, sed vasis lacteis admiscetur, & facta „materiæ accumulatione paroxysmum excitat.“ (v. *Therap. spec. L. I. C. 8. p. 90. cf. LANGRISCH l. c. p. 247, 277.*) Magnus febrium intermittentium cum primarum viarum læsione consensus etiam ex multis aliis circumstantiis adparet. Sic Cl. NICOLAI exemplum refert, vbi paroxysmi inflicti illum ordinem sequebatur, quo æger cibos sumebat. (v. *von kalten Fiebern &c.*) Sic etiam primarum viarum neglecta

euacuatio febrium intermittantium ad continuas transi-
 tum efficit. (v. PRINGLE *l. c. p. 170.*) Ex omnibus
 his patet, materiem primo in primis viis paratam
 esse. Hæc autem materies ipsa colluvies fordida non
 est, ex rationibus supra adductis. An ergo pecu-
 liare contagium. Haud videtur, quamvis hæc fe-
 bres haud raro epidemice grassentur. Constat qui-
 dem obseruatione, contagia, quæ alias febres con-
 tinuas efficiunt, nonnunquam intermittentes produ-
 cere. Pestis nempe interdum sub febris intermit-
 tentis prophasi deprehensa fuit. (v. *Traité de la peste*
T. I. p. 321, 323.) Sic etiam febris variolosa haud ra-
 ro periodice decurrit. (v. SCHRÖDERI *Progr. de*
duob. variol. insit. hist. Gætt. 1766. p. 8. HAEN *l. c.*
T. II. p. 90. SARCONE *l. c. T. I. p. 230.*) Sed hæc
 sunt exceptiones, in systemate nihil mutant. Ple-
 rumque nulla contagii suspicio est. Maxima, vt sen-
 tentiam meam proferam, gaudet probabilitate, hanc
 conditionem aut qualitatem, qua colluuii pars ad fe-
 brim intermittentem producendam apta redditur atque
 sanguini admiscetur, in peculiari systematis nervosi
 conditione latere. Quodsi enim obseruationes illas
 attendamus, ab intempestiuo purgantium vsu facillime
 febris reciduum oriri, (v. WERLHOFF *obs. de febr.*
§. 7. p. 24. van SWIETEN *de febr. interm.* SAUVA-
 GES *Ed. prior T. II. P. II. p. 272.*) roborantia, si pur-
 gationem producant, curationem haud perficere, &
 vomitoria, si per aluum effectum edunt, febrim pro-
 trahere, probabiliter assumi potest, morbosam quam-
 dam neruorum irritabilitatem primariam inuoluere
 febris

febris rationem, quum nemini ignotum fuerit, quanta fit vis purgantium debilitans, nisi a natura indicentur. His magnum accedit animi pathematum in producendis febribus intermittibus imperium, quippe quæ absque dubio præcipuum effectum in nervos edunt. Satis tandem corticis peruuiani, in roborando systemate nervoso, virtus cognita est, & quum universalem fere hujus corticis virtutem in sanandis tam ipsis febribus intermittibus, quam multis aliis morbis periodicis, per tot medicorum magni nominis observationes satis euictam, nemo facile in dubium vocare potuerit, iterum ex hac ad nervorum affectionem aliquo modo concludere licet. Huic sententiæ illa proxime accedit, quam van SWIETEN de febrium intermittentium ratione exposuit. (*v. Comment. II. §. 757.*) Negat quidem SENAC (*von Wechselfiebern Leipz. 1772. p. 20. seqq.*) hanc nervorum in febribus intermittibus producendis cooperationem, sed absque sufficienti ratione, quum in mali hysterici ad febres nostras comparatione nullam similitudinem deprehendit. Omnino nequaquam hæc nervorum conditio cum ea conuenit, quæ in morbis hystericis obtinet, sed ab hac satis distincta est, neque cum ulla alia nervorum læsione, affinitate gaudet. An forte tantummodo nervi primarum viarum vitiatæ sunt? Hæc fuit sententia WHYTTII, omnium maxime probabilis. (*v. l. c. p. 587. seqq.*) Nec hac ex ratione febres intermittentes ad nervosarum genus referendas esse, sequitur. Satis enim hæc febres a nostris differunt. In febribus intermittibus vires naturæ magna actuositate

tate conveniunt, ad materiam febrilem expellendam, cum in febribus neruosis naturæ vires suppressæ videntur. Hinc hæ neruorum affectiones essentialiter ab inuicem recedunt. Neque veluti supra dictum fuit, hæc neruorum mala conditio per se naturam febris constituit, sed alia adhuc causa adesse debet, quæ in hujus neruorum morbosæ conditionis connubio, causam demum febris materialem constituit. Causa ergo prædisponens semper eadem est, occasionalis autem, vt supra monui, satis differt, pro cuius tunc differentia etiam complexa febrium intermittentium natura diuersa erit. Pro hac ergo differentia, generalibus nostris principiis iubentibus, genera harum febrium ordinanda erunt, quæ nunc specificare appropero.

GENVS PRIMVM INTERMIT-
TENTIVM.

INTERMITTENS INFLAMMATORIA.

Hiemis & vernali tempore incidunt. *a)* Constitutio robusta. *b)* Sanguis inflammatorius. *c)* Reliqua signa diatheseos phlogisticae.

Hunc febrium intermittantium genium in primis neoterici angli determinarunt. Methodus nempe antiphlogistica his febribus necessarie adhibenda est, qua neglecta, hujus generis febres facillime in continuas transeunt. (*v.* HUXHAM *l. c.* WINTRINGHAM *l. c.* *p.* 292, 294. LANGRISCH *l. c.* MONRO *l. c.* *p.* 138. GRAINGER *hist. febr. anom. bat.* *p.* 66. SENAC *l. c.* *p.* 219. *seqq.* PRINGLE *l. c.* *p.* 215 QUARIN *l. c.* *p.* 127, 132.) Temperantium sparta sal ammoniacus hic optime perfungitur, cujus virtus simul antifebrilis satis cognita est. Non autem hæc curatio antiphlogistica ad febrim profligandam sufficit, sed causam tantum occasionalem dirimit. (*cf.* HAEN *l. c.* T. XI.

p. 53.

a) *v.* WINTRINGHAM *l. c.* *p.* 326. HUXHAM *l. c.* *p.* 32.

b) HUXHAM *l. c.* *p.* 30.

c) Diathesin sanguinis inflammatoriam conspexerunt HUXHAM *l. c.* *p.* 32. & LANGRISH *l. c.* *p.* 252. & quidem tali modo, vt in quotidianis spissior, quam in tertianis, & in his densior, quam in quartanis fuerit, *cf.* WINTRINGHAM *l. c.*

p. 53. seqq.) Hac sublata, ad prædisponentem causam auferendam tunc roborantia in usum trahi debent, quæ antea causam occasionalem augere valebant. An hæc febris absque ulla primarum viarum læsione vere occurrat?

S P E C I E S.

A) S I M P L E X. a)

v. *Auctores supra allegati.*

B) C O M P L I C A T A E.

I. I N F L A M M A T I O O C U L O R V M.

v. *SENAC l. c. p. 129.*

Signa ophtalmiæ. b) Febris periodica.

2. I N F L A M M A T I O P L E V R A E E T P U L M O N V M.

Pleuritis periodica SAUVAGES (l. c. T. I. p. 473.)

Signa pleuropneumoniæ. c) Febris intermittens.

3. I N F L A M M A T I O P U L M O N V M.

v. *SARCONE l. c. T. I p. 211.*

Signa peripneumoniæ. d) Febris intermittens.

a) p. 103.

c) p. 124.

b) p. 113.

d) p. 122.

GENVS SECVNDVM INTERMIT-
TENTIVM.

INTERMITTENS BILIOSA INFLAM-
MATORIA.

Verni & æstatis tempore incidunt. Cum frigore vomitus biliosi. Signa colluviei biliosæ. Diathesis phlogistica. Paroxysmi plerumque tertiani.

Supra jam colluviem primarum viarum fordidam generatim inter febrium intermittantium causas recensuimus, nec quisque hoc in dubium vocabit, cui haud ignotum est, vomitoria haud raro febrem ex toto auferre. (v. GRAINGER *histor. febr. anom. batav. Edimb. 1753. p. 73. Edimb. Versuche T. IV. p. 533.*) Præcipue autem bilem magnum, in alendis febribus intermittibus, exercere imperium, obseruatione constat, ab omnique vere tempore agnotum est. (v. GALEN. *de diff. febr. L. II. C. 3. HOFFMANNI Med. rat. syst. T. II. P. I. S. 1. c. 1. §. 4, 15. SENAC l. c. p. 27, 189. MONRO l. c. p. 191. MEDICUS Beobacht. T. I. p. 50, 67, 71, 106.*) Hinc etiam plerique auctores ad febrem tollendam emetica nec sine fructu adhibuerunt. Etiam & hic præcepta HIPPOCRATIS valent, in hac scilicet colluvie expurganda naturam sequendum, atque turgescentiæ tempore materiem educendam esse. Hæc autem fordinum turgescencia præcipue frigore incipiente

cipiente deprehenditur, atque haud raro natura ipsi
 euacuationis operi par est. Illa autem insufficienti,
 plures medici artem in auxilium vocarunt, atque fri-
 goris tempore emeticum dederunt, quo naturæ moli-
 mina suffalcire studebant, cui etiam plerumque succes-
 sus haud defuit. (*v. Edimb. Versuche T. IV. Art. 24. Ill. de HAEN l. c. T. XI. p. 44. seqq.*) SENAC *l. c.*
p. 227. seqq.) Hanc bilis præsentiam etiam adnotavit
 Cel. MEDICUS, ubi tam euacuationibus quam cada-
 verum sectionibus sese manifestavit. (*v. l. c.*) Hæc
 sunt, quæ de bile valent. Dantur febres, quæ prorsus
 fere euacuationibus atque ipsius naturæ moliminum
 ope tolluntur, neque aliam causam simul agnoscere
 videntur. Plerumque autem constitutiones, febribus
 hujus indolis correptæ, vitium simul in humoribus
 fouent, quod symbolum ad febris existentiam confert.
 Et sic haud raro in febribus epidemicis intermittenti-
 bus vera simul sanguinis diathesis inflammatoria depre-
 henditur, quæ maximam in curatione meretur atten-
 tionem. (*v. HVXHAM l. T. II. p. 33. Cel. MEDICUS l. c. T. I. p. 178.*) Præmittenda enim euacuan-
 tibus venæ sectio est, vt inflammationes locales prohi-
 beantur, quæ, hac methodo neglecta, facillime se-
 quuntur. Et hæc est ea febris, quam sub hujus ge-
 neris determinatione indicare, intendo.

 SPECIES.

A) SIMPLEX. a)

V. WERLHOFF *Obs. de febribus* §. 8. p. 27.
 GRAINGER *l. c.* p. 10, 95. HUXHAM *l. c.*
 MEDICVS *l. c.*

B) COMPLICATAE.

I. INFLAMMATIO PLEVRAE ET PVL-
MONVM.

Pleuritis intermittens SAUVAGES (*l. c.*)

Signa pleuropneumoniæ. b)

SAUVAGES, hunc morbum venæ sectione &
 catharticis sanatum fuisse refert.

a) p. 103.

b) p. 124.

GENVS TERTIVM INTERMIT-
TENTIVM.

INTERMITTENS BILIOSA PV-
TRIDA.

Aer humidus & calidus, putridis effluviis inquinatus. *a)* Tempore autumnii consueta sunt. Signa colluiei biliosae. *b)* Sanguinis putredo. *c)* Varia symptomata neruosa periculofissima. *d)* Apyrexia breuis. *e)*

Ex his plerumque sunt febres intermittentes, quas medici sub malignarum nomine descripserunt. Nec est, quod paroxysmorum furor miretur, quam omnia correspondeant, ad effectum infaustum producendum

V 4

a) v. PRINGLE l. c. p. 189. HUXHAM l. c. p. 34, 35. GRAINGER l. c. p. 55, 59. SENAC l. c. p. 33. MEDICVS l. c. p. 118.

b) v. Auctores supra citat. QVARIN l. c. p. 121. Ob neruosi systematis adfectionem saepe praeternaturaliter colorata deprehenditur. v. SENAC l. c. TORTI l. c. p. 257. v. SWIETEN Comment. II. p. 54.

c) v. WERLHOFF l. c. §. 61. p. 23. CLEGHORN l. c. p. 151. MEDICVS l. c. p. 118.

d) v. MEDICVS l. c. p. 24.

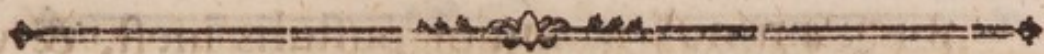
e) v. MEDICVS l. c. p. 100.

endum. Summum hic remedium, colluue expulsa, est cortex peruuianus tam ob neruorum affectionem, quam putredinis ratione, qui mox in primo intervallo larga dosi adhibendus est. (v. WERLHOFF *l. c. p. 90, 170. MEDICUS l. c. p. 217. seqq.*) Omnibus autem palman præripit alumen crudum, cujus vim antisepticam & antifebrilem Cel. MEDICUS ex practicum obseruationibus adnotauit. (v. *l. c. p. 227. seqq.*) An hic putredo ad causam materiale pertineat? Sic volunt causæ antecedentes atque curationis ratio. Quum autem supra jam merito suspicati simus, febrilem materiem, paroxismo finito, sanguini haud inesse, majori etiam jure hanc sanguinis putredinem a putrida bile ad sanguinem ante paroxysmum delata, atque proprie materiem febrilem constituyente, productam, hinc indeque uno cum paroxismo magis ad effectus quam ad causas referendam esse.

S P E C I E S.

Intermittentes malignæ v. Auctores modo allegat.

GENVS QVARTVM INTER-
MITTENTIVM.

INTERMITTENS PITVITOSA.

Constitutio melancholica. Frigus nunc
mite longeque perdurans, nunc vehe-
mens, conuulsium. *a)* Vomitus pituitæ fri-
gore incunte. Paroxyfmi quotidiani & quar-
tani. Hæmorhagiæ naturales fuppreffæ. *b)*
Obftructions viscerum.

His febribus primo euacuantiæ & refoluentiæ, deinde
roborantiæ conueniunt. (v. SENAC *l. c. p. 241.*) Vi-
fcerum obftructions haud proprie ad naturam febris
pertinere videntur, quoniam has febres per longum
temporis fpatium protractas modo fequuntur, id quod
etiam fub eadem conditione haud raro de aliis generi-
bus obferuatur.

=====

S P E C I E S.

v. **L**OMMII *Obs. med. p. 10.* SENAC *l. c. Hi-
ftor. morb. Vratisl. l. c.*

a) *Histor. morb. Vratisl. 1699. p. 102.*

b) v. HAEN *l. c. T. XI. p. 54 feq.*

GENVS QVINTVM INTERMIT-
TENTIVM.

INTERMITTENS VERMINOSA.

Colluies verminosa. *a*) Paroxifimi ple-
rumque tertiani.

Hic primo causa occasionalis, vermes scilicet ex-
purgari debent, quo facto specifica antifebrilia adhi-
benda sunt.

S P E C I E S.

v. **V**an den BOSCH *l. c. p. 71, 79.*

Peculiare genus etiam februm intermittentium
constituere videntur, quæ febres remittentes excipiunt,
quæque solius corticis peruuiiani ope tolluntur. (*v.*
PRINGLE *l. c. p. 186.* MONRO *l. c. p. 170, 189.* HIL-
LARY *l. c. p. 22.* WINTRINGHAM *l. c. p. 250.*)

GENVS SEXTVM INTERMIT-
TENTIVM.

INTERMITTENS NERVOSA.

Debilitas neruosa. Absentia signorum alius
causæ manifestæ.

Videtur, hic apparatus non magnum esse, cujus
ope materia febrilis producitur. Hinc minus ad cau-
sas occasionales, majori vero attentione ad ipsam con-
ditionem prædisponentem respiciendum est. Mox
ergo in initio cortex peruianus cum cardiacis & mar-
tialibus adhiberi debet. De his etiam forte valent præ-
cipue, quæ de purgantium noxis in febribus intermit-
tentibus leguntur. (v. MORTON *Opp. L. 2. C. 10. §. 2.*)
Si in paroxifmis symptomata spasmodica vrgent, Cl.
LIND opiata faustissimo euentu adhibet. (*von den
Krankheiten der Europæer in heissen Climates p. 295.*)
An hoc de omnibus febribus intermittentibus absque
alia relatione valet, vel an potius febres hujus generis
hanc methodum sibi vindicent?

SPECIES.

v. **H**VXHAM *l. c. T. II. p. 35.*

POSTMONITVM.

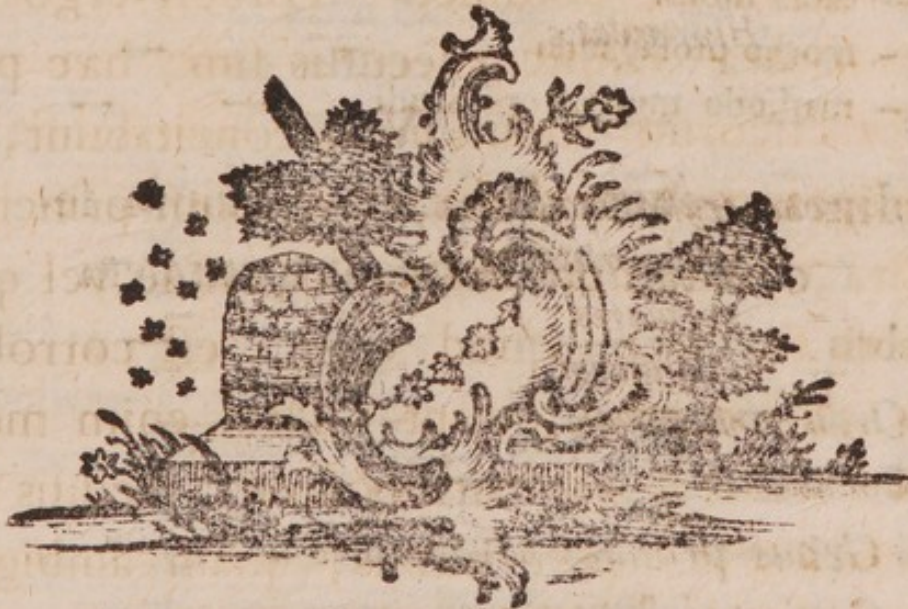
Hæc sunt, Beneuole Lector, quæ secundum eum ordinem, quem vere naturalem vel huic saltim proxime accedentem esse, facillime largieris, Tibi exponere studui. Indiuiduorum perfecta cognitione imbutus, notionibus eorundem vniuersalibus facile vacat. Fructus ergo, quos Tibi, vt ex omni systemate, sic ex hoc libello decerpere poteris, in ratione erunt inuersa cognitionis Tuæ morborum indiuidualium. Sicut autem omnes rei cuiusdam modificationes ideas vniuersales præbere possunt, sic haud omnes æquali valore atque vtilitate operam compensant. Eas, quibus systema præcedens superstruxi, omnium fœcundissimas esse, persuasissimum habeo. Cæteris ergo paribus, maximam vtilitatem ex methodo nostra, artis præcepta atque regulas combinandi, contrahes. — Heu! dices, ex vno morbo nunc multos condidisti. An hoc compendii causa? Num tyronis leuamine? — Prius minime. Nomina repetii, haud res. Phænomena externa, ab omni alia re abstracta, nec causis juncta,

juncta, repetita inuenies, haud morbos, phænomena sistentes, ex determinatis causis iisdemque perpetuis, profecta. Hinc adparens morborum multiplicatio, reuera nulla. Et quidem, si vlla, veritatis gratia. In artis & artificis emendationem. Da speciebus aliud nomen & difficultas soluta est. Omnino quidem species numerosiores videbis, nec tamen inde commoda promissa infringuntur, quamuis sufficiens jam foret, naturam in culpa esse, excusatio. Quum enim specierum cognitio nulla difficultate prematur, atque in generum diagnosi omne fere practici opus versetur, hæc autem secundum methodum nostram aliis longe minoris numeri sint, merito compendii idque vtilissimi nomen methodus nostra meretur. — Quid autem, scientiæ coryphæi, nec absque adparenti fundamento, dicent, artis exercitatione haud per longam annorum seriem perfuncto, jus dedit, ad opus suscipiendum, diffusissimam morborum cognitionem atque reiteratam experientiam supponens. His partim introductio satisfaciet, nec singuli hominis est, omnia obseruatione propria confirmandi. Potentissima autem, quam proferre liceat, apologia,
rerum

rerum statui medicarum haud multi honoris concilians, lubentius Tuæ sagaciæ diuinandi tradidiffem. En tamen. Nimis frequenter mancas obseruationes deprehendi, quæ saltim illud haud dabant, quod in quæstione erat, & haud raro id illud neglectum vidi, quod, nisi absolute, quoad partem saltim, aliaque simul habita ratione, ad morbi naturæ cognitionem ducere potuiffet. Quodsi ergo verum naturæ tramitem secutus fim, hæc pauca practicatorum attentionem concitabunt, vt morborum phænomena, secundum principia nostra, diligenter comparent, vnde vel quo carent suppleri, quod verum est corroborari, falsa corrigi queant. Data enim mensura, qua res aestimari possunt, facilius ad emendationem peruenimus, quam ambigua & indeterminata obseruatione. Hæc fuit ratio, qua permotus sum, vt hanc febrium delineationem jam orbi exhibeam, atque, de fundamentorum vtilitate conuictus, ædificii emendationem artis nostræ exercitatoribus trado. — Si labores mei scientiæ nostræ vtilis iudicentur, illos prosequi mens est. Omnem quidem operis ambitum & grauitatem perspicio, at tamen dulce & officium est,

pro

pro scientia facere, quamuis vnius vires parum efficere valeant. — Restant adhuc morbi, nisi ipsis febribus accensendi, proxime tamen iis cognati, quos primo subungere mecum constitui. Totius systematis absolutionem in prouectius tempus differre, rerum atque virium status iubet.

SYNOPSIS RERUM.

	Pag.
Introductio	3
de tractationis objecto	5
— nosologiae objecto	11
— morbo	17
— symptomate	24
— morbi natura	25
— causa morbi	33
— morbo profligando	42
— methodo morbos ordinandi	43
Ordines, genera & species febrium secundum differentiam naturalem	81
Febris	83
<i>Ordo primus</i>	
Continentes	90
<i>Genus primum continentium</i>	
Continens inflammatoria	95
<i>Species continentium inflammatoriarum</i>	
a) Simplex	103
b) complicatae	105
<i>α) Cum inflammatione locali</i>	
1. Phlegmone	107
1. Inflammatio oculorum	
a) externa	113
b) interna	ibid.
2. Inflammatio aurium	
a) externa	ibid.
b) interna	ibid.
3. In-	

SYNOPSIS RERVM

		Pag.
3.	Inflammatiō pharyngis — — — — —	113
4.	— — laryngis — — — — —	114
5.	— — asperæ arteriæ — — — — —	115
6.	— — linguæ — — — — —	ibid.
7.	— — pleuræ — — — — —	ibid.
8.	— — mediastini — — — — —	119
9.	— — pericardii — — — — —	ibid.
10.	— — diaphragmatis — — — — —	ibid.
11.	— — pulmonum — — — — —	122
12.	— — pleuræ & pulmonum — — — — —	124
13.	— — hepatis — — — — —	ibid.
	a) partis conuexæ — — — — —	ibid.
	b) concauæ — — — — —	126
	c) cystidis felleæ — — — — —	ibid.
14.	Inflammatiō lienis — — — — —	ibid.
15.	— — cordis — — — — —	ibid.
16.	— — renum — — — — —	ibid.
	a) vera — — — — —	127
	b) calculosa — — — — —	ibid.
17.	Inflammatiō vesicæ vrinariæ — — — — —	ibid.
18.	— — vteri — — — — —	128
19.	— — ventriculi — — — — —	ibid.
20.	— — intestinorum — — — — —	ibid.
	a) tenuium — — — — —	129
	b) crassorum — — — — —	ibid.
21.	Inflammatiō mesenterii — — — — —	130
22.	— — omenti — — — — —	ibid.
23.	— — intestinornm & omenti — — — — —	ibid.
24.	— — cerebri — — — — —	131
II. Erysipelas — — — — —		134
III. Rheumatismus — — — — —		136
	a) vniuersalis — — — — —	137
	b) in juncturis — — — — —	ibid.
	c) in lumbis — — — — —	138
	X	d) in

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
d) in coxa — —	ibid.
e) in latere — —	ibid.
f) in hypochondrio dextro — —	ibid.
β) <i>Cum catharrho</i> — —	140
1. Catharrhus narium — —	141
2. — — pulmonum — —	ibid.
γ) <i>Cum dysenteria</i>	
Species — —	142
δ) <i>Cum exanthematibus</i> — —	145
1. Pestis — —	146
2. Variolæ — —	148
3. Morbilli — —	154
4. Febris scarlatina — —	156
5. — urticata — —	ibid.
6. Effera — —	157
7. Febris erysipelatosa — —	ibid.
8. — miliaris — —	158
9. — bullosa — —	161
10. — aphthosa — —	ibid.
11. — petechialis — —	162

Genus secundum continentium.

Continens putrida — —	164

Species continentium putridarum

a) simplex — —	178
b) complicatæ — —	179
α) <i>Cum inflammatione locali.</i>	
I. — — — —	181
1. Inflammatio pharyngis — —	183
2. — — pleuræ — —	184
3. — — pulmonum — —	184
4. — — pleuræ & pulmonum	ibid.
3. In-	

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
5. — — hepatis — —	185
6. — — vteri — —	ibid
7. — — cerebri — —	ibid.
II. Erysipelas — —	186
III. Rheumatismus — —	ibid.
<i>β) cum catharrho.</i>	
1. Catharrhus narium & faucium	187
2. — — pulmonum — —	ibid.
<i>γ) cum dysenteria</i>	
Species — —	188
<i>δ) cum exanthematibus</i>	
1. Pestis — —	190
2. Variolæ — —	ibid
3. Morbilli — —	191
4. Scarlatina — —	192
5. Febris erysipelacea — —	ibid
6. Miliaria — —	ibid.
7. Febris bullosa — —	193
8. — aphthosa — —	ibid.
9. — periechialis — —	ibid.

Ordo secundus

Remittentes — —	195

A. Cum colluie impura primarum viarum	196

Genus primum remittentium gastricarum

Febris biliosa inflammatoria — —	209

Species.

a) simplex — —	211
b) complicatæ — —	212

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
<i>α) Cum inflammatione locali</i>	
I. — — — — —	ibid.
1. Inflammatio oculorum —	214
2. — — pharyngis —	ibid.
3. — — pleuræ —	215
4. — — — & pulmonum	ibid.
5. — — pulmonum —	217
6. — — hepatis —	218
7. — — intestinorum —	ibid.
8. — — — — & omenti	ibid.
9. — — reum —	219
II. Erysipelas — —	220
III. Rheumatismus — —	ibid.
<i>β) Cum Catarrho.</i>	
1. Catharrhus narium —	221
2. — — pulmonum —	ibid.
<i>γ) Cum dysenteria.</i>	
<i>Species</i> — —	222
<i>δ) Cum exanthematibus</i>	223
1. Pestis — —	224
2. Variolæ — —	ibid.
3. Morbilli — —	225
4. Febris scarlatina — —	ibid.
5. — vrticata — —	226
6. Effera — —	ibid.
7. Febris erysipelatosa — —	ibid.
8. Febris miliaris — —	227
9. — aphthosa — —	228
10. — petechialis — —	ibid.

Genus secundum remittentium gastricarum.

Febris biliosa putrida — —	229

Species

SYNOPSIS RERVM

Pag.

Species

a)	simplex	—	—	232
b)	complicatæ	—	—	
α) <i>Cum inflammatione locali</i>				
1.	Inflammatiō pharyngis	—	—	233
2.	— — pleuræ	—	—	ibid.
3.	— — — & pulmonum	—	—	ibid.
4.	— — pulmonum	—	—	235
5.	— — hepatis	—	—	ibid.
6.	— — ventriculi	—	—	ibid.
7.	— — intestinorum	—	—	236
II.	Rheumatismus	—	—	ibid.
β)	<i>Cum Catarrho</i>	—	—	ibid.
γ)	— <i>dysenteria</i>	—	—	ibid.
δ)	— <i>exanthematibus</i>	—	—	237
1.	Pestis	—	—	ibid.
2.	Variolæ	—	—	ibid.
3.	Morbilli	—	—	ibid.
4.	Febris scarlatina	—	—	ibid.
5.	— erysipelatosa	—	—	238
6.	— miliaris	—	—	ibid.
7.	— petechialis	—	—	ibid.
8.	+ aphthosa	—	—	239

Genus tertium remittentium gastricarum

Febris cum colluie pituitæ in primis viis 240

Species

a)	simplex	—	—	243
b)	complicatæ			
α) <i>Cum inflammatione locali</i>				
1.	Inflammatiō pharyngis	—	—	ibid.
2.	— — pulmonum	—	—	ibid.

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
3. Inflammatio hepatis —	ibid.
4. — — ventriculi —	ibid.
β) <i>Cum catarrho</i> —	245
1. Catarrhus pulmonum —	ibid.
γ) <i>cum dysenteria</i> — —	246
δ) <i>cum exanthematibus</i> — —	247
1. Miliaria — —	ibid.
2. Febris petechialis —	248
B. Cum colluie verminosa in primis viis	249
<i>Genus primum februm verminosarum</i>	252
Febris verminosa inflammatoria —	ibid.
<i>Species</i> — —	ibid.
a) simplex — —	ibid.
b) complicatæ — —	ibid.
α) <i>cum inflammatione locali</i> —	ibid.
1. Inflammatio oculorum —	253
2. — — pleuræ & pulmonum	ibid.
3. — — pulmonum —	ibid.
II. Rheumatismus — —	254
β) <i>cum catharrho</i> — —	ibid.
γ) <i>cum exanthematibus</i> —	254
1. Febris erysipelatoſa —	ibid.
<i>Genus secundum februm verminosarum</i>	255
Febris verminosa putrida — —	ibid.
<i>Species</i> — —	ibid.
a) simplex — —	ibid.
b) complicatæ — —	256
α) <i>cum</i>	

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
<i>α) cum inflammatione locali</i> —	256
1. Inflammatio pleuræ & pulmonum	ibid.
<i>β) cum exanthematibus</i> —	ibid.
1. Febris petechialis —	ibid.
C. Ex ulcere interno — —	257
<i>Species</i> — —	260
1. Exulceratio pulmonum —	ibid.
2. Empyema — —	261
3. Exulceratio hepatis —	ibid.
4. — — lienis — —	ibid.
5. — — pancreatis —	262
6. — — renum —	ibid.
7. — — vteri — —	ibid.
8. — — omenti —	ibid.
9. — — mesenterii —	263
10. — — ventriculi & intestinorum	ibid.
D. Ex obstructione viscerum —	264
<i>Species</i> — —	265
1. Hæctica hepatica — —	ibid.
2. — mesenterica —	ibid.
Ordo tertius — — —	266
Atactæ — — —	ibid.
<i>Genus primum atactarum.</i>	
Febris neruosa acuta sporadica —	272
<i>Species</i> — —	ibid.
1. Phrenitis — —	273
2. Febris soporosa — —	ibid.
X 4	3. Hydro-

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
3. Hydrophobia — —	274
4. Fibris nervosa acuta puerperarum	275
<i>Genus secundum atactarum</i>	
Febris nervosa acuta ex contagio —	276
<i>Species</i> — —	277
1. Sudor anglicus — —	ibid.
2. Pestis acutissima — —	278
3. Febres nervosa putrida —	281
a) Pestis — —	282
b) Stadium tertium febrium bilioso-putridarum	283
<i>Genus tertium atactarum</i>	
Febris lenta nervosa — —	284
<i>Species</i> — —	295
a) simplex — —	ibid.
b) complicatae — —	296
1. Variolæ — —	297
2. Morbilli — —	298
3. Miliaria — —	299
Ordo quartus — —	300
Intermittentes — — — —	ibid.
<i>Genus primum intermittentium</i> —	
Intermittens inflammatoria — —	ibid.
<i>Species</i> — —	307
a) simplex — —	ibid.
b) complicatae — —	ibid.
1. Inflammatio oculorum —	ibid.
2. In-	2. In-

SYNOPSIS RERVM.

	Pag.
2. Inflammatio pleuræ & pulmonum	ibid.
3. — — pulmonum —	ibid.
<i>Genus secundum intermittentium</i>	308
Intermittens inflammatoria biliosa —	ibid.
<i>Species</i> — —	310
a) simplex — —	ibid.
b) complicatæ — —	ibid.
1. Inflammatio pleuræ & pulmonum	ibid.
<i>Genus tertium intermittentium</i> —	311
Intermittens biliosa putrida — —	ibid.
<i>Species</i> — —	312
<i>Genus quartum intermittentium</i> —	313
Intermittens pituitosa — —	ibid.
<i>Species</i> — —	ibid.
<i>Genus quintum intermittentium</i> —	314
Intermittens verminosa — —	ibid.
<i>Species</i> — —	ibid.
<i>Genus sextum intermittentium</i> —	315
Intermittens neruosa — —	ibid.
<i>Species</i> — —	ibid.
<i>Postmonitum</i> — —	316

Index Synonymorum.

A.

	Pag.
<i>Amphimerina hungarica</i>	232
— — <i>peripneumonica</i>	217
<i>Angina absque tumore</i>	114
— — <i>biliosa</i>	214
— — <i>eum tumore</i>	113
— — <i>maligna</i>	183, 234
<i>Aphtha febrilis</i>	161
— — <i>maligna</i>	193

C.

<i>Carditis</i>	126
<i>Causus</i>	211
<i>Cephalitis spontanea</i>	131
<i>Chemosis</i>	113
<i>Colica inflammatoria</i>	218
<i>Continua non putris</i>	104
<i>Coups de soleil</i>	131
<i>Cynanche</i>	113, 114
— — <i>sanguinea</i>	114
— — <i>synochalis</i>	214
— — <i>trachealis</i>	115
<i>Cystitis</i>	127

D.

<i>Dysenteria bilioso - contagiosa</i>	236

E.

INDEX SYNONYMORVM.

	Pag.
E.	
<i>Elodes</i> — — —	277
<i>Enteritis colica</i> — —	129
— — <i>iliaca</i> — —	ibid
— — <i>mesenterica</i> — —	130
<i>Ephemera brittannica</i> — —	277
<i>Epidemic low fever</i> — —	295
<i>Epiplöitis vera</i> — —	130
<i>Erysipelas pulmonum</i> — —	141
— — <i>rosa</i> — —	157
— — <i>typhodes</i> — —	192
<i>Essera</i> — — —	157

F.	
<i>Febricula</i> — — —	295
<i>Febres a bile</i> — —	196
— — <i>gastricæ</i> — —	ibid
— — <i>mesentericæ</i> — —	ibid
<i>Febris anginosa</i> — —	214
— — <i>ardens</i> — —	211
— — <i>bullosa maligna</i> — —	193
— — <i>carcerum</i> — —	168
— — <i>catharrhalis benigna</i> — —	141
— — — — <i>epidemica</i> — —	221
— — — — <i>maligna</i> — —	187
— — <i>cholericæ</i> — —	211
— — <i>dysenterica</i> — —	142
— — — — <i>putrida</i> — —	236
— — — — <i>maligna</i> — —	188
— — <i>flava putrida</i> — —	232
— — <i>glutinosa gastrica</i> — —	243
— — <i>hectica maligna</i> — —	295
— — — — <i>verminosa</i> — —	252

Febris

INDEX SYNONYMORVM.

	Pag.
<i>Febris intermittens maligna</i>	312
— — <i>lenta maligna</i>	295
— — — <i>nervosa</i>	<i>ibid</i>
— — <i>maligna</i>	178
— — — <i>biliosa americana</i>	232
— — <i>nautica</i>	238
— — <i>petechizans germanorum</i>	228
— — <i>puerperarum</i>	130, 218
— — <i>putrida</i>	178, 232
— — — <i>cum diathesi phlogistica</i>	211
— — <i>rheumatica arthritica</i>	137
— — <i>urticata</i>	156

G.

<i>Gaol fever</i>	238
<i>Gastritis legitima</i>	128
<i>Gastrodynia ulcerosa</i>	263
<i>Glossitis</i>	115

H.

<i>Hætica chlorotica</i>	265
— <i>hepatica</i>	261
— <i>mesaraica</i>	263
— <i>nephritica</i>	262
— <i>omentalis</i>	<i>ibid.</i>
— <i>splenetica</i>	261
— <i>stomachica et intestinalis</i>	263
<i>Hepatalgia apostematosa</i>	261
<i>Hepatitis cystitis</i>	126
— <i>muscularis</i>	138
— <i>pleuritica</i>	124
— <i>spuria</i>	138
<i>Hospital fever</i>	178

Hydro-

INDEX SYNONYMORVM.

	Pag.
<i>Hydronofos</i> — — —	277
<i>Hydrophobia spontanea</i> — — —	274
<i>Hysteralgia ulcerosa</i> — — —	262

I.

<i>Iait - fever</i> — — —	178
<i>Inflammatoria simplex</i> — — —	104
<i>Ischias rheumaticum</i> — — —	138

L.

<i>Little fever</i> — — —	295
<i>Lumbago rheumatica</i> — — —	138

M.

<i>Mal de gorge ulceré</i> — — —	183
<i>Marasmus senilis</i> — — —	265
<i>Marsh fever</i> — — —	232
<i>Metritis</i> — — —	128
— <i>typhodes</i> — — —	185
<i>Miliaris purpurata</i> — — —	192
<i>Morbi purulenti</i> — — —	257
<i>Morbus crassus</i> — — —	295
— <i>cardiacus</i> — — —	296

N.

<i>Nephralgia purulenta</i> — — —	262
<i>Nephritis calculosa</i> — — —	127
— <i>vera</i> — — —	ibid
<i>Nervous fever</i> — — —	295

O.

<i>Οἰδημα ἐγκεφαλι</i> — — —	131
<i>Ophthalmitis</i> — — —	113
	<i>Otitis</i>

INDEX SYNONYMORVM.

	Pag.
<i>Otites externus</i> — — — —	113
— <i>internus</i> — — — —	<i>ibid.</i>
P.	
<i>Paedanchone</i> — — — —	183
<i>Paedatrophia</i> — — — —	265
<i>Passio cardiaca</i> — — — —	296
<i>Pemphigus</i> — — — —	161
— <i>indicus</i> — — — —	193
<i>Peripneumonia</i> — — — —	122
— — <i>ardens</i> — — — —	217
— — <i>biliosa</i> — — — —	<i>ibid.</i>
— — <i>catharrhalis</i> — — — —	<i>ibid.</i>
— — <i>notha</i> — — — —	141, 187, 221
— — <i>pura</i> — — — —	122
— — <i>putrida</i> — — — —	184
— — <i>typhodes</i> — — — —	235
<i>Phrenitis</i> — — — —	273
<i>Phtyfis pulmonalis</i> — — — —	260
— <i>neruosa</i> — — — —	265, 296
<i>Pleuresie maligne</i> — — — —	234
<i>Pleuritis</i> — — — —	124
— <i>biliosa</i> — — — —	215
— <i>dorsalis</i> — — — —	119
— <i>erysipelacea</i> — — — —	216
— <i>humida</i> — — — —	124
— <i>intermittens</i> — — — —	310
— <i>pericardii</i> — — — —	119
— <i>periodica</i> — — — —	307
— <i>putrida</i> — — — —	184, 234
— <i>sicca biliosa</i> — — — —	215
— <i>sine sputo</i> — — — —	115
— <i>spuria</i> — — — —	138
— <i>verminosa</i> — — — —	253

Pleuro-

INDEX SYNONYMORVM.

	Pag.
<i>Pleuroperipneumonia</i> — — —	124
— — — <i>putrido - verminosa</i>	256
<i>Porcelaine</i> — — —	157
<i>Purpura benigna</i> — — —	162
— — — <i>maligna</i>	193
— — — <i>symptomtica</i>	228
— — — <i>verminosa</i>	256
<i>Putrid sore throat</i> — — —	183
<i>Pyrosis ulcerosa</i> — — —	263

R.

<i>Remitting fever of the camp</i> — — —	211
<i>Rheumatismus acutus</i> — — —	136
— — — <i>arthriticus</i>	137
— — — <i>calidus</i>	136
— — — <i>inflammatorius</i>	ibid.
— — — <i>vagus</i>	137
— — — <i>verus</i>	136
— — — <i>verminosus</i>	254
<i>Rhumatisme avec fièvre</i> — — —	136
<i>Rhume</i> — — —	140
<i>Rubeola anomala</i> — — —	191

S.

<i>Scarlatina maligna</i> — — —	192
— — — <i>urticata</i>	156
<i>Senegal fever</i> — — —	178
<i>Simple inflammatory fever</i> — — —	104
<i>Splenalgia suppuratoria</i> — — —	261
<i>Splenitis</i> — — —	126
<i>Stadium tertium febris carcerum</i> — — —	173, 283
— — — — <i>flavae americae</i>	ibid.
— — — — <i>anginae malignae</i>	ibid.
<i>Sudor anglicus</i> — — —	277

INDEX SYNONYMORVM.

	-	-	Pag.
<i>Synanche</i>	-	-	113, 114
<i>Synocha simplex</i>	-	-	104
<i>Synochus imputris</i>	-	-	ibid.
— <i>putris</i>	-	-	178
— <i>rheumatisans</i>	-	-	136

T.

<i>Tabes dorsalis</i>	-	-	265, 296
— <i>hepatica</i>	-	-	265
— <i>mesenterica</i>	-	-	ibid.
<i>Typhus comatosus</i>	-	-	273
— <i>exhaustorum</i>	-	-	296
— <i>Hippocratis</i>	-	-	295

V.

<i>Variolæ crystallinæ</i>	-	-	297
— <i>inflammatoriæ</i>	-	-	148
— <i>regulares</i>	-	-	ibid.
— <i>sanguineæ</i>	-	-	190
— <i>verrucosæ</i>	-	-	297

Y.

<i>Yellow fever</i>	-	-	232

